AGATOS KRISTI kolekcija

AGATHA CHRISTIE

PERSKILĘS VEIDRODIS

AGATHA CHRISTIE

PERSKILĘS VEIDRODIS

LEIDYKLA

VILNIUS

UDK 820-3
CH 525

AGATHA CHRISTIE

THE MIRROR CRACK'D FROM SIDE TO SIDE

Iš anglų kalbos vertė
Rasa KIRVAITYTĖ

ISBN 9986-833-15-9

MARGARITAI REZERFORD
susižavėjusi

Voratinkliai vėjyje išsiskleidė;
Perskilo veidrodis:
„Aš prakeikta"–
Sušuko Šeloto Dama

ALFREDAS TENISONAS

1 SKYRIUS

Mis Džein Marpl sėdėjo prie lango. Langas žvelgė į jos sodą, kuriuo ji anksčiau taip didžiavosi. Bet tai jau praeitis. Dabar ji žiūrėdavo pro langą ir raukydavosi. Kuriam laikui aktyvi sodininkystė jai buvo uždrausta. Ji nesilankstė, nekasė, nesodino – na, retkarčiais trupučiuką apgenėdavo medžius. Be abejonės, senasis Leikokas, ateinantis tris kartus per savaitę, darė, ką galėjo. Bet tai, ką jis darė (o darė nedaug), labiau tiko jam, o ne šeimininkei. Mis Marpl tiksliai žinodavo, ką ir kada ji nori daryti, ir todėl deramai instruktuodavo sodininką. Tada senasis Leikokas parodydavo nepaprastą talentą: entuziastingai su viskuo sutikdavo ir paskui palikdavo viską, kaip buvo.

– Gerai, ponia. Čia augs tos aguonos, o palei sieną katilėliai, ir, kaip jūs sakote, tuo reikia užsiimti ne vėliau kaip kitą savaitę...

Leikoko atsiprašymai visada būdavo protingi ir labai priminė knygos "Trys vyrai valtyje" veikėjo kapitono Džordžo išsisukinėjimus, kai jis vengdavo plaukti į jūrą. Kapitonas visada apkaltindavo vėją, kuris pūtė tai nuo kranto, tai iš jūros, tai iš nepatikimų vakarų arba iš dar apgaulingesnių rytų. Leikokas remdavosi oru: tai per sausa, tai per drėgna, tai rūkas, arba ore tvyro šaltukas. Arba būtinai reikėdavo pirma pasodinti svarbesnius augalus (paprastai gūžinius ar briuselinius kopūstus, kuriuos jam patikdavo auginti milžiniškais kiekiais). Patys Leikoko daržininkystės elementai buvo paprastučiai, ir jokia šeimininkė, nors ir sumaniausia,

negalėjo jo nuo jų atpratinti.

Elementai buvo tokie: daug puodukų saldžios ir stiprios arbatos kaip paskatinimas stengtis, rudenį kruopštus lapų sugrėbstymas, o vasarą jo mėgstamų gėlių – astrų ir šalavijų – persodinimas, kad, pasak jo, "būtų gražiau". Jis visai neprieštaravo, kad rožes reikia apipurkšti skysčiu prieš amarus, bet rūpinosi tuo nenorom, o reikalavimą iškasti gilesnes duobutes kvapiesiems pelėžirniams nukirsdavo pastaba, jog šeimininkei reikėtų pamatyti jo kvapiuosius pelėžirnius! Štai pernai kokie užaugo, be jokių gudrių išmonių.

Tiesą pasakius, jis buvo prisirišęs prie savo šeimininkių, sutikdavo su jų užgaidomis dėl sodininkystės (jei jos nereikalaudavo sunkaus darbo), bet žinojo, kad daržovės – tai pati gyvenimo esmė. Pavyzdžiui, Savojos ar garbanotieji kopūstai. Gėlės – šaunūs daikteliai, kuriomis domisi damos, kurios šiaip jau neturi ką daugiau veikti. Jo prisirišimas pasireikšdavo dovanotomis astrų, šalavijų, lobelijų ir vasarinių chrizantemų lysvėmis.

– Dirbau kažkokius darbelius tuose naujuose namuose iš Statybų.* Jie norėjo gerai sodus sutvarkyt. Štai aš ir atsinešiau keletą augaliukų, visko po nedaug, ir pasodinau vietoj tų senamadiškų rožių, kurios gerai tai neatrodė.

Galvodama apie tuos dalykus, mis Marpl nusigręžė nuo lango ir paėmė savo mezginį.

Reikėjo pripažinti tokį dalyką: Sent Meri Midas nebe tokia vieta, kokia buvo. Žinoma, niekas nebėra toks, koks buvo. Galėjai kaltinti karą (abu karus) ar jaunąją kartą, ar moteris, einančias į darbą, ar atominę bombą, ar tiesiog vyriausybę... Bet iš tiesų viskas paprasčiausiai seno. Mis Marpl, labai išmintinga ledi, tai gerai žinojo. Tiesiog ji keistai smarkiau tai pajusdavo Sent Meri Mide, nes čia taip ilgai buvo jos namai.

Sent Meri Midas, senojo pasaulio centras, vis dar

---

* – žemės sklypas su naujais pastatais.

buvo čia. "Žydrasis šernas" stovėjo vietoje, ir bažnyčia, ir vikariatas, ir šiek tiek karalienės Anos ir Džordžo stiliaus namų, iš kurių vienas priklausė jai. Mis Hartnel namas vis dar čia, o pati mis Hartnel vis dar pasiryžusi kautis su progresu iki paskutinio atodūsio. Mis Veterbi išsikėlė į kitą pasaulį, ir dabar jos name gyvena banko valdytojas su šeima, kuris šiek tiek paremontavo tą namą, nudažydamas duris ir langus ryškiai mėlyna spalva. Daugumoje kitų senų namų gyveno nauji žmonės, bet pačių namų išvaizda nelabai pasikeitė, kadangi jų pirkėjai norėjo to, ką namų pardavimo agentai vadina "senojo pasaulio žavesiu". Jie tiesiog pridėjo po vonios kambarį ir išleido krūvas pinigų vandentiekiui, elektrinėms viryklėms ir indų plautuvams.

Bet nors namai atrodė beveik kaip anksčiau, to negalėjai pasakyti apie kaimo gatvę. Kai čia parduotuvės ėjo iš rankų į rankas, visi skubėjo jas nesaikingai modernizuoti. Žuvų parduotuvės negalima ir atpažinti – puikiose vitrinose žvilga šaldyta žuvis. Mėsininkas išliko konservatyvus. Gera mėsa yra gera mėsa, jei turi pinigų jai pirkti. Jei ne, paimk pigesnius gabalėlius, kietesnę skerdieną ir pasitenkink tuo! Barnis, bakalėjininkas, vis dar buvo čia, nepasikeitęs, už ką mis Hartnel, mis Marpl ir kitos kas dieną dėkojo Dangui. Tokios malonios patogios kėdės stovi prie prekystalio, labai tinkamos jaukiems pasišnekėjimams apie bekono pjaustymą ir sūrių įvairovę. Tačiau gatvės gale, kur kažkada misteris Tomsas laikė krepšių parduotuvę, stovi tviskantis naujas prekybos centras – senųjų Sent Meri Mido damų pasmerkimo objektas.

– Daiktų, apie kuriuos net nesame *girdėję*, paketai, – šūkčiojo mis Hartnel. – Visi tie didžiuliai pusryčių dribsnių maišai vietoj to, kad paruoštum vaikui tinkamus pusryčius iš bekono ir kiaušinių. Ir norima, kad tu *pati* pasiimtum krepšį ir vaikštinėtum aplinkui, žiūrinėdama prekes. Kartais sugaišti ketvirtį valandos, kol surandi, ko nori. Ir paprastai tai pagaminta nepatogiais dydžiais – arba tos prekės per daug, arba per mažai. O tada dar turi stovėti ilgoje norinčių užsimokėti

eilėje. Tai taip vargina. Žinoma, žmonėms iš Statybų tai tinka...

Čia ji nutilo. Todėl, kad sakinys, kaip dabar įprasta, baigėsi tuo. Statyba, Periodas – tokie buvo modernūs terminai. Jie turėjo savo būtį ir didžiąją raidę.

II

Mis Marpl susierzinusi šaižiai šūktelėjo. Jai vėl nubėgo akis. Maža to, buvo aišku, kad ji nubėgo prieš kurį laiką. Tik dabar, kai turėjo ištiesti kaklą ir suskaičiuoti akis, ji suvokė tai. Paėmė virbalą, pakėlė mezginį prieš šviesą ir pradėjo atidžiai jį apžiūrinėti. Atrodė, kad net jos naujieji akiniai nepadeda. "O taip tikriausiai yra todėl, – pagalvojo ji, – kad atėjo laikas, kai okulistai, nepaisant jų prabangių laukiamųjų, modernių instrumentų, ryškios šviesos, kuria jie šviečia į akis, ir labai aukštų kainų už paslaugas, nebegali padėti." Mis Marpl su šiokia tokia nostalgija prisiminė, kokios geros jos akys buvo prieš keletą (na, gal ne prieš *keletą)* metų. Turėdama savo sodą, iš kurio taip nuostabiai matėsi viskas, kas vyksta Sent Meri Mide, ji labai mažai ką praleido pro savo pastabias akis! Ir su žiūronais paukščiams stebėti (susidomėjimas paukščiais buvo *toks* naudingas!) ji galėjo matyti... Čia ji leido mintims grįžti į praeitį. Ana Proterou, vaikštinėjanti po vikariato sodą su vasarine suknute. Pulkininkas Proterou, žinoma, nuobodus ir nemalonus vyras, bet vargšelis... Mirti tokia mirtimi... Ji papurtė galvą ir pagalvojo apie Grizeldą, gražią jauną vikaro žmoną. Brangi Grizelda – tokia ištikima draugė, kiekvienais metais atsiunčianti kalėdinį atviruką. Tas žavus jos vaikiukas dabar jau žaliūkas, turintis labai gerą darbą. Berods, inžinierius. Jam visada patikdavo ardyti mechaninius traukinukus. Už vikariato buvo perlipa ir lauko takelis, vedantis į fermerio Džilso sodybą už pievų, kur dabar... dabar...

Statybos.

"Ir kodėl ne?"– griežtai savęs paklausė mis Marpl. Tokie dalykai turi būti. Namai būtini, ir jie pastatyti labai gerai,

bent jau taip jai sakė. "Suprojektuoti", ar kaip ten tai vadinama. Nors ji negalėjo įsivaizduoti, kam reikia viską vadinti Klouzais.* Obri Klouzas ir Longvud Klouzas, Grendison Klouzas ir visi kiti. Iš tikrųjų tai visai ne Klouzai. Mis Marpl žinojo, koks yra tikras Klouzas. Jos dėdė buvo Čičesterio katedros kanauninkas. Ir vaikystėje ji praleisdavo su juo Klouze.

Tai tarsi Čerė Beiker, kuri visada senovišką daiktų pilną mis Marpl saloną vadindavo "poilsio kambariu". Mis Marpl švelniai ją taisydavo: "Tai salonas, Čere". Ir Čerė, kadangi ji buvo jauna ir miela, mėgindavo prisiminti, nors buvo aišku, kad jai "salonas" yra labai juokingas žodis, ir jai vis išsprūsdavo "poilsio kambarys". Tačiau ji vėliau sutiko su pavadinimu "svetainė". Mis Marpl labai patiko Čerė. Jos pavardė buvo misis Beiker, ir ji gyveno Statybose. Ji buvo viena iš jaunų padalinio vyrukų žmonų, kurios apsipirkdavo prekybos centre ir ramiose Sent Meri Mido gatvėse stumdydavo vaikiškus vežimėlius. Jos visos buvo protingos ir rengėsi skoningai. Jų garbanoti plaukai būdavo kruopščiai sušukuoti. Jos kvatojo, šnekėjo ir ūkavo viena kitai. Jos buvo kaip linksmas paukštyčių pulkelis. Dėl gudrių išmonių su kreditais, kuriuos sugalvojo prekybininkai, joms visada trūkdavo grynųjų, nors visi jų vyrai gerai uždirbdavo; tad jos užsiimdavo pagalba namuose ar virėjavimu.

Čerė buvo mitri ir gabi virėja, protinga mergaitė, teisingai atsakinėdavo į telefono skambučius ir greitai pastebėdavo neatitikimus pardavėjų knygose. Ji nelabai greitai darėsi panaši į matroną. O kai ateidavo indų plovimo metas, mis Marpl visada eidavo pro virtuvės duris nusisukusi, kad nematytų Čerės metodų – ji viską suversdavo į kriauklę ir

---

* Klouzas – 1) būdinga Anglijai namų statyba, kai gatvėje nėra daug transporto, nes vienas jos galas uždaras, nepravažiuojamas.

2) bažnyčios teritorija, apimanti priklausančius bažnyčiai pastatus, sodą, pieveles ir t.t.

supildavo ant indų begalę plovimo skysčio. Mis Marpl slapčia išėmė savo seną Vorsesterio arbatos servizą iš kasdieninio vartojimo ir padėjo kampiniame kambaryje, iš kurio jį paimdavo tik specialiomis progomis. Vietoj jo ji nusipirko šiuolaikišką servizą su šviesiai pilkais raštais ant balto fono, be paauksinimų, tad jį ramiai galėjai plauti kriauklėje.

O anksčiau viskas buvo kitaip... Pavyzdžiui, ištikimoji Florensė, ta kareiviško sudėjimo kambarinė, o paskui buvo Emė, Klara ir Alisa, tos "šaunios mažiulės kambarinės", atvykstančios iš Šventojo Tikėjimo našlaičių namų, kad jas "patreniruotų", o tada jos kur nors kitur susirasdavo geresnius darbus. Kai kurios iš jų buvo gana paprastos, dažnai neaiškios tarties, o Emė – išskirtinai kvaila. Jos nešiodavo gandus, plepėdavo su kitomis kaimo kambarinėmis ir vaikštinėdavo ar su žuvų pardavėjo padėjėju, ar su sodininko padėjėju iš Gosington Holo, ar su vienu iš daugelio bakalėjininko Barnio asistentų. Mis Marpl su švelnumu pagalvojo apie visus mažučius vilnonius paltukus, kuriuos ji numezgė jų būsimiems mažyliams. Jos nelabai gerai tvarkėsi su telefonu ir visai nemokėjo skaičiuoti. Iš kitos pusės, žinojo, kaip suplauti indus ir kaip pakloti lovą. Jos turėjo daugiau įgūdžių nei išsilavinimo. Keista, kad dabar namų ruošą atlieka kaip tik išsilavinusios merginos. Studentės iš užsienio, *au pair** merginos, atostogaujančios universiteto studentės, jaunos ištekėjusios moterys, kaip Čerė Beiker, kurios gyvena naujuose netikruose Statybų Klouzuose.

Žinoma, čia vis dar buvo tokių žmonių kaip mis Nait. Ši mintis atėjo staiga, kai nuo mis Nait žingsnių viršuje ėmė įspėjamai tirtėti sietynas. Mis Nait aiškiai jau baigė popiečio poilsį ir dabar išeis į savo popietinį pasivaikščiojimą. Po akimirkos ji ateis pas mis Marpl paklausti, ar jai ko nereikia iš miesto. Ši mintis apie mis Nait, kaip paprastai, sukėlė tam tikrą mis Marpl reakciją. Žinoma, brangusis Reimondas, jos anūkas,

---

* – ruošos pagalbininkė, svetimtautė.

pasielgė labai kilniai, ir niekas negali būti malonesnis už mis Nait, ir, žinoma, bronchitas ją labai susilpnino, o daktaras Heidokas labai tvirtai pasakė, kad namuose, į kuriuos kažkas ateina tik dieną, ji viena miegoti negali, bet... Čia ji sustojo. Nes nebuvo jokios naudos galvoti: "Jei tik čia galėtų būti kažkas kitas, o ne mis Nait". Bet dabar senesnėms damoms nelabai yra iš ko rinktis. Atsidavusios kambarinės-tarnaitės išėjo iš mados. Jei susergi iš tikrųjų, pas tave gali gyventi tikra ligoninės slaugė, kuriai turėsi daug mokėti ir kurią sunku gauti, arba gali gultis į ligoninę. Bet kai kritiška ligos dalis praeina, esi paliekama panelėms Nait.

Mis Marpl suvokė, kad panelės Nait nėra tokios jau blogos, jos tiesiog pasiutusiai erzina. Jos labai malonios, pasiruošusios švelniai atlikti pageidavimus, pralinksminti, yra linksmos, gerai nusiteikusios ir traktuoja senutes kaip šiek tiek protiškai atsilikusius vaikus.

– Bet aš, – sumurmėjo mis Marpl, – nors gal ir esu sena, *nesu* protiškai atsilikęs vaikas.

Šiuo metu, sunkiai alsuodama, kaip visada, mis Nait švytėdama įlėkė į kambarį. Ji buvo stambi, gana suglebusi penkiasdešimt šešerių metų moteris su žilstančiais gelsvais labai tvarkingai sušukuotais plaukais, akiniuota, su ilga plona nosimi, nuotaikinga burna ir siauručiu smakru.

– O štai ir mes! – šūktelėjo ji garsiai, švytėdama linksmumu, kad padrąsintų pagyvenusį žmogų ir praskaidrintų jo liūdnas valandas. – Tikiuosi, *mes* šiek tiek pasnaudėme?

– *Aš* mezgiau, – atsakė mis Marpl, pabrėždama įvardį, – ir, – tęsė ji, nenorom ir susigėdusi pripažindama savo silpnybę, – man nubėgo akis.

– O, brangute brangute, – tarė mis Nait. – Na, mes tuoj pat tai sutvarkysime, ar ne?

– *Jūs* sutvarkysite, – pasakė mis Marpl. – *Aš,* deja, negaliu to padaryti.

Nežymus jos tono aštrumas liko nepastebėtas. Mis

Nait, kaip visada, troško padėti.

– Štai, – pasakė ji po kelių akimirkų. – Paimkite, brangute. Dabar jau viskas gerai.

Nors mis Marpl noriai sutikdavo, kad ją vadintų brangute (ar net gerute) moteris daržovių ar mergaitė kanceliarinių prekių parduotuvėje, ją ypač nervindavo, kai ją brangute vadindavo mis Nait. Tai vienas iš tų dalykų, su kuriais turi susitaikyti pagyvenusios damos. Ji mandagiai padėkojo mis Nait.

– O dabar aš tiesiog išeisiu truputuką pavaikštinėti, – nuotaikingai paskelbė mis Nait. – Neužtruksiu.

– Prašau, nesiskubinkite grįžti, – mandagiai ir nuoširdžiai tarė mis Marpl.

– Na, nenorėčiau ilgam palikti jūsų vienos, brangute, jei kartais nusimintumėte.

– Užtikrinu jus, esu visiškai laiminga, – atsakė mis Marpl. – Tikriausiai aš, – ji užsimerkė, – kiek pamiegosiu.

– Gerai, brangute. Ar galiu jums ką parnešti?

Mis Marpl atsimerkė ir susimąstė.

– Galite nueiti pas Longdoną ir pažiūrėti, ar jau paruošė užuolaidas. Ir galbūt paimsite dar vieną žydros vilnos kamuoliuką iš misis Visli. O pas vaistininką – dėžutę juodųjų serbentų pastilių. Ir bibliotekoje pakeiskite mano knygą, bet neleiskite jiems duoti nieko, ko nėra mano sąraše. Paskutinioji knyga buvo siaubinga. Negalėjau jos skaityti, – ji ištiesė "Pavasario prabudimą".

– O, brangute brangute! Ar ji jums nepatiko? Maniau, jog patiks. Tai tokia graži istorija.

– Ir jei jums nebus per toli, gal galėtumėte nueiti iki Heletų ir pažiūrėti, ar jie turės vieną iš tų muštuvių kiaušiniams, tik ne tą, kuriai reikia sukti rankenėlę, o tą, kuri kilojasi aukštyn žemyn.

(Ji puikiai žinojo, kad jie nieko panašaus neturi, bet Heletai buvo pati tolimiausia parduotuvė.)

– Jei tai nėra per daug... – sumurmėjo.

Bet mis Nait atsakė aiškiai nuoširdžiai:

– Visai ne. Man bus malonu.

Mis Nait patiko apsipirkinėti. Tai jai būdavo kaip tyro oro gurkšnis. Parduotuvėse galima susitikti pažįstamus, galbūt pasišnekučiuoti, paliežuvauti su padavėjais ir ištirti prekių asortimentą įvairiose parduotuvėse. Ir galima praleisti daug laiko, įsitraukus į šiuos malonius darbus, nejaučiant kaltės, jog tavo pareiga skubėti namo.

Tad mis Nait išėjo laiminga, paskutinį kartą žvilgtelėjusi į smulkutę senąją ledi, taip ramiai besiilsinčią prie lango.

Luktelėjusi kelias minutes, jei mis Nait grįžtų paimti pirkinių krepšelio ar rankinuko, ar nosinės (ji buvo tikra užuomarša ir grįždavo dažnai), o taip pat norėdama atsigauti nuo nedidelio protinio nuovargio, kurį sukėlė noras išvardinti kuo daugiau nenorimų dalykų, kuriuos mis Nait turėjo parnešti, mis Marpl guviai pašoko ant kojų, nušveitė šalin savo mezginį ir ryžtingai nuėjo per kambarį į prieškambarį. Ji nusiėmė savo vasarinį paltuką nuo kabyklos, lazdą iš prieškambario vazos ir pakeitė miegamojo šlepetes pora tvirtų batų. Tada išėjo iš namų pro šonines duris.

– Ji užtruks mažiausiai pusantros valandos, – sumetė mis Marpl. – Tikriausiai, nes visi Statybų žmonės kaip tik išėjo apsipirkti.

Mis Marpl įsivaizdavo mis Nait, kuri pas Longdonus nesėkmingai bandys gauti užuolaidas. Jos spėliojimai buvo visiškai tikslūs. Šiuo metu mis Nait kaip tik šūkavo: “Na, žinoma, aš buvau beveik įsitikinusi, kad jos dar neparuoštos. Bet aišku, sakiau, kad užsuksiu ir pažiūrėsiu, kai senoji ledi apie tai prakalbo. Vargšės senutės, jos taip nemoka pažvelgti į priekį. Reikia prie jų taikytis. O ji tokia miela sena ledi. Dabar trupučiuką silpsta, to ir reikia laukti – jų sugebėjimai atbunka. O, jūs turite čia puikios medžiagos. Ar yra kokių kitų spalvų?

Praėjo dvidešimt malonių minučių. Kai mis Nait pagaliau išėjo, vyresnioji padėjėja paniekinamai šnirpštelėjo:

– Ji silpsta? Nepatikėsiu, kol nepamatysiu to savo

akimis. Senoji mis Marpl visada buvo gudruolė, ir sakyčiau, kad tokia yra ir dabar.

Tada ji atsisuko į jauną moterį su siauromis kelnėmis ir jūrininkišku golfu, kuri norėjo įsigyti sintetinės medžiagos su krabais vonios užuolaidoms.

"Emilę Voters, štai ką ji man primena, – su pasitenkinimu galvojo mis Marpl, nes jai visada patikdavo palyginti kokį žmogų su tuo, kuris buvo žinomas praeityje. – Toks pat vištos protelis. Nagi, o kas atsitiko Emilei?"

Jos išvada buvo: nieko ypatinga. Kartą ji buvo beveik susižadėjusi su vikaru, bet po kelerių metų apmąstymų romanas baigėsi šnipštu. Mis Marpl išmetė savo slaugę iš galvos ir atkreipė dėmesį į aplinką. Ji skubiai perėjo sodą, akies kampučiu pastebėjusi, kad Leikokas nupjovė senamadiškas rožes taip, kaip labiau tiktų pjauti hibridines kamelijas, bet ji neleido sau susirūpinti ar atsitraukti nuo malonios minties, kad išspruko pasivaikščioti visiškai viena. Ji maloniai nujautė nuotykius. Pasuko į dešinę, įėjo pro vikariato vartelius, perėjo takučiu per vikariato sodą ir išėjo į kelią. Ten, kur seniau buvo keliukas, dabar už geležinių besisukančių vartų plytėjo smala asfaltuotas kelias. Jis vedė prie tvarkingo tiltuko per upę, o kitoje upės pusėje, ten, kur kažkada pievose ganėsi karvės... Ten buvo Statybos.

2 SKYRIUS

Jausdamasi tarsi Kolumbas, vykstantis atrasti naujojo pasaulio, mis Marpl perėjo per tiltelį, nužingsniavo takučiu ir po keturių minučių jau buvo Obri Klouze.

Žinoma, mis Marpl buvo mačiusi Statybas nuo Market Beising Roudo, tai yra iš toli matė jos Klouzus, kuriuose ant dailių gerai pastatytų namų styrojo televizijos antenos, durys bei langai buvo nudažyti mėlynai, rausvai, geltonai ir žaliai. Bet iki šiol tai buvo tik žemėlapio realybė. Ji nebuvo patekusi į vidų. Bet dabar ji yra čia, stebi drąsų naująjį pasaulį, kuris gimsta dabar, pasaulį, kuris visomis prasmėmis yra svetimas viskam, ką ji žinojo. Tai tarsi dailutis modelis, pastatytas iš vaikiškų kubelių. Mis Marpl jis neatrodė labai tikroviškas.

Žmonės irgi atrodė netikri. Kelnėtos jaunos moterys, gana nuodėmingos išvaizdos jaunuoliai ir berniukai, pilnakrūtės penkiolikmetės mergaitės. Mis Marpl negalėjo atsikratyti minties, kad viskas atrodo siaubingai sugedę. Niekas nekreipė ypatingo dėmesio į sunkiai žingsniuojančią gatve senutę. Ji išėjo iš Obri Klouzo ir pateko į Darlington Klouzą. Ėjo lėtai, godžiai klausydamasi moterų su vežimėliais pokalbių nuotrupų, merginų šnekų su jaunais vyrais, nuodėmingos išvaizdos dabitų (bent ji laikė juos dabitomis) paslaptingų pastabėlių. Motinos išeidavo ant slenksčio ir šaukdavo savo vaikus, kurie, kaip įprasta, užsiiminėjo visais tais darbais, kuriais jiems buvo draudžiama užsiimti. Mis Marpl patenkinta pagalvojo, kad vaikai niekada nesikeičia. Ji ėmė šypsotis ir mintyse dėlioti savo įprastines atpažinimo serijas.

“Ta moteris visai tokią kaip Kerė Edvards, o

tamsiaplaukė panaši į Huperių merginą – ji taip pat kels sąmyšį dėl savo vestuvių, kaip darė ir Merė Huper. Tie berniukai... Tamsusis primena Edvardą Lyką, šneka kaip laukinis, bet nedaro jokios žalos – išties malonus vaikis... Šviesusis yra tikras misis Bedvel Džošas. Abu berniukai mieli. Nuogąstauju, kad šis, panašus į Gregorį Binsą, geruoju nebaigs. Manau, jo motina tokia pati..."

Ji pasuko už kampo į Volsingemo Klouzą, o jos nuotaika kilo kaip ant mielių.

Naujasis pasaulis yra toks pat kaip ir senasis. Namai kitokie, gatvės vadinamos Klouzais, drabužiai kitokie, balsai kitokie, bet žmonės liko tokie patys, kokie buvo visada. Ir nors jie vartoja kiek kitokią kalbą, jų pokalbių temos tos pačios.

Dėl nuolatinio sukimo už kampo savo tyrimuose mis Marpl prarado krypties jausmą ir vėl priėjo prie rajono pakraščio. Dabar ji atsidūrė Kerisbruk Klouze, kurio pusė vis dar buvo "konstruojama". Prie beveik pabaigto namo antro aukšto lango stovėjo jauna porelė. Iki misis Marpl atsklido jų švelnūs balsai.

– Turi pripažinti, kad tai puiki vieta.

– Kita irgi buvo gera.

– Čia dviem kambariais daugiau.

– Ir tu turėsi už juos mokėti.

– Na, man patinka šita.

– Aš manau!

– Fui, nebūk toks nuobodeiva. Žinai, ką sakė mama.

– Tavo mama niekada nesiliauja kalbėjusi.

– Nedrįsk taip kalbėti apie mano mamą. Ką gi aš be jos daryčiau? Ir patikėk, ji galėjo pasielgti su tavimi daug bjauriau. Ji galėjo paduoti tave į teismą.

– O, liaukis, Lile.

– Nuo kalvų atsiveria geras vaizdas. Beveik galiu matyti... – ji smarkiai išsikišo pro langą, pasisukdama į kairę. – Beveik galiu matyti tvenkinį...

Ji dar toliau pasilenkė, nesuvokdama, kad remiasi į

palaidas lentas, kurios buvo paguldytos skersai palangės. Jos pasistūmė nuo jos kūno spaudimo, išslydo laukan, nešdamosi merginą su savimi. Ji sukliko, bandydama atgauti pusiausvyrą.

– Hari...

Jaunuolis stovėjo nejudėdamas už kelių pėdų nuo jos. Jis net žengė žingsnį atgal...

Desperatiškai, graibstydamasi už sienų, mergina atsitiesė.

– Och! – ji išsigandusi atsikvėpė. – Vos per plauką neiškritau. Kodėl manęs nesulaikei?

– Viskas atsitiko taip greitai. Šiaip ar taip, viskas gerai.

– Tai viskas, ką gali pasakyti? Sakau tau, aš vos neiškritau. Ir pažiūrėk į mano megztinio priekį, jis visas purvinas.

Mis Marpl kiek paėjo į priekį, tada, pagauta impulso, atsigręžė.

Lilė stovėjo ant kelio, laukdama, kol jaunuolis užrakins namą.

Mis Marpl priėjo prie jos ir tyliai išbėrė:

– Jei būčiau jūsų vietoje, brangioji, netekėčiau už to jaunuolio. Jei atsiduriate pavojuje, jums norisi kažko, kuo galėtumėte pasitikėti. Turite man atleisti, jog jums tai pasakiau, bet jaučiu, jog jus reikia įspėti.

Ji nuėjo nuo merginos. Lilė žiūrėjo jai pavymui.

– Na, dėl Dievo...

Prisiartino jos jaunikis.

– Ką ji tau sakė, Lil?

Lilė pravėrė burną, tada užsičiaupė.

– Davė man čigonišką įspėjimą, jei nori žinoti.

Ji susimąsčiusi nužvelgė jį.

Mis Marpl, mėgindama kuo greičiau pasišalinti, užsuko už kampo, užkliuvo už kelių besimėtančių akmenų ir parkrito.

Iš vieno namo išbėgo moteris.

– O Dieve, kaipgi jūs taip! Tikiuosi, nesusižeidėte?

Ji netgi per daug širdingai apkabino mis Marpl ir pastatė ją ant kojų.

– Tikiuosi, nėra sulaužytų kaulų? Na, štai. Manau, jaučiatės kiek sukrėsta.

Ji kalbėjo garsiai ir draugiškai. Tai buvo putli, augalota, maždaug keturiasdešimtmetė moteris, kurios rudi plaukai jau žilo. Ji turėjo mėlynas akis, didelę dosnią burną, kuri sukrėstam mis Marpl žvilgsniui pasirodė per pilna baltų žibančių dantų.

– Gal geriau užeikite, prisėskite ir pailsėkite. Padarysiu jums puodelį arbatos.

Mis Marpl jai padėkojo. Leidosi vedama pro mėlynas duris į kambarėlį, pilną šviesiu kretonu apmuštų kėdžių ir sofų.

– Na, štai, – pasakė jos išgelbėtoja, įtaisydama ją į fotelį su pagalvėlėmis. – Sėdėkite ramiai, aš uždėsiu virdulį.

Ji išskubėjo iš kambario, kuris pasirodė gana palaimingai ramus po jos išėjimo. Mis Marpl giliai įkvėpė. Ji tikrai nebuvo sužeista, bet kritimas ją sukrėtė. Kritimai jos amžiuje nelabai įkvepia. "Tačiau laimei, – pagalvojo ji kaltai, – mis Nait apie tai nesužinos." Ji atsargiai pajudino rankas ir kojas. Niekas nelūžo. Jei tik ji galės parsigauti namo. Gal po puodelio arbatos...

Vos ji apie tai pagalvojo, arbatos puodukas jau buvo priešais ją, atneštas ant padėklo su keturiais saldžiais biskvitais ant lėkštutės.

– Prašom, – padėjo jį ant mažo staliuko priešais. – Ar turėčiau jums ją įpilti? Geriau įsidėkite daug cukraus.

– Dėkui, man be cukraus.

– Turite įsidėti cukraus. Žinote, dėl šoko. Per karą užsienyje dirbau sesele. Cukrus nuostabiai mažina šoką, – ji įmetė keturis gabaliukus į puoduką ir energingai išmaišė. – Dabar išgerkite tai ir visiškai atsigausite.

Mis Marpl įvykdė paliepimą.

"Maloni moteris, – pagalvojo. – Ji man kažką primena... tik ką?"

– Jūs buvote man labai maloni, – pasakė ji šypso-

damasi.

– O, nieko tokio. Esu angeliukas sargas. Man patinka padėti žmonėms, – ji pažiūrėjo pro langą, kai spragtelėjo išorinių vartelių užraktas. – Mano vyras parėjo namo. Artūrai! Mes turime viešnią.

Ji nuėjo į prieškambarį ir grįžo su Artūru, kuris atrodė gana suglumęs. Tai buvo liesas išblyškęs vyriškis, lėtakalbis.

– Ši ledi parkrito – kaip tik priešais mūsų vartus, tad, žinoma, aš ją atsivedžiau čia.

– Jūsų žmona labai miela, misteri...

– Mano pavardė Bedkokas.

– Misteri Bedkokai, bijau, kad sukėliau jai daug rūpesčių.

– O, nesirūpinkite dėl Heteros. Heterai patinka padėti žmonėms, – jis smalsiai pažiūrėjo į ją. – Ar jūs kur nors ėjote?

– Ne, tiesiog vaikštinėjau. Gyvenu Sent Meri Mide, name priešais vikariatą. Mano pavardė Marpl.

– Na, nieko sau! – riktelėjo Hetera. – Tad *jūs esate* mis Marpl. Girdėjau apie jus. Jūs viena iš tų, kurie tvarkosi su žmogžudystėmis.

Mis Marpl kukliai sumurmėjo, kad ji porą kartų buvo įpainiota į žmogžudystes.

– Girdėjau, kad čia, šiame kaime, buvo nužudymų. Praėjusį vakarą apie tai buvo kalbama Bingo klube. Vienas įvyko Gosington Hole. Nepirkčiau vietos, kurioje kažką nužudė. Esu tikra, ten vaidentųsi.

– Žmogžudystė įvyko ne Gosington Hole. Ten buvo įneštas lavonas.

– Sakė, kad jį rado ant kilimo bibliotekoje?

Mis Marpl linktelėjo.

– O jūs negirdėjote, gal apie tai bus sukurtas filmas? Tikriausiai dėl to Marina Greg ir nusipirko Gosington Holą.

– Marina Greg?

– Taip. Ji su vyru. Pamiršau jo pavardę... Manau, jis režisierius ar prodiuseris – kažkoks Džeisonas. Bet Marina

Greg yra miela, ar ne? Žinoma, pastaraisiais metais ji nedaug filmavosi, nes ilgai sirgo. Bet aš vis dar manau, kad jai neprilygsta niekas. Ar matėte ją "Karmeneloje?". O "Meilės kainoje" ir "Marijoje Stiuart?" Ji nebejauna, bet visada bus puiki aktorė. Visada buvau pašėlusi jos fanė. Svajojau apie ją, būdama paauglė. Mano gyvenime buvo nepaprastas įvykis. Bermuduose vyko priėmimas Švento Jono asociacijoje*, skirtas labdarai. Jį turėjo atidaryti Marina Greg. Susijaudinusi ėjau iš proto, ir kaip tik tą dieną man pakilo temperatūra, daktaras pasakė, kad negalėsiu eiti. Bet nesiruošiau pasiduoti. Išties nesijaučiau labai blogai. Tad atsikėliau, kaip reikiant pasidažiau ir nuėjau. Mane jai pristatė, šnekėjomės kokias tris minutes, ji davė man savo autografą. Tai buvo nuostabu. Niekada nepamiršiu tos dienos.

Mis Marpl pažiūrėjo į ją.

– Tikiuosi, kad po to nebuvo kokių nelaimingų pasekmių? – paklausė susirūpinusi.

Hetera Bedkok nusijuokė.

– Jokių. Niekada nesijaučiau geriau. Kaip aš sakau – nerizikuosi – negersi šampano. Visada rizikuoju.

Ji vėl laiminga garsiai nusikvatojo.

– Heteros niekas nesulaiko, – žavėjosi Artūras Bedkokas. – Ji visada pasiekia savo.

– Elison Vaild, – sušnibždėjo mis Marpl, patenkinta linktelėjusi.

– Atsiprašau? – perklausė misteris Bedkokas.

– Nieko. Tiesiog aš ją pažinojau.

Hetera klausiamai pažvelgė į ją.

– Jūs paprasčiausiai man ją priminėte.

– Tikrai? Tikiuosi, kad ji buvo miela.

– Ji išties buvo labai miela, – lėtai ištarė mis Marpl. – Maloni, sveika, gyvybinga.

---

* – labdaringa organizacija, suteikianti pagalbą nukentėjusiems nuo gaisrų, potvynių ir pan.

– Bet tikriausiai turėjo savų ydų, – nusijuokė Hetera. – Aš tai turiu.

– Na, Elison visada turėjo tokį aiškų savo požiūrį, kad kartais nesuvokdavo, jog kiti žmonės gali mąstyti ar veikti kitaip.

– Kaip tada, kai priėmei evakuotą šeimą iš sugriuvusio kotedžo ir jie paspruko su visais mūsų šaukštukais, – prisiminė Artūras.

– Bet Artūrai! Aš negalėjau jų išmesti. Tai būtų nekilniaširdiška.

– Tai buvo šeimos šaukštukai, – liūdnai tarė misteris Artūras. – Džordžo laikų. Priklausė mano motinos senelei.

– O, pamiršk tuos senus šaukštus, Artūrai. Daraisi įkyrus.

– Bijau, kad nesu labai geras užuomarša.

Mis Marpl susimąsčiusi žiūrėjo į jį.

– Ką dabar daro jūsų draugė? – maloniai pasiteiravo Hetera.

Mis Marpl patylėjo prieš atsakydama.

– Elison Vaild? O... ji mirė.

3 SKYRIUS

I

– Džiaugiuosi, kad vėl esu čia, – pasakė misis Bentri. – Nors, žinoma, nuostabiai praleidau laiką.

Mis Marpl pritardama linktelėjo ir paėmė puoduką arbatos iš draugės rankų.

Kai prieš keletą metų mirė jos vyras, pulkininkas Bentris, misis Bentri pardavė Gosington Holą ir daug prie jo priklausančios žemės, pasilikdama sau Rytinę sarginę, žavų namuką su portikais, be jokių patogumų, kuriame net sodininkas atsisakė gyventi. Misis Bentri pridėjo prie jo modernaus gyvenimo dalykėlių – paskutinės mados viryklę, naują vandentiekį, įvedė elektrą ir pasistatė vonią. Visa tai jai nemažai kaštavo, bet ne tiek, kiek būtų kainavęs mėginimas gyventi Gosington Hole. Be to, jai pavyko kiek atsiskirti nuo aplinkinio pasaulio maždaug trimis ketvirčiais akro sodu, puikiai apsodinto medžiais, tad, kaip ji sakė: "Ką tik jie darytų su Gosingtonu, aš to nematysiu ir nesijaudinsiu".

Paskutiniuosius keletą metų ji didžiąją metų dalį praleido keliaudama, lankydama vaikus ir anūkus įvairiose žemyno dalyse ir kartkarčiais grįždama pasidžiaugti vienatve savo namuose. Gosington Holas pakeitė porą šeimininkų. Jame buvo įrengti svečių namai, jie sužlugo, tada jį perėmė keturi žmonės, kurie jį padalino į keturis butus ir nuolatos kivirčijosi. Pagaliau Sveikatos ministerija nupirko jį kažkokiems neaiškiems tikslams, kuriems to namo galų gale vis tiek neprireikė. Dabar ministerija pardavė jį, ir tai buvo tas pardavimas, apie

kurį kalbėjosi dvi draugės.

– Žinoma, aš girdėjau gandus, – tarė mis Marpl.

– Aišku, – pritarė misis Bentri. – Buvo netgi kalbama, kad čia gyvens Čarlis Čaplinas su visais savo vaikučiais. Būtų nepaprastai smagu, deja, tame nėra nė lašo teisybės. Ne, tai iš tikrųjų Marina Greg.

– Ji buvo tokia miela, – atsiduso mis Marpl. – Pamenu jos ankstyvuosius filmus. "Paukštis keliauninkas" su tuo gražuoliu Džoeliu Robertsu. Ir filmas "Marija Stiuart". Ir, aišku, "Kelionė per rugių lauką" buvo labai sentimentalus filmas, bet man jis *tikrai* patiko. O brangioji, tai buvo taip seniai!

– Taip, – atsakė misis Bentri. – Jai tikriausiai... Kaip manai? Keturiasdešimt penkeri? Penkiasdešimt?

Mis Marpl manė, kad arčiau penkiasdešimties.

– Ar ji pastaruoju metu kur nors filmavosi? Žinoma, dabar aš nedažnai vaikštau į kiną.

– Manau, tik smulkiose rolėse, – tarė misis Bentri. – Gana ilgą laiką ji nebuvo žvaigždė. Turėjo tą bjaurų nervinį sutrikimą. Po vienų skyrybų.

– Jos visos turi tiek daug vyrų, – pastebėjo mis Marpl. – Manau, tai išties vargina.

– *Man* tai netiktų, – pareiškė misis Bentri. – Po to, kai pamilsti vyrą, išteki už jo, pripranti prie jo elgsenos ir patogiai įsitaisai – eiti ir mesti viską vėl ir vėl! Man atrodo, kad tai beprotybė.

– Negaliu apie tai kalbėti, – kiek sumišusi pasakė senmergė mis Marpl, – nes nebuvau ištekėjusi. Bet žinai, man jos *gaila*.

– Manau, jie negali nieko padaryti, – miglotai pasakė misis Bentri. – Toks gyvenimas, kurį jie turi gyventi. Žinai, toks viešas. Buvau ją sutikusi, – pridūrė. – Noriu pasakyti, Mariną Greg, kai lankiausi Kalifornijoje.

– Kokia ji? – pasidomėjo mis Marpl.

– Žavi, – atsakė misis Bentri. – Tokia natūrali ir nesugadinta. Tai išties tarsi ženklas, – pridūrė susimąsčiusi.

– Kas?

– Tas natūralumas ir nesugedimas. Prie to tiesiog pripranti. Drįstu sakyti, kad norėdamas apsiginti, tiesiog privalai rengti išgertuvių vakarėlius ar orgijas.

– Ji turėjo penkis vyrus, ar ne? – pasiteiravo mis Marpl.

– Mažiausiai. Pirmasis – nesvarbus, tada – užsienio princas ar grafas, o po to kita kino žvaigždė, berods, Robertas Traskotas. Šios vedybos buvo plačiai išreklamuotos kaip didysis romanas. Bet jis truko tik ketverius metus. Vėliau atsirado Izidorius Raitas, pjesių rašytojas. Čia viskas vyko gana rimtai ir ramiai, ji pagimdė kūdikį. Rodos, ji visada troško turėti vaiką, net pusiau įsivaikino keletą pamestinukų, šiaip ar taip, tai buvo tikra. Labai plačiai išreklamuota. Motinystė su didžiąja M. O tada, rodos, paaiškėjo, kad vaikas debilas ar keistas, ar dar kažkas, ir paskui jai prasidėjo tas sutrikimas, ji ėmė vartoti narkotikus ir taip toliau, ir ji metė vaidybą.

– Atrodo, daug apie ją žinai, – įsiterpė mis Marpl.

– Na, žinoma, – pritarė misis Bentri. – Aš susidomėjau, kai ji nusipirko Gosingtoną. Už dabartinio savo vyro ji ištekėjo prieš porą metų, ir sakoma, kad dabar ji visai atsigavo. Jis prodiuseris... o gal režisierius? Visada painioju. Jis buvo ją įsimylėjąs, kai jie buvo dar jaunučiai, bet tais laikais jis nebuvo labai garsus. Bet dabar, man regis, yra gana įžymus. Koks gi jo vardas? Džeisonas... Kažkoks Džeisonas... Džeisonas Hadas, ne, Radas, na, taip. Jie nusipirko Gosingtoną, nes jis prie pat... – ji sudvejojo. – ... Elstrio?

Mis Marpl papurtė galvą.

– Nemanau. Elstris šiauriniame Londone.

– Tai tikrai nauja studija. Na, taip, prie Helingforto. Visada maniau, kad tai skamba baisiai suomiškai. Yra maždaug už šešių mylių nuo Market Beisingo. Rodos, ji ruošiasi kurti filmą apie Austrijos Elžbietą.

– Kaip tu daug žinai apie privatų kino žvaigždžių gyvenimą, – nusistebėjo mis Marpl. – Ar viską sužinojai Kalifornijoje?

– Ne visai, – paprieštaravo misis Bentri. – Iš tiesų išgavau tai iš nepaprastų žurnalų, kuriuos skaitinėju pas savo kirpėją. Aš net nežinau daugumos žvaigždžių pavardžių, bet, kaip sakiau, susidomėjau, nes Marina Greg su savo vyru nusipirko Gosingtoną. Išties ko tik nepripaistoma tuose žurnaliūkščiuose! Netikiu, kad nors pusė viso to yra tiesa, tikriausiai nėra nė ketvirčio. *Netikiu*, kad Marina Greg yra nimfomanė, *nemanau,* kad ji girtuokliauja, tikriausiai ji net nevartojo narkotikų, o tiesiog pasitraukė malonaus poilsio ir visai neturėjo nervinio sukrėtimo! Bet tiesa ta, kad ji atvyksta čia gyventi.

– Girdėjau, kad kitą savaitę, – pasakė mis Marpl.

– Taip greitai? Žinau, kad dvidešimt trečią ji Gosingtone kelia didelį Švento Jono asociacijos labdaros balių. Manau, jie labai pakeitė namą?

– Beveik viską, – kalbėjo mis Marpl. – Būtų buvę tikrai pigiau ir turbūt paprasčiau jį nugriauti ir pastatyti naują.

– Spėju, įrengė vonias?

– Kalbama, įsirengė šešias naujas voniais, žiemos sodą ir baseiną. Be to, įsidėjo vieno stiklo langus, nugriovė sieną tarp tavo vyro studijos ir bibliotekos ir ten padarė muzikos kambarį.

– Artūras apsiverstų karste. Žinai, kaip jis nekentė muzikos. Vargšelis neturėjo klausos. Kaip ištįsdavo jo veidas, kai koks malonus draugas nusivesdavo mus į operą! Jis tikriausiai sugrįš ir ims jiems vaidentis...

Ji nutilo, paskui staiga pasakė:

– Ar kas nors kada nors užsiminė, kad Gosingtone vaidenasi?

Mis Marpl papurtė galvą.

– Ne, – atsakė tvirtai.

– Neuždrausi žmonėms taip kalbėti, – misis Bentri mostelėjo ranka.

– Niekas taip nekalba.

Mis Marpl patylėjo ir pridūrė:

– Žinai, žmonės nėra tokie jau kvaili. Ne kaimuose.

Misis Bentri skubiai žvilgtelėjo į ją.

– Tu visada laikeisi šios nuomonės. Ir tikriausiai neklysti.

Ji staiga nusišypsojo.

– Marina Greg labai švelniai ir draugiškai pasiteiravo, ar man nebus pernelyg skaudu matyti, jog senąjį mano namą užima svetimi. Užtikrinau ją, kad tai visai manęs nežeidžia. Rodos, ji manimi nepatikėjo. Bet, Džeine, tu juk žinai, kad Gosingtonas nebuvo mūsų namai. Mes neaugome ten vaikystėje, o būtent ji yra reikšminga. Tai buvo tiesiog namai, kur galima šauniai pamedžioti, pažvejoti, kuriuos nusipirkome, kai Artūras išėjo į pensiją. Pamenu, galvojome, kad tokį namą bus gera ir lengva prižiūrėti! Net nesuprantu, kaip mums galėjo toptelėti tokia mintis! Ten tiek laiptinių ir koridorių. Buvo tik keturi tarnai! Tik! Tai bent dienelės, cha cha!

– Kaip tu ten nukritai? – ji staiga pakeitė temą. – Ta moteriškė Nait neturėjo tau leisti eiti vienai.

– Tai nebuvo vargšelės mis Nait kaltė. Liepiau jai nupirkti daug daiktų ir tada...

– Laisvai išsmukai? Supratau. Na, tau nederėtų taip elgtis, Džeine. Tai ne tavo amžiui.

– Iš kur apie tai sužinojai?

Misis Bentri išsišiepė.

– Sent Meri Mide paslapčių neišsaugosi. Pati dažnai man tai sakydavai. Man pasakė misis Myvi.

– Misis Myvi? – mis Marpl įsivaizdavo jūrą.

– Ji ateina kasdien. Ji iš Statybų.

– O, Statybos... – stojo įprastinė tyla.

– Ką darei Statybose? – pasmalsavo misis Bentri.

– Tiesiog norėjau tai pamatyti. Pažiūrėti, kokie ten žmonės.

– Na, ir kokie gi?

– Kaip ir visi kiti. Net nežinau, ar tai mane nuvylė, ar nuramino.

– Manyčiau, nuvylė.

– Ne. Manau, nuramino. Žinai, galėjau... na, atpažinti tam tikrus tipus... Tad jei kas atsitiktų, gana gerai žinočiau, dėl kokios priežasties tai įvyko.

– Turi galvoje žmogžudystę?

Mis Marpl apstulbo.

– Neišmanau, iš ko sprendi, kad aš visą laiką mąstau apie žmogžudystes.

– Nesąmonė, Džeine. Kodėl tau atvirai nepasivadinus kriminaliste?

– Nes aš tokia nesu, – atkirto mis Marpl. – Paprasčiausiai turiu tam tikrų žinių apie žmogiškąją prigimtį, ir tai labai natūralu, nes visą gyvenimą praleidau mažame kaimelyje.

– Tu tikriausiai kažką čia randi, – susimąsčiusi tarė misis Bentri, – nors dauguma žmonių, žinoma, su tuo nesutiktų. Tavo sūnėnas Reimondas sako, kad ši vieta yra visiškas užkampis.

– Mielasis Reimondas, – šiltai ištarė mis Marpl. – Jis visada toks geras. Žinai, jis moka mis Nait, – pridūrė.

Mintis apie mis Nait jai kai ką priminė, ji atsistojo ir pasakė:

– Manau, dabar geriau jau eisiu.

– Tu čia nėjai pėsčia, tiesa?

– Žinoma, ne. Atvykau Coliu.

Šį mįslingą pareiškimą misis Bentri suprato kuo puikiausiai.

Senų senovėje misteris Colis buvo dviejų kebų savininkas. Jis pasitikdavo traukinius vietinėje stotyje, be to, kebus išsinuomodavo vietinės damos, kad jas nuvežtų į arbatos vakarėlius ir kartais su dukterimis į tokius lengvabūdiškus pasismaginimus kaip šokiai. Kai išmušė jo valanda, Colis, linksmas raudonveidis vyras, kuris jau peržengė septyniasdešimt, perleido verslą savo sūnui, žinomam "jaunojo Colio" vardu (tada jam buvo keturiasdešimt penkeri), nors senasis Colis vis dar vežiodavo tokias pagyvenusias damas, kurios nutardavo, jog jo sūnus per daug jaunas ir

neatsakingas. Eidamas koja kojon su laikmečiu, jaunasis Colis iškeitė arklines transporto priemones į automobilius. Jam nekaip sekėsi su technika, ir iš jo verslą perėmė tūlas misteris Bardvelas. Colio pavardė išliko. Paskui misteris Bardvelas pardavė viską misteriui Robertsui, bet telefonų knygoje oficialus pavadinimas vis dar buvo "Colio taksi paslaugos", ir vyresnės bendruomenės damos savo keliones apibūdindavo kaip "važiavimą Coliu", tarsi jos būtų biblinis Jona, o Colis – banginis.

II

– Skambino daktaras Heidokas, – priekaištingai pranešė mis Nait. – Sakiau jam, kad išėjote arbatos pas misis Bentri. Sakė, kad paskambins rytoj.

Ji padėjo mis Marpl nusimesti apsiaustą.

– O dabar, manau, mes nuvargome, – kaltinančiu balsu pasakė ji.

– *Jūs* gal ir pavargote, – atsakė mis Marpl. – *Aš* nepavargau.

– Ateikite ir jaukiai įsitaisykite prie židinio, – mis Nait, kaip visada, nekreipė dėmesio į jos žodžius. (Nereikia per daug klausytis, ką šneka tos mielos senutės. Aš jas pralinksminsiu). – O gal dabar išgertume skanaus "Ovaltaino"*? O gal "Horliko"**, dėl įvairovės?

Mis Marpl padėkojo ir pasakė, jog norėtų taurelės sauso šerio.

Mis Nait nepritardama pažiūrėjo į ją.

– Nežinau, ką pasakytų daktaras, – burbtelėjo, grįžusi su taure.

– Galėsime jo paklausti rytoj ryte, – pasiūlė mis Marpl.

---

* – firminis šokoladinio gėrimo su pienu miltelių pavadinimas

** – firminis stiprinančio pieno gėrimo pavadinimas (*vert. past.)*

Kitą rytą mis Nait pasitiko daktarą Heidoką prieškambaryje ir ėmė kažką energingai jam kuždėti.

Pagyvenęs daktaras įėjo į kambarį, trindamas rankas, nes rytas buvo žvarbus.

– Čia mus lanko mūsų daktarėlis, – džiaugsmingai sučiauškėjo mis Nait. – Ar galiu paimti jūsų pirštines, daktare?

– Joms bus gerai ir čia, – Heidokas nerūpestingai nusviedė pirštines ant stalo. – O rytelis šaltokas.

– Gal taurelę šerio? – pasiūlė mis Marpl.

– Girdėjau, jog jūs išgėrinėjate. Na, geriau niekada negerkite viena.

Padėklas su taurelėmis jau stovėjo ant staliuko prie mis Marpl. Mis Nait išėjo iš kambario.

Daktaras Heidokas buvo labai senas draugas. Pusiau atsistatydinęs, bet užsukdavo aplankyti savo senų pacientų.

– Girdėjau, buvote parkritusi, – tarė išgėręs savo taurelę. – Žinote, jūsų amžiuje tai negerai. Įspėju jus. Ir girdėjau, jog nenorėjote kviesti Sendfordo.

Sendfordas buvo Heidoko partneris.

– Ta jūsų mis Nait vis viena jį pakvietė. Teisingai pasielgė.

– Aš tik įsitaisiau porą mėlynių, ir mane tai nesmarkiai sukrėtė. Taip sakė daktaras Sendfordas. Puikiai galėjau palaukti, kol grįšite jūs.

– Dabar klausykite, brangioji. Negalėsiu dirbti amžinai. Ir leiskite jums pasakyti, kad Sendfordo kvalifikacijos geresnės už manąsias. Jis pirmarūšis vyrukas.

– Tie jauni daktarai visi vienodi, – pareiškė mis Marpl. – Jie išmatuoja kraujo spaudimą, ir kad ir kas būtų atsitikę, gauni masę įvairiai įpakuotų naujų piliulių. Violetinių, geltonų, rudų... Medicina dabar tarsi prekybos centras – viskas supakuota.

– Jums patiktų, jei aš prirašyčiau dėlių, mikstūros ir ištrinčiau jums krūtinę kamparo aliejumi.

– Pati tai darau, kai kosčiu, – ryžtingai atsakė mis Marpl,

– ir tai labai padeda.

– Mums tiesiog nepatinka senti, štai kas yra, – švelniai pasakė Heidokas. – Aš to nekenčiu.

– Palyginus su manimi, jūs dar visai jaunas vyras, – tarė mis Marpl. – O man visai nesvarbu, kad senstu. Mane veda iš proto smulkūs pažeminimai.

– Manau, žinau, ką turite galvoje.

– Niekada nepabūnu viena! Sunku kur nors ištrūkti vienai net kelioms minutėms. Aš visada megzdavau su malonumu, esu labai gera mezgėja. O dabar man nuolat nubėga akys, ir gana dažnai net nesuvokiu, jog tai atsitiko.

Heidokas susimąstęs pažiūrėjo į ją.

Tada jo akys sužibėjo.

– Visada yra alternatyva.

– Kur jūs sukate?

– Jei negalite megzti, kodėl gi dėl įvairumo ko nors nepanarpliojus? Taip darė Penelopė.

– Man sunku būtų atsidurti jos kailyje.

– Bet narpliojimas visai atitinka jūsų kompetenciją, ar ne?

Jis atsistojo.

– Turiu eiti. Išrašau jums puikią sultingą žmogžudystę.

– Kokius siaubingus dalykus jūs kalbate!

– Nejaugi? Tačiau paprastai jums nereikia leistis pernelyg giliai. Aš nuolat galvoju apie mūsų gerąjį senąjį Holmsą. Manau, kad dabar jis yra nešiuolaikiška persona. Tačiau jis niekada nebus užmirštas.

Kai daktaras išėjo, kambarin įsiveržė mis Nait.

– Na, štai, – pasakė ji, – mes atrodome *daug* linksmesnės. Ar daktaras parekomendavo tonizuojančių vaistų?

– Jis parekomendavo man pasidomėti žmogžudyste.

– Kokioje nors įdomioje detektyvinėje knygoje?

– Ne, – atsakė mis Marpl. – Realiame gyvenime.

– Dievulėliau! – sušuko mis Nait. – Bet šiame ramiame kampelyje žmogžudysčių tikriausiai nebus.

– Žmogžudystės gali nutikti visur, – paaiškino mis Marpl. – Ir nutinka.

– Gal Statybose? – spėliojo mis Nait. – Dauguma tų dabišių nešiojasi peilius.

Bet žmogžudystė įvyko ne Statybose.

4 SKYRIUS

Misis Bentri žingtelėjo atgal, apžiūrėjo save veidrodyje, pasitaisė skrybėlaitę (ji nebuvo įpratusi nešioti skrybėles), užsimovė geras odines pirštines ir išėjo iš namelio, atidžiai uždarydama duris. Jos laukė maloniausi dalykėliai. Nuo jos pokalbio su mis Marpl praėjo kokios trys savaitės. Marina Greg su vyru atvyko į Gosington Holą ir daugmaž čia įsitaisė.

Šią popietę čia turi vykti svarbių asmenų, susijusių su labdara Švento Jono asociacijai, susitikimas. Misis Bentri nepriklausė komitetui, tačiau iš Marinos Greg gavo pakvietimą prieš susirinkimą užsukti išgerti arbatos. Laiškutyje Marina prisiminė jų susitikimą Kalifornijoje ir pasirašė: "Širdingai, Marina Greg". Laiškelis buvo rašytas ranka, o ne atspausdintas mašinėle. Be abejo, misis Bentri buvo pamaloninta, ir tai paglostė jos savimeilę. Pagaliau, garsi kino žvaigždė yra garsi kino žvaigždė, o pagyvenusios damos, nors apylinkėje jos kažką ir reiškia, suvokia savo visišką nereikšmingumą įžymybių pasaulyje. Tad misis Bentri jautėsi maloniai kaip vaikas, kuriam kažkas paruošė staigmeną.

Eidama keliuku, misis Bentri atidžiai žvalgėsi aplinkui. Nuo tų dienų, kai namas ėjo iš rankų į rankas, jis pagražėjo. "Pinigų nepagailėjo",– pagalvojo misis Bentri, su pasitenkinimu linkčiodama. Nuo kelio nesimatė gėlių darželio, ir misis Bentri tai patiko. Gėlių darželis su nepaprasta daugiamečių gėlių tvorele tomis seniai prabėgusiomis dienomis, kai ji gyveno Gosington Hole, kėlė jai nepaprastą pasitenkinimą. Ji su gailesčiu prisiminė savo kardelius. "Pats geriausias kardelių sodas šalyje,"– pagalvojo ji išdidžiai.

Priėjusi prie naujų paradinių durų, kurios švytėjo nuo

naujų dažų, ji paspaudė skambutį. Duris pagirtinai skubiai atidarė liokajus, aiškiai italas. Jis ją palydėjo tiesiai į kambarį, kuriame anksčiau buvo pulkininko Bentrio biblioteka. Ji jau girdėjo, kad ji sujungta į vieną kambarį su studija. Rezultatai buvo įspūdingi. Sienos išmuštos paneliais, grindys išklotos parketu. Viename gale stovėjo rojalis, o palei sieną – puikus gramofonas. Kitame kambario gale buvo salelė, kurią dabino persiški kilimai, arbatos staliukas ir keletas kėdžių. Prie staliuko sėdėjo Marina Greg, o prie židinio buvo pasilenkęs vyriškis, apie kurį misis Bentri iš pirmo žvilgsnio pagalvojo, kad tai bjauriausios išvaizdos vyras, kokį ji kada buvo mačiusi.

Keletą akimirkų prieš tai, kai misis Bentri ranka nuspaudė skambutį, Marina Greg švelniu, entuziastingu balsu kalbėjo savo vyrui:

– Ši vieta man labai tinka, Džinksai. To aš visada troškau. *Ramybės.* Angliškos ramybės ir angliško kaimo. Jei reikės, aš galėčiau čia pragyventi visą likusį gyvenimą. Ir mes įsisavinsime anglišką gyvenimo būdą. Kiekvieną popietę gersime kinišką arbatą iš mano mėgstamo džordžiškojo arbatinio servizo. O pro langą gėrėsimės šiomis pievutėmis ir tuo anglišku daugiamečių gėlių bordiūru. Pagaliau *namie* – štai kaip aš jaučiuosi. Jaučiu, kad čia įsikursiu, kad būsiu rami ir laiminga. Ši vieta bus namai. Štai ką jaučiu. *Namai.*

Džeisonas Radas (žmonos vadinamas Džinksu) jai nusišypsojo. Tai buvo nuolanki, atlaidi šypsena, bet santūri, nes jis buvo tai girdėjęs jau daug kartų. Galgi šį kartą tai yra tiesa. Gal tai *ta* vieta, kurioje Marina Greg gali jaustis kaip namie. Bet jis taip gerai pažinojo jos išankstinį entuziazmą. Ji visada būdavo taip įsitikinusi, kad pagaliau rado tai, ko norėjo.

– Tai nuostabu, brangioji. Tai tiesiog nuostabu. Džiaugiuosi, kad tau čia patinka, – pasakė jis žemu balsu.

– Patinka? Aš dievinu šią vietelę. Argi tu jos nedievini?

– Žinoma, – pritarė Džeisonas Radas. – Žinoma.

Jis pagalvojo, kad vieta ne tokia jau bloga. Geras, tvirtai pastatytas, gana bjaurus viktoriškojo stiliaus namas. Jis

pripažino, kad namas atrodo solidus ir saugus. Dabar, kai jo blogiausi fantastiniai būgštavimai išsisklaidė, bus gana patogu čia gyventi. Nebloga vieta, jei nori čia retkarčiais sugrįžti. Laimei, pagalvojo jis, Marina neims nemėgti šio namo maždaug dvejus ar pustrečių metų. Viskas priklausys nuo aplinkybių.

Marina tyliai atsiduso ir pasakė:

– Nuostabu vėl jaustis sveikai. Ir stipriai. Galiu susidoroti su viskuo.

Ir jis vėl pritarė:

– Žinoma, brangioji, žinoma.

Tuo metu atsidarė durys, ir liokajus palydėjo vidun misis Bentri.

Marinos Greg pasisveikinimas buvo žavingas. Ji išėjo į priekį išskėstomis rankomis, sakydama, kaip jai malonu vėl susitikti misis Bentri. Ir koks sutapimas, kad jos susitiko tada San Franciske, o po dvejų metų ji su Džinksu nusipirko būtent tą namą, kuris priklausė misis Bentri. Ir ji tikisi, ji labai tikisi, kad misis Bentri labai nesupyks dėl to, kaip jie pertvarkė namą, ką jie jam padarė, ir ji tikisi, jog ji nelaiko jų siaubingais įsibrovėliais.

– Tai, jog atvykote čia gyventi, yra vienas iš nuostabiausių dalykų, kada nors atsitikusių šioje apylinkėje, – linksmai pasakė misis Bentri ir pažiūrėjo į židinio atbrailą. Tada tarsi susigriebusi Marina Greg pasakė:

– Jūs nepažįstate mano vyro, tiesa? Džeisonai, tai misis Bentri.

Misis Bentri nužvelgė Džeisoną Radą kiek smalsokai. Ji suprato, kodėl pirmas įspūdis buvo toks: tai negražiausios vyras, kokį ji buvo kada mačiusi. Jo akys įdomios. Jos, pagalvojo ji,– nepaprastai įdubusios. "Gilūs ramūs baseinai",– pagalvojo misis Bentri, jausdamasi tarsi romantiška rašytoja. Likusi jo veido dalis buvo išskirtinai aštrių bruožų, beveik absurdiškai neproporcinga. Nosis taip užriesta, kad jei užteptum kiek raudonų dažų, lengvai paverstum ją klouno

nosinėi. Jo veidą puošė ir didelė liūdna klouno burna. Ji nežinojo, ar šiuo metu jis įsiutęs, ar tiesiog visada taip atrodo. Kai jis prabilo, ji išgirdo nelauktai malonų balsą. Žemą ir lėtą.

– Apie vyrą, – tarė jis, – visada pagalvojama vėliausiai. Bet leiskite man pasakyti, kad mes su žmona džiaugiamės, galėdami jus čia priimti. Tikiuosi, nepajutote, kad viskas turėtų būti kitaip.

– Turite išmesti iš galvos, – paliepė misis Bentri, – kad išvijote mane iš mano namų. Tai niekada nebuvo mano senieji namučiai. Kai tik juos pardaviau, pasveikinau save. Namą buvo nepaprastai sunku prižiūrėti. Man patiko sodas, bet namas kėlė vis daugiau rūpesčių. Jį pardavusi, puikiai leidau laiką, keliaudama po svečias šalis, lankydamasi pas savo ištekėjusias dukras, anūkus ir draugus įvairiausiose pasaulio dalyse.

– Dukros?! – šūktelėjo Marina Greg. – Tai jūs turite dukterų ir sūnų?

– Du sūnus ir dvi dukras, – pasigyrė misis Bentri, – ir jie gana plačiai išsimėtę. Vienas Kenijoje, kitas Pietų Afrikoje. Viena prie Teksaso, ir kita, dėkui Dievui, Londone.

– Keturi, – ištarė Marina Greg. – Keturi... O anūkų?

– Devyni, – atsakė misis Bentri. – Labai smagu būti senele. Visai nejauti tėviškos atsakomybės. Gali lepinti juos begėdiškai...

– Bijau, kad saulė šviečia jums į akis, – nutraukė ją Džeisonas Radas ir nuėjo prie lango užtraukti užuolaidų. – Turite mums viską papasakoti apie šį šaunų kaimelį, – pasakė sugrįžęs.

Jis padavė jai puoduką arbatos.

– Ko norėtumėte – paplotėlio ar sumuštinio, o gal šio pyragaičio? Mes turime virėją italę, ir ji kepa gana gerus pyragaičius ir pyragus. Matote, mes beveik pripratome prie jūsų angliškos popietinės arbatėlės.

– O arbata labai skani, – misis Bentri sriūbtelėjo kvapnaus gėrimo.

Marina Greg šypsojosi ir atrodė patenkinta. Nervingi jos pirštų judesiai, kuriuos Džeisonas Radas pastebėjo prieš porą minučių, nurimo. Misis Bentri žvelgė į šeimininkę išties susižavėjusi. Marinos Greg vaidyba sužibėjo tuo metu, kai anatominiai kino žvaigždžių parametrai dar nebuvo svarbiausi. Jos negalėjai pavadinti "Seksbomba" ar "mis Biustu", ar "mis Torsu". Ji buvo aukšta, lieknutė ir lanksti. Jos veido ir galvos kaulai buvo dailūs ir kažkaip priminė Garbo. Į savo vaidmenis ji įdėdavo ne tik seksualumą, bet ir asmenybę. Staigūs galvos judesiai, gilios mielos akys, nepastebimas lūpų virpėjimas – visa tai staiga sukeldavo žadą atimančio susižavėjimo jausmą, kurį sukelia ne veido bruožų taisyklingumas, o staigus stebuklingas žybtelėjimas, kuris nelauktai užburia žiūrovus. Ji vis dar turėjo šią savybę, nors ji nebebuvo tokia pastebima. Kaip dauguma kino ir scenos aktorių, ji, atrodo, buvo įpratusi atitolti nuo pašnekovo. Ji galėjo paskęsti savyje, būti rami, švelni, nuvilianti nuoširdžius gerbėjus. O tada ji staiga pasukdavo galvą, pajudindavo rankas, netikėtai šyptelėdavo, ir burtai pakerėdavo.

Vienas iš geriausių jos filmų buvo "Marija Stiuart, Škotijos karalienė", ir dabar misis Bentri, stebėdama ją, prisiminė jos vaidmenį tame filme. Misis Bentri žvilgtelėjo į vyrą. Jis irgi žiūrėjo į Mariną. Dabar jo veide aiškiai atsispindėjo visi jausmai.

"Gerasis Dieve, – pagalvojo misis Bentri. – Tas vyras ją dievina".

Ji pati nežinojo, kodėl taip nustebo. Gal dėl to, kad kino žvaigždės ir jų meilės romanai, jų atsidavimas taip plačiai aprašomi spaudoje, kad niekas nesitiki pamatyti viso to savo paties akimis. Pagauta impulso, ji tarė:

– Tikiuosi, jums čia patiks ir galėsite čia kurį laiką pasilikti. Ar norite ilgai valdyti šį namą?

Marina pasuko galvą, plačiai iš nustebimo išplėtusi akis:

– Noriu pasilikti čia visam laikui, – tarė ji. – Na, nesakau,

kad neturėsiu dažnai išvykti. Žinoma, turėsiu. Kitais metais galbūt statysime filmą Šiaurės Afrikoje, nors dar niekas nenuspręsta. Bet čia bus mano namai. Čia sugrįšiu. Visada galėsiu čia sugrįžti, – ji atsiduso. – Štai kodėl viskas taip nuostabu. Pagaliau radau *namus*.

– Suprantu, – pasakė misis Bentri. Tačiau tuo pat metu ji galvojo: "Vis dėlto netikiu, kad taip ir bus. Netikiu, kad tu tokia, kuri gali kur nors įsikurti".

Ji vėl slapčia žvilgtelėjo į Džeisoną Radą. Dabar jis nesiraukė. Jis šypsojosi labai miela ir netikėta šypsena, tačiau liūdna. "Jis irgi tai žino", – pagalvojo misis Bentri.

Atsidarė durys, ir įėjo moteris.

– Džeisonai, Bertletai kviečia jus prie telefono, – pranešė ji.

– Pasakyk jiems, kad perskambinsiu.

– Jie sakė, kad tai skubu.

Jis atsistojo dūsaudamas.

– Leisk pristatyti tave misis Bentri, – tarė. – Ela Zielinski, mano sekretorė.

– Išgerk puoduką arbatos, Ela, – pasiūlė Marina po to, kai Ela Zielinski šypsodamasi pasakė:

– Malonu susipažinti...

– Suvalgysiu sumuštinį, – tarė Ela. – Nesikraustau iš proto dėl kiniškos arbatos.

Elai Zielinski buvo maždaug trisdešimt penkeri. Ji dėvėjo gerai pasiūtą kostiumėlį, palaidinukę su apykaklaite ir atrodė labai savim pasitikinti. Jos plaukai buvo trumpai kirpti, juodi, o kakta aukšta.

– Man sakė, kad čia gyvenote, – kreipėsi ji į misis Bentri.

– Prieš daugelį metų, – paaiškino misis Bentri. – Po vyro mirties pardaviau namą, ir nuo tada jis perėjo per kelis savininkus.

– Misis Bentri sako, kad ji nepasipiktino tuo, ką mes čia padarėme, – tarė Marina.

– Man būtų siaubingai nemalonu, jei nebūtumėte to padarę, – tarė misis Bentri. – Atėjau čia, degdama iš smalsumo. Galiu jums pasakyti, kad kaime plinta neįtikėtini gandai.

– Niekada nežinojau, kad taip sunku šioje šalyje susirasti santechnikus, – mis Zielinski dalykiškai žiaumojo sumuštinį. – Na, tai tikrai nėra mano darbas, – tęsė ji.

– Viskas yra tavo darbas, – paprieštaravo Marina. – ir tu tai žinai, Ela. Namų ruoša, santechnikai ir ginčai su statybininkais.

– Atrodo, kad šiame kaime niekas net negirdėjo apie vienstiklius langus, – Ela pažiūrėjo pro langą. – Turiu pripažinti, kad vaizdas gražus.

– Mielas senamadiškas angliško kaimo vaizdelis, – tarė Marina. – Šis namas turi *atmosferą*.

– Jei čia nebūtų tų medžių, jis neatrodytų toks kaimiškas, – pataisė Ela Zielinski. – Čia bežiūrint auga namai.

– Tai nauja nuo mano laikų, – tarė misis Bentri.

– Norite pasakyti, kad kai gyvenote čia, nebuvo nieko, išskyrus kaimą?

Misis Bentri linktelėjo.

– Tikriausiai apsipirkti būdavo sunku.

– Visai ne, – paprieštaravo misis Bentri. – Manau, kad buvo siaubingai lengva.

– Man suprantama, kodėl auginote darželyje gėles, – kalbėjo Ela Zielinski, – bet jūsų žmonės čia augina ir daržoves. Argi nepaprasčiau nusipirkti jas prekybos centre?

– Rodos, prie to ir einama, – atsiduso misis Bentri. – Nors jų skonis ne toks pats.

– Negadink atmosferos, Ela, – įsiterpė Marina.

Atsidarė durys ir vidun pažvelgė Džeisonas.

– Brangioji, – kreipėsi jis į Mariną, – nenoriu tavęs trukdyti, bet ar galėtum?.. Jie tiesiog nori tavo asmeninio požiūrio.

Marina atsiduso ir nenorom nuėjo prie durų.

– Visada kažkas sutrukdo, – sumurmėjo. – Labai atsi-

prašau, misis Bentri. Nemanau, kad užtruksiu ilgiau nei porą minučių.

– Atmosfera, – pakartojo Ela Zielinski, kai Marina išėjo ir uždarė duris. – Ar manote, kad šis namas turi atmosferą?

– Na, aš tiesiog apie tai negalvojau, – paaiškino misis Bentri. – Tai buvo tiesiog namas. Iš vienos pusės – gana nepatogus, o kai kada – puikus ir jaukus.

– Taip ir maniau, – tarė Ela Zielinski. Ji pažiūrėjo tiesiai misis Bentri į akis. – Kalbant apie atmosferą, kada čia įvyko žmogžudystė?

– Čia nebuvo jokios žmogžudystės, – atšovė misis Bentri.

– Na jau. Aš girdėjau pasakojimus. Misis Bentri, nuo jų nepabėgsite. Tai atsitiko ant kilimo, būtent čia, ar ne? – pasiteiravo mis Zielinski, mostelėdama židinio link.

– Taip, – tarė misis Bentri, – čia buvo ta vieta.

– Tad čia *įvyko* žmogžudystė?

Misis Bentri papurtė galvą.

– Žmogžudystė įvyko ne čia. Nužudytą merginą atnešė ir paguldė šiame kambaryje. Ji neturi nieko bendro su mumis.

Mis Zielinski atrodė susidomėjusi.

– Galbūt jums sunku tuo įtikinti žmones? – pastebėjo ji.

– Jūs visai teisi, – atsiliepė misis Bentri.

– Kada ją radote?

– Iš ryto čia atėjo kambarinė su ankstyvąja arbata, – pasakojo misis Bentri. – Žinote, mes tada laikėme kambarines.

– Žinau, – tarė mis Zielinski. – Jos dėvėjo drobines šiugždančias sukneles.

– Nesu tokia įsitikinusi dėl drobinių suknelių, – tarė misis Bentri, – gal tada jos jau dėvėjo uniformas. Šiaip ar taip, ji atlėkė ir pasakė, kad bibliotekoje yra lavonas. Aš pasakiau: "Nesąmonė", prižadinau savo vyrą, ir mes nulipome į apačią pažiūrėti.

– Ir ten jis buvo, – pasakė mis Zielinski. – Dievulėliau,

ko tik nebūna šiame pasaulyje, – ji skubiai pasuko galvą į duris ir vėl atsisuko. – Nekalbėkite apie tai su mis Greg, jei galite, – paprašė. – Jai tokie dalykai neina į naudą.

– Žinoma. Nepasakysiu nė žodžio, – sutiko misis Bentri. – Tiesą pasakius, niekada apie tai nekalbu. Tai atsitiko taip seniai. Bet ar ji... noriu pasakyti, mis Greg... Ar ji pati to kaip nors nesužinos?

– Ji labai nutolusi nuo realybės, – paaiškino Ela Zielinski. – Žinote, kino žvaigždės gali gyventi labai atskirą gyvenimą. Išties labai dažnai kažkam reikia jomis rūpintis. Jas daug kas liūdina. *Ją* daug kas liūdina. Žinote, prieš porą metų ji rimtai sirgo. Tik pernai grįžo į kiną.

– Atrodo, jai patinka namas, – pasakė misis Bentri, – ir ji jaučia, kad čia bus laiminga.

– Manau, tai truks metus ar dvejus, – tarė Ela Zielinski.

– Ne ilgiau?

– Na, abejoju. Žinote, Marina iš tų žmonių, kurie visada mano, kad surado būtent tai, ko troško. Bet gyvenimas nėra toks lengvas, ar ne?

– Ne, – ryžtingai pritarė misis Bentri, – jis nėra lengvas.

– Jei ji bus čia laiminga, jam tai labai daug reikš, – pasakė mis Zielinski. Ji suvalgė dar du sumuštinius, kažkaip godžiai juos rydama: žmonės kartais taip kemša maistą, tarsi bijotų pavėluoti į traukinį. – Žinote, jis genialus, – tęsė ji. – Ar kada nors matėte kokį nors jo režisuotą filmą?

Misis Bentri pasijuto kiek sutrikusi. Ji buvo iš tų moterų, kurios eina į kiną tik dėl filmo. Ilgas aktorių, režisierių, prodiuserių ir operatorių sąrašas jos nedomindavo. Labai dažnai ji net nepastebėdavo žvaigždžių pavardžių. Tačiau ji nenorėjo atkreipti dėmesio į šį savo įprotį.

– Man viskas susipainiojo, – pasakė ji.

– Žinoma, jam tenka dėl daug ko kovoti, – tarė Ela Zielinski. – Be viso kito, jis dar turi Mariną. Matote, jam tenka padaryti ją laiminga, o manau, kad padaryti žmones laimingais nėra lengva. Nebent... tai yra... jie... jie yra... – ji dvejojo.

– Nebent jie yra iš prigimties laimingi, – pabaigė misis Bentri. – Kai kuriems žmonėms, – pridūrė susimąsčiusi, – patinka liūdėti.

– O, Marina ne iš tokių, – Ela Zielinski papurtė galvą. – Tiesiog jos pakilimai ir nuosmukiai yra tokie staigūs. Žinote – vieną akimirką ji tokia laiminga, nepaprastai viskuo džiaugiasi, jaučiasi nuostabiai ir staiga visiškai palūžta dėl kokios nors smulkmenos.

– Manau, jos temperamentas toks, – neaiškiai sumurmėjo misis Bentri.

– Teisingai, – pasakė Ela Zielinski. – Temperamentas. Mes visi jį turime, bet Marinai Greg jo atseikėta daugiau nei kitiems. Lyg mes to nežinotume! Kokių dalykėlių galėčiau jums papasakoti! – ji sukramtė paskutinį sumuštinį. – Dėkui Dievui, aš tik visuomeninė sekretorė.

5 SKYRIUS

Laisvas įėjimas į Gosington Holo parką per Švento Jono pagalbos asociacijos šventę pritraukė nebūtą gausybę žmonių. Rinkliava už parduotus įėjimo bilietus pranoko visus lūkesčius. Tiesa, oras buvo geras, diena saulėta ir giedra. Bet pagrindinė priežastis, be abejonės, buvo milžiniškas smalsumas vietinės publikos, troškusios kuo greičiau pamatyti, ką tie "kino žmonės" padarė su Gosington Holu. Ir štai dabar pasitvirtino neįtikėčiausi spėliojimai. Didžiulį pasitenkinimą sukėlė plaukimo baseinas. Dauguma žmonių įsivaizduoja, kad Holivudo žvaigždės būtinai turi degintis prie baseino su egzotiška aplinka ir su egzotiška kompanija. Tai, kad Holivudo klimatas tinkamesnis plaukimo baseinams nei Sent Meri Mido, kažkodėl buvo pamiršta. Pagaliau vasarą Anglijoje visada būna nors viena tokia karšta diena, kad sekmadienio laikraščiai pasirodo su straipsniais: "Kaip išvengti kaitros", "Kaip pagaminti šaltą vakarienę" arba "Kaip paruošti gaivinančius gėrimus". Baseinas buvo beveik tiksliai toks, kokį visi ir įsivaizdavo. Didžiulis, vanduo jame mėlynas, prie jo stovėjo egzotiškas paviljonas persirengimui, ir jį supo manieringiausiai apkarpyta gyvatvorė. Daugumos reakcija buvo būtent tokia, kokios ir galima buvo laukti ir atsiskleidė įvairiausiomis pastabomis.

– Ajajai, argi tai nemiela!

– Ai, visa tai tik dėl akių.

– Tai man primena vieną atostogų stovyklą.

– *Aš* tai pavadinčiau apgaulinga prabanga. To nereikėtų leisti.

– Pažiūrėk į tą visą spalvotą marmurą. Tai tikriausiai

kainavo krūvą pinigų!

– Nesuprantu, kodėl šie žmonės mano, kad jie gali čia atvykti ir išleisti pinigus, kam nori.

– Tikriausiai viską parodys per televiziją. Būtų smagu.

Net misteris Sempsonas, Sent Meri Mido senolis, išdidžiai šnekantis, kad jam jau devyniasdešimt šešeri, nors jo giminės tvirtino, kad jam tik aštuoniasdešimt aštuoneri, atklibinkščiavo reumato susuktomis kojomis, pasiramsčiuodamas lazda, nes norėjo pažvelgti savo akimis į nepaprastą reginį. Ir labai jį išgyrė.

– Mėšlynas! – saldžiai sučiulpsėjo lūpomis. – O, čia, be abejonės, bus daug mėšlo. Nuogi vyrai ir moterys gers ir rūkys tai, kas laikraščiuose vadinama "žolyte". Žinoma, kad čia vyks visa tai. O taip, – su nepaprastu pasitenkinimu pakartojo misteris Sempsonas, – čia bus daug mėšlo.

Visi jautė, kad popietės pasilinksminimas nuostabus. Už papildomą šilingą galima buvo įeiti į namą ir apžiūrėti naują muzikos saloną, svetainę, neatpažįstamai pasikeitusį valgomąjį, apmuštą ąžuolu ir ispaniška oda, ir kitas grožybes.

– Dabar net nepagalvotum, kad tai Gosington Holas, ar ne? – paklausė misterio Sempsono dukterėčia.

Misis Bentri atvyko gana vėlai ir su pasitenkinimu pamatė, kad pinigai įdėti gerai, o lankomumas fenomenalus.

Didžiuliame paviljone, kuriame davė arbatą, grūdosi galybė žmonių. Misis Bentri vylėsi, kad bent bandelių pakaks visiems. Čia buvo keletas labai kompetentingai atrodančių moterų, tačiau jos buvo užimtos. Ji pati nuėjo tiesiai prie daugiamečių gėlių tvorelės ir pavydžiai ją nužvelgė. Ji džiugiai pastebėjo, kad daugiametėms gėlėms pinigų nepagailėta. Daugiametės gėlės gerai suplanuotos, sutvarkytos ir brangios. Ji buvo tikra, kad čia nėra asmeninio darbo. Be abejonės, sudarytas kontraktas su kažkokia gera sodininkystės firma. Tačiau turėdami pilną lasvę ir gerą orą, jie padarė labai gerą darbą.

Žvalgydamasi aplink, ji pajuto, kad vaizdas kažkuo

primena Bekingemo rūmų sodo vakarėlį. Visi degė noru pamatyti viską, ką tik gali, ir kartais keli išrinktieji nueidavo į paslaptingesnes namų vieteles. Dabar prie jos pačios priėjo lieknas jaunuolis su ilgais garbanotais plaukais.

– Misis Bentri? Jūs *esate* misis Bentri?

– Taip, esu misis Bentri.

– Heilis Prestonas, – jis paspaudė jai ranką. – Dirbu pas misterį Radą. Ar neužliptumėte į antrą aukštą? Misteris ir misis Radai ten pasikvietė keletą savo draugų.

Misis Bentri nusekė iš paskos, jausdamasi deramai pagerbta. Jie praėjo pro sodo vartelius, bent jau taip ji juos vadino anksčiau. Pagrindinių laiptų papėdę skyrė raudona virvė. Heilis Prestonas atkabino ją, ir ji praėjo. Tiesiai priešais save misis Bentri pamatė municipaliteto narį ir misis Olkok. Pastaroji, apkūni moteris, sunkiai alsavo.

– Jie viską padarė nuostabiai, ar ne, misis Bentri? – sušvokštė misis Olkok. – Žinote, norėčiau apžiūrėti vonias, tačiau manau, kad nepasitaikys tokia proga. – Jos balsas buvo ilgesingas.

Laiptų viršuje Marina Greg su Džeisonu Radu sutikinėjo šį specialiai parinktą elitą. Anksčiau buvęs svečių miegamasis pavirto laiptų aikštelės tąsa, tad čia atsirado tarsi svetainė. Liokajus Džiuzepė nešiojo gėrimus.

Stambus vyras su livrėja skelbė svečių pavardes.

– Municipaliteto narys ir misis Olkok, – sugriaudėjo jis.

Marina Greg buvo visiškai natūrali ir žavi, taip ją ir apibūdino misis Bentri mis Marpl. Ji taip pat girdėjo, kaip misis Olkok vėliau pasakė: „... ir tokia *nesugadinta,* žinote, nors ir yra labai įžymi".

Kaip malonu, kad atvyko misis Olkok *ir* municipaliteto narys, ir ji tikisi, kad jiems patiks vakarėlis.

– Džeisonai, prašau, pasirūpink misis Olkok.

Municipaliteto narys su misis Olkok buvo perduoti Džeisonui su gėrimais.

– O, misis Bentri, taip *šaunu*, kad atėjote.

– Nė už ką nebūčiau to praleidusi, – tarė misis Bentri ir ryžtingai pajudėjo martinio link.

Jaunuolis, pasivadinęs Heiliu Prestonu, maloniai patarnavo jai ir tada išėjo, sprendžiant iš raštelio jo rankoje, pasigauti daugiau Išrinktųjų. Misis Bentri, laikydama taurę martinio rankoje, pasisuko pažiūrėti į naujai atvykusius ir pagalvojo, kad čia viskas labai gerai sutvarkyta. Vikaras, liesas, asketiškas vyriškis, atrodė sumišęs ir kiek pasimetęs.

– Labai miela, kad mane pakvietėte, – jis nuoširdžiai kreipėsi į Mariną Greg. – Žinote, aš pats neturiu televizoriaus, bet, žinoma, aš... mmm... aš... na, žinoma, mano jauni žmonės supažindina mane su viskuo.

Niekas nesuprato, ką jis norėjo pasakyti. Mis Zielinski, taip pat atliekanti savo pareigas, maloniai nusišypsojusi, padavė jam limonado. Laiptais aukštyn lipo misteris ir misis Bedkokai. Hetera Bedkok, išraudusi ir triumfuojanti, ėjo kiek priešais savo vyrą.

– Misteris ir misis Bedkokai, – suriaumojo vyras su livrėja.

– Misis Bedkok, – vikaras atsisuko, laikydamas limonadą rankoje, – yra nepailstanti asociacijos sekretorė. Ji viena iš kruopščiausių darbuotojų. Tiesą pasakius, nežinau, ką Šventas Jonas be jos darytų.

– Esu tikra, kad buvote nuostabi, – tarė Marina.

– Jūs manęs neprisimenate? – klastingai pasiteiravo Hetera. – Kaip ir galėtumėte, juk sutinkate šimtus žmonių. Be to, tai buvo prieš daugelį metų. Ir kaipgi manote, kur? Bermuduose! Buvau ten su vienu iš mūsų sanitarinių skyrių. O, praėjo tiek laiko.

– Žinoma, – Marina Greg vėl žavingai nusišypsojo.

– Viską taip gerai prisimenu, – šnekėjo misis Bedkok. – Aš buvau išsigandusi, žinote, visiškai persigandusi. Tada buvau dar mergaitė. Tik pagalvokite – pamatyti gyvą Mariną Greg! O! Visada buvau išprotėjusi jūsų gerbėja.

– Tai taip miela, išties labai miela, – saldžiai pasakė Marina, o jos žvilgsnis nežymiai nukrypo už Heteros peties į kitus atvykėlius.

– Nenoriu jūsų užlaikyti, – kalbėjo Hetera, – bet turiu…

"Vargšelė Marina Greg, – pagalvojo misis Bentri. – Tikriausiai jai tokie dalykai nutinka nuolat! Kokios kantrybės reikia!"

Hetera toliau nesutrikdama tęsė savo pasakojimą.

Misis Olkok sunkiai dūsavo už misis Bentri nugaros.

– Kaip jie viską pakeitė! Nepatikėtum, kol pats to nepamatytum. Kiek tai galėjo *kainuoti*…

– Aš… nesijaučiau labai ligota… ir pamaniau, kad tiesiog turiu…

– Tai vodka, – misis Olkok įtariai tyrinėjo savo stiklą. – Misteris Radas paklausė, ar nenorėčiau jos paragauti. Skamba labai rusiškai. Nemanau, kad man tai labai patiks…

– Aš sau pasakiau: nesileisiu nugalima! Stipriai išsidažiau veidą…

– Tikriausiai bus nemandagu, jei tiesiog jį kur nors padėsiu, – desperatiškai sudejavo misis Olkok.

– Visai ne, – švelniai paprieštaravo misis Bentri. – Vodką iš tiesų reikia susiversti tiesiai į gerklę, – misis Olkok nusigando, – tačiau tam reikia praktikos. Padėkite stiklą ant stalo ir pasiimkite sau martinio nuo padėklo, kurį nešioja liokajus.

Ji pasisuko, norėdama pasiklausyti triumfuojančios Heteros Bedkok postringavimų.

– Niekada nepamiršiu, kokia nuostabi buvo ta diena. Ji verta milijono tokių.

Šį kartą Marinos atsakymas nebuvo toks automatiškas. Jos žvilgsnis, kuris klaidžiojo už Heteros Bedkok nugaros, dabar įsmigo į sieną laiptų pusiaukelėje. Ji spoksojo, o jos išraiška buvo tokia šiurpi, kad misis Bentri žingtelėjo į priekį. Ar ta moteris apalps? Ką, po galais, ji turėtų matyti, kad žvelgia tokiu bazilisko žvilgsniu? Bet prieš tai, kai ji priėjo prie Marinos,

ši susitvardė. Jos neaiškus ir klaidžiojantis žvilgsnis grįžo prie Heteros, ji vėl pademonstravo puikias manieras, nors ir truputį mechaniškai.

– Kokia puiki istorija. Dabar, ką jūs gersite? Džeisonai! Kokteilį?

– Na, paprastai aš geriu limonadą ar apelsinų sultis.

– Turite išgerti ką nors geresnio, – tarė Marina. – Prisiminkite – tai šventiška diena.

– Išgerkite amerikietiško daikirio, – pasiūlė Džeisonas, pasirodęs su taurėmis rankoje. – Jį labiausiai mėgsta ir Marina.

Jis padavė vieną taurę žmonai.

– Man nereikėtų dar gerti, – tarė Marina. – Jau tris išgėriau, – bet ji paėmė stiklą.

Hetera paėmė savo gėrimą iš Džeisono. Marina pasisuko, norėdama sutikti kitą atvykėlį.

– Eikime apžiūrėti vonių, – pasiūlė misis Bentri misis Olkok.

– O, kaip manote, ar mes galime tai padaryti? Ar tai neatrodys pernelyg nepadoru?

– Esu tikra, kad ne, – atsakė misis Bentri. – Norėtume ištyrinėti jūsų nuostabias naująsias vonias, misteri Radai,– kreipėsi ji į Džeisoną Radą.–Ar galime patenkinti šį grynai moterišką smalsumą?

– Žinoma, – išsišiepė Džeisonas. – Eikite ir pasilinksminkite, merginos. Jei norite, išsimaudykite.

Misis Olkok nusekė koridoriumi paskui misis Bentri.

– Labai miela, kad tai padarėte, misis Bentri. Pati niekada nebūčiau drįsusi.

– Jei norite kur nors patekti, turite išdrįsti, – pareiškė misis Bentri.

Jos nuėjo koridoriumi, varstydamos įvairias duris. Misis Olkok ir dvi kitos moterys, kurios prisijungė prie apžiūrinėjimo, nepailsdamos aikčiojo.

– Man patinka violetinė, – kalbėjo misis Olkok. – O, man labiausiai patinka violetinė.

– Man patinka ta, su delfinų raštais, – pasakė viena iš naujai atėjusių moterų.

Misis Bentri su pasimėgavimu vaidino šeimininkės vaidmenį. Kurį laiką ji išties pamiršo, kad namas jai nebepriklauso.

– Visi tie dušai! – atsiduso misis Olkok. – Na, iš tiesų man dušai nepatinka. Niekada nežinau, kaip nesušlapinti galvos.

– Būtų smagu žvilgtelėti į miegamuosius, – viltingai tarė viena moteris, – bet manau, kad būtume truputį per landžios. Kaip *jūs* manote?

– O, nemanau, kad galime *tai* daryti, – tarė misis Olkok. Abi viltingai pažvelgė į misis Bentri.

– Na, – tarė misis Bentri, – manau, kad mes neturėtume... – tada jai jų pagailo. – Bet... nemanau, kad kas nors sužinos, jei mes tik dirstelėsime, – ji padėjo ranką ant durų rankenos.

Bet tai buvo numatyta. Miegamieji užrakinti. Visos labai nusivylė.

– Manau, jie turi turėti kiek privatumo, – maloniai pasakė misis Bentri.

Jos slampinėjo koridoriais. Misis Bentri pažiūrėjo pro vieną laiptų aikštelės langą. Ji pamatė po savimi misis Myvi (iš Statybų), kuri su klostyta standaus muslino suknele atrodė neįtikėtinai graži. Ji pastebėjo, kad su misis Myvi stovėjo mis Marpl kambarinė Čerė, kurios pavardės misis Bentri dabar negalėjo prisiminti. Atrodė, kad joms linksma. Jos kvatojo ir šnekučiavosi.

Staiga misis Bentri pagalvojo, kad tas namas jau senas, nušiuręs ir labai dirbtinis. Nepaisant naujų žvilgančių dažų, visų pakeitimų, tai vis dėlto buvo nukriošę seni viktoriški rūmai. "Išmintingai padariau, kad pasitraukiau, – pagalvojo misis Bentri. – Tokie namai yra kaip ir visa kita. Ateina akimirka, kai jiems laikas numirti. Šis namas savo atgyveno. Jam padarė plastinę operaciją, bet man rodos, kad iš to jokios

naudos.

Netikėtai ją pasiekė sustiprėjęs balsų gaudesys. Dvi moterys, ėjusios su ja, metėsi pirmyn.

– Kas vyksta? – paklausė pirmoji. – Atrodo, kažkas atsitiko.

Jos nuėjo koridoriumi atgal, prie laiptų. Staiga priešais jas išniro Ela Zielinski ir pranėrė pro šalį. Ji pamėgino atidaryti miegamojo duris ir išbėrė:

– O, velnias. Žinoma, jie visus užrakino.

– Ar kažkas atsitiko? – pasiteiravo misis Bentri.

– Kažkam pasidarė bloga, – trumpai atkirto mis Zielinski.

– O Dieve, kaip nemalonu. Gal galiu kuo nors padėti?

– Manau, čia kažkur yra daktaras?

– Nemačiau nė vieno vietinio daktaro, – atsakė misis Bentri, – bet tikriausiai čia turėtų koks nors būti.

– Džeisonas skambina, – tarė Ela Zielinski, – bet ji išties prastai atrodo.

– Kas ji? – paklausė misis Bentri.

– Man rodos, misis Bedkok.

– Hetera Bedkok? Bet ji taip gerai atrodė.

– Ją arba ištiko apopleksija, arba priepuolis, arba dar kažkas panašaus, – nekantriai paaiškino Ela Zielinski. – Gal žinote, ar jos širdis sveika?

– Tikrai nieko apie ją nežinau, – tarė misis Bentri. – Jie naujakuriai. Gyvena Statybose.

– Statybose? O, jūs turite galvoje naujų statybų rajoną. Aš net nežinau, kur jos vyras, ar kaip jis atrodo.

– Vidutinio amžiaus, šviesiaplaukis, labai kuklus, – pasakojo misis Bentri. – Jis atėjo su ja, tad turėtų būti netoliese.

Ela Zielinski įėjo į vonią.

– Aš išties nežinau, ko jai duoti, – pasakė. – Kaip manote, gal uostomosios druskos?

– Ar ji išblyškusi? – paklausė misis Bentri.

– Mirtinai, – atsakė Ela Zielinski.

– Pažiūrėsiu, ar galiu kuo nors padėti, – tarė misis

Bentri. Ji apsisuko ir nuskubėjo laiptų link. Pasukusi už kampo, vos neatsitrenkė į Džeisoną Radą.

– Ar matėte Elą? – paklausė jis. – Elą Zielinski?

– Ji nuėjo į vonią. Kažko ieškojo. Lyg ir uostomosios druskos.

– Tegul nesivargina, – tarė Džeisonas Radas.

Jo balsas sukrėtė misis Bentri. Ji staiga pažvelgė į jį.

– Ar blogai? – paklausė. – Taip blogai?

– Galite sakyti ir taip, – atsakė Džeisonas Radas. – Nelaiminga moteriškė negyva.

– Negyva! – misis Bentri buvo išties sukrėsta. Ji vėl pakartojo: – Bet ji taip gerai atrodė...

– Žinau žinau, – Džeisonas stovėjo susiraukęs. – Kas per dalykėliai!

6 SKYRIUS

I

– Na, štai, – mis Nait padėjo pusryčių padėklą ant lovos staliuko priešais mis Marpl. – Ir kaip mes šįryt jaučiamės? Matau, jog atitraukėte užuolaidas, – priekaištingai pridūrė.

– Atsikėliau anksti, – pareiškė mis Marpl. – Kai būsite mano amžiaus, turbūt irgi kelsitės, – pridėjo.

– Maždaug prieš pusvalandį skambino misis Bentri, – pranešė mis Nait. – Norėjo su jumis pasikalbėti, bet pasakiau, kad geriau tegu paskambina, kai jūs papusryčiausite. Nenorėjau trukdyti jums tokiu metu, kai dar net neišgėrėte puoduko arbatos ir neužkandote.

– Noriu, kad pasakytumėte man, kai skambina mano draugai, – pareiškė mis Marpl.

– Na, atsiprašau, – tarė mis Nait, – bet man pasirodė, kad skambinti taip anksti – netaktiška. Kai išgersite skanios arbatėlės ir suvalgysite virtą kiaušinuką ir pakepintos duonos su sviestu, pažiūrėsime.

– Prieš pusvalandį, – susimąsčiusi nutęsė mis Marpl. – Tada buvo... nagi... aštuonios valandos.

– Per anksti, – pakartojo mis Nait.

– Netikiu, kad misis Bentri skambintų man be kažkokios ypatingos priežasties, – susimąsčiusi kalbėjo mis Marpl. – Paprastai ji neskambina ankstyvą rytą...

– O, mieloji, nekvaršinkite sau galvos, – mėgino nuraminti ją mis Nait. – Manau, netrukus ji vėl paskambins.

Ar norite, kad paskambinčiau jai?

– Ne, dėkoju, – atsakė mis Marpl. – Norėčiau suvalgyti pusryčius, kol jie karšti.

– Tikiuosi, nieko nepamiršau, – linksmai suulbėjo mis Nait.

Ne, ji nieko nepamiršo. Arbatą tinkamai užpylė verdančiu vandeniu, kiaušinis virė lygiai tris ir tris ketvirčius minutės, duona vos paskrudinta, sviestas patiektas gražioje lėkštutėje, o šalia jos stovėjo medaus ąsotėlis. Kai kur mis Nait išties buvo tikras lobis. Mis Marpl papusryčiavo su malonumu.

Staiga apačioje suūžė siurblys. Atėjo Čerė.

Siurblio ūžesį papildė aiškus melodingas balselis, dainuojantis kažkokią populiarią dainą. Mis Nait, atėjusi pusryčių padėklo, papurtė galvą.

– Tikrai norėčiau, kad ta jauna moteris nelaidytų gerklės per visą namą, – pasakė. – Manau, tai nepagarbu.

Mis Marpl šyptelėjo.

– Čerei ir į galvą neateitų, kad ji turi elgtis pagarbiai. O kam?

Mis Nait šnirpštelėjo ir pasakė:

– Viskas labai pasikeitė.

– Žinoma, – atšovė mis Marpl. – Laikai keičiasi. Ir su tuo reikia susitaikyti. Gal dabar paskambinsite misis Bentri ir sužinosite, ko ji norėjo, – pridūrė.

Mis Nait išbėgo iš kambario. Po poros minučių pasigirdo beldimas į duris, ir įėjo Čerė.

Ji švytėjo, buvo susijaudinusi ir nepaprastai simpatiška. Ant tamsiai mėlynos suknelės buvo užsijuosusi prijuostę, išpaišytą jūreiviais ir jūros emblemomis.

– Jūsų šukuosena graži, – pagyrė mis Marpl.

– Vakar pasidariau pusmetinę, – pasakė Čerė. – Plaukai dar šiurkštoki, bet viskas bus gerai. Atėjau sužinoti, ar girdėjote naujienas.

– Kokias naujienas? – paklausė mis Marpl.

– Apie tai, kas vakar nutiko Gosington Hole. Žinote, kad ten buvo didelis priėmimas Švento Jono pagalbos asociacijos garbei?

Mis Marpl linktelėjo.

– Kas ten nutiko? – pasiteiravo.

– Įsisiūbavus šventei, numirė moteris. Misis Bedkok. Gyvena greta mūsų, už kampo. Nemanau, kad ją pažinojote.

– Misis Bedkok? – sukluso mis Marpl. – Bet aš ją pažįstu... Manau... Taip, tai ta pavardė... Tą dieną, kai pargriuvau, ji išėjo ir pakėlė mane. Ji buvo labai maloni.

– O, Hetera Bedkok išties meilutė, – kalbėjo Čerė. – Kai kas sakydavo, kad pernelyg maloni. Tai yra įkyri. Na, šiaip ar taip, ji numirė. Tiesiog taip.

– Mirė! Bet nuo ko?

– Neturiu supratimo, – atsakė Čerė. – Rodos, ją pakvietė dėl to, kad ji buvo Švento Jono pagalbos asociacijos sekretorė. Pakvietė ją, merą ir daugelį kitų. Kiek girdėjau, ji išgėrė taurę kažko, po penkių minučių pasijuto blogai ir akimirksniu numirė.

– Koks siaubingas nutikimas, – tarė mis Marpl. – Ar ji turėjo širdies ydą?

– Kalbama, kad buvo sveika kaip jautis, – tarė Čerė. – Na, žinoma, niekada negali žinoti, ar ne? Manau, gali turėti širdies ydą ir nieko apie tai nežinoti. Šiaip ar taip, pasakysiu jums štai ką. Jie neišsiuntė jos namo.

– Ką tai reiškia – neišsiuntė jos namo? – mis Marpl atrodė sumišusi.

– Lavono, – paaiškino Čerė tokiu pat linksmu balsu. – Daktaras sako, kad bus skrodimas. Autopsija... ar kaip ten tai vadinama. Jis pasakė, kad ji niekada nesikreipė į jį, ir dėl to jis niekaip negali paaiškinti jos mirties priežasties. Tai man atrodo keista, – pridūrė ji.

– Kodėl gi? – paklausė mis Marpl.

– Taip sau. – Čerė pagalvojo. – Keista. Tarsi už to kažkas slypėtų.

– Ar jos vyras labai nusiminė?

– Atrodė išblyškęs kaip lavonas. Niekada nemačiau tokių... skausmo palaužtų žmonių.

Mis Marpl ausys, seniai išmokusios atskirti šnekos niuansus, privertė palenkti ją galvą į šoną, tad ji pasidarė panaši į smalsią paukštytę.

– Ar jis buvo jai toks ištikimas?

– Jis darė tai, ką ji liepdavo, ir leido jai gyventi savaip, – kalbėjo Čerė, – bet tai ne visada reiškia atsidavimą, ar ne? Tai gali reikšti, jog žmogus neturi drąsos pakovoti už save.

– Tau ji nepatiko? – paklausė mis Marpl.

– Išties aš menkai ją pažįstu, – paaiškino Čerė. – Noriu pasakyti, pažinojau. Nebuvo taip, kad jos nemėgčiau. Bet ji tiesiog ne mano skonio. Per daug veikli.

– Nori pasakyti – smalsi? Landi?

– Ne, nenoriu, – paprieštaravo Čerė. – Visai neturėjau to galvoje. Ji buvo labai maloni moteris ir visada stengėsi dėl žmonių. Ir visada buvo tikra, kad žino, kas yra geriausia. Jai nerūpėjo, ką apie tai galvoja žmonės. Turėjau tokią tetą. Pati labai mėgo pyragaičius su kmynais, tad kepdavo žmonėms pyragaičius su kmynais ir nešiodavo juos jiems, tačiau niekada nepamėgino sužinoti, ar jiems patinka pyragaičiai su kmynais. Yra žmonių, kurie negali jų pakęsti, kurie nekenčia kmynų kvapo. Na, Hetera Bedkok buvo panaši į ją.

– Taip, – susimąsčiusi nutęsė mis Marpl. – Taip, ji buvo tokia. Pažinojau keletą tokių žmonių. Tokių žmonių gyvenimas pavojingas, – pridūrė, – nors patys jie to nežino.

Čerė spoksojo į ją.

– Keistus dalykus kalbate. Ne visai jus suprantu.

Įlėkė mis Nait.

– Rodos, misis Bentri išėjo, – pranešė. – Nepasakė, kur eina.

– Galiu atspėti, – pasakė mis Marpl. – Ji eina čia. Dabar kelsiuosi, – pridūrė.

II

Mis Marpl vos spėjo įsitaisyti savo mėgstamame krėsle prie lango, kai pasirodė truputį uždususi misis Bentri.

– Turiu tau tiek naujienų, Džeine!

– Apie priėmimą? – paklausė mis Nait. – Juk jūs vakar buvote priėmime, ar ne? Aš ir pati po pietų kurį laiką ten pabuvau. Palapinėje, kurioje dalino arbatą, negalėjai nė pasisukti. Stebėtinai daug liaudies! Deja, man nepavyko net akies krašteliu pamatyti Marinos Greg, – ji nuvalė kelias dulkeles nuo staliuko.

– Esu tikra, kad judvi norite linksmai paplepėti, – gyvai sučiauškėjo ji ir išėjo.

– Neatrodo, kad ji ką nors žino, – tarė misis Bentri ir įdėmiai pažvelgė į draugę. – Džeine, manau, kad tu žinai?

– Turi galvoje vakarykštę mirtį?

– Tu visada viską žinai, – nusistebėjo misis Bentri. – Nesuprantu, iš kur.

– Na jau, mieloji, labai paprastai, – atsakė mis Marpl. – Iš ten, iš kur visi viską sužino. Man šitą naujieną pranešė mano pagalbininkė Čerė Beiker. Manau, kad dabar apie tai mis Nait pasakoja mėsininkas.

– Ir ką tu apie tai manai? – pasiteiravo misis Bentri.

– Apie ką? – paklausė mis Marpl.

– Negudrauk, Džeine, puikiai žinai, apie ką kalbu. Ta moteris... kokia jos pavardė...

– Hetera Bedkok, – pasakė mis Marpl.

– Kai ji atvyko, iš jos trykšte tryško gyvybingumas ir džiaugsmas. Buvau ten, kai ji pasirodė. Ir maždaug po penkiolikos minučių ji atsisėda į kėdę, sako, kad prastai jaučiasi, truputį pažiopčioja ir numiršta. Ką tu apie tai manai?

– Nereikia skubėti daryti išvadas, – perspėjo mis Marpl. – Žinoma, svarbu tai, ką galvoja medikai.

Misis Bentri linktelėjo.

– Bus mirties priežasties tyrimas ir skrodimas, – pasakė ji. – Tai parodo, ką jie galvoja, ar ne?

– Nebūtinai, – paprieštaravo mis Marpl. – Bet kas gali staiga susirgti ir numirti, o norint nustatyti priežastį, prireiks skrodimo.

– Yra kai kas daugiau, – pranešė misis Bentri.

– Kas? – paklausė mis Marpl.

– Daktaras Sendfordas nuėjo namo ir paskambino į policiją.

– Kas tau tai pasakė? – pasidomėjo mis Marpl.

– Senasis Brigsas, – atsakė misis Bentri. – Na, man jis to nesakė. Žinai, vakare jis eina patvarkyti daktaro Sendfordo sodą. Kapstinėjosi po kabineto langais, kai išgirdo, kaip daktaras skambina į policijos nuovadą Mač Benheme. Brigsas pasakė savo dukrai, dukra užsiminė paštininkei, o ši pasakė man, – užbaigė misis Bentri.

Mis Marpl šyptelėjo.

– Matau, – pasakė, – kad Sent Meri Midas nelabai pasikeitė.

– Slaptų žinių perdavimo būdas toks pat, – sutiko misis Bentri. – Na, Džeine, dabar pasakyk man, ką galvoji?

– Žinoma, iš karto pagalvojau apie vyrą, – susimąsčiusi pratarė mis Marpl. – Ar jis ten buvo?

– Taip, buvo. Tu nemanai, kad tai savižudybė, – pastebėjo misis Bentri.

– Žinoma, ne, – ryžtingai pasakė mis Marpl. – Ji ne tokio tipo.

– Kaip su ja susipažinai, Džeine?

– Tą dieną, kai ėjau pasivaikščioti į Statybas, parkritau netoli jos namų. Ji buvo meilumo įsikūnijimas. Labai maloni moteris.

– Ar matei jos vyrą? Argi jis atrodė taip, lyg būtų norėjęs ją nunuodyti?

– Žinai, ką turiu galvoje, – tęsė misis Bentri, nepaisydama protestuojančios mis Marpl išraiškos. – Ar jis primena tau majorą Smitą, Bertį Džonsą ar ką nors, ką pažinojai anksčiau ir kas nunuodijo ar mėgino nunuodyti savo žmoną?

– Ne, – atsakė mis Marpl, – jis nepriminė man jokio pažįstamo. Bet ji priminė.

– Kas... misis Bedkok?

– Taip, – atsiliepė mis Marpl. – Ji priminė man tokią Elison Vaild.

– Ir kokia gi buvo Elison Vaild?

– Ji išvis nežinojo, – lėtai pradėjo mis Marpl, – koks yra pasaulis. Ji nežinojo, kokie yra žmonės. Ji niekada apie juos negalvojo. Tad, matai, ji negalėjo apsisaugoti nuo įvykių.

– Visai nesuprantu, ką čia kalbi, – įsiterpė misis Bentri.

– Labai sunku tiksliai paaiškinti, – atsiprašydama pasakė mis Marpl. – Na, iš tiesų tai dėmesys sau, tačiau tai visai ne savanaudiškumas. Tu gali būti miela, nesavanaudiška ir netgi jautri. Tačiau jei esi panaši į Elison Vaild, niekada nesuvoksi, ką iš tiesų darai. Tad niekada nežinosi, kas tau gali nutikti.

– Ar negalėtum pasakyti tai kiek aiškiau? – paprašė misis Bentri.

– Gerai, man rodos, kad galiu duoti tau pavyzdį. Tikrovėje nieko panašaus nebuvo. Aš tiesiog sugalvosiu situaciją.

– Tęsk, – paskatino ją misis Bentri.

– Na, sakykim, kad tu eini į parduotuvę ir žinai, kad savininkė turi sūnų, kuris pažeidinėja įstatymus, linkęs spekuliuoti ir apgaudinėti. Jis stovi čia pat, parduotuvėje, ir klauso, kaip tu pasakoji jo motinai apie pinigus, kurie guli tavo namuose, arba apie kokius nors sidabrinius daikčiukus, ar juvelyrinius papuošalus. Tu maloniai susijaudinusi ir negali

ištverti apie tai nepasikalbėjusi. Ir tu taip pat pamini vakarą, kai išeisi iš namų. Tu net pasakai, kad niekada neužrakini namo. Tau įdomu tai, ką šneki, ką jai sakai, nes apie tai ypač daug galvoji. Ir tada, sakykim, tą ypatingą vakarą tu netikėtai grįžti namo, nes kažką užmiršai, o ten jau tvarkosi tas bjaurus berniūkštis, ir, sugautas nusikaltimo vietoje, jis atsisuka ir smogia tau vėzdu.

– Šiomis dienomis tai beveik kiekvienam gali nutikti, – tarė misis Bentri.

– Ne visai, – paprieštaravo mis Marpl. – Dauguma žmonių turi savisaugos instinktą. Jie suvokia, kada bus neišmintinga kažką daryti ar sakyti, nes šalia yra asmuo ar asmenys su ne kažin kokia reputacija, kurie gilinasi į tai, ką jie sako. Bet kaip jau sakiau, Elison Vaild galvodavo tik apie save. Ji buvo tokia, kuri tau papasakos, ką ji darė, ką ji matė, ką ji jautė ir ką ji girdėjo. Ji niekada neprisimins, ką pasakė ar padarė kiti žmonės. Gyvenimas – kaip vienpusis judėjimas, tik jos pačios progresas. Kiti žmonės jai panašūs į... į tapetus kambaryje. – Ji patylėjo ir pridūrė:– Manau, kad Hetera Bedkok buvo kaip tik toks žmogus.

Misis Bentri paklausė:

– Manai, kad ji toks žmogus, kuris galėtų įsivelti į kažką, nesuvokdamas, ką daro?

– Ir nesuvokdamas, kad užsiėmė pavojinga veikla, – papildė mis Marpl. – Tai vienintelė priežastis, dėl kurios ji galėtų būti nužudyta – tik tiek tegaliu sugalvoti. Na, žinoma, – pridūrė mis Marpl, – jei mes teisios, sakydamos, kad ji buvo nužudyta.

– Nemanai, kad ji ką nors šantažavo? – spėliojo misis Bentri.

– O ne, – užtikrino ją mis Marpl. – Ji buvo maloni, gera moteriškė. Niekada nebūtų dariusi nieko panašaus. – Jos balse suskambo apmaudingos gaidelės. – Visa tai labai neįtikėtina. Įdomu, ar čia negalėjo būti...

– Na? – nekantravo misis Bentri.

– Tiesiog svarstau, ar čia negalėjo būti žmogžudystė per klaidą, – susimąsčiusi paaiškino mis Marpl.

Durys atsidarė, ir įėjo daktaras Heidokas, lydimas susijaudinusios mis Nait.

– O, kaip matau, ėmėtės darbo, – pasakė daktaras Heidokas, žvelgdamas į dvi damas. – Atėjau pažiūrėti, kaip jūsų sveikata, – kreipėsi jis į mis Marpl, – bet man nebereikia nė klausti. Matau, kad jau prisitaikote prie gydymo, kurį jums pasiūliau.

– Gydymo, daktare?

– Daktaras Heidokas bedė pirštu į mezginį, kuris gulėjo ant staliuko už jos.

– Narpliojimas, – tarė jis. – Aš teisus, ar ne?

Mis Marpl nematčiom jam senamadiškai pamerkė akį.

– Jūs vis juokaujate, daktare Heidokai, – pasakė ji.

– Jūs negalite muilinti man akių, mano brangioji ledi. Per ilgai jus pažįstu. Gosington Hole – staigi mirtis, ir Sent Meri Mide visi plaka liežuviais. Argi ne? Spėjama, kad tai žmogžudystė, nors dar neaiškūs tyrimo rezultatai.

– Kada vyks apklausa? – paklausė mis Marpl.

– Poryt, – atsakė daktaras Heidokas. – Ir iki tol, – tarė, – tikiuosi, kad jūs, damos, išanalizuosite visą istoriją, apsispręsite dėl nuosprendžio ir daugelio kitų dalykų. Na, – pridūrė, – nešvaistysiu čia savo laiko. Negerai švaistyti laiką pas pacientę, kuriai nereikia mano patarnavimų. Jūsų skruostai rausvi, akys švyti, jūs pradedate smagintis. Nėra nieko geresnio už susidomėjimą gyvenimu. Aš jau eisiu, – ir jis ištrypsėjo.

– Man jis mielesnis už Sendfordą, – pasakė misis Bentri.

– Ir man, – pritarė mis Marpl. – Jis dar ir geras draugas, – susimąsčiusi pridūrė. – Manau, jis atėjo, kad aš suprasčiau, jog einu teisingu keliu.

– Tad tai – žmogžudystė, – paskelbė misis Bentri. Jos susižvalgė. – Bent jau gydytojai taip galvoja.

Mis Nait atnešė puodukus su kava. Pirmą kartą gyvenime abi damos buvo per daug nekantrios, kad pasidžiaugtų šiuo įsiterpimu. Mis Marpl prabilo tuoj pat, kai tik išėjo mis Nait.

– Na, Dole, tu ten buvai.

– Aš praktiškai mačiau, kaip tai nutiko, – kukliai didžiavosi misis Bentri.

– Puiku, – apsidžiaugė mis Marpl. – Norėjau pasakyti... Na, žinai, ką turiu galvoje. Tad gali man tiksliai papasakoti, kas atsitiko po jos atėjimo.

– Mane įleido į namą, – pradėjo misis Bentri. – Su keletu išrinktųjų.

– Kas tave įleido?

– O, lieknas jaunuolis. Manau, kad jis Marinos Greg sekretorius, ar panašiai. Jis įleido mane vidun ir palydėjo laiptais į viršų. Viršutinėje laiptų aikštelėje jie surengė tarsi kokį priėmimą į komiteto narius.

– Laiptų aikštelėje? – nustebo mis Marpl.

– O, jie viską perstatė. Jie nugriovė rūbinę ir miegamąjį, tad atsirado didžiulė niša, beveik kaip kambarys. Atrodo labai patraukliai.

– Suprantu. Ir kas tokie ten buvo?

– Natūrali ir žavi Marina Greg puikiai atrodė su aptempta pilkai žalia suknele. Žinoma, ten buvo ir jos vyras bei ta moteris, apie kurią tau pasakojau, Ela Zielinski. Ji jų visuomeninė sekretorė. Ir, manyčiau, ten buvo maždaug dešimt žmonių. Kai kuriuos pažinojau, kai kurių – ne. Ten buvo vikaras ir daktaro Sendfordo žmona. Jo paties ten iš pradžių nebuvo. Dar ten stovėjo pulkininkas, misis Klitering ir vyresnysis šerifas. Taip pat manau, kad ten buvo spaudos atstovų. Ir jauna moteris darė nuotraukas su dideliu fotoaparatu.

Mis Marpl linktelėjo:

– Tęsk.

– Hetera Bedkok su vyru atėjo kaip tik po manęs. Marina Greg meiliai kalbėjo su manimi, tada dar su kažkuo. Ai, taip, su vikaru, ir tada atvyko Hetera Bedkok su vyru. Žinai, ji Švento Jono pagalbos asociacijos sekretorė. Kažkas atsiminė, kad ji dirbo labai sunkiai ir buvo labai naudinga. Marina Greg pasakė keletą mandagių frazių. Tada, Džeine, turiu pasakyti, kad tai mane sukrėtė – misis Bedkok, kaip gana įkyri moteris, pradėjo kažkokius ilgus tauškalus apie tai, kaip prieš daugelį metų ji kažkur sutiko Mariną Greg. Ji nebuvo pernelyg taktiška, nes tiksliai pasakė, prieš kiek metų ir kada tai vyko, ir kitus panašius faktus. Esu tikra, kad aktorėms ir kino žvaigždėms visai nepatinka, kai prisimenamas jų tikslus amžius. Tačiau nemanau, kad ji apie tai pagalvojo.

– Ne, – sutiko mis Marpl, – ji ne tokia moteris, kuri būtų apie tai pagalvojusi. Na?

– Na, čia nebuvo nieko ypatingo, išskyrus tai, kad Marina Greg elgėsi truputį keistai.

– Turi galvoje, buvo suirzusi?

– Ne ne, aš to nesakau. Paprasčiausiai nemanau, kad ji išvis jos klausėsi. Žinai, ji įsistebeilijo į kažką už misis Bedkok nugaros, ir kai misis Bedkok užbaigė savo gana kvailą pasakėlę apei tai, kaip ji, būdama ligonė, paspruko iš lovos, išsmuko iš namo ir sutiko Mariną Greg, ir gavo jos autografą, stojo keista tyla. Tada aš pamačiau jos veidą.

– Kieno veidą? Misis Bedkok?

– Ne. Marinos Greg. Atrodė, kad ji negirdėjo nė vieno tos moteriškės žodžio. Ji žiūrėjo pro jos petį tiesiai į priešingą sieną. Žiūrėjo kažkaip... Negaliu tau to išaiškinti.

– Bet pabandyk, Dole, – paprašė mis Marpl, – nes manau, kad tai gali būti svarbu.

– Jos žvilgsnis buvo kažkoks ledinis, – misis Bentri ieškojo tinkamų žodžių, – tarsi būtų kažką mačiusi... O Viešpatie, kaip sunku ką nors apibūdinti. Ar pameni Šeloto

Damą? "*Perskilo veidrodis. "Aš pasmerkta!" – sušuko Šeloto Dama.*" Na, ji taip atrodė. Dabar žmonės šaiposi iš Tenisono, bet Šeloto Dama šiurpindavo mane, kai buvau jauna, ir vis dar šiurpina.

– Jos žvilgsnis buvo ledinis, – susimąsčiusi pakartojo mis Marpl. – Ir ji žvelgė pro misis Bedkok petį į sieną. Kas buvo ant sienos?

– O, manau, kažkoks paveikslas, – atsakė misis Bentri. – Žinai, itališkas. Manau, kad tai buvo Belinio "Madonos" kopija, bet nesu tuo tikra. Paveikslas, kuriame Mergelė laiko besijuokiantį vaiką.

Mis Marpl susiraukė.

– Nemanau, kad dėl *paveikslo* jos veide atsirado ta išraiška.

– Ypač kai ji turbūt mato jį kasdien, – sutiko misis Bentri.

– Manau, laiptais vis dar kopė žmonės?

– Taip.

– Ar pameni, kas tokie?

– Manai, kad ji galėjo žiūrėti į žmogų, lipantį laiptais?

– Na, tai įmanoma, ar ne? – paklausė mis Marpl.

– Taip... žinoma... Pagalvosiu. Ten buvo meras, apsikarstęs savo grandinėlėmis, ir jo žmona, paskui ilgaplaukis vyriškis su juokinga šiuolaikine barzdike. Gana jaunas. Paskui mergina su fotoaparatu. Ji atsistojo ant laiptų, kad galėtų nufotografuoti lipančius žmones, tai, kaip jie spaudžia ranką Marinai ir... palauk... du žmonės, kurių aš nepažįstu. Manyčiau, studijos darbuotojai ir Graisai iš Žemutinės sodybos. Galėjo būti ir kitų, bet tai visi, kuriuos prisimenu.

– Tai neteikia didelių vilčių, – nusivylusiu balsu pasakė mis Marpl. – Kas atsitiko paskui?

– Manau, ją kumštelėjo Džeisonas Radas, nes staiga ji, atrodo, susitvardė, nusišypsojo misis Bedkok ir pradėjo kalbėti visus įprastus žodžius. Žinai, įprastas mielų, saldžių ir

nekaltų frazių rinkinėlis.

– O tada?

– O tada Džeisonas Radas padavė joms gėrimus.

– Kokius?

– Rodos, daikirį. Pasakė, kad jį jo žmona mėgsta labiausiai. Padavė vieną jai, vieną misis Bedkok.

– Labai įdomu, – pasakė mis Marpl. – Išties labai įdomu. Ir kas nutiko po to?

– Nežinau, nes nusivedžiau apžiūrėti vonias pulkelį moterų. Paskui atbėgo sekretorė ir pasakė, kad kažkam pasidarė bloga.

7 SKYRIUS

I

Tyrimas buvo trumputis ir nuviliantis. Atpažinimą atliko vyras, o vienintelis kitas parodymas buvo medicininis. Hetera Bedkok mirė nuo 4 granų* dietil–deksil–barbokvindeloritato, ar, būkime nuoširdūs, nuo kažkokio panašaus preparato. Nebuvo aišku, kaip įduoti vaistai.

Tyrimas buvo atidėtas dviem savaitėms.

Kai jis baigėsi, detektyvas inspektorius Frenkas Kornišas priėjo prie Artūro Bedkoko.

– Norėčiau persimesti su jumis keliais žodžiais jei galima, misteri Bedkokai.

– Savaime suprantama, žinoma.

Artūras Bedkokas atrodė dar labiau pasigailėtinai nei paprastai.

– Negaliu to suprasti, – tvirtino. – Tiesiog negaliu to suprasti.

– Čia turiu mašiną, – tarė Kornišas. – Gal nuvažiuokime į jūsų namus. Ten bus jaukiau ir ne taip oficialu.

– Dėkoju, sere. Taip taip, esu tikras, kad ten bus geriau.

Jie privažiavo prie dailučių mėlynų Arlington Klouzo 3 vartelių. Bedkokas rodė kelią, inspektorius sekė iš paskos. Jis išsitraukė savo raktą, bet, prieš jam kišant jį į spyną, durys atsilapojo iš vidaus.

Jas atidariusi moteris atsitraukė atgal. Ji atrodė kiek sutrikusi. Artūras Bedkokas išsigando.

---

* granas = 64,8 mg. Nesisteminis masės vienetas.

– Merė, – ištarė jis.

– Kaip tik ruošiau jums arbatą, Artūrai. Pamaniau, kad po apklausos jums jos prireiks.

– Jūs labai maloni, – padėkojo Artūras Bedkokas. – E... – jis dvejojo. – Tai inspektorius Kornišas, o čia misis Bein, mano kaimynė.

– Suprantu, – tarė inspektorius Kornišas.

– Atnešiu kitą puoduką, – pasiūlė misis Bein.

Ji išnyko, o Artūras Bedkokas dvejodamas įvedė inspektorių į šviesiu kretonu apmuštą svetainę koridoriaus dešinėje.

– Ji labai miela, – tarė Artūras Bedkokas. – Visada labai miela.

– Jūs jau seniai ją pažįstate?

– O ne. Nuo tada, kai čia atsikėlėme.

– Rodos, čia gyvenate dvejus metus, o gal trejus?

– Dabar jau bus maždaug treji, – patvirtino Artūras. – Misis Bein įsikūrė čia prieš pusmetį, – paaiškino jis. – Jos sūnus čia dirba, tad po vyro mirties ji atsikraustė gyventi čia, ir jis ją išlaiko.

Tą akimirką misis Bein atnešė padėklą iš virtuvės. Tai buvo tamsiaplaukė gana spalvinga keturiasdešimtmetė. Čigoniškos spalvos oda derėjo prie jos tamsių plaukų ir akių. Tos akys buvo kažkokios keistos. Jos žvelgė budriai. Ji pastatė padėklą ant stalo, ir inspektorius Kornišas pasakė jai kažką malonaus ir neįpareigojančio. Jame prabudo kažkoks profesinis instinktas. Įdėmus moteriškės žvilgsnis, nežymus išgąstis, kai Artūras ją pristatė, neliko nepastebėti. Jam buvo žinomas tas nežymus nerimavimas, kai tenka susidurti su policininku – tam tikru pavojaus ir nepasitikėjimo šaltiniu. Nerimaudavo ir tie, kurie, galimas daiktas, netyčia nusidėjo jo didenybei įstatymui, ir dar viena žmonių kategorija. Ir jis buvo tikras, kad čia kaip tik yra antrasis atvejis. Tikriausiai misis Bein kažkada pabendravo su policija, ir jai liko nemalonūs prisiminimai, kurie verčia ją būti įtarią. Jis nutarė daugiau

sužinoti apie misis Bein. Padėjusi ant stalo padėklą, ji atsisakė dalyvauti, tarusi, kad turi eiti namo, ir pasišalino.

– Moteris atrodo puiki, – tarė inspektorius Kornišas.

– Taip, iš tiesų. Ji labai miela, labai gera kaimynė, labai simpatiška moteris, – dėstė Artūras Bedkokas.

– Ar ji buvo gera jūsų žmonos draugė?

– Ne. Ne, nepasakyčiau. Jos bendravo kaimyniškai, nesipyko, bet tik tiek.

– Aišku. Dabar, misteri Bedkokai, norime iš jūsų gauti visą informaciją. Manau, tyrimo rezultatai jus sukrėtė?

– O taip, inspektoriau. Žinoma, suvokiau, jog galvojate, kad kažkas ne taip, ir aš pats taip sau maniau, nes Hetera visada buvo tokia sveika moteris. Praktiškai nė dienos nesirgo. Pasakiau sau: "Čia kažkas ne taip". Bet tai atrodo taip neįtikėtina, jei suprantate, ką noriu pasakyti, inspektoriau. Tikrai kažkaip neįtikėtina. Kas ten per šlamštas... Tas bi–etil–heks... – jis užsikirto.

– Yra paprastesnis pavadinimas, – atėjo į pagalbą inspektorius. – Jo prekybinis pavadinimas yra "Kalmo". Ar žinote tokį?

Artūras Bedkokas papurtė galvą.

– Jis daugiau vartojamas Amerikoje nei čia, – tarė inspektorius. – Kiek suprantu, ten jį išrašo visiškai laisvai.

– Nuo ko jis?

– Kiek suprantu, vaistai sukelia palaimingą ir ramią protinę būseną, – paaiškino Kornišas. – Jis išrašomas nuo streso žmonėms, kenčiantiems nuo nerimo, depresijos, melancholijos, nemigos ir daugelio kitų dalykų. Tinkama dozė nėra pavojinga, bet perdozuoti nerekomenduojama. Atrodo, kad jūsų žmona išgėrė maždaug šešis kartus didesnę dozę nei reikėtų.

Bedkokas nužvelgė jį.

– Hetera niekada negėrė panašių vaistų, – pareiškė. – Aš tuo įsitikinęs. Ji išvis nebuvo iš tų, kurie noriai vartoja vaistus. Ji niekada nebūdavo nusiminusi ar susirūpinusi. Ji

buvo neįsivaizduojamai smagi moteris.

Inspektorius linktelėjo.

– Aišku. Ir joks daktaras jai nieko panašaus neišrašė?

– Ne. Tikrai ne. Esu tuo tikras.

– Kas buvo jos daktaras?

– Ji buvo daktaro Simso pacientė, bet nemanau, kad nors kartą lankėsi pas jį, mums čia gyvenant.

– Tad ji atrodo tokia moteris, – susimąstęs tarė inspektorius Kornišas, – kuriai vargu ar reiktų tokio vaisto ir kuri tikriausiai jo nevartotų.

– Ji jų nevartojo, inspektoriau, esu tikras, kad nevartojo. Tikriausiai išgėrė juos per klaidą.

– Labai sunku įsivaizduoti tokią klaidą, – nesutiko inspektorius Kornišas. – Ką ji valgė ar gėrė tą popietę?

– Tuojau pagalvosiu: per priešpiečius...

– Negrįžkime prie priešpiečių, – įsiterpė Kornišas. – Toks vaistų kiekis suveiktų greitai ir staigiai. Arbata. Prisiminkite arbatą.

– Na, nuėjome į paviljoną Gosington Holo parke. Ten buvo siaubinga grūstis, bet pagaliau kiekvienas gavome po bandelę ir po puodelį arbatos. Kuo greičiau tai sudorojome, nes paviljone buvo labai karšta, ir išėjome laukan.

– Ir tai viskas, ką ji ten ragavo – bandelė su puodeliu arbatos?

– Teisingai, sere.

– Paskui jūs nuėjote į namą, tiesa?

– Taip. Atėjo jauna ledi ir pasakė, kad Marinai Greg bus labai malonu pamatyti mano žmoną, jei ji norėtų ateiti į namą. Žinoma, mano žmona nudžiugo. Ji kiauras dienas kalbėdavo apie Mariną Greg. Visi buvo susijaudinę. Na, inspektoriau, jūs tai puikiai žinote.

– Taip, tikrai, – sutiko inspektorius. – Mano žmona taip pat buvo susijaudinusi. Na, ir visų apylinkių žmogeliai buvo pasiruošę užmokėti bet kokią sumą, kad patektų į priėmimą, apžiūrėtų Gosington Holą, tai, kaip jį perdarė, ir

tikėjosi nors akies krašteliu pamatyti gyvą Mariną Greg.

– Jauna ledi įvedė mus į namą, – tęsė Artūras Bedkokas, – ir palydėjo laiptais į viršų. Ten vyko vakarėlis. Laiptų aikštelėje. Bet ji atrodė visai kitaip nei įprastos. Panašesnė į kambarį. Tokia didelė niša, kurioje stovėjo kėdės ir stalai su gėrimais. Ten buvo apie dešimt dvylika žmonių.

Inspektorius Kornišas linktelėjo.

– Ir kas... Kas jus ten pasitiko?

– Pati mis Marina Greg. Su ja buvo jos vyras. Pamiršau jo pavardę.

– Džeisonas Radas, – pasufleravo inspektorius.

– O taip. Tiesa, iš pradžių aš jo nepastebėjau. Na, šiaip ar taip, mis Greg labai maloniai pasitiko Heterą. Atrodė, kad ji labai džiaugiasi, ją matydama. O Hetera kalbėjo, pasakojo, kaip prieš daugelį metų ji sutiko mis Greg Vest Indijoje, ir viskas, rodos, buvo tvarkoj.

– Viskas, rodos, buvo tvarkoj, – pakartojo inspektorius. – O paskui?

– O paskui mis Greg paklausė, ką mes gersime. Ir mis Greg vyras, misteris Radas, atnešė Heterai kažkokį kokteilį, dikerį, ar panašiai.

– Daikirį.

– Taip, sere. Jis atnešė du. Vieną jai ir vieną Marinai Greg.

– O jūs, ką gėrėte jūs?

– Cheresą.

– Aišku. Ir jūs stovėjote ten trise ir gėrėte?

– Na, ne visai. Matote, laiptais lipo daugiau žmonių. Pavyzdžiui, meras ir kiti – amerikietis džentelmenas ir ledi, manau... Tad mes kiek pasitraukėme.

– Ir tada jūsų žmona išgėrė savo daikirį?

– Ne ne; tada ji negėrė.

– Na, jei tada ji jo neišgėrė, kada ji tai padarė?

Artūras Bedkokas susiraukė, mėgindamas prisiminti.

– Manau... ji atsisėdo prie vieno staliuko. Ten pamatė

kelias drauges. Manau, iš Švento Jono pagalbos asociacijos, atvažiavusias iš Mač Benhemo, ar panašiai. Šiaip ar taip, jos šnekučiavosi.

– Ir kada ji išgėrė savo gėrimą?

Artūras Bedkokas suraukė antakius.

– Truputį vėliau, – tarė. – Tada atsirado daugiau žmonių. Kažkas stuktelėjo Heteros Bedkok alkūnę, ir jos gėrimas išsiliejo.

– Ką? – inspektorius Kornišas nuvėrė jį žvilgsniu. – Jos gėrimas išsiliejo?

– Taip, aš tai prisimenu... Prieš tai ji pakėlė stiklą, manau, sriūbtelėjo, ir jos veidą iškreipė grimasa. Žinote, ji tikrai nemėgo kokteilių, bet tuo pat metu ji nenorėjo pasiduoti. Šiaip ar taip, kai ji ten stovėjo, kažkas pastūmė jos alkūnę, ir gėrimas išsiliejo. Jis apipylė jos ir, manau, Marinos Greg sukneles. Mis Greg buvo nepaprastai miela. Pasakė, kad tai visai nesvarbu, kad dėmių neliks, padavė Heterai savo nosinę, jog ši nusišluostytų suknelę, tada padavė taurę, kurią laikė rankoje, ir pasakė: "Išgerkite šitą, aš prie jos dar neprisiliečiau".

– Ji padavė savo taurę, ar ne? – perklausė inspektorius. – Jūs tuo įsitikinęs?

Artūras Bedkokas valandėlę mąstė.

– Taip, aš tuo įsitikinęs, – pareiškė.

– Ir jūsų žmona ją išgėrė?

– Na, iš pradžių to nedarė, sere. Ji pasakė: "O ne, negaliu to daryti". O mis Greg nusijuokė ir pasakė: "Aš jau per daug išgėriau".

– Ką jūsų žmona tada padarė su paimta taure?

– Ji nusisuko į šalį ir greitai susivertė gėrimą į gerklę. O tada mes pasivaikščiojome koridoriumi, žiūrinėdami paveikslus ir užuolaidas. Užuolaidos buvo šaunios, nieko panašaus anksčiau nebuvome matę. Tada susitikau savo draugelį, patarėją Olkoką, ir kaip tik tą akimirką, kai su juo šnekėjausi, apsižvalgiau ir pamačiau Heterą. Ji sėdėjo ant kėdės ir atrodė gana keistai, tad priėjau prie jos ir paklausiau: "Kas tau?". Ji

atsakė, kad jaučiasi truputį keistai.

– Kaip keistai?

– Nežinau, sere. Neturėjau laiko. Jos balsas skambėjo labai keistai ir buvo užkimęs, o jos galva tirtėjo. Po to ji staiga giliai žioptelėjo, o galva nusviro. Ji buvo negyva, sere, negyva.

8 SKYRIUS

I

– Sakote, Sent Meri Midas? – vyr. inspektorius Kredokas staiga pažvelgė į lubas.

Komisaro padėjėjas kiek nustebo.

– Taip, – patvirtino. – Sent Meri Midas. Na, tai kas? Ar...

– Nieko tokio, – pasakė Dermotas Kredokas.

– Kiek suprantu, tai nediduké gyvenvietė, – tęsė pašnekovas. – Nors, žinoma, dabar ten vyksta didelės pastatų statybos. Kiek žinau, jos praktiškai užima visą kelią tarp Sent Meri Mido ir Mač Benhemo. Helingforto studija, – pridūrė, – yra kitoje Sent Meri Mido pusėje, arčiau Market Beisingo, – jis vis dar žvelgė klausiančiu žvilgsniu.

Dermotas Kredokas pajuto, kad jam tikriausiai reikia pasiaiškinti.

– Pažįstu vieną Sent Meri Mide gyvenančią moterį, – tarė. – Pagyvenusią damą. Dabar ji jau labai sena. Nežinau, gal ji mirusi. Bet jei ne...

Komisaro padėjėjas suprato, kur lenkia jo pavaldinys, bent jau manė, kad suprato.

– Taip, – pritarė jis, – tai tau padėtų įsijausti į padėtį. Reikia šiek tiek vietinių tauškalų. Visa ši istorija labai keista.

– Ar mus pakvietė grafystė? – pasiteiravo Dermotas.

– Taip. Turiu čia policijos viršininko laišką. Atrodo, jie jaučia, kad tai ne vietinės reikšmės reikalas. Didžiausias namas, Gosington Holas, neseniai buvo parduotas Marinai Greg, kino žvaigždei, ir jos vyrui. Tenykštėje Helingforto kino studijoje

kuriamas filmas, kuriame ji atlieka pagrindinį vaidmenį. Gosington Holo parke vyko labdaringas Švento Jono pagalbos asociacijos vakarėlis. Velionė Hetera Bedkok buvo vietinio asociacijos poskyrio sekretorė ir ėmėsi beveik visų organizavimo darbų. Atrodo, ji buvo sumani, jautri, vietinių labai mėgstama...

– Mėgstanti įsakinėti moteris? – spėjo Kredokas.

– Labai gali būti, – atsakė komisaro padėjėjas. – Iš savo patirties žinau, kad tokios moterys retai nužudomos. Nežinau, kodėl. Kai pagalvoji, tai net gaila. Vakarėlyje apsilankė rekordinis skaičius žmonių, oras buvo geras, viskas vyko pagal planą, Marina Greg su vyru Gosington Hole surengė mažą privatų priėmimą. Jame apsilankė trys keturios dešimtys žmonių. Vietinės įžymybės, įvairūs žmonės, susiję su Švento Jono pagalbos asociacija, keletas pačios Marinos Greg draugų ir keletas žmonių iš studijos. Visur labai taiki, miela ir linksma atmosfera. Bet neįtikėtina ir fantastiška tai, kad Hetera Bedkok buvo nunuodyta būtent ten.

– Keistą vietą išsirinko, – susimąstęs nutęsė Dermotas Kredokas.

– Toks ir policjos viršininko požiūris. Jei kažkas norėjo nunuodyti Heterą Bedkok, tai kodėl pasirinko tą ypatingą popietę ir tas aplinkybes? Yra šimtai daug paprastesnių būdų. Žinai, šiaip ar taip, rizikinga įvarvinti mirtinų nuodų dozę į kokteilį, kai aplink šmirinėja dvi trys dešimtys žmonių. Kažkas turėjo ką nors matyti.

– Ar nuodai iš tiesų buvo gėrime?

– Taip, tikrai. Čia turiu smulkią ataskaitą. Tai preparatas su ilgu nesuprantamu pavadinimu, dėl kurio gydytojai kraustosi iš proto. Amerikoje šis vaistas gana paplitęs.

– Amerikoje.

– Na, ir pas mus. Tačiau anoje Atlanto pusėje tie vaistai daug laisviau parduodami, ir, vartojant mažomis dozėmis, tikrai padeda.

– Ar perkant reikia recepto?

– Taip.

– Keista, – tarė Dermotas. – Ar Hetera Bedkok buvo kaip nors susijusi su tais kino žmonėmis?

– Visai ne.

– Ar ten buvo koks nors jos pačios šeimos narys?

– Buvo jos vyras.

– Jos vyras, – susimąstęs pakartojo Dermotas.

– Taip, į galvą visada ateina tokios mintys, – sutiko jo viršininkas, – tačiau tenykštis inspektorius, berods, Kornišas, mano, kad čia viskas tvarkoj, nors perdavė, kad Bedkokas atrodė sutrikęs ir susinervinęs. Jis sutinka, kad garbingi žmonės dažnai taip elgiasi, kai juos apklausia policininkai. Atrodo, kad jie buvo darni pora.

– Kitaip tariant, policija galvoja, kad tai ne jų daržas. Na, darosi įdomu. Suprantu, kad aš ten vyksiu, sere?

– Taip. Važiuok ten kuo greičiau, Dermotai. Ką paimsi su savimi?

Dermotas valandėlę svarstė.

– Manyčiau, Tidlerį, – susimąstęs pasakė. – Jis geras vyrukas ir, dar daugiau, kino žvaigždė. Tai gali praversti.

Komisaro padėjėjas linktelėjo.

– Sėkmės tau, – palinkėjo.

II

– Nagi! – sušuko mis Marpl, išraudusi nuo malonumo ir nuostabos. – Čia tai siurprizas. Kaipgi tau sekasi, mano mielas berniuk? Nors dabar tave sunku būtų pavadinti berniuku. Kas tu – vyresnysis inspektorius, ar dabar naujai vadinamas vyresnysis tardytojas?

Dermotas pasakė savo rangą.

– Vargu ar man reikia klausti, ką tu čia veiki, – šyptelėjo mis Marpl. – Mūsų vietinė žmogžudystė verta Skotlend Jardo dėmesio?

– Jie perdavė ją mums, – pasakė Dermotas, – tad,

žinoma, aš, vos čia atvykęs, pasirodžiau vyriausiojoje valdyboje.

– Nori pasakyti... – mis Marpl truputį išraudo.

– Taip, tetule, – pagarbiai tarė Dermotas, – turiu galvoje jus.

– Bijau, – apgailestaudama pasakė mis Marpl, – kad dabar aš visai neišmanau padėties. Nedažnai išeinu į gatvę.

– Pakankamai išeinate, nes parkritote, ir jus pakėlė moteris, kuri po dešimties dienų nužudoma, – paprieštaravo Dermotas Kredokas.

– Ak, tu! – šūktelėjo mis Marpl. – Nežinau, iš kur tai ištraukei.

– Turėtumėte žinoti, – atšovė Dermotas Kredokas. – Pati man sakėte, kad kaime visi viską žino.

– Ir klausimas ne spaudai, – pridūrė jis. – Ar jūs supratote, kad ją turi nužudyti, vos į ją žvilgtelėjusi?

– Žinoma, ne, aišku, ne! – šūkčiojo mis Marpl. – Kas per mintis!

– Jos vyro žvilgsnis jums nepriminė Hario Simpsono, Deivido Džonso ar dar kieno, kurį jūs pažinojote prieš daugelį metų ir kuris vėliau nustūmė žmoną į prarają?

– Ne, nepriminė! – atkirto mis Marpl. – Esu tikra, kad misteris Bedkokas niekada negalėtų taip šlykščiai pasielgti. Šiaip ar taip, – pridūrė susimąsčiusi, – beveik tikra.

– Bet žmogiškoji prigimtis yra tokia... – vylingai sumurmėjo Kredokas.

– Būtent, – tarė mis Marpl. – Drįstu sakyti, – pridūrė, – kad po pradinio natūralaus sielvarto jis jos ypač nesiilgės...

– Kodėl? Ar ji jį baugino?

– O ne, – paprieštaravo mis Marpl, – bet nemanau, kad ji... Na, ji nebuvo dėmesinga. Gera buvo. Bet nedėmesinga. Ji juo žavėjosi, jį prižiūrėjo, kai jis negaluodavo, rūpinosi jo mityba ir buvo gera šeimininkė, bet nemanau, kad ji kada nors... Na, kad ji žinojo, ką jis jautė ir galvojo. Toks vyras jaučiasi gana vienišas.

– A, – pasakė Dermotas. – O ar jo gyvenimas ateityje bus ne toks vienišas?

– Manau, jis vėl ves, – tarė mis Marpl. – Gal netrukus. Ir galbūt, nors ir gaila, panašaus būdo moterį. Turiu galvoje, kad jis ves stipresnę asmenybę nei jis pats.

– Ar ką nors nusižiūrėjo? – paklausė Dermotas.

– Na, nežinau, – atsakė mis Marpl. – Bet aš tiek nedaug žinau, – pridūrė apgailestaudama.

– Na, ką jūs manote? – užsispyrė Dermotas Kredokas. – Jūs niekada nesiskundėte minčių trūkumu.

– Manau, – netikėtai tarė mis Marpl, – kad tau reikėtų aplankyti misis Bentri.

– Misis Bentri? Kas ji tokia? Kino žmogus?

– Ne, – atsakė mis Marpl, – ji gyvena rytinėje Gosingtono sarginėje. Tą dieną ji dalyvavo vakarėlyje. Seniau Gosingtonas priklausė jai. Jai ir jos vyrui, pulkininkui Bentriui.

– Ji buvo vakarėlyje. Ar ką nors matė?

– Manau, ji pati turėtų tau pasakyti, ką matė. Gali manyti, kad tai visai nesvarbu, bet manau, kad tai gali būti... tiesiog gali... pakišti kokią mintį. Pasakyk jai, kad tave siunčiu aš ir... a, taip, gal tiesiog paminėk Šeloto Damą.

Dermotas Kredokas pažiūrėjo į ją, palenkęs galvą.

– Šeloto Dama, – pakartojo. – Tai šifras, ar ne?

– Aš išsireikščiau kiek kitaip, – tarė mis Marpl, – bet tai primins jai, ką aš turiu galvoje.

Dermotas Kredokas atsistojo.

– Aš grįšiu, – perspėjo.

– Būtų labai miela, – atsakė mis Marpl. – Jei turėsi laiko, norėčiau, kad kurią dieną išgertum su manim arbatos. Jeigu vis dar geri arbatą, – susimąsčiusi pridūrė. – Žinau, kad šiais laikais galybė jaunų žmonių mėgsta stipresnius gėrimus ir laiko, kad popietės arbata – pernelyg senas paprotys.

– Nesu toks jau jaunas, – paprieštaravo Dermotas Kredokas. – Taip, kurią dieną ateisiu išgerti arbatos. Išgersime arbatos, paplepėsime apie kaimą ir gandus. Beje, ar žinote ką

nors apie kino žvaigždes ar studijos darbuotojus?

– Nieko, – prisipažino mis Marpl, – išskyrus tai, ką girdėjau, – pridūrė.

– Na, paprastai jūs išgirstate gana daug, – tarė Dermotas Kredokas. – Iki pasimatymo. Buvo labai malonu su jumis susitikti.

III

– O, labai malonu, – kiek nustebusi tarė misis Bentri, kai Dermotas Kredokas prisistatė ir paaiškino, kas jis toks. – Kaip miela jus matyti. Argi jūs ne visada vedžiojatės seržantus?

– Taip, atsivežiau čia seržantą, – tarė Kredokas. – Bet jis užsiėmęs.

– Įprastiniais tardytojo reikalais? – viltingai paklausė misis Bentri.

– Panašiai, – rimtai atsakė Dermotas.

– Ir Džeinė Marpl atsiuntė jus pas mane, – misis Bentri palydėjo jį į mažą svetainę. – Ką tik tvarkiau gėles, – paaiškino ji. – Tai tokia diena, kai gėlės nesiduoda sutvarkomos. Jos krenta, įsminga ten, kur neturėtų įsmigti ar negula ten, kur nori jas paguldyti. Tad džiaugiuosi, jog galėjau atsitraukti, o ypač dėl tokio jaudinančio dalyko. Tad tai išties buvo žmogžudystė, ką?

– Manote, kad tai žmogžudystė?

– Na, manau, tai galėjo būti nelaimingas atsitikimas, – tarė misis Bentri. – Oficialiai niekas nieko aiškaus dar nepasakė. Tik tą kvailą kalbelę, kad nėra įkalčių, parodančių, kas ar kokiu būdu įdavė nuodų. Bet, aišku, visi kalbame apie tai kaip apie žmogžudystę.

– O apie tai, kas tai padarė?

– Tai ir yra keisčiausia, – tarė misis Bentri. – Apie tai nekalbame. Nes net neįsivaizduoju, kas *galėjo* tai padaryti.

– Jūs norite pasakyti, kad nežinote, kas *fiziškai* galėjo tai padaryti?

– Ne, ne visai. Manau, tai padaryti buvo sunku, bet įmanoma. Ne, aš nesuprantu, kas *norėjo* tai padaryti.

– Jūs manote, kad niekas nenorėjo nužudyti Heteros Bedkok?

– Na, jeigu atvirai, – pradėjo misis Bentri, – neįsivaizduoju *nieko,* kas norėtų nužudyti Heterą Bedkok. Žinote, aš ją keletą kartų mačiau vietiniuose renginiuose. Skautės, švento Jono pagalbos asociacija ir įvairūs bendruomenės reikalai. Ji gana sunkaus būdo. Į viską reagavo labai entuziastingai ir kiek perdėtai, be to, buvo labai plepi. Bet dėl to žmonės nežudomi. Ji buvo tokia moteris: jei būtum seniau pamatęs ją, einančią prie paradinių durų, nubėgtum pas savo kambarinę – senais laikais buvo tokios pareigos, beje, labai naudingos, ir lieptum jai pasakyti: "Nieko nėra namie", o jei jūs esate sąžiningas, ir negalite meluoti, tai "Lankytojai nepriimami".

– Norite pasakyti, kad kažkam galėjo įgristi vengti misis Bedkok, bet niekas nesispirtų atsikratyti jos visiems laikams?

– Labai gerai pasakyta, – misis Bentri pritardama linktelėjo.

– Ji nekalbėdavo apie pinigus, nes jų neturėjo, – susimąstęs tęsė Dermotas, – tad niekas iš jos mirties nepasipelnė. Atrodo, kad nebuvo tokių, kurie jos nekęstų. Nemanau, kad ji ką nors šantažavo?

– Esu tikra, toks dalykas jai net į galvą nešautų, – tarė misis Bentri.– Ji buvo sąžininga ir vadovavosi aukštais principais.

– O jos vyras neturėjo meilės romano?

– Nemanau, – atsakė misis Bentri. – Mačiau jį tik vakarėlyje. Jis atrodė tarsi po žmonos padu. Malonus, bet kažkoks pasigailėtinas.

– Mums lieka nedaug, tiesa? – paklausė Dermotas Kredokas. – Lieka spėti, kad ji kažką žinojo...

– Kažką žinojo?

– Kokias nors kompromituojančias žinias.

Misis Bentri vėl papurtė galvą.

– Abejoju, – tarė. – Labai abejoju... Ji man atrodo tokia moteris, kuri, jei ką nors apie ką nors žinotų, tuoj pat viską išplepėtų.

– Ką gi, ši versija atkrenta, – tarė Dermotas Kredokas, – tad, jei galiu, pasakysiu, kodėl pas jus atėjau. Mis Marpl, kuria nepaprastai žaviuosi ir ją gerbiu, liepė jums pasakyti: Šeloto Dama.

– O, tai! – šūktelėjo misis Bentri.

– Taip, – sutiko Kredokas. – *Tai*! Kad ir kas tai bebūtų.

– Dabar nedaug kas skaito Tenisoną, – atsiduso misis Bentri.

– Tai man kažką primena, – tarė Kredokas. – Ji pažiūrėjo pro langą ir pamatė Kamelotą, ar ne?

Voratinklis vėjyje išsiskleidė.
Perskilo veidrodis.
– Aš prakeikta! –
Sušuko Šeloto Dama.

– Tiksliai. Viskas taip ir buvo, – pasakė misis Bentri. – Būtent taip.

– Atsiprašau, nesupratau. Kas buvo? Kam?

– Taip atrodė, – paaiškino misis Bentri.

– Kas kaip atrodė?

– Marina Greg.

– A, Marina Greg. Kada tai buvo?

– Argi Džeinė Marpl jums nepasakė?

– Ji man nieko nepasakė. Atsiuntė mane pas jus.

– Ir veltui, – pareiškė misis Bentri, – nes ji pasakoja geriau už mane. Mano vyras man sakydavo, kad aš kalbu taip be ryšio, jog jis nesupranta, ką aš kalbu. Šiaip ar taip, tai gali būti tik mano įsivaizdavimas. Bet kai matai kažką taip atrodantį, negali neprisiminti.

– Prašau man papasakoti, – paprašė Dermotas Kredokas.

– Na, tai vyko vakarėlyje. Vadinu tai vakarėliu, nes kaipgi kitaip jį vadinti? Taigi viršutinėje laiptų aikštelėje vyko tarsi priėmimas. Ten buvo Marina Greg su vyru. Jie pasikvietė kai kuriuos iš mūsų vidun. Manau, kad mane jie pakvietė, nes man seniau priklausė namas, o Heterą Bedkok su vyru pasikvietė todėl, kad ji atliko visus šventės tvarkymo darbus. Mes užlipome laiptais beveik tuo pat metu, tad, matote, kai tai pastebėjau, aš stovėjau ten.

– Gerai. Kada jūs ką pastebėjote?

– Na, misis Bedkok pradėjo ilgą paistalynę, kaip daro žmonės, sutikę įžymybes. Žinote, kaip nuostabu susipažinti, kaip įdomu ir kad visą gyvenimą troško susitikti su jomis akis į akį. O paskui ji ėmė pasakoti, kaip kartą, prieš daugelį metų, ji matė Mariną ir kaip tai ją sujaudino. Ir žinote, aš pagalvojau, kaip toms vargšėms įžymybėms turi būti nuobodu atsakyti taip, kaip priimta tokiais atvejais. Ir tada pastebėjau, kad Marina Greg nesako tinkamų frazių. Ji tiesiog spoksojo.

– Spoksojo... Į misis Bedkok?

– Ne ne... Atrodė, kad ji išvis pamiršo misis Bedkok. Noriu pasakyti, netikiu, kad girdėjo nors vieną misis Bedkok žodį. Ji tiesiog spoksojo tokiu Šeloto Damos žvilgsniu, tarsi būtų pamačiusi kažką siaubinga. Kažką gąsdinantį, kažką, kuo ji sunkiai gali patikėti ir negali to matyti.

– Kokį prakeikimą? – paklausė Dermotas Kredokas.

– Būtent. Todėl ir vadinu tai Šeloto Damos žvilgsniu.

– Bet į ką ji žiūrėjo, misis Bentri?

– O, norėčiau žinoti, – atsiduso misis Bentri.

– Sakote, ji buvo laiptų viršuje?

– Ji žiūrėjo kažkur virš misis Bedkok galvos... Ne, manau, greičiau virš vieno peties.

– Tiesiai į laiptų vidurį?

– Na, galbūt kiek į šoną.

– Ir laiptais lipo žmonės?

– O taip, manau, penki ar šeši.

– Ar ji žiūrėjo į kažkokį vieną žmogų?

– Negaliu pasakyti, – atsakė misis Bentri. – Suprantate, aš nežiūrėjau į tą pusę. Žiūrėjau į *ją*. Laiptams atsukau nugarą. Galvojau, kad gal ji žiūri į paveikslą.

– Bet jei ji gyvena tame name, ji privalo gerai žinoti paveikslus.

– Taip taip, žinoma. Ne, tikriausiai ji žiūrėjo į kažkokį žmogų. Norėčiau žinoti, į kokį.

– Turime pabandyti sužinoti, – tarė Dermotas Kredokas. – Ar išvis galite prisiminti tų žmonių pavardes?

– Na, žinau, kad ten buvo meras su žmona. Ten dar buvo... Manau, raudonplaukis reporteris, nes vėliau buvau jam pristatyta, bet jo pavardės nepamenu. Niekada nenugirstu pavardžių. Berods... Galbreitas... Tada dar vienas stambus, juodas vyras. Nenoriu pasakyti – negras, tiesiog jis buvo labai tamsus, atrodė karingai. O su juo – aktorė. Kiek per daug nusišviesinusi, su lapišku veiduku. Senasis generolas Bansteiplis iš Mač Benhemo. Vargšas senukas dabar praktiškai kvaištelėjęs. Nemanau, kad jis galėjo būti kieno nors prakeikimas. O! Ir Graisai iš Žemutinės sodybos.

– Tai visi, kuriuos pamenate?

– Na, ten galėjo būti ir kitų. Bet suprantate, aš ne... Na, aš ypatingai jų nestebėjau. Žinau, kad maždaug tuo metu atvyko meras, generolas Bansteiplis, amerikiečiai. Be to, buvo fotografų. Manau, vienas vietinis ir mergina iš Londono su ilgais plaukais ir gana dideliu fotoaparatu – atrodė kaip menininkė.

– Ir manote, kad vienas iš tų žmonių iššaukė tą Marinos Greg išraišką?

– Ištiės nieko nemanau, – nuoširdžiai atsakė misis Bentri. – Aš tik spėliojau, dėl ko, po galais, ji taip atrodė, ir daugiau apie nieką negalvojau. Bet po to viską galima prisiminti. Tačiau, – sąžiningai pridūrė misis Bentri, – aš *galėjau* tai išsigalvoti. Pagaliau jai galėjo staiga suskausti

dantį, galėjo įsidurti smeigtuku arba ją galėjo apimti staigūs netikėti diegliai. Toks dalykas, kai stengiesi neišsiduoti ir elgtis kaip paprastai, bet tavo veido išraiška pasidaro baisi.

Dermotas Kredokas nusikvatojo.

– Džiaugiuosi, kad jūs realistė, misis Bentri, – pasakė. – Kaip sakėte, galėjo būti ir taip. Tačiau tai išties įdomi detalė, kuri gali padėti išspręsti mįslę.

Jis papurtė galvą ir išėjo į savo dabartinį oficialų būstą Mač Benheme.

9 SKYRIUS

I

– Taigi vietinių gyventojų apklausa nieko nedavė? – Kredokas pasiūlė cigaretę Frenkui Kornišui.

– Visiškai nieko, – atsakė Kornišas. – Jokių priešų, jokių ginčų, su vyru sutarė gerai.

– Jokios kitos moters ar kito vyro?

Pašnekovas papurtė galvą.

– Nieko panašaus. Jokios užuominos apie skandalą. Ji nebuvo seksuali. Kraustėsi iš proto dėl komitetų ir panašių dalykų, kažkokia vietinio lygio konkurencija egzistavo, bet nieko daugiau.

– Ar vyras nenorėjo vesti kitos? Įstaigos bendradarbės?

– Jis dirba pas "Bidlį ir Raselą", turto agentus ir vertintojus. Ten dirba Florė Vest su adenoidais, mis Grandl, kuriai mažiausiai penkiasdešimt, ir ji plokščia kaip plekšnė. Nelabai yra kuo žavėtis vyrui. Nors, nepaisant to, aš nenustebsiu, jei jis netrukus vėl ves.

Kredokas atrodė susidomėjęs.

– Kaimynę, – paaiškino Kornišas. – Našlę. Kai grįžau pas jį apklausai, ji buvo jo namuose, ruošė arbatą ir išvis šokinėjo aplink jį, kiek tik galėjo. Jis atrodė nustebęs ir dėkingas. Mano galva, ji apsisprendusi už jo ištekėti, bet vargšelis to dar nežino.

– Kas ji per viena?

– Geros išvaizdos, – pripažino pašnekovas. – Nejauna, bet graži, panaši į čigonę. Spalvinga. Tamsiaodė. Tamsiaakė.

– Kokia jos pavardė?

– Bein. Misis Merė Bein. Merė Bein. Ji našlė.

– Kuo vertėsi jos vyras?

– Neįsivaizduoju. Su ja gyvena jos sūnus, kuris dirba netoliese. Ji atrodo rami, garbinga moteris. Šiaip ar taip, man regis, esu kažkur ją matęs, – jis pažvelgė į laikrodį. – Be dešimties dvylika. Susitariau dėl jūsų susitikimo dvyliktą valandą Gosington Hole. Geriau jau eikime.

II

Dermoto Kredoko akys, kurios visada atrodė kiek neatidžios, išties labai įdėmiai pastebėdavo visas smulkmenas. Inspektorius Kornišas pristatė jį jaunuoliui pavarde Heilis Prestonas ir taktiškai pasišalino. Nuo tada Dermotas Kredokas švelniai linkčiojo misteriui Prestonui. Jam pasirodė, kad Heilis Prestonas yra ryšių su visuomene ar asmeninis asistentas, arba privatus sekretorius, ar dar panašiau – šių trijų mišinys, ir dirba Džeisonui Radui. Jis kalbėjo. Jis kalbėjo laisvai ir be ypatingo išraiškingumo, kažkaip įsigudrindamas nieko nekartoti po kelis kartus. Tai buvo malonus jaunuolis, kuriam labai norėjosi, kad jo požiūris sutaptų su to, su kuriuo jis šnekėjo. O jo požiūris sutapo su daktaro Pangloso, kuris galvojo, kad šiame geriausiame pasaulyje viskas tik į gera. Jis kelis kartus įvairiais būdais pakartojo, kad tai buvo siaubinga gėda, kad visi labai sunerimo, kad Marina visiškai palūžusi, kad misteris Radas buvo labiau nusiminęs, nei galėtum pamanyti, ir kad visai nesuprantama, kaip tai galėjo atsitikti. Ar ne? Gal tai alergija? Jis paprasčiausiai spėliojąs – juk alergija toks nenumatomas dalykas. Vyresnysis inspektorius Kredokas gali tikėtis viso įmanomo bendradarbiavimo su Helingforto studija ir jos darbuotojais. Jis galįs užduoti kokius nori klausimus, eiti kur nori. Jei jie gali kaip nors padėti, jie tai padarys. Jie visi nepaprastai gerbė misis Bedkok, žavėjosi jos stipriais socialiniais jausmais ir vertingu darbu Švento Jono pagalbos

asociacijoje.

Jis vėl pradėjo iš pradžių, ne tais pačiais žodžiais, bet naudodamas tuos pačius motyvus. Niekas negalėtų bendradarbiauti energingiau.

Dermotas Kredokas pasinaudojo pauze ir pasakė:

– Labai jums dėkoju.

Jis pasakė tai ramiai, bet tarsi užbrėžė liniją, ir misteris Heilis Prestonas krūptelėjęs užbaigė savo tiradą. Jis pasakė:

– Na... – ir klausiamai nutilo.

– Sakėte, kad galiu užduoti klausimus?

– Aišku. Aišku. Klauskite.

– Ar čia ta vieta, kur ji mirė?

– Misis Bedkok?

– Misis Bedkok. Ar čia ta vieta?

– Taip, žinoma. Čia. Pagaliau... Na, išties aš galiu parodyti jums kėdę.

Jie stovėjo laiptų aikštelės kampe. Heilis Prestonas nuėjo trumpą atkarpą koridoriumi ir parodė kėdę iš gana nevykusios ąžuolo imitacijos.

– Ji sėdėjo štai čia, – pranešė jis. – Pasakė, kad prastai jaučiasi. Kažkas nuėjo jai ko nors atnešti, o tada ji tiesiog numirė, štai čia.

– Suprantu.

– Nežinau, ar ji pastaruoju metu lankėsi pas gydytoją. Jei ją įspėjo, kad jos širdis nesveika...

– Jos širdis buvo sveika, – nukirto jį Dermotas Kredokas. – Ji buvo sveika moteris. Mirė nuo šešis kartus viršytos maksimalios vaisto dozės. Jo oficialaus pavadinimo nemėginsiu ištarti, bet kiek žinau, jis paprastai žinomas kaip “Kalmo”.

– Žinau žinau, – tarė Heilis Prestonas. – Pats jį kartais vartoju.

– Iš tiesų? Tai labai įdomu. Manote, jis gerai gydo?

– Nuostabiai nuostabiai. Sužadina ir nuramina, jei suprantate, ką turiu galvoje. Žinoma, – pridūrė, – reikia jį

tinkamai dozuoti.

– Ar šiame name buvo šių vaistų?

Jis žinojo atsakymą į klausimą, bet uždavė jį taip, tarsi nežinotų. Heilis Prestonas atsakė visiškai nuoširdžiai.

– Sakyčiau, krūvos. Daugumoje vonių lentynų rasite jo buteliuką.

– Todėl mūsų uždavinys nepasidaro lengvesnis.

– Žinoma, – tarė Heilis Prestonas, – ji galėjo pati jį vartoti, o dozė sukėlė jai alergiją.

Kredokas neatrodė įtikintas, tad Heilis Prestonas atsiduso ir paklausė:

– Jūs žinote tikslų dozės dydį?

– O taip. Tai buvo mirtina dozė, o misis Bedkok šių vaistų pati nevartojo. Kiek žinau, ji gėrė tik sodos bikarbonatą ir aspiriną.

Heilis Prestonas palingavo galvą ir pasakė:

– Tada tai išties didelė problema. Taip, iš tiesų.

– Kur misteris Radas ir mis Greg priiminėjo savo svečius?

– Štai čia, – Heilis Prestonas priėjo prie pat laiptų.

Vyresnysis inspektorius Kredokas atsistojo šalia jo. Jis pažiūrėjo į priešingą sieną. Jos centre kabėjo itališka Madona su kūdikiu. Kiek jis galėjo spręsti, tai buvo nebloga žinomo paveikslo kopija. Žydrai apsigaubusi Madona laiko priešais save kūdikėlį Jėzų, ir abu – motina ir vaikas – juokiasi. Kitoje pusėje stovi nedidelė grupelė žmonių, žvelgiančių į vaiką. "Viena iš mieliausių Madonų", – pagalvojo Dermotas Kredokas. Paveikslo kairėje ir dešinėje – du siauručiai langai. Efektas labai žavus, bet jam atrodė, kad čia nebuvo nieko, kas galėtų priversti moterį atrodyti kaip Šeloto Damą, kurią prakeikė.

– Žinoma, laiptais į viršų lipo žmonės, – tarė jis.

– Taip. Žinote, jie ėjo ne ištisu srautu, o mažomis grupelėmis. Aš palydėjau keletą, Ela Zielinski, misterio Rado sekretorė, atvedė dar kelis. Norėjome, kad viskas vyktų

maloniai ir neįpareigojančiai.

– Ar jūs pats buvote ten, kai atėjo misis Bedkok?

– Gėda jums pasakyti, inspektoriau Kredokai, kad aš tiesiog negaliu prisiminti. Turėjau žmonių sąrašą, vaikščiojau ir įvesdavau žmones vidun. Aš juos pristatydavau, aprūpindavau gėrimais, tada išeidavau ir ateidavau su kita grupe. Tada aš nepažinojau misis Bedkok iš išvaizdos, ir jos nebuvo mano sąraše.

– O misis Bentri?

– O taip. Ji buvusi šios vietos savininkė, ar ne? Manau, ji ir misis Bedkok su vyru atėjo maždaug tuo pačiu metu, – jis patylėjo. – O maždaug tada atėjo meras. Jis dėvėjo didžiulę grandinę, o jo geltonplaukė žmona vilkėjo tamsiai mėlyną suknelę su pinikais. Aš visus juos prisimenu. Neįpyliau nė vienam iš jų išgerti, nes turėjau eiti žemyn ir atvesti kitą partiją.

– Kas jiems įpylė išgerti?

– Na, negaliu tiksliai pasakyti. Šitas pareigas atlikinėjome trise ar keturiese. Žinau, leidausi laiptais kaip tik tada, kai meras lipo į viršų.

– Gal prisimenate, kas dar buvo ant laiptų, kai leidotės žemyn?

– Džimas Galbraitas, laikraštininkas, kuris rašė apie tą renginį, dar trys ar keturi asmenys, kurių nepažįstu. Buvo pora fotografų, vienas vietinis, nepamenu jo pavardės, ir meniška mergiotė iš Londono, kurios specialybė – keistos kampinės nuotraukos. Na, palaukit, man rodos, kad tada atvyko Ardvikas Fenas.

– O kas jis toks per vienas, tas Ardvikas Fenas?

Heilis Prestonas atrodė apstulbęs.

– Jis didelis šulas, vyresnysis inspektoriau. Labai didelis televizijos ir kino pasaulio šulas. Net nežinojome, kad jis yra šioje šalyje.

– Jo užsukimas buvo netikėtumas?

– Sakyčiau, taip, – atsakė Prestonas. – Labai miela, kad jis atėjo, ir labai netikėta.

– Jis senas mis Greg ir misterio Rado draugas?

– Jis buvo artimas Marinos draugas prieš daugelį metų, kai ji antrą kartą ištekėjo. Nežinau, kiek jį pažįsta Džeisonas.

– Šiaip ar taip, jis užsuko netikėtai?

– Be abejonės. Mes visi labai džiaugėmės.

Kredokas linktelėjo ir nukreipė pokalbį į kitą pusę. Jis labai smulkiai išklausinėjo apie gėrimus, apie jų komponentus, kaip jie buvo paduodami, kas juos paduodavo, kas iš tarnų ir kas iš pasamdytų vakarui žmonių. Iš atsakymų susidėliojo tas pats įspūdis, kuris jam kilo besikalbant su inspektoriumi Kornišu: iš vienos pusės, bet kas iš trisdešimties dalyvių galėjo visai lengvai nunuodyti Heterą Bedkok, iš kitos pusės, bet kas galėjo pamatyti žudiką, atliekantį savo juodą darbą. Kredokas pamanė, kad tas žmogus smarkiai rizikavo.

– Ačiū, – tarė jis pagaliau, – dabar norėčiau, jei galiu, pasikalbėti su mis Marina Greg.

Heilis Prestonas papurtė galvą.

– Atleiskite, – tarė jis. – Iš tiesų, atleiskite, bet tai visiškai neįmanoma.

Kredokas pakėlė antakius.

– Nagi!

– Ji palūžusi. Ji visiškai palūžusi. Ją čia prižiūri jos asmeninis daktaras. Jis išrašė medicininį paliudijimą. Turiu jį čia. Parodysiu jums.

Kredokas paėmė jį ir perskaitė.

– Aišku, – tarė. Paskui paklausė:– Ar Marina Greg visada turėjo savo gydytoją?

– Visi tie aktoriai ir aktorės gyvena siaubingoje įtampoje. Tas gyvenimas reikalauja didelių pastangų. Dauguma žmonių turi nuosavą daktarą, kuris žino jų nervinės sistemos ir organizmo ypatumus. Morisas Gilkristas turi labai gerą reputaciją. Jis jau daugelį metų prižiūri mis Greg. Gal skaitėte, pastaruosius ketverius metus ji daug sirgo. Ilgai gulėjo ligoninėje. Tik prieš metus ji atgavo jėgas ir sveikatą.

– Suprantu.

Atrodo, Heiliui Prestonui palengvėjo, kadangi Kredokas nebeprotestavo.

– Gal norite susitikti su misteriu Radu? – pasiūlė jis. – Jis bus… – jis pažiūrėjo į savo laikrodį, – … jis grįš iš studijos maždaug po dešimties minučių. Ar jums tai tinka?

– Kuo puikiausiai, – atsakė Kredokas. – Ar šiuo metu yra daktaras Gilkristas?

– Taip.

– Tada norėčiau su juo pasikalbėti.

– Na, žinoma. Tuojau pat jį pakviesiu.

Jaunuolis išskubėjo. Dermotas Kredokas susimąstęs stovėjo laiptų aikštelėje. Žinoma, šis misis Bentri nupasakotas ledinis žvilgsnis galėjo būti misis Bentri vaizduotės vaisius. Ši moteris linkusi daryti išvadas. Iš kitos pusės, visai įmanoma, kad išvada, kurią ji padarė, teisinga. Net jei Marina Greg ir neatrodė kaip Šeloto Dama, pamačiusi baisų ženklą, ji visai galėjo susidurti su kažkuo, kas iššaukė jos pyktį ir nusivylimą. Kažką, dėl ko ji pamiršo viešnią, su kuria kalbėjosi. Tikriausiai laiptais kopė koks nors nelauktas svečias. Ar nekviestas svečias.

Jis apsisuko, išgirdęs žingsnius ant laiptų. Už jo stovėjo Heilis Prestonas, o su juo – daktaras Morisas Gilkristas. Dr. Gilkristas buvo visai ne toks, kokį įsivaizdavo Dermotas Kredokas. Jokio teatrališkumo, jokio meilikavimo. Jis atrodė tiesus, minkštas, sausokas žmogus. Apsirengęs tvido kostiumu, Anglijai gal kiek per įmantriu. Tankūs tamsūs plaukai ir dėmesingos, skvarbios tamsios akys.

– Daktaras Gilkristas? Vyresnysis inspektorius Kredokas. Ar galime pasikalbėti akis į akį?

Daktaras linktelėjo. Jis išėjo į koridorių, ėjo juo beveik iki galo, tada stumtelėjo duris ir pakvietė Kredoką užeiti.

– Mums čia niekas netrukdys, – tarė jis.

Tai aiškiai buvo daktaro miegamasis, labai jaukiai apstatytas. Dr. Gilkristas parodė kėdę ir atsisėdo pats.

– Suprantu, – tarė Kredokas, – kad mis Marinos Greg,

jūsų žodžiais tariant, neįmanoma apklausti. Kas jai nutiko, daktare?

Gilkristas nežymiai patraukė pečiais.

– Nervai, – pasakė. – Jei norėjote užduoti jai klausimų, tai žinokite, kad prieš dešimt minučių ji buvo arti isterijos. Negaliu to leisti. Jei norite pas mane atsiųsti savo policijos daktarą, mielai pranešiu jam naujienas. Ji negalėjo dalyvauti apklausoje dėl tos pačios priežasties.

– Kiek laiko tęsis tokia padėtis? – paklausė Kredokas.

Dr. Gilkristas pažiūrėjo į jį ir nusišypsojo. Jo šypsena buvo maloni.

– Jei jums reikia mano nuomonės, – pradėjo, – žmogaus, ne daktaro nuomonės, per sekančias keturiasdešimt aštuonias valandas ji ne tik norės, bet tiesiog trokš su jumis susitikti. Ji norės, kad jai užduotumėt klausimus. Jos yra tokios! – jis pasilenkė į priekį. – Norėčiau pabandyti padėti suprasti jums, vyresnysis inspektoriau, jei galima, kodėl tie žmonės elgiasi būtent taip. Kino pasaulio gyvenimas yra gyvenimas nuolatinėje įtampoje, ir kuo jums labiau sekasi, tuo įtampa didesnė. Jūs visada, kiaurą dieną, gyvenate stebimas visuomenės. Darbas filmavimo aikštelėje – sunkus, monotoniškas, trunkantis valandų valandas. Jūs ten atsirandate ryte, sėdite ir laukiate. Atliekate savo mažą vaidmenį, kurį reikia kartoti daugybę kartų. Jei repetuojate teatre, dažniausiai tenka repetuoti visą aktą arba bent jau dalį akto. Ten viskas logiška, nuoseklu, daugiau ar mažiau aišku ir suprantama. Kino filmavime nėra jokio nuoseklumo. Tai labai monotoniškas, sekinantis užsiėmimas. Išsunkia iki galo. Žinoma, gyvenate prabangiai, geriate raminančius, turite vonių, kremų, pudrų ir medicininę priežiūrą, ilsitės, rengiate vakarėlius, turite draugų, bet visą laiką jus stebi visuomenė. Jūs negalite ramiai pasilinksminti. Jūs net niekada negalite... atsipalaiduoti.

– Galiu tai suprasti, – tarė Dermotas. – Taip, galiu tai suprasti.

– Ir dar vienas dalykas, – tęsė Gilkristas. – Jei jums pavyksta padaryti karjerą, vadinasi, priklausote tam tikrai grupei žmonių, kuriuos, kiek žinau iš patirties, nuolat kankina nepasitikėjimas savimi. Baisus nepilnavertiškumo jausmas, baimė, kad nesugebėsi padaryti to, ko iš tavęs reikalaujama. Kalbama, kad aktoriai ir aktorės yra tuščiagarbiai. Netiesa. Jie neišpuikę, jie tiesiog nuolat galvoja apie save. Jiems nuolat reikia pritarimo. Juos reikia nepaliaujamai raminti. Paklauskite Džeisono Rado. Jis jums pasakys tą patį. Reikia priversti juos patikėti, kad jiems viskas pasiseks, be paliovos kartoti vieną ir tą patį, skatinant juos tol, kol negausi reikalingo efekto. Bet jie visada abejoja savimi. Visa tai daro juos, kalbant paprasta, ne profesine kalba, nervingus. Siaubingai nervingus! Tiesiog nervų kamuoliai. Ir kuo prastesnė jų nervinė būsena, tuo geriau jie dirba.

– Įdomu, – sumurmėjo Kredokas. – Labai įdomu. – Jis patylėjo ir pridūrė:– Nors aš ne visai suprantu, kodėl jūs...

– Bandau padėti jums suprasti Mariną Greg, – tarė Morisas Gilkristas. – Be abejonės, matėte kino filmus su ja.

– Ji nuostabi aktorė, – tarė Dermotas. – Nuostabi. Ji – tikra asmenybė, graži, simpatiška.

– Taip, – pritarė Gilkristas, – ji visa tai turi, bet ji dirbo kaip velnias, kad pasiektų sėkmę. Kai ji dirba, jos nervai visiškai suyra, o ji fiziškai ne itin stipri moteris. Šiaip ar taip, nepakankamai stipri tokiam darbui. Žmones su jos temperamentu apima tai neviltis, tai džiūgavimas, ir ji nieko negali padaryti. Gyvenime jai teko daug kentėti. Daugiausia dėl savo kaltės, bet ne tik. Nė viena iš jos santuokų nebuvo laiminga, išskyrus tikriausiai paskutiniąją. Ji ištekėjusi už vyro, kuris ją švelniai myli jau daugelį metų. Ji rado slėptuvę šioje meilėje ir yra laiminga. Bent jau dabar. Sunku pasakyti, kiek tai truks. Visa bėda , kad ji arba galvoja, kad pagaliau priėjo prie to momento gyvenime, kai viskas, kaip pasakoje, išsipildo, ir tada jai atrodo, kad ji daugiau niekada nebus nelaiminga. O kartais ją apima gili depresija, ji įsivaizduoja esanti moteris su

sudaužytu gyvenimu, nepažįstanti meilės ir laimės, kurių patirti jai nelemta. – Jis sausai pridūrė:– Jei ji galėtų sustoti kur nors per vidurį, tai būtų nuostabu jai, bet pasaulis prarastų puikią aktorę.

Jis nutilo. Kredokas neprabilo. Jis bandė suprasti, kodėl Morisas Gilkristas visa tai kalba. Kam ta smulkmeniška Marinos Greg analizė? Gilkristas žiūrėjo į jį. Atrodė, jis troško, kad Dermotas užduotų vieną ypatingą klausimą. Šis iš visų jėgų bandė sugalvoti tą klausimą. Pagaliau lėtai, kaip žmogus, einantis apgraibomis, ištarė:

– Ji labai nusiminė dėl čia įvykusios tragedijos?

– Taip, – atsakė Gilkristas.

– Gal net per daug?

– Tai priklauso nuo... – pradėjo daktaras Gilkristas.

– Nuo ko tai priklauso?

– Nuo priežasties, dėl ko ji taip nuliūdo.

– Manau, – tarė Dermotas, tarsi spėdamas, – tai buvo šokas, iššauktas netikėtos mirties. Štai taip, įsisiūbavus priėmimui...

Daktaro veido išraiška nepasikeitė.

– O gal, – tęsė Kredokas, – tai šis tas daugiau?

– Žinoma, sunku atspėti, – atsišaukė dr. Gilkristas, – kaip žmonės reaguos. Negali pasakyti, net jei ir gerai juos pažįstate. Marina galėjo reaguoti į tai ir ramiau. Ji – minkštaširdė. Ji gali sakyti: "O, vargšė vargšė moteris, kaip tragiška. Įdomu, kaip tai galėjo nutikti?". Ji gali užjausti, nors iš tiesų jai tai nerūpi. Pagaliau studijų vakarėliuose pasitaiko atsitiktinių mirčių. Arba galėjo, jei nieko įdomaus tuo metu nevyko, nutarti – įsidėmėkite, nesąmoningai, – sukelti skandalą. Pradėti isteriją. Tačiau jos reakciją galėjo sukelti visai kiti dalykai.

Dermotas nutarė griebti jautį už ragų.

– Norėčiau, kad pasakytumėte, ką iš tikrųjų galvojate, – paprašė.

– Nežinau, – nutęsė dr. Gilkristas. – Nesu tikras.

Jis patylėjo ir tęsė:

– Žinote, tai profesinio etiketo klausimas. Tarp daktaro ir paciento užsimezga ryšys.

– Ar ji jums ką nors papasakojo?

– Nemanau, kad turiu teisę apie tai kalbėti.

– Ar Marina Greg pažįsta tą moterį, Heterą Bedkok? Ar anksčiau buvo ją sutikusi?

– Manau, kad Marina neturėjo apie ją nė menkiausio supratimo. Ne, ne tas dalykas. Jei jums reikia mano nuomonės – Hetera Bedkok čia niekuo dėta.

– Tas vaistas... "Kalmo"... Ar Marina Greg jį kada nors vartojo? – pasidomėjo Dermotas.

– Ji dėl jo ir gyvena, – pripažino dr. Gilkristas. – Taip daro visi aplinkiniai. Jį vartoja Ela Zielinski, Heilis Prestonas. Pusė šios kompanijos jį vartoja – šiuo metu tai madinga. Niekas nesikeičia. Žmonės pavargsta nuo vieno, tada išbando kažką nauja, kas ką tik pasirodė, ir mano, kad tai nuostabu ir kad dabar viskas bus kitaip.

– Ir ką, iš tiesų viskas būna kitaip?

– Na, – tarė Gilkristas, – kai kas pasikeičia. Jis dirba savo darbą. Nuramina, sužadina, leidžia jums jausti, kad galite daryti dalykus, kurie anksčiau atrodė neįvykdomi. Stengiuosi išrašyti šias tabletes minimaliomis dozėmis ir tik kraštutiniu atveju. Bet jos ir nepavojingos, jei vartojate jas teisingai. Jos padeda žmonėms, kurie negali padėti patys sau.

– Norėčiau žinoti, – įsiterpė Dermotas Kredokas, – ką mėginate man pasakyti.

– Bandau nuspręsti, – atsakė Gilkristas, – kas yra mano pareiga. Yra dvi pareigos. Yra daktaro įsipareigojimas pacientui. Tai, ką jam sako pacientas, yra konfidencialu ir turi taip likti. Bet yra kitas požiūris. Gali manyti, kad pacientui gresia pavojus. Reikia kažko griebtis, kad išvengtum to pavojaus.

Jis nutilo. Kredokas žvelgė į jį ir laukė.

– Taip, – tarė dr. Gilkristas. – Manau, žinau, ką turiu daryti. Turiu paprašyti jūsų, vyresnysis inspektoriau

Kredokai, laikyti tai, ką jums pasakysiu, paslaptyje. Žinoma, neslėpkite to nuo savo kolegų. Tačiau išorinis pasaulis, ypatingai namiškiai, neturi nieko sužinoti. Ar sutinkate?

– Negaliu suvaržyti savęs tokia priesaika, – tarė Kredokas, – nes nežinau, kokios bus aplinkybės. Nors apskritai, žinoma, aš sutinku. Tai yra įsivaizduoju, kad bet kokią informaciją, kurią sužinosiu, turiu laikyti paslaptyje ir išduoti tik savo kolegoms.

– Dabar klausykite, – pradėjo Gilkristas. – Gali būti, kad tai nieko nereiškia. Moterys, būdamos tokioje nervinėje būsenoje kaip Marina Greg, gali pasakyti bet ką. Sakau jums kai ką, ką ji pasakė man. Tai gali išvis nieko nereikšti.

– Ką ji pasakė? – paklausė Kredokas.

– Kai atsitiko šis dalykas, ji palūžo. Pasikvietė mane. Daviau jai migdomųjų. Likau šalia jos, laikiau jos ranką, liepdamas jai nusiraminti, sakydamas, kad viskas susitvarkys. Tada, prieš užmigdama, ji pasakė: "Tai buvo skirta *man*, daktare".

Kredokas spoksojo į jį.

– Ji tai pasakė, ar tikrai? O paskui... Kas nutiko kitą dieną?

– Ji daugiau apie tai neužsiminė. Kartą pasakiau kažką ta tema. Ji išsisuko nuo atsakymo. Pasakė: "O, jūs tikriausiai suklydote, Esu tikra, kad niekada nieko panašaus nesakiau. Manau, tuo metu buvau beveik be sąmonės."

– Bet manote, kad ji turėjo galvoje tai?

– Tikrų tikriausiai, – patvirtino Gilkristas. – Tačiau tai nereiškia, kad taip ir yra, – perspėjo jis. – Nežinau, ar kas nors norėjo nunuodyti ją ar Heterą Bedkok. Jūs tikriausiai žinote tai geriau už mane. Aš tik sakau, kad Marina Greg išties manė ir tikėjo, jog ta dozė buvo skirta jai.

Kredokas kurį laiką tylėjo. Tada tarė:

– Dėkoju jums, daktare Gilkristai. Vertinu tai, ką man pasakėte, suprantu jūsų motyvus. Jei tai, ką jums pasakė Marina Greg, paremta faktais, tai juk gali reikšti, kad jai vis dar

gresia pavojus, ar ne?

– Būtent, – atsakė Gilkristas. – Būtent taip.

– Ar yra kokia priežastis, dėl kurios tikėtumėte, kad taip gali būti?

– Ne, nėra.

– Neįsivaizduojate, kodėl ji taip galvojo?

– Ne.

– Dėkoju jums.

Kredokas atsistojo.

– Dar vienas dalykėlis, daktare. Gal žinote, ar ji tą patį pasakė savo vyrui?

Gilkristas lėtai pasukiojo galvą.

– Ne, – atsakė jis. – Esu beveik tikras, kad savo vyrui ji to nesakė.

Jų žvilgsniai akimirkai susitiko, tada daktaras linktelėjo ir pasakė:

– Jums daugiau manęs nereikės? Tada grįšiu pas pacientę. Galėsite pasikalbėti su ja, kai tik bus galima.

Jis išėjo iš kambario. Kredokas, likęs vienas, ėmė kažką tyliai švilpauti.

10 SKYRIUS

– Grįžo Džeisonas, – pranešė Heilis Prestonas. – Eikite su manimi, vyresnysis inspektoriau, aš nuvesiu jus į jo kambarį.

Kambarys – ir Džeisono Rado kontora, ir svetainė, buvo antrame aukšte. Jis buvo apstatytas patogiais, bet neprašmatniais baldais. Šiame kambaryje nebuvo jokių asmeninio jo vartotojo skonio ar polinkių pėdsakų. Džeisonas Radas pakilo nuo stalo, prie kurio sėdėjo, ir paėjo į priekį pasitikti Dermoto. Dermotas pamanė, kad kambariui visai nereikalingas savotiškumas: jo šeimininkas šios savybės turėjo iki ausų. Heilis Prestonas buvo šnekorius ir patauška. Gilkristas turėjo jėgos ir patrauklumo. Bet šis buvo žmogus, kurį nebus lengva perprasti,– tai Dermotas tuoj pat sau prisipažino. Dirbdamas Kredokas susipažindavo su daugeliu žmonių ir juos vertindavo. Jis mokėjo beveik be klaidų įvertinti potencialias žmogaus galimybes ir labai dažnai skaitydavo žmonių, su kuriais bendraudavo, mintis. Tačiau dabar jis pajuto, kad gali tik tiek pažvelgti į Džeisono Rado mintis, kiek leis pats Džeisonas Radas. Giliai įsodintos ir susimąsčiusios akys viską matė, bet stengėsi nieko nesakyti. Neteisingos formos kaukolė bylojo apie puikų intelektą. Klouno veidas tuo pat metu ir atstūmė, ir žavėjo. "Čia, – pagalvojo Dermotas Kredokas, – aš sėdėsiu, klausysiu ir stengsiuosi nepraleisti nė vieno žodžio".

– Atleiskite, vyresnysis inspektoriau, kad turėjote manęs laukti. Mane sulaikė nedidelis nesusipratimas studijoje. Ar galiu pasiūlyti jums išgerti?

– Ne dabar, misteri Radai, dėkoju.

Klouno veidas staiga įgavo ironiško linksmumo

išraišką.

– Šie namai nelabai tinka gėrimui – jūs taip galvojate?

– Tiesą pasakius, aš galvojau ne apie tai.

– Ne, žinoma, ne. Ką gi, vyresnysis inspektoriau, ką norite sužinoti? Ką galiu jums pasakyti?

– Misteris Prestonas labai smulkiai atsakė į visus mano užduotus klausimus.

– Ir tai jums padėjo?

– Ne tiek, kiek norėčiau.

Džeisonas Radas pažvelgė į jį klausiančiu žvilgsniu.

– Taip pat mačiausi su dr. Gilkristu. Jis pranešė man, kad jūsų žmona dar nepakankamai stipri, kad galėtų atsakinėti į klausimus.

– Marina, – tarė Džeisonas Radas, – yra labai jautri. Kalbant nuoširdžiai, ji linkusi į emocines audras. Ir pripažinkite, tokia netoliese įvykusi žmogžudystė gali sukelti tikrą emocinę audrą.

– Tai nėra malonus išgyvenimas, – sausai pritarė Dermotas Kredokas.

– Bet kokiu atveju abejoju, kad mano žmona gali jums pasakyti kažką, ko negaliu aš. Kai tai atsitiko, stovėjau šalia jos ir galiu nuoširdžiai pasakyti, kad esu geresnis stebėtojas už savo žmoną.

– Pirmas klausimas, kurį norėčiau užduoti, – prabilo Dermotas Kredokas, – tai klausimas, į kurį tikriausiai jau esate atsakęs, tačiau, nepaisant to, noriu jį vėl užduoti: ar jūs arba jūsų žmona kada nors anksčiau buvote sutikę Heterą Bedkok?

Džeisonas Radas papurtė galvą.

– Ne. Nė vienas nebuvome. Aš tikrai tą moterį mačiau pirmą kartą gyvenime. Turiu du jos laiškus iš Švento Jono pagalbos asociacijos, bet asmeniškai ją sutikau tik likus penkioms minutėms iki jos mirties.

– Bet ji skelbė, kad buvo sutikusi jūsų žmoną?

Džeisonas Radas linktelėjo.

– Manau, taip, prieš kokius dvylika ar trylika metų

Bermuduose. Kažkokiame dideliame priėmime, skirtame pagalbos labdarai, kurį Marina atidarė jiems. Misis Bedkok, vos buvo pristatyta, pradėjo kažkokią ilgą tarškalynę apie tai, kad nors "ji gulėjo lovoje sirgdama gripu, atsikėlė, sugebėjo ateiti į tą vakarėlį ir gavo mano žmonos autografą."

Jo veide vėl sušvito ironiška šypsena.

– Tai, galiu pasakyti, labai įprastas nutikimas, vyresnysis inspektoriau. Paprastai begalybė žmonių trokšta gauti mano žmonos autografą, ir tai akimirka, kurią jie brangina ir pamena. Tai visai suprantama – tai jų gyvenimo įvykis. Lygiai suprantama, kad mano žmona turbūt neprisimins nė vieno iš tūkstančio autografų medžiotojų. Tiesą sakant, ji neprisiminė, kad kada nors būtų mačiusi misis Bedkok.

– Galiu tai suprasti, – tarė Kredokas. – Misteri Radai, liudininkė man pasakė, kad jūsų žmona buvo kiek *ne savo kailyje* tuo metu, kai su ja šnekėjosi Hetera Bedkok. Ar sutinkate, kad taip ir buvo?

– Galimas daiktas, – atsakė Džeisonas Radas. – Marina nėra ypatingai stipri. Žinoma, ji pripratusi prie to, ką galėčiau pavadinti jos viešu visuomeniniu darbu, ir toje srityje gali atlikti savo pareigas beveik automatiškai. Bet besibaigiant ilgai dienai, ji kartais pasiduoda. Tai ir galėjo būti tokia akimirka. Tačiau aš pats nieko panašaus nepastebėjau. Ne, luktelėkite minutėlę, tai ne visai tiesa. Prisimenu, kad ji kiek uždelsė su atsakymu misis Bedkok. Tiesą pasakius, manau, kad kumštelėjau ją alkūne į šoną.

– Gal kažkas atitraukė jos dėmesį? – pasidomėjo Dermotas.

– Gal, bet tai galėjo būti ir neilgas jos sąmonės atsijungimas.

Dermotas, kurį laiką tylėdamas, žvelgė pro langą, už kurio atsivėrė miglotas vaizdas į mišką, supantį Gosington Holą. Jis permetė žvilgsniu paveikslus ant sienų ir galiausiai įbedė žvilgsnį į Džeisoną Radą. Šio veidas buvo atidus, bet tik tiek. Veide neatsispindėjo jokie jausmai. Jis atrodė malonus

ir nesutrikdomas, bet Kredokas pamanė, kad galėjo ir nebūti nieko panašaus. Tai labai protingas vyriškis. Dermotas pagalvojo, kad niekas iš jo nieko neišpeš, kol jis nebus pasiruošęs kalbėti, nebent pašnekovas paklotų kortas ant stalo. Dermotas apsisprendė. Jis pasielgė būtent taip.

– Misteri Radai, ar jūs nepagalvojojte, kad Heteros Bedkok nunuodijimas buvo visai atsitiktinis? Kad numatyta auka buvo jūsų žmona?

Stojo tyla. Džeisono Rado veide nesuvirpėjo nė vienas raumuo. Dermotas laukė. Pagaliau Džeisonas Radas giliai atsiduso ir, atrodo, atsipalaidavo.

– Taip, – tarė jis ramiai, – jūs visai teisus, vyresnysis inspektoriau. Visą laiką buvau tuo įsitikinęs.

– Bet jūs nieko nepasakėte apie tai nei inspektoriui Kornišui, nei per kvotą?

– Ne.

– Kodėl ne, misteri Radai?

– Galėčiau jums atsakyti, kad tai buvo tik mano nuomonė, neparemta jokiais įrodymais. Faktai, kurie leido man taip nuspręsti, buvo visiškai prieinami įstatymo atstovams, kurie tikriausiai gali priimti geresnį sprendimą nei aš. Nieko nežinojau apie misis Bedkok asmenybę. Ji galėjo turėti priešų, kažkas galėjo nutarti įduoti mirtiną dozę jai ta ypatinga proga, nors tai atrodo labai keistas ir pritemptas sprendimas. Bet jis galėjo būti pasirinktas dėl tos paprastos priežasties, kad tokioje visuomenės susibūrimo vietoje vyraus visiška maišalynė, susirinks daug vienas kito nepažįstančių žmonių, ir kaip tik dėl to bus sunkiau susieti nusikaltimą su jį įvykdžiusiu žmogumi. Visa tai tiesa, bet aš būsiu nuoširdus, inspektoriau. Ne dėl *tos* priežasties aš tylėjau. Pasakysiu, kodėl. Nenorėjau, kad mano žmona įtartų, jog ji per plauką išvengė mirties nuo nuodų.

– Ačiū jums už nuoširdumą, – padėkojo Dermotas. – Tačiau ne visai suprantu jūsų tylėjimo motyvus.

– Ne? Galbūt paaiškinti yra truputį nelengva. Kad

suprastumėte, turite pažinoti Mariną. Jai nepaprastai reikia laimės ir saugumo. Materialine prasme jos gyvenimas labai pasisekęs. Ji pasiekė pripažinimo kaip aktorė, bet jos asmeninis gyvenimas buvo labai nelaimingas. Ji nuolat galvodavo, jog surado laimę, ir audringai džiūgaudavo, ir kiekvieną kartą jos laimė sudužbeing į šukes. Misteri Kredokai, ji nesugeba gyventi racionaliai ir išmintingai. Iš praeitų vedybų ji kaip vaikas, skaitantis pasaką, tikėjosi, jog gyvens amžinai ir laimingai.

Ironiška šypsenėlė vėl pakeitė klouno veido bjaurumą į keistą staigų meilumą.

– Bet vedybos yra kitokios, vyresnysis inspektoriau. Jei jums iš tiesų pasiseka, galima tikėtis taikos, prisirišimo ir ramybės, blaivios laimės. Ar jūs vedęs, inspektoriau?

Dermotas Kredokas papurtė galvą.

– Manęs neaplankė ši laimė ar nelaimė, – sumurmėjo.

– Mūsų, kino pasaulyje, santuoka yra tikra profesinė nelaimė. Kino žvaigždės dažnai tuokiasi. Kartais laimingai, kartais nelaimingai, bet retai visam gyvenimui. Šia prasme, sakyčiau, Marinai nėra ypatingų priežasčių skųstis likimu, bet su jos temperamentu tokie dalykai visai nėra nesvarbūs. Ji įsikalė sau į galvą, kad jai nesiseka, kad jai niekada viskas nevyks taip, kaip reikia. Ji visą gyvenimą beviltiškai troško vieno: meilės, laimės, prieraišumo, saugumo. Ji beprotiškai norėjo turėti vaikų. Pasak kai kurių gydytojų, pats šio noro intensyvumas trukdė jo įgyvendinimui. Vienas labai įžymus gydytojas patarė jai įsivaikinti vaiką. Jis papasakojo, kad dažnais atvejais, kai aistringas motinystės troškimas kažkokia prasme patenkinamas įvaikintu vaiku, moteris gali greitai pastoti pati. Marina įsivaikino iškart tris vaikus. Kuriam laikui ji buvo laiminga ir rami, tačiau tai buvo visai ne tas. Galite įsivaizduoti jos džiaugsmą, kai prieš vienuolika metų ji sužinojo, jog taps motina. Jos džiaugsmas ir laimė buvo tiesiog neįsivaizduojami. Ji puikiai jautėsi, ir gydytojai ją tikino, kad jai reikia laukti laimingos pabaigos. Nežinau, ar jūs tai žinote, ar ne, bet viskas baigėsi tragiškai. Kūdikis, berniukas, gimė

protiškai atsilikęs, silpnaprotis. Tai buvo katastrofa. Marinai pašlijo nervai, keletą metų ji rimtai sirgo, gulėjo gydykloje. Sveiko lėtai, bet jai pavyko išsikapstyti. Greitai po to mes susituokėme, ir ji vėl parodė susidomėjimą gyvenimu, pajuto, kad gal ir ji bus laiminga. Iš pradžių jai buvo sunku sudaryti vertingą kontraktą dėl filmo. Visi abejojo, ar sveikatos būklė leis jai ištverti įtampą. Man teko kovoti už ją, – Džeisonas stipriai suspaudė lūpas. – Pagaliau kova pasibaigė mūsų naudai. Dabar mes jau filmuojame. O kol viskas sprendėsi, nusipirkome šį namą ir pradėjome jį perstatinėti. Lygiai prieš dvi savaites Marina man kalbėjo, kokia ji laiminga, kad pagaliau jaučia, jog galės pradėti laimingą šeimyninį gyvenimą, ir visos jos bėdos praeityje. Aš truputį dėl jos jaudinausi, kaip visada, ji buvo per daug optimistiškai nusiteikusi. Bet ji, be abejonės, buvo laiminga. Visi nervinės ligos simptomai praėjo, ji alsavo ramybe ir taikingumu, o to aš anksčiau joje nepastebėjau. Viskas buvo gerai iki tol... – jis nutilo. Jo balse netikėtai suskambo sielvartas. –...iki tol, kol atsitiko tai. Reikėjo gi tai moteriai numirti būtent *čia.* Jau vien tai sukelia šoką. Negalėjau rizikuoti. Sąmoningai nenorėjau rizikuoti. Marina jokiu būdu neturi sužinoti, kad buvo kėsintasi į *jos* gyvybę. Tai galėjo sukelti dar vieną šoką, galimas daiktas, su rimtomis pasekmėmis. Galėjo atvesti prie naujo nervinio lūžio.

Jis įsistebeilijo į Dermotą.

– Dabar suprantate?

– Suprantu jūsų požiūrį, – tarė Dermotas. – Bet atleiskite man, ar čia nėra vieno aspekto, kurį jūs neigiate? Jūs įsitikinęs, kad kėsinosi nunuodyti jūsų žmoną. Ar tas pavojus neišlieka? Jei nuodytojui nepasisekė, ar nepanašu, kad jis mėgins dar kartą?

– Žinoma, aš apie tai mąsčiau, – atsakė Džeisonas Radas, – bet tikiu, jog, taip sakant, buvau įspėtas ir galėsiu pasirūpinti racionalia savo žmonos apsauga. Prižiūrėsiu ją ir susitvarkysiu taip, kad kiti irgi galėtų ją prižiūrėti. Jaučiu, kad bus labai gerai, jei ji pati nežinos apie jai gresiantį pavojų.

– O jūs manote, – atsargiai pasiteiravo Dermotas, – kad ji *nežino?*

– Aišku, kad ne. Net neįsivaizduoja.

– Jūs tuo įsitikinęs? •

– Visiškai. Tokia mintis net nešautų jai į galvą.

– Bet ji šovė jums, – pastebėjo Dermotas.

– Tai visai kas kita, – paprieštaravo Džeisonas Radas. – Logiškai – tai vienintelis sprendimas. Bet mano žmona nėra logiška, o be to, ji išvis negalėtų įsivaizduoti, kad kažkas norėtų su ja susidoroti. Tokia galimybė paprasčiausiai neateitų jai į galvą.

– Gal jūs ir teisus, – lėtai prabilo Dermotas, – bet mums lieka keletas klausimų. Vėl, leiskite man kalbėti tiesiai. Ką jūs įtariate?

– Negaliu jums pasakyti.

– Atsiprašau, misteri Radai, jūs negalite ar nenorite?

– Negaliu. Visiškai negaliu, – išpoškino Džeisonas Radas. – Tai man tiesiog atrodo neįmanoma, taip atrodytų ir jai. Kad kas nors galėtų jos taip nekęsti, taip griežti ant jos dantį, kad padarytų šitokį dalyką. Iš kitos pusės, faktai rodo, kad atsitiko būtent taip.

– Ar išvardinsite man tuos faktus?

– Jei norite. Aplinkybės gana aiškios. Aš įpyliau du daikirio kokteilius iš jau paruošto ąsočio. Padaviau juos Marinai ir misis Bedkok. Ką darė misis Bedkok, aš nežinau. Spėju, kad ji pasitraukė į šalį pašnekėti su kokiu pažįstamu. Mano žmona laikė savo gėrimą rankoje. Tuo metu atvyko meras su žmona .Ji padėjo dar nepriliestą stiklą ir pasitiko juos. Tada buvo daugiau sutikimų. Sėnas draugas, kurio nematėme metų metais, keletas vietinių ir pora žmonių iš studijos. Tuo metu stiklas su kokteiliu stovėjo ant stalelio, esančio už mūsų, kadangi abu paėjome link laiptų viršaus. Pora fotografų nufotografavo mano žmoną, kalbančią su meru, – mes tikėjomės, kad nuotraukos patiks vietinei publikai. Kol tai vyko, aš atnešiau šviežius gėrimus naujai atėjusiems

žmonėms. Šiuo metu kažkas tikriausiai ir įpylė nuodų į mano žmonos stiklą. Neklauskite manęs, *kaip* tai buvo padaryta. Viskas ne taip jau paprasta. Iš kitos pusės, tiesiog sukrečia, kad žmogui pakanka įžūlumo kažką padaryti ir nutaisyti nekaltą išraišką, visiems matant. Vadinasi, tikimybė, kad kas nors ką nors pastebės, yra labai nedidelė. Jūs klausiate, ar aš ką nors įtariu. Galiu tik pasakyti, kad tikrai vienas iš dvidešimties žmonių *galėjo* tai padaryti. Suprantate, svečiai vaikštinėjo nedidelėmis grupelėmis, kalbėjosi, kartais kai kurie pasitraukdavo, norėdami pažiūrėti į namo perdarymus. Visi judėjo, be paliovos judėjo. Aš jau tūkstantį kartų apie tai galvojau. Nenustodamas laužiau galvą, bet nerandu nieko, visiškai *nieko,* kas galėtų nukreipti mano įtarimus į tam tikrą žmogų.

Jis nutilo ir liūdnai atsiduso.

– Suprantu, – tarė Dermotas. – Prašau tęsti.

– Manau, kitą dalį jūs jau girdėjote.

– Norėčiau vėl išgirsti ją iš jūsų.

– Na, aš grįžau prie laiptų viršaus. Mano žmona nuėjo prie staliuko ir kaip tik ėmė savo stiklą. Misis Bedkok šūktelėjo. Kažkas užkliudė jos ranką, taurė išslydo ir sudužo. Marina pasielgė kaip normali šeimininkė. Jos pačios sijonas truputį buvo aplaistytas. Ji tvirtino, kad čia nieko tokio, savo nosine išvalė misis Bedkok suknelę ir pareikalavo, jog ši išgertų jos gėrimą. Jei pamenu, ji tarė: "Aš jau per daug išgėriau". Tad štai kaip buvo. Bet galiu jus užtikrinti dėl šito: mirtina dozė negalėjo būti įpilta *paskui,* nes misis Bedkok tuoj pat ėmė gerti iš taurės. Kaip žinote, po penkių minučių ji buvo negyva. Įdomu... Labai įdomu, ką pajuto nuodytojas, pamatęs, kad jo planas taip nedėkingai sugriuvo.

– Visa tai pagalvojote jau tada?

– Žinoma, ne. Tada aš visai natūraliai pamaniau, kad moterį ištiko kažkoks priepuolis. Gal širdis, koronarinė trombozė, ar kažkas panašaus. Net nepamaniau, kad ji *nunuodyta.* Ar jūs taip pagalvotumėte... Ar kas nors taip

pagalvotų?

– Tikriausiai ne, – sutiko Dermotas. – Ką gi, jūsų versija gana aiški, ir jūs berods tikras dėl faktų. Sakote, kad nieko neįtariate. Žinote, niekaip negaliu tuo patikėti.

– Užtikrinu jus, kad tai tiesa.

– Pažiūrėkime į tai iš kitos pusės. Kas galėtų trokšti pakenkti jūsų žmonai? Tai skambės melodramatiškai, bet kokių priešų ji turėjo?

– Priešų? – Džeisonas Radas išraiškingai mostelėjo ranka. – Priešų? Sunku apibrėžti, kas yra priešas. Pasaulyje, kuriame gyvenu aš su žmona, yra begalė pykčio ir pavydo. Visada yra žmonių, kalbančių bjaurius dalykus, kurie pradės šnabždesių kampaniją, kurie, progai pasitaikius, iškrės kažkam, kam jie pavydi, kokią nors šunybę. Bet tai visai nereiškia, kad kas nors iš tų žmonių yra žudikas ar bent primena žudiką. Ar nesutinkate?

– Taip, sutinku. Turi būti dar kažkas, be smulkios neapykantos ar pavydo. Ar jūsų žmona praeityje nebuvo ką nors įskaudinusi?

Džeisonas Radas nebandė tuoj pat atmesti spėjimo. Jis susiraukė.

– Iš tiesų aš taip negalvoju, – pasakė pagaliau. – Prisipažįstu, kad apie tai daug mąsčiau.

– O kaip dėl kokio nors romano, ryšio su kokiu nors vyriškiu?

– Žinoma, buvo tokių romanų. Manau, galima teigti, jog Marina pakankamai blogai elgėsi su kai kuriais vyrais. Bet čia nėra nieko, kas sukeltų kokį išliekantį piktavališkumą. Esu tuo tikras.

– O kaipgi moterys? Ar kokia moteris negriežė dantį ant mis Greg?

– Na, – pradėjo Džeisonas Radas, – dėl moterų niekada negali būti tikras. Tačiau dabar nė viena iš jų neateina man į galvą.

– Kam jūsų žmonos mirtis atneštų materialinę naudą?

– Jos testamente apdovanojama daug žmonių, bet nė vienas stipriai nepraturtėtų. Manau, tie žmonės, kurie gautų, kaip jūs sakote, materialinę naudą, būtų: aš pats, kaip jos vyras, galbūt ta žvaigždė, kuri pakeistų ją filme. Nors, žinoma, filmas galėtų irgi sužlugti. Tokie dalykai labai nenuspėjami.

– Na, nesigilinkime į tai dabar, – tarė Dermotas.

– Ir jūs užtikrinate, kad Marinai nebus pasakyta apie galimą pavojų?

– Turėsime tai apsvarstyti, – atsakė Dermotas. – Norėčiau, kad suvoktumėte, jog smarkiai rizikuojate. Tačiau tas reikalas dar kelias dienas bus neaktualus, nes jūsų žmoną prižiūri gydytojas. Dabar norėčiau, kad padarytumėte dar vieną dalyką. Atidžiai surašykite man visus žmones, kurie žmogžudystės metu buvo laiptų aikštelėje arba kuriuos matėte kopiant laiptais.

– Padarysiu, ką galėsiu, bet vargu ar man tai pavyks. Jums geriau būtų kreiptis į mano sekretorę, Elą Zielinski. Ji turi puikią atmintį, o taip pat ten buvusių žmonių sąrašus. Jei norėtumėte dabar su ja susitikti...

– Labai norėčiau pasikalbėti su mis Ela Zielinski, – paprašė Dermotas.

11 SKYRIUS

I

Stebinti Dermotą Kredoką bejausmiu žvilgsniu pro didelius akinius raginiais rėmėliais, Ela Zielinski jam atrodė ypač teisinga. Ramiai ir dalykiškai ji ištraukė iš stalčiaus mašinėle atspausdintą lapą ir padavė jam.

– Manau, čia tikrai niekur nesuklydau, – pasakė ji. – Bet gali būti, kad įtraukiau čia kelias vietinių pavardes, kurių iš tiesų ten nebuvo. Tai yra tų, kurie išėjo anksčiau ar kurių nerado ir neatvedė viršun. Iš tiesų aš beveik tikra, kad sąraše klaidų nėra.

– Jūs atlikote labai kruopštų darbą, – pasakė Dermotas.

– Dėkoju jums.

– Manau... šioje srityje esu visiškas profanas... bet suprantu, kad jūsų darbe būtinas aukštas profesionalumas.

– Taip, reikia, kad viskas būtų atspausdinta aiškiai ir teisingai.

– O kokios konkrečiai yra jūsų pareigos? Jūs tarsi ryšininkė tarp kino studijos ir Gosington Holo?

– Ne. Neturiu nieko bendro su studija, tik, žinoma, atsiliepiu į skambučius ir pati jiems paskambinu. Mano darbas – rūpintis visuomeniniu mis Greg gyvenimu, jos viešais ir asmeniniais įsipareigojimais ir tam tikru laipsniu stebėti namo tvarkymą.

– Jums patinka šis darbas?

– Jis labai gerai apmokamas, be to, gana įdomus. Tačiau aš nesiderėjau dėl žmogžudystės, – pridūrė ji sausai.

– Ar ji jums atrodo labai neįtikėtina?

– Taip smarkiai, kad noriu paklausti, ar jūs įsitikinęs,

kad tai *žmogžudystė?*

– Šešis kartus viršyta di–etil–meksino ir t.t., ir t.t. dozė... Vargu ar tai galėjo būti kas kita.

– Tai galėjo būti kažkokia klaida.

– Ir kaipgi, pasak jūsų, ji galėjo atsitikti?

– Lengviau, nei galite įsivaizduoti, kadangi nežinote visų aplinkybių. Namas kimšte prikimštas visokiausių tablečių. Kai sakau "tablečių", neturiu galvoje narkotikų. Turiu galvoje deramai išrašytus vaistus, bet, kiek suprantu, šioje srityje mirtina dozė nelabai tesiskiria nuo terapeutinės dozės.

Dermotas linktelėjo.

– Šiuos kino ir teatro žmones ištinka keisčiausi proto praradimai. Kartais man atrodo, kad kuo talentingesnis aktorius, tuo jis neprotingiau elgiasi kasdieniniame gyvenime.

– Visai gali būti.

– Jie nesiskiria su visais tais buteliukais, tabletėmis, pudromis, kapsulėmis ir mažomis dėžutėmis; jei jie ryja pakaitomis tai raminamąsias, tai tonizuojančias, tai stimuliuojančias tabletes, tai ar nėra pakankamai lengva visame tame susipainioti?

– Nemanau, kad tai tinka šiuo atveju.

– Na, o aš manau, kad gali tikti. Kažkas, vienas iš svečių, galėjo užsimanyti raminamųjų ar stimuliuojančių tablečių, atsidarė savo vaistinėlę, kurią nešiojasi ir tikriausiai pamiršo dozę, kurią vartoja, nes kurį laiką tų vaistų negėrė, todėl per daug jų įsipylė į stiklą. Tada jo mintys nukrypo kažkur kitur, jis kažkur nuėjo, ir tarkime, kad misis Tokia ir tokia prieina, mano, kad tai jos taurė, pakelia ir išgeria. Tai tikrai visai įtikima mintis, ar ne?

– Jūs nemanote, kad visos tos galimybės buvo apsvarstytos?

– Na, manau, kad taip. Bet ten buvo daug žmonių, o ant staliukų stovėjo daug taurių su gėrimais. Žinote, gana dažnai pasitaiko, kad paimi ne savo stiklą ir jį išgeri.

– Tad nemanote, kad Hetera Bedkok buvo nunuodyta

tyčia? Jūs manote, kad ji atsigėrė iš svetimos taurės?

– Tai tinkamiausia versija.

– Tuo atveju, – atsargiai pradėjo Dermotas, – ji galėjo išgerti tik Marinos Greg gėrimą. Ar tai suvokiate? Marina padavė savo pačios taurę.

– Arba ji manė, kad tai jos pačios taurė, – pataisė jį Ela Zielinski. – Jūs dar nesikalbėjote su Marina, tiesa? Ji siaubingai išsiblaškius. Ji paimtų bet kurią stiklinę, panašią į jos, ir išgertų ją. Daug sykių mačiau, kaip ji tai darė.

– Ji vartoja "Kalmo"?

– O taip, mes visi jį vartojam.

– Ir jūs, mis Zielinski?

– Kartais aš į jį įklimpstu, – atsakė Ela Zielinski. – Žinote, tokie dalykai gana užkrečiami.

– Labai norėčiau, – pasakė Dermotas, – pasikalbėti su mis Greg. Atrodo, kad ji yra... e... sugniuždyta?

– Arba tiesiog vaidina, – paaiškino Ela Zielinski. – Žinote, ji mėgsta kelti skandalus. O čia – žmogžudystė. Kaipgi ji galėjo reaguoti ramiai?

– Kaip, pavyzdžiui, reaguojate jūs, mis Zielinski?

– Kai visi aplink jus yra nuolatinio susijaudinimo būsenoje, – atkirto Ela, – jūs imate trokšti pasitraukti į priešingą kraštutinumą.

– Jūs didžiuojatės, kad pasiseka išlikti visiškai ramiai, kai atsitinka kokia sukrečianti tragedija?

Ji susimąstė.

– Gal tai ir nėra labai gražus apibūdinimas. Bet manau, kad jei neišvystytumėte tokio pojūčio, tikriausiai išsikraustytumėte iš proto.

– Ar mis Greg... ar sunku dirbti tokiam žmogui kaip mis Greg?

Tai buvo asmeninis klausimas, bet Dermotas Kredokas davė jį tarsi kokį testą. Jei Ela Zielinski pakeltų antakius ir paklaustų, kaip tai siejasi su misis Bedkok nužudymu, jis būtų priverstas pripažinti, kad čia nėra nieko bendra. Bet jis tikėjosi,

kad Elai Zielinski patiks papasakoti jam, ką ji galvoja apie Mariną Greg.

– Ji didi aktorė. Turi asmeninio patrauklumo, kuris nepaprastai išsikleidžia ekrane. Dėl to visi jaučia, kad dirbti su ja yra tikra privilegija. Žinoma, kalbant visiškai privačiai, ji yra košmaras!

– A, – tarė Dermotas.

– Matote, ji visai nesivaldo. Arba skraidžioja padebesiais, arba įpuola į depresiją. Ir visada siaubingai perdeda. Ji nuolatos kaitalioja savo sprendimus, ir apie daugelį dalykų prie jos negalima kalbėti ar net apie juos užsiminti, jei nenori jos sunervinti.

– Pavyzdžiui?

– Na, žinoma, protinis lūžis ar sanatorijos protiniams ligoniams. Manau, visai suprantama, kad ji jautri tokiems dalykams. Be to, vaikai yra tabu.

– Vaikai? Kaip tai pasireiškia?

– Na, ji nusimena, kai pamato vaikus ar kai išgirsta, jog žmonės yra laimingi su vaikais. Jei sužino, kad kažkas ruošiasi gimdyti ar ką tik pagimdė, ją tuoj pat apima neviltis. Matote, ji niekada nebegalės gimdyti, o vienintelis, kurį jį turi, yra trenktas. Nežinau, ar tai žinojote?

– Taip, girdėjau. Tai labai liūdna nelaimė. Bet kaip manote, gal po daugelio metų ji tai primirš?

– Ne. Tai ją apsėdo. Ji tik apie tai ir galvoja.

– Kaip dėl to jaučiasi misteris Radas?

– O, tai nebuvo jo vaikas. Jis jos paskutiniojo vyro, Izidoriaus Raito.

– O taip, jos paskutiniojo vyro. Kur jis dabar?

– Jis vėl vedė ir gyvena Floridoje, – trumpai atrėžė Ela Zielinski.

– Kaip pasakysite – ar Marina Greg per savo gyvenimą įsigijo sau daug priešų?

– Ne pernelyg daug. Ne daugiau nei kiti. Visada pilna skandalų dėl moterų ar vyrų, dėl kontraktų ar iš pavydo –

viso to pakanka.

– Gal žinote, ar ji ko nors bijojo?

– Marina? *Bijojo?* Ne, nemanau. Kodėl? Ar turėjo bijoti?

– Nežinau, – atsakė Dermotas. Jis paėmė pavardžių sąrašą. – Labai jums dėkoju, mis Zielinski. Jei bus dar kas nors, ką norėčiau sužinoti, ar galėsiu sugrįžti?

– Žinoma. Aš tiesiog labai trokštu, mes visi labai trokštame padaryti viską, kad tik padėtume.

II

– Na, Tomai, ką man turi?

Seklys seržantas Tidleris pritardamas išsišiepė. Jo vardas buvo ne Tomas, o Viljamas, bet Tomo Tidlerio* kombinacija visada užvesdavo jo kolegas.

– Kokių auksinių ir sidabrinių tu man pririnkai? – tęsė Dermotas Kredokas.

Jiedu sėdėjo "Mėlynajame šerne". Tidleris ką tik grįžo po dienos, praleistos studijoje.

– Aukso labai nedaug, – kalbėjo Tidleris. –Nedaug paskalų. Jokių pritrenkiančių gandų. Pora spėlionių, kad tai savižudybė.

– Kodėl savižudybė?

– Jie mano, kad ji galbūt riejosi su savo vyru ir bandė priversti jį gailėtis. Toks kaimo nusistatymas. Bet ji iš tiesų nenorėjusi eiti taip toli ir nusižudyti.

– Nemanau, kad tai labai padedantis nusistatymas.

– Žinoma, kad ne. Matote, jie nieko apie tai nežino. Jie nežino nieko, išskyrus tai, kuo užsiima tuo momentu. Viskas labai formalu, tvyro "Vaidinimas turi tęstis" atmosfera, o gal

* vedantysis vaikiškame žaidime "Tomo Tidlerio namas" (*vert. past.)*

šiuo atveju reikėtų sakyti: "Kinas turi tęstis" ar "Filmavimas turi tęstis". Nežinau, kaip tai pavadinti. Viskas, kuo jie rūpinasi,– tai, kada Marina Greg grįš į filmavimo aikštelę. Ji jau porą kartų sužlugdė filmus dėl nervinių lūžių.

– Ar jiems ji išvis patinka?

– Sakyčiau, jie laiko ją tikra kankyne, bet jie negali ja nesižavėti, kai ji nusiteikusi juos žavėti. Beje, jos vyras netekęs galvos dėl jos.

– Ką jie galvoja apie jį?

– Jie mano, kad jis nuostabiausias režisierius ar prodiuseris pasaulyje.

– Jokių paskalų apie santykius su kokia kita žvaigžde ar kokia nors moterimi?

Tomas Tidleris įbedė į jį žvilgsnį.

– Ne, – pasakė, – ne. Nėra net užuominos apie tai. Kodėl manote, kad taip gali būti?

– Aš mąsčiau, – atsakė Dermotas. – Marina Greg įsitikinusi, kad mirtina dozė skirta jai.

– Iš tiesų? Ar ji teisi?

– Sakyčiau, turbūt, – atsakė Dermotas. – Bet ne tai svarbu. Reikalas tas, kad ji tai pranešė tik savo daktarui, o ne vyrui.

– Ar manote, kad ji būtų jam pasakiusi, jeigu...

– Aš tik svarsčiau, – atsiliepė Kredokas, – ar jos pasąmonėje negalėjo kirbėti mintis, kad jos vyras buvo iniciatorius. Daktaro elgesys buvo truputį keistas. Gal tai mano vaizduotės padarinys, bet nemanau, kad klystu.

– Na, tokie gandai studijoje nesklinda, – tarė Tomas. – Jūs išgirstumėte tokį dalyką pakankamai greitai.

– Ar ji pati nesusipainiojo su kokiu kitu vyru?

– Ne, atrodo, ji ištikima Radui.

– Jokių įdomių fragmentų iš jos praeities?

Tidleris išsišiepė.

– Nieko, ko negalėtumėte perskaityti kino žurnaluose bet kurią savaitės dieną.

– Manau, keletą reikėtų perskaityti, – pareiškė Dermotas. – Noriu susikurti aplinką.

– Ko tik jie ten nerašo! – šūktelėjo Tidleris.

– Įdomu, – susimąstęs pasakė Dermotas, – ar mano mis Marpl skaito kino žurnalus.

– Tai ta sena ledi, kuri gyvena name prie bažnyčios?

– Teisingai.

– Kalbama, kad ji įžvalgi, – pareiškė Tidleris. – Kalbama, kad mis Marpl sužino viską, kas beatsitiktų. Ji gali žinoti nedaug apie filmų žmones, bet ji galės iškloti visą slaptą informaciją apie Bedkokus.

– Tai nėra taip jau paprasta, kaip anksčiau, – atsiduso Dermotas. – Čia verda naujas visuomenės gyvenimas. Vyksta didelės gyvenamųjų namų statybos. Bedkokai yra visiški naujokai ir atvyko iš ten.

– Žinoma, nedaug žinau apie vietinius, – tarė Tidleris. – Susitelkiau į intymųjį kino žvaigždžių gyvenimą ir panašius dalykus.

– Tu nelabai daug išgavai, – suniurnėjo Dermotas. – Ar gali ką nors pasakyti apie Marinos Greg praeitį?

– Savo laiku kelis kartus ištekėjo, bet ne daugiau nei dauguma. Jos pirmajam vyrui, kalbama, nepatiko jos kvailiojimai, bet jis buvo labai paprastas vyrukas. Jis buvo dileris, ar kažkas panašaus. Beje, ką tai reiškia?

– Manau, tai siejasi su nekilnojamuoju turtu.

– Gerai, šiaip ar taip, jis jai neatrodė labai prašmatnus, tad ji jo atsikratė ir ištekėjo už užsieniečio grafo ar princo. Ši santuoka suiro dar greičiau, bet, rodos, be kraujo. Ji tiesiog nusipurtė juo ir suėjo su trečiuoju numeriu – kino žvaigžde Robertu Traskotu. Buvo kalbama, kad tai aistringa meilė. Jo žmona nelabai norėjo jį paleisti, bet pagaliau jai teko pasiduoti. Nuplėšė milžiniškus alimentus. Kaip supratau, visi aktoriai gyvena skurdokai, nes kiekvienas turi mokėti krūvą alimentų buvusioms žmonoms.

– Ši santuoka irgi sužlugo?

– Taip. Kiek supratau, ji liko su sudaužyta širdimi. Bet po metų ar dvejų užsimezgė naujas romanas. Su Izidoriumi – nepamenu pavardės – dramaturgu.

– Ne gyvenimas, o egzotika, – pareiškė Dermotas. – Gerai, šiandien pakaks. Rytoj mūsų laukia sunkus darbelis.

– Koks?

– Patikrinti štai šį sąrašą. Iš daugiau nei dvidešimties pavardžių reikės kažkokią dalį išbraukti, o tarp likusių paieškoti misterio ar misis Iks.

– Ir kaip manote, kas gi tas Iks?

– Neturiu supratimo. Žinoma, jei tai ne Džeisonas Radas, – ir, ironiškai nusišiepęs, Kredokas pridūrė:– Teks eiti pas mis Marpl, kad ji mane supažindintų su vietine atmosfera.

12 SKYRIUS

Mis Marpl turėjo savitus tyrimo metodus.

– Jūs labai maloni, misis Džeimson, labai maloni. Nežinau, kaip jums ir atsidėkosiu!

– Na, ką jūs, mis Marpl. Man visada malonu jums pasitarnauti. Manau, jums reikalingi patys naujausi?

– Ne, nebūtinai, – atsakė mis Marpl. – Net manau, kad geriau paimsiu kelis senus numerius.

– Štai, prašom. Čia visa krūva, ir, patikėkite, mes jų nepasigesime. Laikykite juos, kiek tik reikės. Tik, bijau, nepanešite jų. Džene, kaip ten tavo ilgalaikė?

– Normaliai, misis Džeimson. Aš jai išskalavau plaukus, dabar ji juos džiovina.

– Tokiu atveju, meilute, palydėk mis Marpl ir nunešk žurnalus. Ne ne, mis Marpl, tai visai nesunku. Visada malonu jums pagelbėti.

"Kokie geri žmonės, – pagalvojo mis Marpl, – ypač tada, kai pažįsta tave beveik visą gyvenimą".

Misis Džeimson, daugelį metų turinti kirpyklą, nutarė nė už ką neatsilikti nuo progreso, įsidrąsinusi perdažė savo iškabą ir pasivadino "Diana. Madingos šukuosenos." Šiaip kirpykla beveik nepasikeitė ir patenkindavo klienčių pageidavimus. Klientės išeidavo iš jos su puikia ilgalaike šukuosena. Čia imdavosi sudėtingų kirpimų, šukuosenų, o gana apverktini šių užmojų rezultatai, kad ir kaip keista, nesukeldavo abiejų pusių konfliktų. Na, dauguma misis Džeimson klienčių buvo solidžios pagyvenusios damos, beviltiškai atsilikusios nuo mados, kurioms būtų ypač sunku pasidaryti norimą šukuoseną kur nors kitur.

– Še tai tau! – kitą rytą šūktelėjo Čerė, pasiruošusi išsiurbti saloną, kurį ji mintyse vis dar vadindavo poilsio kambariu. – Kas gi čia?

– Bandau susipažinti su kino pasauliu, – paaiškino mis Marpl.

Ji atidėjo į šalį "Kino naujienas" ir pasiėmė "Tarp žvaigždžių".

– Tikrai labai įdomu. Kiek dalykų iš praeities prisimeni!

– Vis dėlto jų gyvenimas fantastiškas, – tarė Čerė.

– Specifinis, – pataisė ją mis Marpl. – Labai specifinis. Primena tai, ką pasakojo viena mano draugė. Ji buvo ligoninės seselė. Ta pati paprasta pasaulėžiūra, tie patys gandai ir paskalos. Ir simpatiški daktarai, viską niokojantys savo kelyje.

– Jūsų susidomėjimas gana netikėtas, – pareiškė Čerė.

– Man vis sunkiau sekasi megzti, – tarė mis Marpl. – Žinoma, žurnalų šriftas kiek per mažas, bet visada galiu pasinaudoti lupa.

Čerė smalsiai žiūrėjo į ją.

– Jūs visada mane stebinate, – pasakė. – Ir kuo tik nesidomite!

– Domiuosi viskuo, – pranešė mis Marpl.

– Turiu galvoje naujus pomėgius. Jūsų amžiuje...

Mis Marpl papurtė galvą.

– Iš tiesų jie ne tokie ir nauji. Žinai, aš domiuosi žmogiškąja prigimtimi, o ji visai ta pati, ar kalbėsime apie kino žvaigždes, ar seseles, ar Sent Meri Mido gyventojus. Arba, – susimąsčiusi pridūrė, – apie žmones, gyvenančius Statybose.

– Kažkodėl nematau panašumų tarp savęs ir kino žvaigždės, – sukikeno Čerė. – O gaila. Tikriausiai susidomėjote tuo todėl, kad į Gosington Holą įsikraustė Marina Greg su vyru.

– Dėl to ir dėl labai liūdno įvykio, kuris ten nutiko, – tarė mis Marpl.

– Turite galvoje misis Bedkok? Taip, negerai išėjo...

– O ką jūs galvojate apie tai... – mis Marpl užsikirto,

nesiryždama ištarti “Statybose”. – Ką apie tai galvojate jūs su draugais? – pakeitė ji klausimą.

– Keista istorija, – prabilo Čerė. – Atrodo kaip žmogžudystė, nors policininkai, žinoma, pučia miglą į akis ir apie tai tiesiai nekalba. Vis dėlto – panašu į žmogžudystę.

– Tikriausiai, – sutiko mis Marpl.

– Tai ne savižudybė, – nutarė Čerė. – Hetera Bedkok ne iš tokių.

– Ar tu gerai ją pažinojai?

– Ne, nelabai. Galima sakyti, išvis nepažinojau. Ji buvo bjauriai veikli. Vis agitavo įstoti tai šen, tai ten, įkalbinėjo vaikščioti į kažkokius susirinkimus. Per daug energinga. Manau, jos vyrui kartais nuo jos vemt versdavo.

– Bet neatrodo, kad ji turėjo tikrų priešų.

– Kartais ji tikrai įsiėsdavo. Apskritai nesuprantu, kas dar be jos vyro galėjo ją nužudyti. O jis tam per skystas. Tačiau, kaip sakoma, kantrybės taurė persipildo. Kiek kartų girdėjau, koks malonus žmogus buvo Krepenas. O tas Hėjus, kuris tiek žmonių nuskandino rūgštyje... Sako, buvo velniškai patrauklus! Tad niekada negali žinoti, tiesa?

– Vargšelis misteris Bedkokas, – atsiduso mis Marpl.

– Žmonės kalba, kad vakarėlyje jis buvo nuliūdęs ir nervingas, – turiu galvoje, prieš tą įvykį, – bet žmonės visada kalba tokius dalykus po laiko. Norite žinoti mano nuomonę? Dabar jis atrodo taip gerai, kaip neatrodė jau daugelį metų. Ir nuotaika pagerėjo, ir prisidėjo jėgų.

– Iš tiesų? – paklausė mis Marpl.

– *Iš tikrųjų* niekas netiki, kad tai padarė jis, – tęsė Čerė. – Tik jei ne jis, tai kas gi? Aš pati vis galvoju, kad tai buvo nelaimingas atsitikimas. Jų pasitaiko. Rodos, žinai viską apie grybus ir ramiai eini jų rinkti. O jei tarp jų atsiranda koks šungrybis... Prašau, raitaisi agonijoje ir tau pasiseka, jei daktaras ateina laiku.

– Man regis, kokteiliai ir taurės su cheresu nėra ypač pavojingi, – pastebėjo mis Marpl.

– Na, nežinau, – paprieštaravo Čerė. – Per klaidą galėjo pasitaikyti butelis su kokia nors šlykštyne. Vieni mano pažįstami išgėrė koncentruoto DDT. Vos Dievui sielos neatidavė.

– Nelaimingas atsitikimas... – susimąsčiusi pakartojo mis Marpl. – Taip, tai išties atrodo geriausia išeitis. Prisipažįstu, netikiu, kad Heteros Bedkok atveju galėjo būti apgalvota žmogžudystė. Nesakau, kad tai neįmanoma. Nieko nėra neįmanomo, bet šiuo atveju į žmogžudystę nepanašu. Ne, manau, tiesa slypi kažkur *čia,* – ji panaršė žurnalus ir išsirinko vieną iš jų.

– Jūs ieškote kažkokios ypatingos istorijos apie ką nors?

– Ne, – atsakė mis Marpl. – Aš tiesiog ieškau žinučių apie įvairius žmones, jų gyvenimo būdą. Ir dar kažko... kažko, kas galėtų padėti.

Ji vėl ėmė skaitinėti žurnalus, o Čerė su siurbliu užsikraustė į viršutinį aukštą.

Mis Marpl veidas išraudo nuo susidomėjimo. Ji neišgirdo žingsnių, nes buvo apykurtė. Tačiau kažkas sodo takeliu žingsniavo svetainės lango link. Ir tik tada, kai neryškus šešėlis uždengė lapą, ji pakėlė akis.

Priešais ją stovėjo besišypsantis Dermotas Kredokas.

– Kaip matau, ruošiate namų darbus, – pasakė.

– Inspektoriau Kredokai, labai džiaugiuosi, tave matydama. Ir kaip miela, kad radai laiko mane aplankyti. Nori puodelio kavos, o gal – taurelės chereso?

– Taurelė chereso būtų kaip tik tai, ko man reikia, – pasakė Dermotas. – Nesikelkite, – pridūrė. – Įėjęs pats jos paprašysiu.

Jis pasuko už namo kampo, įėjo pro šonines duris ir tuoj pat stojo priešais mis Marpl.

– Na kaip? – paklausė. – Ar ši makulatūra pakiša jums kokių nors idėjų?

– Gana daug idėjų, – tarė mis Marpl. – Žinai, mane ne

taip paprasta šokiruoti, ir vis dėlto šitai mane truputį šokiruoja.

– Privatus kino žvaigždžių gyvenimas?

– O ne! – nesutiko mis Marpl. – Ne *tai*! Tai kaip tik visai natūralu, jei prisiminsime jų gyvenimo sąlygas, pinigų perteklių ir suartėjimo galimybes. O, tai pakankamai natūralu. Turiu galvoje tai, kaip apie juos rašoma. Žinai, aš gana senamadiška ir jaučiu, kad to leisti negalima.

– Tai naujienos, – tarė Dermotas Kredokas, – ir net jeigu stengtumeis komentuoti be jausmų, bus sunku susilaikyti nuo geliančių pastabų.

– Žinau, – atsakė mis Marpl. – Kartais mane tai siutina. Tikriausiai manai, jog kvaila visa tai skaityti. Bet labai norisi susipažinti su padėtimi, o aš, sėdėdama namuose, negaliu sužinoti visko, ko norėčiau.

– Taip ir maniau, – pasakė Dermotas Kredokas, – todėl ir atėjau, norėdamas kai ką jums papasakoti.

– Bet atleisk, mano brangus berniuk, negi manai, kad tavo viršininkai tam pritars?

– Kodėl gi ne? – nuramino ją Dermotas. – Štai turiu sąrašą. Sąrašą žmonių, kurie buvo laiptų aikštelėje nuo Heteros Bedkok atvykimo iki jos mirties. Mes išbraukėme daug žmonių. Gal to ir nereikėjo daryti, bet aš taip nemanau. Išbraukėme merą su žmona, kažkokį Aldermaną su žmona ir daugumą vietinių. Tiesa, palikome vyrą. Jei teisingai pamenu, jūs visada įtardavote vyrus.

– Jie iš dalies kelia aiškius įtarimus, – atsiprašančiu tonu paaiškino mis Marpl, – o tai, kas aišku, dažnai būna ir teisinga.

– Visiškai su jumis sutinku, – pasakė Kredokas.

– Bet kurį vyrą, brangus berniuk, tu turi omenyje?

– O kaip jūs manote, kurį? – paklausė Dermotas, įdėmiai žiūrėdamas į ją.

Mis Marpl pakėlė akis.

– Džeisoną Radą? – pasiteiravo.

– Na, matote! – šūktelėjo Kredokas. – Mūsų mintys

keliauja viena kryptimi. Nemanau, kad tai Artūras Bedkokas, nes, matote, manau, kad buvo norėta nužudyti ne Heterą Bedkok. Auka turėjo tapti Marina Greg.

– Taip, tai labiau įtikėtina, – sutiko mis Marpl.

– Tokiu atveju, – tęsė Kredokas, – paieška prasiplečia. Informacija apie tuos, kas ten buvo, ką matė ar tvirtina, kad matė, be to, apie tai, kur kas buvo ar tvirtina, kad buvo – tai tik tai, ką galėtume stebėti mudu, jei būtume ten atsidūrę. Taip kad mano viršininkai vargu ar prieštarautų mūsų susitikimui.

– Skamba įtikinamai, mielasis, – pritarė mis Marpl.

– Trumpai jums papasakosiu, ką man pavyko išsiaiškinti, o paskui grįšime prie sąrašo.

Jis trumpai papasakojo tai, ką suspėjo sužinoti, paskui išsiėmė sąrašą.

– Tikriausiai vienas iš jų, – tarė. – Mano krikštatėvis, seras Henris Kliteringas, pasakojo man, kad čia pas jus buvo klubas, kuris vadinosi "Antradienio vakarą". Jūs iš eilės kvietėtės vieni kitus pavakarieniauti jame, ir kas nors pasakodavo istoriją – realų atsitikimą iš gyvenimo, pasibaigiantį paslaptingai. Tik pasakotojas žinodavo tos paslapties atsakymą. Ir kiekvieną kartą, sakė mano krikštatėvis, teisingai atspėdavote tik jūs. Todėl nutariau užsukti pas jus, tikėdamasis, kad jūs padėsite man išnarplioti mažutę paslaptį.

– Man regis, tai skamba truputį lengvabūdiškai, – supeikė jį mis Marpl. – Bet norėjau užduoti tau vieną klausimą.

– Taip?

– Kaipgi vaikai?

– Vaikai? Vaikas tik vienas. Debilas, kuris gyvena specialiame pensionate Amerikoje. Jūs jį turite galvoje?

– Ne, – atsakė mis Marpl, – turiu galvoje ką kita. Žinoma, tai labai liūdna. Viena iš tragedijų, kurių pasitaiko, ir nėra ko kaltinti. Ne, turėjau omenyje vaikus, apie kuriuos užsimenama viename straipsnyje, – ji paplekšnojo ranka per gulinčius priešais ją žurnalus. – Vaikus, kuriuos Marina Greg įsivaikino. Rodos, du berniukus ir mergytę. Vienu atveju motina, kuri

turėjo daug vaikų ir mažai pinigų, kad galėtų juos išauginti prie šiuolaikinių brangumų, parašė Marinai laišką su pasiūlymu išauklėti vieną iš jos vaikų. Šia tema žurnaluose daug pseudosentimentalių nesąmonių. Apie motinos pasiaukojimą, apie naują stebuklingą namą, puikų išsiauklėjimą ir pasakišką ateitį, kuri laukė vaiko. Apie kitus du kol kas žinau nedaug. Vienas berods iš kitataučių pabėgėlių šeimos, kitas – amerikietis. Marina Greg įsivaikino juos ne vienu metu. Norėčiau žinoti, kas jiems nutiko.

Dermotas Kredokas smalsiai žiūrėjo į ją.

– Keista, kad tuo susidomėjote, – pasakė. – Aš pats neteikiau vaikams didesnio dėmesio. Kaip manote, kuo jie susiję su šia istorija?

– Matai, – prašneko mis Marpl, – sprendžiant iš nuogirdų ir iš to, ką man pavyko sužinoti, jie dabar su ja negyvena, tiesa?

– Manau, jie materialiai aprūpinti, – spėjo Kredokas. – Be to, manau, įvaikinimo įstatymas tai numato. Tikriausiai jiems pervesta tam tikra suma pinigų.

– Vadinasi, kai jie jai... nusibodo, – mis Marpl padarė nediduką pauzę prieš žodį "nusibodo", – jais atsikratė! Po to, kai apsupo prabanga su visomis gėrybėmis. Taip?

– Tikriausiai, – atsakė Kredokas. – Tikrai nežinau, – jis vis dar smalsiai žiūrėjo į ją.

– Vaikai viską jaučia, patikėkite, – tęsė mis Marpl, linkčiodama galvą. – Jie jaučia viską daug stipriau, nei gali įsivaizduoti suaugusieji. Skriaudos, atstūmimo, nepriklausymo jausmai. Juos išgyventi nepadės jokios privilegijos. Nei išsiauklėjimas, nei parama, nei garantuotas pajamų šaltinis, nei sėkmingas darbas. Tokie dalykai gali graužti visą gyvenimą.

– Taip, bet vis dėlto, man regis, teigti, kad... O, tiesą pasakius, ką jūs teigiate?

– Kol kas nieko, – atsakė mis Marpl. – Paprasčiausiai mėginu atsakyti į klausimą: kur jie dabar ir kiek jiems dabar

metų? Sprendžiant iš to, ką čia perskaičiau, jie jau turėtų būti suaugę.

– Tikriausiai galėčiau tai išsiaiškinti, – lėtai pasakė Dermotas Kredokas.

– O, man visai nesinori kelti tau papildomų rūpesčių. Aš nesu įsitikinusi, kad mano spėliojimai verti kažkokio dėmesio.

– Nieko baisaus, – nuramino ją Dermotas Kredokas. – Mes tai patikrinsime, – jis užsirašė bloknote. – O dabar norite pažvelgti į sąrašėlį?

– Tiesą sakant, nemanau, kad galiu surasti jame ką nors naudinga. Aš nepažįstu tų žmonių.

– Bet aš galiu pakomentuoti, – užtikrino Kredokas. – Prašom. *Džeisonas Radas, vyras.* Vyrai visada kelia didžiausius įtarimus. Visi tvirtina, kad Džeisonas Radas dievina savo žmoną, o tai jau savaime įtartina, jūs taip nemanote?

– Nebūtinai, – išdidžiai atsakė mis Marpl.

– Jis labai aktyviai mėgino nuslėpti tą faktą, kad pasikėsinimo objektu buvo jo žmona. Policijai jis net neužsiminė apie savo įtarimus. Nežinau, kodėl jis laiko mus asilais. Mes tą versiją tiriame nuo pat pradžių. Kaip ten bebūtų, jis tvirtina, kad bijojo, jog apie jo įtarimus nesužinotų žmona, kuri galėtų imti panikuoti.

– O ji priklauso moterims, kurios panikuoja?

– Taip, ji neurastenikė. Jai būna nerviniai lūžiai, nuotaikos pasikeitimai.

– Tai nereiškia, kad jai trūksta tvirtybės, – pastebėjo mis Marpl.

– Iš kitos pusės, – tęsė Kredokas, – jei ji žino, kas iš tiesų buvo pasikėsinimo objektas, galimas daiktas, kad žino ir tai, kas žudikas.

– Norite pasakyti, kad ji žino, bet... nenori, kad tai sužinotų kiti?

– Tik noriu pasakyti, kad tai įmanoma, ir tokiu atveju kyla klausimas: kodėl? Rodos, ji nenori, kad apie motyvus

sužinotų vyras.

– Išties įdomi mintis, – pagyrė jį mis Marpl.

– Štai dar kelios pavardės. Sekretorė Ela Zielinski. Ypač kompetentinga ir energinga jauna moteris.

– Įsimylėjusi į vyrą. Jums taip neatrodė? – pasiteiravo mis Marpl.

– Būtent taip ir pasirodė, – atsakė Kredokas. – Bet kodėl jums tai atėjo į galvą?

– Paprasčiausiai tai dažnai pasitaiko, – paaiškino mis Marpl. – Ir dėl to įtariu, kad ji nelabai myli vargšelę Mariną Greg.

– Tai galėjo būti žmogžudystės motyvas, – įsiterpė Kredokas.

– Daug sekretorių ir asistenčių pamilsta savo šeimininkių vyrus, – tarė mis Marpl, – bet nedaugelis, labai nedaugelis mėgina jas nunuodyti.

– Taip, bet mums nereikėtų pamiršti išimčių, – pareiškė Kredokas. – Toliau. Ten buvo du vietiniai ir vienas londoniškis fotografas ir du spaudos atstovai. Niekas iš jų įtarimų nekelia, bet mes juos patikrinome. Dar buvo buvusi antro ar trečio Marinos Greg vyro žmona. Jai nelabai patiko, kai Marina Greg nuviliojo jos vyrą. Nors nuo to laiko praėjo vienuolika ar dvylika metų. Šiomis aplinkybėmis mažai įtikėtina, kad ji atėjo į svečius, norėdama nunuodyti Mariną. Dar buvo žmogus, pavarde Ardvikas Fenas. Kažkada jis buvo labai artimas Marinos Greg draugas. Jie nesimatė daugelį metų. Visi žinojo, kad jis kažkur užsienyje, todėl, kai jis pasirodė puotoje, visiems tai buvo didelis netikėtumas.

– Vadinasi, jo pasirodymas turėjo smarkiai ją nustebinti?

– Spėju, kad taip.

– Nustebino ir gal išgąsdino.

– "Aš prakeikta", – pacitavo Kredokas. – Viskas teisinga. Ir pagaliau jaunuolis Heilis Prestonas. Tą dieną jam teko smarkiai palakstyti, jis budėjo. Siaubingai šnekus, bet

nieko ypatingo negirdėjo, nieko nematė, nieko nežino. Per daug įkyriai stūmė šią idėją. Tai jums nieko nesako?

– Kol kas nieko, – prisipažino mis Marpl. – Masė įdomių galimybių. Bet man vis dėlto norėtųsi daugiau sužinoti apie vaikus.

Kredokas nužvelgė ją vertinančiu žvilgsniu.

– Man regis, jus apsėdo ta mintis, – tarė. – Gerai, aš viską patikrinsiu.

13 SKYRIUS

I

– Vargu ar tai galėjo būti mero rankų darbas, – inspektoriaus Kornišo balsas skambėjo viltingai.

Jis pieštuku pastukseno į popieriaus lapą su pavardžių sąrašu. Dermotas Kredokas plačiai nusišypsojo.

– O tu tik apie tai ir tesvajoji, – nesusilaikė nepasakęs.

– Sunku prieštarauti, – pripažino Kornišas. – Pasipūtęs, veidmainiškas senis. Fariziejus, – tęsė jis. – Visi ant jo griežia dantį. Riečia nosį, vaizduoja šventeivą, o pats seniai iki ausų į kyšius įklimpęs!

– Ir jūs niekaip negalite jo nušalinti?

– Ne, – atsakė Kornišas. – Jis per slidus. Visada įrodo, kad veikė įstatymo ribose.

– Taip, sutinku, pagunda didelė, – tarė Dermotas Kredokas, – bet bijau, kad tau teks išmesti iš galvos šią viliojančią mintį, Frenkai.

– Žinau žinau, – padūsavo Kornišas. – Įmanoma, bet neįtikėtina. Ką mes dar turime?

Abu inspektoriai palinko prie sąrašo.

Liko dar aštuonios pavardės.

– Mes nieko nepraleidome? – Kornišas išgirdo Kredoko balse suskambėjusią netikrumo gaidelę.

– Gali būti absoliučiai tikras, kad tai viskas. Po misis Bentri atėjo šventikas, po jo Bedkokai. tą akimirką ant laiptų buvo aštuoni žmonės. Meras su žmona, Džošua Graisas su

žmona iš Žemutinės sodybos, Donaldas Makneilas iš vietinio laikraščio "Džeraldas ir Argusas", Ardvikas Fenas iš JAV, mis Lola Briuster, kino žvaigždė iš JAV. Štai ir viskas. Be jų dar buvo viena pretenzinga fotokorespondentė iš Londono, kuri įtaisė savo aparatą ant laiptų turėklų. Jei, kaip tu spėji, "sustingusį Marinos Greg žvilgsnį", apie kurį užsiminė misis Bentri, sukėlė kažkas, ką ji pamatė ant laiptų, tau teks rinktis iš šių aštuonių. Deja, meras atkrenta. Ir Graisai. Atrodo, jie niekada nebuvo išvykę iš Sent Meri Mido. Lieka keturi. Vietinis žurnalistas... Nelabai tuo tikiu. Fotokorespondentė pasirodė ten, likus pusvalandžiui iki įvykių. Kodėl gi Marina Greg taip į ją reaguotų? Kas lieka?

– Paslaptingi svetimšaliai iš Amerikos, – nusišypsojo Kredokas.

– Iš tiesų!

– Manau, jie labiausiai įtartini, – tarė Kredokas. – Jie pasirodė netikėtai. Ardvikas Fenas – sena Marinos meilė, ji jo nematė jau daugelį metų. Lola Briuster kažkada buvo trečio Marinos Greg vyro žmona, su kuria jis išsiskyrė, norėdamas vesti Mariną. Kiek žinau, skyrybos buvo nelabai meilios.

– Labiausiai būčiau linkęs įtarti ją, – pareiškė Kornišas.

– Tikrai, Frenkai? Kai praėjo maždaug penkiolika metų, dar po dviejų santuokų?

Kornišas atsakė, kad iš moterų visko galima laukti. Dermotas iš esmės su tuo sutiko, bet pasakė, kad visa tai labai keista.

– O kviestiniai padėjėjai, kurie nešiojo kokteilius?

– Pamiršime "sustingusį žvilgsnį", apie kurį tiek prisiklausėme? Šį bei tą patikrinome. Už viską atsakinga vietinė paslaugų firma, dukterinė "Market Beisingo" įmonė. Turiu galvoje, jį ruošė šventę. O apskritai namuose viską tvarkė liokajus Džiuzepė ir vietinės mergytės, dirbančios kino studijos valgykloje. Abi aš pažįstu. Ne dievai žino kas, bet visai nepavojingos.

– Teks susitikti ir pasikalbėti su tuo žurnalistu. Gal jis ką nors pastebėjo. Paskui Ardvikas Fenas, Lola Briuster ir fotokorespondentė... kaip ten ji?.. Margo Bens. Ji irgi galėjo ką nors pastebėti.

Kornišas linktelėjo.

– Įtartiniausia Lola Briuster, – tarė jis, smalsiai žiūrėdamas į Kredoką. – Tu, rodos, nelabai tiki šia versija?

– Galvoju apie tai, kaip sunku... – susimąstęs pratarė Dermotas.

– Sunku?

– Kaip sunku buvo nepastebėtam įpilti nuodų į Marinos taurę.

– Tačiau sunku bet kam, ar ne? Beprotiškas sumanymas!

– Sutinku, beprotiškas, bet ypač tokiam žmogui, kaip Lola Briuster.

– Kodėl? – pasidomėjo Kornišas.

– Todėl, kad ji buvo svarbi viešnia. Svarbi persona, įžymybė. Žmonės nenuleido nuo jos akių.

– Teisingai, – sutiko Kornišas.

– Vietiniai tikriausiai kumščiavo vieni kitiems į pašones, šnibždėjosi, spoksojo, o po to, kai Marina Greg ir Džeisonas Radas su ja pasisveikino, ją, be abejonės, atidavė sekretorių globon. Frenkai, kad ir kokia vikruolė ji būtų, ji negalėjo žinoti, kad jos nepamatys. Štai kur visas sunkumas, ir nemažas.

– Aš juk jau sakiau: koks skirtumas – Briuster ar kažkas kitas, – bet kuriam sunku.

– Ne, – paprieštaravo Kredokas, – skirtumas labai didelis. Pavyzdžiui, liokajus Džiuzepė. Jis vaikštinėja su buteliais ir taurėmis, pilsto gėrimus, padalina juos. Jis galėjo visai nepastebėtas įmesti į taurę "Kalmo" žiupsnelį ar porą tablečių.

– Džiuzepė? – susimąstė Frenkas Kornišas. – Manai, tai jis?

– Nėra priežasčių taip manyti, – pasakė Kredokas, – bet kas žino?.. Yra kažkoks rimtas, svarus motyvas. Taip, jis galėjo tai padaryti. Arba koks nors tarnas. Deja, tuo metu jų nebuvo. Žudikas (arba žudikė) galėjo tuo tikslu įsidarbinti firmoje.

– Manai, viskas buvo atidžiai suplanuota iš anksto?

– Mes nieko apie tai nežinome, – suirzęs tarė Kredokas. – Mes visiškai nežinome to, kas šioje istorijoje svarbiausia. Ir nesužinosim, kol neišpešim iš Marinos Greg ar jos vyro to, ko mums reikia. Jie privalo žinoti arba bent ką nors įtarti. Bet jie tyli. O mes net nežinome, kodėl jie tyli. Mums dar teks nueiti ilgą kelią.

Jis patylėjo, paskui tęsė:

– Jei nekreiptume dėmesio į “sustingusį žvilgsnį”, kuris galėjo būti grynas atsitiktinumas, buvo ir kitų, kurie galėjo pakankamai lengvai įpilti nuodų. Sekretorė Ela Zielinski. Ji irgi bėgiojo su taurėmis, nešiojo kokteilius. Jau jos tai tikrai niekas nestebėjo. Tai tinka ir jaunajam sudžiūvėliui... Pamiršau jo pavardę. Heilis... Heilis Prestonas? Dar daugiau: jei kas nors iš jų norėjo suvesti sąskaitas su Marina Greg, ne taip pavojinga tai padaryti, kai aplink – didelė žmonių grūstis.

– Dar kas nors?

– Tikriausiai negalime pamiršti ir vyro, – priminė Kredokas.

– Vėl grįžome prie vyro, – išsišiepė Kornišas. – Įtarinėjome vargšelį Bedkoką, kol nepaaiškėjo, kad auka turėjo būti Marina. Dabar ėmėme įtarinėti Džeisoną Radą. Tačiau man jis atrodo ištikimas vyras.

– Taip, taip šnekama, – tarė Kredokas, – bet kas jį žino.

– Jei jis norėjo atsikratyti Marinos, ar ne lengviau būtų paprasčiausiai išsiskirti?

– Būtų daug įprasčiau, – sutiko Dermotas, – bet mes kol kas dar daug ko nežinome.

Suskambo telefonas. Kornišas pakėlė ragelį.

– Alio? Sujunkite mane su juo. Taip, jis čia, – jis valandėlę klausėsi, paskui pridengė ragelį delnu ir pažiūrėjo į Dermotą.

– Misis Marina Greg, – pasakė, – jaučiasi daug geriau ir pasiruošusi atsakyti į klausimus.

II

Gosington Hole Dermotą Kredoką pasitiko Ela Zielinski. Ji kaip visada buvo pasitempusi ir dalykiška.

– Misis Greg laukia jūsų, misteri Kredokai, – pranešė ji.

Dermotas susidomėjęs žiūrėjo į ją. Nuo pat pradžių Ela Zielinski pasirodė jam mįslinga asmenybė. Dar tada jis pagalvojo: "Tokio bejausmio veido tikriausiai dar nemačiau". Į visus klausimus ji turėdavo paruoštus atsakymus. Jokių požymių, kad ji kažką slepia. Tačiau jis vis dar neturi supratimo, ką iš tiesų ji jaučia ar bent žino apie visą tą reikalą. Atrodo, jos mandagaus dalykiškumo šarvuose nebuvo nė vienos spragos. Ji galėjo ir nežinoti nieko daugiau, išskyrus tai, ką tvirtino, o galėjo žinoti ir labai daug. Jis buvo tikras tik tuo (nors įrodymų neturėjo), kad ji myli Džeisoną Radą. Manė, kad tai profesinė sekretorių liga. Gali būti, kad tai nieko nereiškia. Bet jau pats faktas siūlė motyvą. Be to, Kredokas spėjo, kad ji kažką slepia. Tai gali būti meilė, o gal ir neapykanta. Arba pagaliau kaltės jausmas. Ji puikiausiai galėjo pasinaudoti galimybe, atsiradusia tą dieną, o galėjo ir kruopščiai viską suplanuoti. Jam nebuvo sunku įsivaizduoti ją tokiame vaidmenyje. Kaip ji juda – greitai, bet ne paskubomis, kaip eidama iš vienos vietos į kitą, rūpinasi svečiais, kaip duoda taures vieniems, kaip ima jas iš kitų, kaip įsidėmi vietą ant staliuko, kur Marina Greg pasistatė savo taurę. Ir paskui, gali būti, kaip tik tą akimirką, kai Marina sveikino atvykusius iš Amerikos svečius, o aplink skambėjo nustebę ir džiaugsmingi šūksniai, ir visų esančių žvilgsniai buvo

įsmeigti į juos, ji ramiai ir nepastebėta įpylė į tą taurę mirtiną vaistų dozę. Žinoma, veiksmas reikalavo įžūlumo, susitvardymo ir vikrumo. Tačiau šito jai netrūko. Tai būtų nuostabus paprastas nusikaltimas, nusikaltimas, kuris vargu ar gali nepasisekti. Tačiau įvykiai pasisuko kitaip. Minioje kažkas netyčia stumtelėjo Heteros Bedkok ranką. Jos kokteilis išsipylė, ir Marina Greg su būdingu jai natūraliu taktu tuoj pat pasiūlė savo taurę. Taip žuvo kita moteris.

"Tai tik teorija, kuri primena kliedesius",– pagalvojo Dermotas Kredokas, pasikeisdamas mandagiomis frazėmis su Ela Zielinski.

– Mis Zielinski, norėjau užduoti jums dar vieną klausimą. Supratau, kad visas vaišes ruošė firma "Market Beising".

– Taip.

– O kodėl buvo pasirinkta būtent šita firma?

– Tiesą pasakius, nežinau, – prisipažino Ela. – tai neįeina į mano pareigas. Žinau, kad misteris Radas manė, jog taktiškiau bus kreiptis į vietinius, nei nusamdyti Londono firmą. Mums tai neatrodė pernelyg svarbu.

– Žinoma.

Jis įsmeigė žvilgsnį į Elą. Ji stovėjo suraukusi kaktą ir nuleidusi akis. Aukšta kakta, ryžtingas smakras, figūrėlė, kuri norint galėjo atrodyti gana gundanti, tvirtai suspaustos valdingos lūpos. Akys? Jis nustebęs pažvelgė į jas. Vokai paraudę. Įdomu. Ji verkė, ar ką? Panašu į tai. Ir vis dėlto jis galėtų prisiekti, kad ši jauna moteris nelinkusi verkti.

Tarsi perskaičiusi jo mintis, ji pažiūrėjo į jį, išsiėmė nosinę ir garsiai išsišnypštė.

– Jūs persišaldėte, – tarė jis.

– Tai ne peršalimas. Šienslogė. Alergijos rūšis. Šiuo metų laiku ji visada mane užpuola.

Pasigirdo prislopintas skambutis. Kambaryje stovėjo du telefonai. Vienas – ant stalo, kitas – ant staliuko kampe.

Suskambėjo antrasis. Ela Zielinski pakėlė ragelį.

– Taip, – tarė, – jis čia. Tuojau atvesiu.

Ji padėjo ragelį.

– Marina pasiruošusi jus priimti.

III.

Marina Greg priėmė Kredoką antrojo aukšto kambaryje. Tai aiškiai buvo jos asmeninė svetainė, besijungianti su miegamuoju. Prisiklausęs apie Marinos išsekimą ir niekam tikusius nervus, Dermotas Kredokas tikėjosi pamatyti bejėgę drebančią moterį. Tačiau, nors Marina ir gulėjo pusiaugulom ant kušetės, jos balsas buvo žvalus, o akys ryškiai spindėjo. Ji buvo beveik nepasidažiusi, tačiau atrodė jaunesnė, ir jį stipriai sukrėtė prislopintas grožis. Į akis krito dailus veido ovalas, kurį supo laisvai krentantys plaukai. Migdolinės, jūros bangų spalvos akys, plonai išpešioti antakiai, jos šilta ir miela šypsena – viskas spinduliavo nepaaiškinamą traukiančią jėgą. Ji jam nusišypsojo.

– Vyresnysis inspektorius Kredokas? Aš siaubingai elgiausi. Maldauju, atleiskite man. Paprasčiausiai po tokio košmaro negalėjau susitvardyti. Buvo galima ir nekreipti į tai tokio didelio dėmesio, bet man nepavyko. Man tikrai gėda.

Jos lūpų kampučiai kiek pakilo, ir šypsena pasidarė graudi ir tuo pat metu jaudinanti. Ji ištiesė jam ranką, ir jis ją paspaudė.

– Visiškai natūralu, – ramino jis ją, – kad jūs jautėtės prislėgta.

– Betgi visi jautėsi prislėgti, – paprieštaravo Marina. – Aš neėmiau to giliau į širdį nei kiti. Ir pagrindo tokio nebuvo.

– Nebuvo?

Ji įdėmiai pažiūrėjo į jį, tada linktelėjo.

– Taip, – sutiko, – jūs labai įžvalgus. Buvo toks pagrindas, – ji nuleido akis ir ilgu smiliumi lėtai palietė kušetės

atramą.

Jis matė šį gestą viename jos filme. Iš pažiūros jis atrodė beprasmis ir vis dėlto kažkoks reikšmingas. Jame slypėjo mąslus švelnumas.

– Aš bailė, – tarė ji, vis dar nepakeldama akių. – Kažkas norėjo mane nužudyti, o aš nenorėjau mirti.

– Kodėl manote, kad jus kažkas norėjo nužudyti?

Ji išpūtė akis.

– Todėl, kad visa tai buvo atlikta su mano taure... *mano* gėrimu. Tik per klaidą jis atiteko tai nelaimingai moteriškei. Štai kur siaubas ir tragedija. Be to...

– Taip, mis Greg?

Atrodo, ji dvejoja, ar verta tęsti.

– Tikriausiai yra ir kitų priežasčių, privertusių jus patikėti, kad būtent jūs turėjote būti auka?

Ji linktelėjo.

– Kokios jos, mis Greg?

Ji valandėlę patylėjo, paskui pasakė:

– Džeisonas sako, kad turiu jums viską papasakoti.

– Vadinasi, jūs jam pasipasakojote?

– Taip... Iš pradžių aš nenorėjau... Bet daktaras Gilkristas pasakė man, kad privalau. O tada pasirodė, kad ir Džinksas taip pat galvoja. Jis apie tai galvojo, bet... Tai išties gana juokinga, – jos lūpose vėl pasirodė graudi šypsena, – jis nenorėjo manęs gąsdinti. Iš tiesų! – Marina staiga atsitiesė. – Mielasis Džinksas! Nejaugi jis mano, kad aš visiška kvailė?

– Jūs dar nepasakėte man, mis Greg, kodėl manote, kad kažkas nori jus nužudyti.

Ji valandėlę patylėjo, tada staiga stvėrė savo rankinuką, atidarė jį, išsiėmė iš ten popieriaus lapelį ir įkišo jam į ranką. Jis perskaitė raštelį. Ten buvo tik viena eilutė, atspausdinta mašinėle.

Nemanyk, kad kitą kartą tau pavyks išsisukti.

– Kada gavote raštelį? – griežtai paklausė Kredokas.

– Kai grįžau iš vonios, jis gulėjo ant mano tualetinio staliuko.

– Vadinasi, kažkas namuose...

– Nebūtinai. Kažkas galėjo užlipti į balkoną už lango ir įmesti raštelį pro jį. Manau, jie norėjo dar labiau mane įbauginti, bet aš nepersigandau. Tiesiog siaubingai įsiutau ir pranešiau, kad atvyktumėte.

Dermotas Kredokas nusišypsojo.

– Tikriausiai raštelio autorius šito visai nesitikėjo, kas jis toks bebūtų. Ar tai pirmas panašus siuntinėlis?

Marina vėl padelsė, paskui prisipažino:

– Ne, ne pirmas.

– Jūs nepapasakosite man apie ankstesnius?

– Tai įvyko prieš tris savaites, kai mes buvome vos tik persikraustę. Atėjo ne čia, o į studiją. Jis buvo kažkoks keistas. Tiesiog raštelis, rašytas ranka. Be to, tik didžiosiomis raidėmis. Jame buvo pasakyta:

Ruoškis mirti.

Ji nusijuokė. Jos juokas buvo truputį isteriškas. Tačiau džiaugsmas pakankamai nuoširdus. – Tai buvo taip kvaila, – aiškino ji. – Pakankamai dažnai tenka gauti raštelius su kliedesiais, grasinimais, ir panašiai. Tada pamaniau, kad raštelį parašė religingas žmogus, kuris nekenčia kino aktorių. Aš jį suplėšiau ir išmečiau.

– Jūs kam nors pasakėte apie jį, mis Greg?

Marina papurtė galvą.

– Ne, niekam nieko nesakiau. Tiesą pasakius, tuo metu kėlė rūpesčių filmuojama scena. Apie nieką kitą tiesiog negalėjau galvoti. Šiaip ar taip, kaip jau sakiau, maniau, kad tai arba kvailas pokštas, arba religinio fanatiko, kuris nekenčia vaidinimų ir panašių dalykų, rankų darbas.

– Ir buvo dar vienas?

– Taip. Šventės dieną. Rodos, man jį atnešė sodininkas. Jis pasakė, kad man perdavė raštelį ir paklausė, ar

nebus atsakymo. Pamaniau, kad jis turbūt dėl pasiruošimo ir tuoj pat jį atlanksčiau. Ten buvo užrašyta:

Šiandien tavo paskutinė diena žemėje.

Aš tiesiog suglamžiau jį ir pasakiau: "Atsakymo nebus". Paskui vėl pasišaukiau tą sodininką ir paklausiau, kas jam jį padavė. Atsakė, kad akiniuotas vyras su dviračiu. Kaip manote, ką gi aš galėjau daryti? Pagalvojau, kaip jiems nenusibosta šie kvaili juokeliai. Tačiau nė akimirką nepamaniau, kad tai rimtas grasinimas.

– Kur dabar tas raštelis, mis Greg?

– Neturiu supratimo. Buvau apsivilkusi spalvoto itališko šilko apsiaustą ir, kiek pamenu, suglamžiau jį ir įsikišau į apsiausto kišenę. Bet dabar jo ten nėra. Tikriausiai bus iškritęs.

– Ir jūs neįsivaizduojate, kas rašė tuos kvailus raštelius, mis Greg? Net dabar?

Ji plačiai išplėtė akis. Jis pastebėjo, kad ji žiūri nekaltai nustebusi. Susižavėjo, bet nepatikėjo tuo žvilgsniu.

– Iš kur man žinoti? Iš kur?

– Man atrodo, jūs tikrai galite tai žinoti, mis Greg.

– Nežinau. Patikėkite, nežinau.

– Jūs labai įžymi, – kalbėjo Dermotas. – Jums labai sekėsi. Sekėsi darbe ir profesiniame gyvenime. Jus įsimylėdavo, norėdavo vesti, vesdavo. Moterys pavydėdavo jums. Vyrai jus pamildavo, o jūs juos atstumdavote. Sutinku, pasirinkti yra iš ko, bet manyčiau, kad jūs *spėliojate,* kas galėjo parašyti tuos raštelius.

– Bet tai galėjo būti bet kas.

– Ne, mis Greg, tai negalėjo būti *bet kas.* Tai galėjo būti vienas iš daugelio žmonių. Pavyzdžiui, visai nepastebimas – rūbininkas, elektrikas, tarnas. Arba koks nors jūsų draugas, o gal tik draugu besivadinantis? Tačiau jūs turite spėlioti. Jūs turite paminėti vieną pavardę, o gal net kelias.

Atsidarė durys, ir įėjo Džeisonas Radas. Marina

maldaudama ištiesė jam ranką.

– Džinksai, mielasis, misteris Kredokas reikalauja pasakyti, kas parašė tuos siaubingus raštelius. O aš nežinau. Žinai, kad nežinau. Nė vienas iš mūsų nežino. Mes net nenutuokiame.

"Persistengė, – pagalvojo Kredokas. – Pernelyg. Ar Marina Greg bijo to, ką gali pasakyti jos vyras?"

Džeisonas Radas prisijungė prie jų. Jo akys buvo patamsėjusios iš nuovargio, o veidas niūresnis nei paprastai. Jis paėmė Marinos ranką.

– Žinau, kad tai jums skamba neįtikėtinai, inspektoriau, – tarė, – bet duodu garbės žodį, kad mes su Marina visai neįsivaizduojame, kas galėjo rašyti tuos raštelius.

– Vadinasi, esate laimingi žmonės, nes neturite jokių priešų, tiesa?

Dermoto balsas buvo labai ironiškas. Džeisonas Radas išraudo.

– Priešų? Tai labai biblinis žodis, inspektoriau. Ta reikšme galiu jus užtikrinti, kad man į galvą neateina jokie priešai. Taip, yra žmonių, kurie mūsų nemėgsta, norėtų mus pažeminti, iškrėsti kokią nors piktą ir beširdišką šunybę. Tačiau kad jie galėtų įpilti nuodų?..

– Aš paklausiau jūsų žmonos, kas galėjo parašyti ar išprovokuoti šiuos laiškus. Atsakė, kad nežino. Bet jeigu atkreiptume dėmesį į patį veiksmą, rinktis beveik nelieka iš ko. *Kažkas tikrai įpylė nuodų į taurę.* Ir jūs žinote, kad pasirinkimas mažas.

– Aš nieko nemačiau, – pareiškė Džeisonas Radas.

– Aš tai tikrai nemačiau, – pritarė Marina. – Jei būčiau mačiusi, kad kažkas kažką pila man į taurę, juk nė už ką nebūčiau iš jos gėrusi, ar ne?

– Žinote, man kažkodėl atrodo, – švelniai pasakė Dermotas Kredokas, – kad jūs žinote truputį daugiau nei man pasakėte.

– Tai netiesa, – ištarė Marina. – Pasakyk gi jam, Džeisonai, kad tai netiesa.

– Užtikrinu jus, – prabilo Džeisonas Radas, – kad aš visiškai pasimetęs. Kažkokia fantastika! Buvau linkęs manyti, kad tai pokštas... pokštas, kuris nepavyko, pasirodė pavojingas... Bet kad jį iškrėtė žmogus, kuris net nepagalvojo, jog tai pavojinga...

Jo balsas skambėjo klausiamai, tada jis papurtė galvą.

– Ne. Matau, kad ši mintis jums nepatinka.

– Yra dar vienas klausimas, – tarė Dermotas Kredokas. – Žinoma, prisimenate misterio ir misis Bedkok pasirodymą. Jie atėjo iškart po vikaro. Kiek suprantu, mis Greg, jūs juos pasitikote taip maloniai, kaip ir kitus svečius. Bet liudininkė man pasakė, kad, vos sutikusi juos, jūs žvelgėte pro misis Bedkok petį ir pamatėte kažką, kas jus išgąsdino. Ar tai tiesa, o jei taip, kas ten buvo?

Marina negalvodama atsakė:

– Žinoma, netiesa. Išgąsdino... Kas gi galėjo mane išgąsdinti?

– Būtent tai ir norėtume sužinoti, – kantriai paaiškino Dermotas Kredokas. – Žinote, liudininkė atkakliai laikėsi savo nuomonės.

– O kas ta liudininkė? Ką ji tvirtina mačiusi?

– Jūs žiūrėjote į laiptus, – pradėjo Dermotas Kredokas. – Laiptais aukštyn kopė žmonės. Ten buvo žurnalistas, misteris Graisas, vietiniai senbuviai, dar misteris Ardvikas Fenas, ką tik atvykęs iš Valstijų, ir pagaliau misis Lola Briuster. Jūs susinervinote, pamačiusi kažkurį iš jų, misis Greg.

– Sakau jums, aš nesinervinau, – šaižiai atšovė misis Greg.

– Ir vis dėlto tą akimirką, kai sveikinotės su misis Bedkok, jūsų dėmesys nukrypo kažkur kitur. Ji jums kažką pasakė, o jūs neatsakėte. Jūs nemirksėdama žiūrėjote kažkur pro ją.

Marina Greg suėmė save į rankas. Ji ėmė kalbėti greitai ir įtikinančiai:

– Tuojau paaiškinsiu, tuojau aš jums viską paaiškinsiu. Jei jūs išmanytumėte aktorystę, tai viską suprastumėte. Būna akimirkų, kai, nors ir gerai žinai savo rolę, – ypač dažnai tai atsitinka būtent tada, kai išties gerai žinai rolę, – akimirką viską darai automatiškai. Šypsaisi, judi, kai reikia, sakai tekstą su atitinkama intonacija. Smegenys atsijungia. Bet kartais ateina siaubinga akimirka, kai nežinai, kur tu esi, kokioje pjesės vietoje ir koks tekstas bus paskui. Mes vadiname tai atsijungimu. Taip atsitiko ir man. Aš nesu labai ištverminga, tai patvirtins ir mano vyras. Pergyvenau gana įtemptą laikotarpį ir labai nervinausi dėl filmavimo. Norėjau, kad šventė būtų gera, norėjau būti visiems miela, draugiška ir paslaugi. Tačiau juk tenka mechaniškai kartoti vis tą patį žmonėms, kurie šneka tau tą patį per tą patį. Apie tai, kaip visą gyvenimą svajojo su tavimi susipažinti. Arba kaip vieną kartą matė tave prie kino teatro San Franciske, arba kaip skrido su tavimi viename lėktuve. Arba kalba kokias nors klaikias nesąmones, o tu turi išlikti maloni ir kažką į tai atsakyti. Arba, kaip jau sakiau, imi tai daryti visiškai mechaniškai. Net nereikia galvoti, ką pasakyti. Ir čia tikriausiai mane užgriuvo nuovargis. Smegenys visiškai atsijungė. Bet paskui supratau, kad misis Bedkok papasakojo man kažkokią ilgą istoriją, kurią beveik visą praleidau pro ausis, ir dabar laukdama žiūri į mane, o aš neatsakiau jai ir nepasakiau to, ką derėtų. Tai paprasčiausias nuovargis.

– Tik nuovargis, – susimąstęs pakartojo Dermotas Kredokas. – Jūs tuo įsitikinusi, misis Greg?

– Savaime suprantama. Nesuprantu, kodėl manimi netikite.

Dermotas Kredokas atsisuko.

– Misteri Radai, – tarė jis, – manau, kad greičiau suprasite mane nei jūsų žmona. Mane labai jaudina jūsų žmonos saugumas. Į jos gyvybę jau kėsinosi, jai jau siuntė

grasinančius laiškus. Vadinasi, yra žmogus, kuris čia buvo šventės metu ir, galimas daiktas, iki šiol tūno čia. Tikriausiai jis netoli jūsų namo. Galimas daiktas, kad tas žmogus, kad ir kas jis toks, yra nenormalus. Jis neapsiribojo grasinimais. Buvo sąmoningas bandymas nužudyti jūsų žmoną. Argi nematote, kad, logiškai mąstant, bandymas pasikartos? Pašalinti pavojų galima tik vienu būdu – iškloti man visus faktus, kuriuos galite. Netvirtinu, kad jūs žinote, kas tas žmogus. Bet manau, kad jūs kažką spėjate arba numanote. Labai prašau pasakyti man tiesą. Arba jei jūs pats, tai visai įtikėtina, nežinote tiesos, prašau įtikinti savo žmoną, kad ji tai padarytų. Juk prašau jus padaryti tai dėl jos saugumo.

Džeisonas Radas lėtai pasuko galvą.

– Marina, tu girdi, ką kalba inspektorius Kredokas? – paklausė jis. – Jis sako, kad tu galbūt žinai kažką, ko nežinau aš. Jei taip, tai, dėl Dievo, nekvailiok. Jei tu nors truputėlį ką nors įtari, tuoj pat mums tai pasakyk.

– Bet aš nieko neįtariu, – gailiai suaimanavo ji. – Na kodėl jūs manimi netikite?

– Ko jūs išsigandote tą dieną? – pasiteiravo Dermotas.

– Aš gi nieko neišsigandau.

– Klausykite, misis Greg. Tarp tų, kurie tą akimirką stovėjo ant laiptų ar kopė jais aukštyn, buvo du jūsų draugai, kuriuos pamačiusi, nustebote. Jūs seniai nebuvote jų mačiusi ir nesitikėjote pamatyti. Tai – misteris Ardvikas Fenas ir misis Briuster. Ar netikėtas jų pasirodymas sukėlė kokias nors ypatingas emocijas? Jūs juk nežinojote, kad jie ateis?

– Mes net nežinojome, kad jie Anglijoje, – įsiterpė Džeisonas Radas.

– Aš apsidžiaugiau, – šūktelėjo Marina. – Labai apsidžiaugiau!

– Apsidžiaugėte, kad pamatėte misis Briuster?

– O ką?.. – ji skubiai permetė jį įtariu žvilgsniu.

Kredokas iškošė:

– Kiek pamenu, Lola Briuster kažkada buvo ištekėjusi už jūsų trečiojo vyro?

– Taip ir buvo.

– Jis išsiskyrė su ja, kad vestų jus.

– Na, tai visi žino, – nekantriai nutraukė jį Marina Greg. – Neįsivaizduokite, kad atradote kažką nauja. Apie tai buvo daug kalbama, bet pagaliau viskas susitvarkė.

– Ji jums grasino?

– Na, taip... Nežinau, kaip jums tai išaiškinti. Niekas į tokius grasinimus *rimtai* nežiūri. Vyko vakarėlis, o ji padoriai prisigėrė. Būtų galėjusi ir šauti į mane, jei po ranka būtų pasitaikęs pistoletas. Laimei, ji jo neturėjo. Bet visa tai vyko prieš šimtą metų. Visos tos aistros greitai praeina. Patikėkite, iš tiesų taip yra. Tiesa, Džeisonai?

– Manau, kad taip ir yra, – patvirtino Džeisonas Radas. – Ir galiu jus užtikrinti, misteri Kredokai, kad šventės dieną Lola Briuster neturėjo galimybės įmesti nuodų į mano žmonos taurę. Beveik visą laiką buvau greta jos. Ir apskritai mintis, kad Lola po daugelio draugystės metų galėtų atvažiuoti į Angliją ir ateiti į mūsų namus, ketindama įpilti nuodų į mano žmonos kokteilį, – žinote, ši mintis visai absurdiška. Ji net nepriartino prie Marinos kokteilio.

– Na, o kitas jūsų svečias – Ardvikas Fenas?

Kredokui pasirodė, kad Džeisonas Radas padelsė prieš atsakydamas.

– Tai labai senas draugas, – pasakė jis. – Daugelį metų nesimatėme, nors kartais susirašinėjame. Jis pakankamai įtakingas amerikietiškoje televizijoje.

– Jis ir jūsų senas draugas? – kreipėsi į Mariną Dermotas Kredokas.

Ji įkvėpė trūkčiodama.

– Taip... taip. Jis... Jis visada buvo geras mano draugas, bet pastaraisiais metais aš kažkodėl su juo nebendravau, – staiga jos žodžiai pasipylė nenutrūkstančia

srove. – Jei manote, kad pakėlusi akis ir pamačiusi Ardviką, aš išsigandau, tai yra nesąmonė. Visiška nesąmonė. Kodėl turėčiau bijoti, dėl kokių priežasčių? Mes visada nuostabiai draugavome. Man buvo nepaprastai malonu jį staiga pamatyti. Juk jums jau sakiau, kad tai buvo stebuklingas netikėtumas. Taip, stebuklingas siurprizas, – ji pakėlė galvą ir iššaukiančiai pažiūrėjo į jį.

– Dėkoju jums, mis Greg, – ramiai tarė Kredokas. – Jei netikėtai nutartumėte labiau manimi pasitikėti, primygtinai jums tai rekomenduoju.

14 SKYRIUS

I

Misis Bentri klūpėjo. Puiki diena lysvių purenimui: žemė minkšta, sausa. Bet purenimas – tai dar ne viskas. Lieka pienės ir usnys. Ji ėmė energingai rauti piktžoles.

Paskui uždususi atsistojo, labai patenkinta savimi, ir pro gyvatvorės viršų pažiūrėjo į kelią. Kiek nustebo, pamačiusi, kad tamsiaplaukė sekretorė, kurios pavardės ji negalėjo prisiminti, išeina iš telefono būdelės kitoje autostrados pusėje, greta autobusų stotelės.

Kokia gi jos pavardė? Prasideda B... ar R? Ne, *Zielinski* – štai kokia. Misis Bentri prisiminė kaip tik laiku, nes Ela perėjo autostradą ir įsuko į keliuką, vedantį pro Sarginę.

– Labas rytas, mis Zielinski, – maloniai pasisveikino ji.

Ela Zielinski net šoktelėjo. Greičiau ne šoktelėjo, o pasipurtė kaip išgąsdintas arklys. Misis Bentri nustebo.

– Labas rytas, – atsakė Ela ir skubiai pridūrė: – Ėjau skambinti. Mūsų telefonui šiandien kažkas atsitiko.

Misis Bentri dar labiau nustebo. Ji svarstė, kodėl Elai Zielinski prireikė aiškinti savo elgesį, ir mandagiai atsiliepė:

– Kaip bjauru. Skambinkite iš manęs, jei prireiks.

– O, labai ačiū... – Ela, nebaigusi žodžio, ėmė čiaudėti.

– Jums šienslogė, – tuojau pat nustatė diagnozę misis Bentri. Pamėginkite silpną sodos tirpalą.

– O, nesirūpinkite. Turiu labai gerų patentuotų aerozolinių vaistų. Dėkui, nesirūpinkite.

Sparčiai nueidama alėja, ji dar kartą sučiaudėjo.

Misis Bentri žiūrėjo jai pavymui. Paskui jos žvilgsnis

vėl nukrypo į sodą. Žvelgė į jį truputį nepatenkinta. Nebuvo matyti nė vienos piktžolės.

– Mauras padarė savo darbą, – išsiblaškiusi sumurmėjo misis Bentri. – Tikriausiai aš tiesiog smalsi senutė, bet norėčiau žinoti...

Akimirką padvejojusi, misis Bentri pasidavė pagundai. Tegul ji bus smalsi senutė! Nusispjaut! Ji įėjo į namą, priėjo prie telefono, pakėlė ragelį ir surinko numerį. Ragelyje pasigirdo žvalus balsas su užatlantiniu akcentu:

– Gosington Holas.

– Tai misis Bentri iš Rytinės sarginės.

– A, labas rytas, misis Bentri. Su jumis kalba Heilis Prestonas. Susipažinome per šventę. Kuo galiu būti jums naudingas?

– Pamaniau, gal aš galiu būti jums naudinga. Jei jūsų telefonas neveikia...

Ją nutraukė nustebęs balsas.

– Mūsų telefonas? Ne, jis veikia normaliai. kodėl taip nusprendėte?

– Tikriausiai apsirikau, – atsakė misis Bentri. – Ne visada gerai girdžiu, – paaiškino, nė akimi nemirktelėjusi.

Misis Bentri padėjo ragelį, minutėlę palaikė, tada vėl surinko numerį.

– Džeine? Tai Dolė.

– Taip, Dole. Aš klausau.

– Žinai, visa tai *keistoka.* Šita sekretorė skambino iš taksofono autostradoje. Be to, be jokio reikalo ėmė man aiškinti, kad ji tai darė, nes Gosington Hole sugedo telefonas. Bet aš ten paskambinau, o pas juos viskas *tvarkoj*...

Ji nutilo, laukdama kompetentingos nuomonės.

– Iš tikrųjų... – susimąsčiusi nutęsė mis Marpl. – Įdomu.

– Kaip manai, dėl kokios priežasties?

– Aišku viena: ji nenorėjo, kad kas nors klausytųsi.

– Be abejonės.

– O tam gali būti begalės priežasčių.
– Taip.
– Įdomu, – vėl pakartojo mis Marpl.

II

Sunku įsivaizduoti didesnį plepį už Donaldą Makneilą. Malonus rausvaplaukis jaunuolis sutiko Dermotą Kredoką džiugiai smalsaudamas.

– Kaip reikaliukai? – linksmai pasidomėjo jis. – Ar neturite man ko įdomaus?

– Kol kas ne. Gal vėliau bus.

– Kaip visada, delsiate. Visi jūs vienodi. Mandagiai tylit kaip žuvys! Jūs dar nepriėjote prie tos stadijos, kai gyventojai kviečiami "padėti jūsų tyrimui"?

– Kol kas aš atėjau pas jus, – išsišiepė Dermotas Kredokas.

– Ar ši pastaba slepia kokią nors nemalonią potekstę? Jūs ką, išties įtariate, kad aš nužudžiau Heterą Bedkok, ir manote, jog nužudžiau ją per klaidą vietoj Marinos Greg? Ar kad norėjau nužudyti būtent Heterą Bedkok?

– Dar neišsakiau jokių versijų, – pareiškė Kredokas.

– Žinoma, juk tai ne jūsų stilius. Jūs visada labai konkretūs. Gerai. Arčiau prie reikalo. Turėjau galimybę, tačiau ar turėjau motyvą? Aha, būtent tai jūs ir norėtumėte sužinoti. Kokie buvo mano motyvai?

– Kol kas nesugebėjau jų rasti, – atsakė Kredokas.

– Tai teikia vilčių. Jaučiuosi saugesnis.

– Tiesiog domiuosi tuo, ką tą dieną galėjote pastebėti.

– Tai jūs jau žinote. Iš karto viską papasakojau vietinei policijai. Tai taip žemina. Aš buvau tiksliai žmogžudystės vietoje. Faktiškai *mačiau,* kaip buvo įvykdyta žmogžudystė, negalėjau nematyti ir vis dėlto neturiu nė menkiausio supratimo, kas tai padarė. Gėda prisipažinti, bet aš *asmeniškai* pastebėjau, kad kažkas negerai, tik tada, kai pamačiau, jog

vargšelė sėdi ant kėdės, gaudydama orą ir miršta. Žinoma, aš pateikiau puikią medžiagą iš įvykio vietos, mes truputį aplenkėme vietinius laikraščius ir taip toliau. Bet prisipažinsiu, kad man paprasčiausiai gėda, kad daugiau nieko nemačiau. Man reikėtų žinoti daugiau, ir jūs nieku gyvu neįtikinsite manęs, kad nuodai buvo skirti Heterai Bedkok. Ji maloni moteris, pernelyg plepi, bet juk už tai nežudo,– jei tik neišpliurpei paslapties. Bet manau, kad Heterai Bedkok niekas nebūtų patikėjęs jokios paslapties. Be to, ji ir nebuvo iš tų moterų, kurias domina svetimos paslaptys. Kiek žinau, ji visada kalbėdavo tik apie *save*.

– Tokia, rodos, visuotinė nuomonė, – sutiko Kredokas.

– Vadinasi, lieka įžymioji Marina Greg. Esu tikras, atsiras masė gražiausių motyvų Marinos nužudymui. Pavydas, meilės intrigos, – visi tie kino reikaliukai. Bet kas tai padarė? Manau, koks nors beprotis. štai ir viskas. Tokia mano kompetentinga nuomonė. Jūs šito iš manęs norėjote?

– Ne tik šito. Kiek supratau, jūs atvykote ir kopėte laiptais drauge su vikaru ir meru?

– Visiškai teisingai. Bet atvykau aš anksčiau.

– Šito nežinojau.

– Taip. Tarsi aplinkos žvalgybai, įsijautimui. Su manimi buvo fotografas. Nulipau, norėdamas padaryti keletą nuotraukų stambiu planu, o atvykus merui, nufotografuoti, kaip jis meta žiedą ant lošiamų prizų, gauna paslėptą siurprizą, ir panašiai. Paskui vėl užlipau viršun, ne tiek dėl reikalų, kiek norėdamas išlenkti porą taurelių. Tai buvo visai neblogai.

– Aišku. O ar galite dabar prisiminti, kas dar buvo ant laiptų, kai lipote į viršų?

– Margo Bens iš Londono su savo aparatu.

– Jūs ją gerai pažįstate?

– Ne, bet dažnai susiduriu su ja dirbdamas. Ji šaunuolė, moka gerai pateikti medžiagą. Fotografuoja visus prestižinius renginius – premjeras, iškilmingus pristatymus, – ir specializuojasi originalaus rakurso nuotraukose. Kaip

skoninga! Ji įsitaisė vidurinės laiptų aikštelės kamputyje. Iš ten patogu fotografuoti tuos, kas lipa laiptais, ir tai, kaip sveikinamasi viršuje. Priešais mane kopė Lola Briuster. Iš pradžių aš jos nepažinau. Buvo su nauja šukuosena, plaukai tamsiai rudi. Madingiausias Fidžio salų aborigenų stilius. Kai paskutinį kartą ją mačiau, jos veidą supo glotnios kaštoninių plaukų bangos. Su ja buvo aukštas tamsiaplaukis amerikietis. Nežinau, kas jis toks, bet atrodė svarbus asmuo.

– O į Mariną Greg, lipdamas laiptais, nežiūrėjote?

– Aišku, kad žiūrėjau.

– Ji jums nepasirodė susinervinusi, sukrėsta ar išsigandusi?

– Keista, kad prabilote apie tai. Man *tikrai* pasirodė, kad *ji* tuoj pat apalps.

– Aišku, – susimąstęs tarė Kredokas. – Ačiū. Daugiau nieko nenorite man pasakyti?

Makneilas išpūtė nekaltas akis.

– O ką dar galėčiau?

– Aš jumis netikiu, – paaiškino Kredokas.

– Bet jūs lyg ir įsitikinęs, kad aš čia niekuo dėtas. Kaip gaila. Tarkim, aš esu jos pirmas vyras. Niekas nežino, kas jis, išskyrus tai, kad jis buvo nereikšmingas, net jo vardas užsimiršo.

Dermotas negalėjo sulaikyti šypsenos.

– Susituokėte pirmoje klasėje? – pasiteiravo. – O gal vaikų darželyje? Man reikia eiti. Turiu spėti į traukinį.

III

Ant Kredoko kabineto stalo Skotlend Jarde gulėjo šūsnis popierių. Jis prabėgom peržiūrėjo juos ir, pažvelgęs per petį, greitai paklausė:

– Kur apsistojo Lola Briuster?

– “Savojoje”, sere. 1800 liuksas. Ji jūsų laukia.

– O Ardvikas Fenas?

– Jis “Dorčesteryje”. Antras aukštas, 190-tas numeris.

– Puiku.

Kredokas paėmė keletą telegramų ir, prieš įsikišdamas jas į kišenę, vėl perskaitė. Skaitydamas paskutinę, nusišypsojo.

– Taigi, tetule Džeine, nesakykite, kad nedirbu savo darbo, – sumurmėjo jis pusbalsiu.

Išėjo į gatvę ir nužingsniavo “Savojos” link.

Savo liukse Lola Briuster iš visų jėgų stengėsi jį širdingai priimti. Jis atidžiai stebėjo ją, nepamiršdamas ką tik perskaityto detalaus raštelio. “Vis dar gana graži, – pagalvojo jis, – gal net svaiginančiai. Tą grožį galėtum pavadinti pernelyg išpūstu, bet žmonėms jis vis dar patinka. Žinoma, ji nepaprastai skiriasi nuo Marinos Greg.” Po įprastų pasisveikinimų Lola atmetė atgal savo egzotiškus plaukus, gundančiai papūtė pilnas, ryškiai dažytas lūputes ir, mirkčiodama išplėstomis pilkomis akimis su apibrėžtais vokais, paklausė:

– Jūs atėjote užduoti man košmariškų klausimų? Kaip tas vietinis policijos inspektòrius?

– Tikuosi, jie bus ne tokie košmariški, mis Briuster.

– Bet aš tikra, kad bus. Ir apskritai manau, kad čia kažkoks siaubingas apsirikimas.

– Jūs tikrai taip manote?

– Taip. Tai kažkokia nesąmonė. Nejau iš tikrųjų manote, kad kažkas mėgino nunuodyti Mariną? Kam galėtų šauti į galvą tokia mintis? Ji juk tokia žavi. Visi ją dievina.

– Įskaitant jus?

– Aš visada buvau atsidavusi Marinai.

– Na na, mis Briuster, argi nebuvo tokio rūpestėlio prieš vienuolika ar dvylika metelių?

– A, tai, – Lola nerūpestingai mostelėjo ranka. – Buvau baisiai nervinga, kone iš proto krausčiausi, mes su Robu nuolat siaubingai kivirčydavomės. Tada mes abu buvom nenormalūs. Marina paprasčiausiai beprotiškai jį įsimylėjo, ir tai vargšelį išmušė iš vėžių.

– Ir jūs labai pergyvenote?

– Na, tada maniau, kad taip, inspektoriau. Aišku, dabar suprantu, kad tai sėkmingiausia mano likimo korta. Suprantate, aš labai jaudinausi dėl *vaikų*. Šeimos židinys suyra. Deja, aš jau tada supratau, kad mes su Robu nesuderinami. Manau, žinote, kad tuoj pat po skyrybų ištekėjau už Edžio Grouvo? Man rodos, tada jau seniai buvau jį įsimylėjusi, bet dėl vaikų, aišku, nenorėjau ardyti šeimos. Juk taip svarbu, kad vaikai turėtų *namus*, tiesa?

– Tačiau žmonės kalba, kad jūs tada buvote labai sukrėsta.

– O, žmonės visada ką nors kalba, – neaiškiai sumurmėjo Lola.

– Jūs irgi nemažai pasakėte, ar ne, mis Briuster? Jūs grasinote berods nušauti Mariną Greg.

– Sakau jums, kad *kalbėti* galima daug. Iš tavęs net *laukiama* tokių šnekų. Žinoma, iš tikrųjų negalėčiau *nieko* nušauti.

– Nors po kelerių metų jūs vis dėlto šovėte į Edį Grouvą?

– A, mes su juo paprasčiausiai susiriejome, – paaiškino Lola, – ir aš nesusivaldžiau.

– Iš labai patikimo šaltinio, mis Briuster, sužinojau, kad jūs sakėte, – ir tai yra jūsų tikslūs žodžiai ar bent taip man sakė (jis perskaitė iš užrašų knygutės): "Tegul ta kalė nemano, kad viskas taip ir baigsis. Jei nenušausiu jos dabar, palauksiu ir prigriebsiu ją kitą kartą. Nesvarbu, kiek teks laukti, jei reikės, ir daugelį metų, bet aš su ja vis tiek atsiskaitysiu".

– O, esu tikra, kad nieko panašaus nesu sakiusi, – nusijuokė Lola.

– Esu tikras, mis Briuster, kad sakėte.

– Žmonės perdeda, – jos veide nušvito žavinga šypsena. – Žinote, tą akimirką buvau tiesiog proto netekusi, – koketuodama tęsė ji. – O kai ant ko nors tūžti, gali pasakyti bet ką. Bet gal jūs negalvojate, kad laukiau keturiolika metų ir

atvykau į Angliją, atėjau į svečius pas Mariną ir įpyliau jai nuodų į taurę po trijų minučių nuo mūsų susitikimo?

Dermotas Kredokas taip negalvojo. Buvo tikras, kad tai neįmanoma. Jis tik pasakė:

– Aš tik noriu priminti jums, mis Briuster, kad praeityje jūs grasinote ir kad Marina Greg susinervino ir išsigando, tą dieną pamačiusi kažką ant laiptų. Visai natūralu spėti, kad tas kažkas buvote jūs.

– Bet Marinutė džiaugėsi, mane matydama! Ji mane pabučiavo ir šūktelėjo, kad tiesiog nuostabu, jog atėjau. Oi, tikrai, inspektoriau, manau, kad jūsų spėlionės labai kvailos.

– Anot jūsų, jūs visi buvote viena didelė laiminga šeima?

– Na, tai panašiau į tiesą nei visa tai, apie ką galvojate.

– Ir jūs neturite jokių minčių, kurios galėtų mums kaip nors padėti? Jokių minčių apie tai, kas galėjo ją nužudyti?

– Sakau jums, kad niekas nenorėtų žudyti Marinos. Šiaip ar taip, ji labai kvaila moteris. Visada siaubingai nervinasi dėl savo sveikatos, nuolat nori tai šio, tai ano, negali apsispręsti, o kai galų gale tą gauna, būna nepaprastai nepatenkinta! Neįsivaizduoju, kodėl žmonės ja žavisi. Džeisonas kraustosi dėl jos iš proto. Ir ko tik jam netenka iškęsti... Bet taip jau yra. Visi kenčia Marinos keistenybes, neriasi dėl jos iš kailio. Tada ji nusišypso liūdna miela šypsena ir dėkoja! Tada jie turbūt pajunta, kad jų pastangos ne beprasmės. Tikrai nežinau, kaip ji tai padaro. Geriau išmeskite iš galvos tą mintį, kad kažkas norėjo ją nužudyti.

– Norėčiau, – atsakė Dermotas Kredokas. – Deja, negaliu išmesti jos iš galvos, nes, matote, taip ir nutiko.

– Kaip tai – "taip ir nutiko"? Juk niekas Marinos nenužudė, ar ne?

– Ne. Bet kėsinosi tai padaryti.

– Nė už ką tuo nepatikėsiu! Manau, kas bebūtų tas žudikas, jis norėjo nužudyti tik tą moterį – tą, kurią užmušė *iš tikrųjų*. Manau, kas nors po jos mirties gaus daug pinigų.

– Ji neturėjo pinigų, mis Briuster.

– Vadinasi, buvo kitokių priežasčių. Šiaip ar taip, jūsų vietoje dėl Marinos nesijaudinčiau. Marinai visada sekasi!

– Tikrai? Ji man neatrodė labai laiminga moteris.

– O, tai todėl, kad ji visada kelia nereikalingą triukšmą dėl visko. Nelaimingi meilės romanai. Negalėjimas turėti vaikų.

– Ji buvo keletą įsivaikinusi, ar ne? – pasiteiravo Dermotas, prisiminęs atkaklų mis Marpl toną.

– Rodos, taip. Nelabai jai sekėsi. Ji pasielgia impulsyviai, o paskui trokšta, kad nebūtų to dariusi.

– Kas atsitiko tiems vaikams?

– Neįsivaizduoju. Po kurio laiko jie tiesiog išgaravo. Manau, jie jai nusibodo. Kaip ir visa kita.

– Suprantu, – pasakė Dermotas Kredokas.

IV

Toliau – "Dorčesterio" viešbutis. Liuksas 190.

– Na, vyresnysis inspektoriau... – Ardvikas Fenas žvilgtelėjo į kortelę, kurią laikė rankoje.

– Kredokas.

– Kuo galiu būti naudingas?

– Tikiuosi, neprieštarausite, jei užduosiu jums keletą klausimų?

– Visai ne. Tai tas reikalas Mač Benheme. Ne... Koks iš tiesų tas pavadinimas – Sent Meri Midas?

– Taip. Teisingai. Gosington Holas.

– Nenumanau, kodėl Džeisonas Radas norėjo nusipirkti tokią vietą. Anglijoje pilna gerų karaliaus Džordžo ar net karalienės Anos stiliaus namų. Gosington Holas – tipiškas Viktorijos epochos dvaras. Įdomu, kuo gi jis patrauklus?

– O, kai kuriems žmonėms patrauklus viktoriškasis stabilumas.

– Stabilumas? Na, gal čia jūs ir teisus. Manau, Marina savotiškai žiūri į stabilumą. Ta vargšė mergaitė pati jo neturėjo,

tad turbūt todėl visada taip jo siekia. Tikriausiai ši vieta kuriam laikui ją patenkins.

– Jūs gerai ją pažįstate, Ardvikai Fenai?

Ardvikas Fenas truktelėjo pečiais.

– Gerai? Nežinau, ar galima taip pasakyti. Pažįstu ją jau daugelį metų. Galima sakyti, pažįstu ją skersai išilgai.

Kredokas nuvėrė jį vertinančiu žvilgsniu. Tamsiaplaukis, stambus vyras. Už storų akinių lęšių matyti įdėmios akys. Smakras sunkus, žandikauliai stiprūs.

Ardvikas Fenas tęsė:

– Iš to, ką perskaičiau laikraščiuose, sprendžiu, kad misis – kokia ten jos pavardė – buvo nunuodyta per klaidą. Kad ta dozė buvo skirta Marinai. Ar aš teisus?

– Taip, teisus. Dozė buvo Marinos Greg kokteilyje. Misis Bedkok išlaistė savąjį, ir Marina Greg padavė jai savo gėrimą.

– Na, tai atrodo gana įtikima. Nors neįsivaizduoju, kas norėtų nunuodyti Mariną. Ypač, kai ten nebuvo Linetės Braun.

– Linetės Braun? – Kredokas pažiūrėjo į jį kiek suglumęs.

Ardvikas Fenas nusišypsojo.

– Jei Marina nutrauks šį kontraktą, atsisakys savo vaidmens, jį gaus Linetė, o tai jai būtų geras biznis. Bet, nepaisant to, neįsivaizduoju, jog ji galėtų pasiųsti kokį emisarą su nuodais. Mintis pernelyg melodramatiška.

– Na, taip, ji tempte pritempta, – sausai tarė Dermotas.

– O, jūs nustebtumėte sužinojęs, ką gali iškrėsti ambicingos moterys, – pareiškė Ardvikas Fenas. – Įsidėmėkite, kad mirtis galėjo būti ir neplanuota. Gal ją norėjo tik pagąsdinti. Priblokšti, bet nepribaigti.

Kredokas papurtė galvą.

– Dozė nebuvo tarpinė, – paprieštaravo jis.

– Dozuojant galima apsirikti. Ir smarkiai.

– Ar tokia jūsų versija?

– O ne. Tai tik spėlionės. Neturiu versijų. Buvau tik

nekaltas liudytojas.

– Ar Marina Greg nustebo, pamačiusi jus?

– Taip, labai, – jis patenkintas nusijuokė. – Tiesiog negalėjo patikėti savo akimis, kai pamatė mane, lipantį laiptais. Turiu pasakyti, kad ji mane labai maloniai sutiko.

– Buvote seniai nesimatę?

– Sakyčiau, matėmės prieš ketverius ar penkerius metus.

– Ir manau, kad prieš keletą metų jūs su ja buvote labai artimi draugai.

– Ar jūs šia pastaba norite pasakyti kažką labai svarbaus, inspektoriau Kredokai?

Jo balsas beveik nepasikeitė, bet tone atsirado kažkas nauja. Kažkokios plieninės, grasinančios gaidelės. Dermotas staiga pajuto, kad šis vyras gali būti labai žiaurus priešininkas.

– Manau, būtų geriau, jei tiesiai pasakytumėte, ką galvojate, – pareiškė Ardvikas Fenas.

– Aš pasiruošęs tai padaryti, misteri Fenai. Turiu pasidomėti kiekvieno, kuris tą dieną buvo pas Mariną Greg, praeities ryšiais. Kiek man žinoma, vienu metu sklandė daug gandų apie tai, kad jūs beprotiškai įsimylėjęs Mariną Greg.

Ardvikas Fenas gūžtelėjo pečiais.

– Visus kartais apima akla meilė. Laimei, tai greitai praeina.

– Buvo kalbama, kad ji jus skatino, paskui atstūmė, o jūs labai pasipiktinote.

– Kalbama... Kalbama! Manau, visa tai perskaitėte "Confidential".

– Man tai pasakė gana gerai informuoti ir sveiko proto žmonės.

Ardvikas Fenas atlošė galvą, atidengdamas į buliaus panašų kaklą.

– Taip, kartelį aš nesuvaldomai jos troškau, – prisipažino jis. – Ji buvo graži ir patraukli moteris, tokia yra ir dabar. Tačiau niekad jos negąsdinau. Nemėgstu, kai man suardo

planus, inspektoriau, ir dauguma žmonių, kurie tai padarė, linkę gailėtis. Bet tas principas daugiau tinka mano verslo sričiai.

– Kiek žinau, jūs pasinaudojote savo įtaka, kad išmestų ją iš filmo, kuriame ji vaidino.

Fenas truktelėjo pečiais.

– Ji netiko tam vaidmeniui. Susikivirčijo su režisieriumi. Į tą filmą buvau įdėjęs pinigus ir nesiruošiau rizikuoti. Užtikrinu jus, kad tai buvo grynai verslo reikalai.

– Bet Marina Greg turbūt taip nemanė?

– O, natūralu, kad ji taip nemanė. Jai visada atrodo, kad tokie dalykai asmeniški.

– Ji net, rodos, skundėsi savo draugams, kad jūsų bijo.

– Nejaugi? Kaip vaikiška. Manau, ji gardžiavosi sensacija.

– Tad jai nebuvo ko jūsų bijoti?

– Žinoma, ne. Kad ir kaip buvau tada nusivylęs, greitai viską užmiršau. Santykiuose su moterimis visada laikausi vieno principo: jūroje tiek daug geros žuvies, kad mūsų amžiui pakaks.

– Labai patogus principas, misteri Fenai.

– Tikrai patogus.

– Jūs gerai pažįstate kino pasaulį?

– Aš juo finansiškai suinteresuotas.

– Ir dėl to jums lemta daug apie jį žinoti?

– Turbūt.

– Jūs žmogus, kurio nuomonė gali būti gana svarbi. Ar negalėtumėte nurodyti man kokio žmogaus, kuris galėtų taip nekęsti Marinos Greg, kad norėtų su ja susidoroti?

– Gal tuziną, – atsiliepė Ardvikas Fenas. – Jei reikėtų tik nuspausti mygtuką ant sienos, bijau, kad pirštų, bandančių jį paspausti, atsirastų nemažai.

– Jūs tą dieną buvote ten. Ją matėte, su ja kalbėjote. Kaip manote, ar tarp tų žmonių, kurie jus supo nuo jūsų

atvykimo iki Heteros Bedkok mirties, buvo galintis nunuodyti Mariną Greg? Prašau jūsų tik atspėti.

– Nenorėčiau apie tai kalbėti, – pareiškė Ardvikas Fenas.

– Vadinasi, jūs turite kažkokių minčių?

– Tai reiškia, kad nebeturiu ką pasakyti ta tema. Ir tai, inspektoriau Kredokai, viskas, ką iš manęs išpešėte.

15 SKYRIUS

Dermotas pažiūrėjo į paskutinę pavardę su adresu ir telefonu savo užrašų knygutėje. Jo prašymu šiuo telefonu skambino jau dukart, bet niekas nekėlė ragelio. Jis dar kartą surinko numerį. Truktelėjo pečiais, atsistojo ir nutarė pats ten nueiti.

Margo Bens studija buvo akligatvyje, šalia Totnem Kort Roudo*. Be Margo pavardės, ant lentelės šalia durų daugiau niekas nerodė, kad šiame name yra studija. Nebuvo jokios reklamos. Laikydamasis už turėklo, Kredokas užlipo į antrą aukštą. Ant baltos iškabos juodomis raidėmis buvo užrašyta: "Margo Bens. Fotografė portretistė. Prašome užeiti".

Kredokas užėjo. Už durų – nedidukas priimamasis, kuriame nieko nėra.

Jis kurį laiką pastovėjo dvejodamas, paskui tyčia garsiai atsikrenkštė. Kadangi niekas neatkreipė į tai dėmesio, jis pakėlė balsą:

– Ar čia yra kas nors?

Už aksominės užuolaidos pasigirdo šlepečių tapsėjimas, užuolaida atsiskleidė, ir iš už jos žvilgtelėjo raudonveidis jaunuolis su plaukų kupeta ant galvos.

– Prašau atleisti, mielasis, – pasakė jis. – Aš jūsų negirdėjau. Į galvą atėjo visiškai nauja idėja, ir aš mėginau ją įgyvendinti.

Jis dar plačiau atskleidė aksominę užuolaidą, ir Kredokas nuėjo paskui jį į vidines patalpas. Jos pasirodė netikėtai didelės. Buvo aišku, kad tai darbo vieta. Čia stovėjo fotoaparatai, prožektoriai, ekranai ant ratukų, gulėjo numestos drapiruotės.

---

* Gatvė centrinėje Londono dalyje (*vert. past.*)

– Siaubinga netvarka, – pasiteisino jaunuolis, figūros liaunumu nenusileidžiąs Heiliui Prestonui. – Tačiau, mano manymu, dirbti be tikros netvarkos sunku. Taigi kuo galime būti jums naudingi?

– Norėjau pasimatyti su mis Margo Bens.

– A, su Margo. Ai, kaip gaila. Jei būtumėte atėjęs prieš pusvalandį, būtumėt ją užtikęs. O dabar ji išvažiavo fotografuoti manekenių žurnalui "Svajonių mada". Jums reikėjo paskambinti ir susitarti dėl susitikimo. Margo dabar baisiai užimta.

– Bet aš skambinau. Niekas nekėlė ragelio.

– A, taip, žinoma, – supratingai linktelėjo jaunuolis. – Dabar prisiminiau. Mes paprasčiausiai nukėlėme ragelį, kad mums netrukdytų, – jis pasitaisė alyvų spalvos chalatą. – Ką galiu dėl jūsų padaryti? Užrašyti jus į priėmimą? Dažnai padedu Margo organizuoti dalykinius susitikimus. Jūs norite susitarti dėl fotografavimo? Asmeniškai ar darbo reikalais?

– Darbo reikalais, bet ne dėl nuotraukų, – atsakė Dermotas Kredokas, tiesdamas jaunuoliui savo vizitinę kortelę.

– O, į ką gi tai panašu! – šūktelėjo jaunuolis. – Skotlend Jardas! Žinote, regis, mačiau jūs nuotraukose. Jūs Didžiosios ketveriukės ar Didžiosios penkiukės narys? O gal dabar tai jau Didžioji šešiukė? Dabar tiek daug nusikaltimų, kad tikriausiai reikia padidinti skaičių? Atleiskite, aš turbūt per daug familiarus. Bijau, kad taip. Bet visai nenorėjau toks būti. O kam gi jums Margo? Tikiuosi, nenorite jos areštuoti?

– Tiesiog norėjau užduoti jai porą klausimų.

– Ji neužsiima nepadoriomis nuotraukomis ar panašiais darbeliais, – ryžtingai pareiškė jaunuolis. – Nemanau, kad jums galėjo ką nors panašaus pasakyti, nes tai netiesa. Margo yra tikra menininkė. Ji daro daug sceninių ir paviljoninių nuotraukų. Bet visi jos etiudai baisiai, tiesiog baisiai padorūs, net, sakyčiau, puritoniški.

– Galiu jums labai paprastai paaiškinti, kodėl man reikia pasikalbėti su mis Bens, – be užuolankų tarė Dermotas. – Ji

buvo liudininkė nusikaltimo, įvykdyto neseniai. šalia Mač Benhemo, Sent Meri Mido miestelyje.

– O Dieve mano, na, *žinoma*! Aš žinau apie *tai*. Margo grįžo ir viską man papasakojo. Į kokteilį buvo įmaišyta kažkokių žolių, tiesa? Ar kažko panašaus. Skamba klaikiai atšiauriai! Bet įsipainiojusi Švento Jono pagalbos asociacija, kuri lyg ir nėra tokia žvėriška. O argi jūs dar nesikalbėjote su ja? Ar tai buvote ne jūs?

– Kai išryškėja nauji faktai, visada atsiranda naujų klausimų, – paaiškino Dermotas.

– Taip, suprantu. Žmogžudystės aplinkybės ryškėja. Kaip fotografija, ar ne?

– Taip, išties labai panašu į fotografiją, – sutiko Dermotas. – Labai sėkmingas palyginimas.

– Jūs man, aišku, pataikaujate. Beje, apie Margo. Jūs norėtumėte susisiekti su ja dabar?

– Taip, jei galite man padėti.

– Taip... dabar ji, – pradėjo balsu mąstyti jaunuolis, žiūrėdamas į rankinį laikrodį, – turi būti prie Kitso namo Hempsted Hite. Mano mašina apačioje. Ar jus ten nuvežti?

– Būtų labai gerai, misteri?..

– Džetrojus, – pasakė jaunuolis. – Džonis Džetrojus.

Kai jie leidosi laiptais, Dermotas paklausė:

– O kodėl prie Kitso namo?

– Mat mes ateljė manekenių nebefotografuojame. Norime, kad jos atrodytų natūraliai, kad drabužiai plaikstytųsi nuo vėjo. Ir, jei galima, kad viskas būtų nufotografuota kokiame nors netikėtame fone. Pavyzdžiui: "Askot" stiliaus suknelės Vondsvorto kalėjimo fone arba įmantrūs kostiumai prie įėjimo į poeto namą.

Misteris Džetrojus dideliu greičiu, bet gana meistriškai pradūmė Totnem Kort Roudu per Kemden Tauną ir pagaliau įvažiavo į Hemsted Hitą. Priešais Kitso namą Kredokas išvydo ne visai įprastą vaizdelį. Abiem rankom laikydama milžiniškos skrybėlės kraštus, ant šaligatvio stovėjo liekna mergaitė su

pusiau permatoma standaus muslino suknute. Šiek tiek už jos klūpėjo dar viena mergina. Ji laikė pirmosios sijoną taip, kad jis priliptų jai prie kojų. Visiems šiems veiksmams vadovavo stovinti prie fotoaparato mergina, kurios balsas buvo žemas ir prikimęs.

– Dėl Dievo meilės, Džeine, nuleisk savo *užpakalį*. Jis išsikiša iš už jos dešiniojo kelio. Prisispausk prie žemės. Taip. Ne, daugiau į kairę. Gerai. Dabar tave slepia krūmas. Tai tiks. Nejudėk. Padarysim dar vieną. Dabar abi rankas užkelk ant skrybėlės krašto. Galvą aukštyn. Gerai. Dar apsisuk, Elze. Pasilenk. Dar. Lenkis! *Lenkis*, tu turi pakelti tą cigarečių dėžutę. Gerai. Tai *fantastika*! Viskas! Dabar paeik į kairę. Ta pati poza, tik pasuk galvą ir pažiūrėk pro petį. Yra.

– Nesuprantu, kam jums mano užpakalio fotografijos, – irzliai pasakė mergina, pavadinta Elze.

– Brangioji, tavo užpakalis nuostabus. Jis iš koto verčia, – pasakė fotografė. – O kai tu pasuki galvą, tavo smakras pakyla tarsi tekantis mėnulis virš kalno viršūnės. Manau, šiandien pakaks.

– Labas, Margo, – pasisveikino misteris Džetrojus.

Ji pasuko galvą.

– O, tai tu. Ką čia veiki?

– Atvežiau žmogų, kuris nori su tavimi pasikalbėti. Vyresnysis inspektorius Kredokas iš Skotlend Jardo.

Mergina skubiai permetė žvilgsniu Dermotą. Jos akyse šmėstelėjo nepatiklumas ir įtarumas, bet tai visai nestebino. Pakankamai įprasta reakcija į seklius. Mergina buvo liesa, kampuota, tačiau figūrėlė vis dėlto įdomi. Sunkios juodų plaukų sruogos krito iš abiejų jos veido pusių. Ji jam pasirodė purvina, liguistai išblyškusi ir nelabai patraukli. Bet jis pripažino, kad ji – žmogus su charakteriu. Ji pakėlė antakius, kurie jau ir taip buvo meniškai pakelti, ir sviedė:

– Kuo galiu jums pagelbėti, inspektoriau Kredokai?

– Laba diena, mis Bens. Norėjau, kad būtumėte tokia maloni ir atsakytumėte į keletą klausimų, susijusių su ta

nemalonia istorija Gosington Hole, Mač Benheme. Jei atmintis manęs neapgauna, jūs ten fotografavote.

Mergina linktelėjo.

– Žinoma. Puikiai viską prisimenu, – ji skubiai nužvelgė jį klausiančiu žvilgsniu. – Jūsų ten nemačiau. Tikriausiai ten buvo kitas. Inspektorius... inspektorius...

– Inspektorius Kornišas? – pasiteiravo Dermotas.

– Taip.

– Mus pakvietė vėliau.

– Jūs iš Skotlend Jardo?

– Taip.

– Jūs įsikišote ir perėmėte šią bylą iš vietinių žmonių?

– Na, tai nelabai galiu vadinti įsikišimu. Paprastai sprendimus priima pagrindinis grafystės konsteblis. Jis arba nori pats tirti bylą, arba mano, jog bus geriau, jei ja užsiimsime mes.

– Pagal ką jis sprendžia?

– Labai dažnai priklauso nuo to, ar nusikaltimas vietinės ar didesnės reikšmės. Kartais būna ir tarptautinės.

– O dabar jis nutarė, kad tai kaip tik tarptautinės reikšmės atvejis?

– Tarpvandenyninės turbūt būtų tikslesnis apibūdinimas.

– Apie tai buvo užsiminta laikraščiuose, tiesa? Kad žudikas, kas jis bebūtų, norėjo pašalinti Mariną Greg ir sudorojo vietinę moterį per klaidą. Ar tai tiesa, ar taip rašo tik dėl filmo reklamos?

– Bijau, kad čia nėra ko abejoti, mis Bens.

– Ko gi norėjote iš manęs? Ar turiu važiuoti į Skotlend Jardą?

Jis papurtė galvą.

– Nebent jei to norėtumėte. Bet jei neprieštarausite, galime grįžti į jūsų ateljė.

– Gerai, taip ir padarykim. Mano mašina stovi čia pat.

Ji skubiai nužingsniavo takučiu. Dermotas ėjo šalia.

Džetrojus šūktelėjo pavymui:

– Kol kas, mieloji! Aš į tai nesivelsiu. Esu tikras, kad tu su inspektoriumi šnekėsiesi apie dideles paslaptis, – jis priėjo prie dviejų manekenių ant šaligatvio ir ėmė kažką gyvai su jomis aptarinėti.

Margo įsėdo į mašiną, atrakino dureles kitoje pusėje, ir Dermotas Kredokas atsisėdo šalia jos. Važiuodama į Totnem Kort Roudą, ji neištarė nė žodžio. Pasuko į akligatvį ir jo gale įvažiavo pro atidarytus vartus.

– Turiu čia asmeninę stovėjimo vietą, – pranešė ji. – Iš tiesų tai baldų sandėlis, bet jie išnuomavo man vietelę. Londone rasti stovėjimo vietą ypač nelengva. Bet jūs tikriausiai ir pats tai puikiai žinote, nors, manau, su transportu jūs reikalų neturite, tiesa?

– Ne, tai nėra mano rūpestis.

– Žmogžudystės turbūt daug įdomesnės, – įgėlė Margo Bens.

Ji atsivedė jį į atelję, rankos mostu parodė kėdę, pasiūlė cigaretę ir įsitaisė ant didžiulio pufo priešais. Rimtai ir klausiančiai pažiūrėjo į Kredoką iš už tamsių plaukų sruogų.

– Varykit, nepažįstamasis, – pasiūlė ji.

– Kaip suprantu, tos mirties metu jūs fotografavote.

– Taip.

– Jus pasamdė kaip profesionalę?

– Taip. Jie norėjo, kad kas nors padarytų keletą originalių nuotraukų. Aš dažnai užsiimu panašiais dalykėliais. Kartais dirbu pagal kino studijų užsakymus, bet šįkart tiesiog fotografavau šventę, o paskui turėjau nufotografuoti kai kuriuos svečius, kai jie susitinka su Marina Greg ir Džeisonu Radu. Vietines įžymybes ir kitas asmenybes – kažką panašaus.

– Taip. Suprantu. Kiek žinau, pasistatėte fotoaparatą ant laiptų?

– Kurį laiką jis stovėjo ten. Ten labai geras kampas. Galima fotografuoti žmones, lipančius aukštyn, tada apsisukti

ir parodyti, kaip Marina spaudžia jiems rankas. Galima fotografuoti labai skirtingu rakursu, o judėti tenka nedaug.

– Žinau, kad jūsų jau klausė, ar neatkreipėte dėmesio į ką nors neįprasta, į ką nors, kas galėtų mums padėti. Tai buvo bendrieji klausimai.

– O jūs turite konkretesnių?

– Taip, šiek tiek. Iš ten, kur stovėjote, gerai matėte Mariną Greg?

Ji linktelėjo.

– Puikiai.

– O Džeisoną Radą?

– Kartais. Bet jis daugiau vaikščiojo. Nešiojo gėrimus, pristatinėjo žmones. Vietinius – atvažiavusioms įžymybėms. Na, ir taip toliau. Nemačiau, kaip ta misis Bedli...

– Bedkok.

– Atsiprašau, Bedkok. Nemačiau, kaip ji geria mirtiną gurkšnį. Tiesą pasakius, net nežinau, kaip ji atrodė.

– Ar prisimenate mero atvykimą?

– O taip. Puikiai prisimenu merą. Grandinėlė ant kaklo ir paradinė mantija. Nufotografavau jį, lipantį laiptais, stambiu planu – profilis žiaurokas, – tada – spaudžiantį ranką Marinai.

– Tada galite bent mintyse atkurti tą akimirką. Misis Bedkok su vyru užlipo laiptais pas Mariną Greg prieš merą.

Ji papurtė galvą.

– Man gaila. Aš vis dar jos neatsimenu.

– Na, tai nelabai svarbu. Spėju, kad jums visą laiką gerai matėsi Marina Greg, kad jūs ją stebėjote ir dažnai nukreipdavote į ją objektyvą.

– Taip. Didžiąją laiko dalį. Gaudžiau sėkmingas akimirkas.

– Ar žinote, kaip atrodo žmogus, vadinamas Ardviku Fenu?

– Taip. Gana gerai jį žinau. Iš televizijos ir kino.

– Ar jį fotografavote?

– Taip. Kopiantį laiptais su Lola Briuster.

– Kaip tik po mero?

Ji valandėlę svarstė, tada sutiko:

– Taip, kaip tik tada.

– Ar nepastebėjote, kad kaip tik tą akimirką Marinai Greg staiga pasidarė bloga? Ar nepamatėte kokią nors neįprastą jos veido išraišką.

Margo Bens pasilenkė į priekį, atidarė cigarečių pakelį ir išsiėmė cigaretę. Užsirūkė. Ji neatsakė į klausimą, bet Dermotas jos neskubino. Jis laukė, bandydamas atspėti, ką ji dabar galvoja. Pagaliau ji užsikirsdama ištarė:

– Kodėl to klausiate?

– Todėl, kad tai klausimas, į kurį labai trokštu gauti atsakymą. Atsakymą, kuriuo būtų galima pasitikėti.

– Ar manote, kad mano atsakymas bus patikimas?

– Prisipažinsiu, kad manau. Jūs tikriausiai įpratusi labai atidžiai stebėti žmonių veidus, laukti tam tikrų išraiškų, tam tikrų sėkmingų momentų.

Ji linktelėjo.

– Ar matėte ką nors panašaus?

– Dar kažkas tai matė, ar ne?

– Taip. Daugiau nei vienas asmuo, bet tai jie apibūdino gana įvairiai.

– Kaip apibūdino tai kiti žmonės?

– Vienas pasakė man, kad jai pasidarė bloga.

Margo Bens lėtai pasukiojo galvą.

– Kitas, kad ji išsigando.

Jis patylėjo, paskui tęsė:

– O dar vienas pasakė, kad jos veidas buvo sustingęs.

– Sustingęs, – susimąsčiusi pakartojo Margo Bens.

– Jūs sutinkate su paskutiniu teiginiu?

– Nežinau. Galbūt.

– Tai buvo net romantiškiau suformuluota, – tarė Dermotas. – Senojo poeto Tenisono žodžiais: "Perskilo veidrodis. – Aš prakeikta! – sušuko Šeloto Dama."

– Ten nebuvo jokio veidrodžio, – tarė Margo Bens, –

bet jei jis ten būtų, visai galėjo perskilti, – ji staiga atsistojo. – Palaukite, – paliepė. – Neimsiu pasakoti, padarysiu kai ką geresnio. Aš jums parodysiu.

Ji atmetė užuolaidą kambario gale ir kelioms akimirkoms pranyko. Jis girdėjo jos tylutėlius nekantrius burblenimus.

– Čia velnias koją nusilaužtų, – pasakė ji, pasirodžiusi iš už užuolaidos. – Niekada nerasi to, ko reikia. Bet aš radau.

Ji priėjo prie jo ir padavė jam blizgiojo popieriaus nuotrauką. Jis pažiūrėjo į ją. Tai buvo labai gera Marinos Greg fotografija. Jos ranka spaudė moters, stovinčios priešais ją, ranką, todėl ta moteris stovėjo nugara į fotoaparatą. Bet Marina Greg nežiūrėjo į tą moterį. Jos akys žvelgė ne tiesiai į objektyvą, bet šiek tiek kairiau. Įdomiausia Kredokui pasirodė tai, kad jos veide nebuvo jokios išraiškos. Jame nebuvo nei baimės, nei skausmo. Moteris nuotraukoje žvelgė į *kažką,* kažką, ką ji matė, o jausmai, kurie sukilo joje, buvo tokie stiprūs, kad fiziškai ji negalėjo jų išreikšti jokia mimika. Dermotas Kredokas kartą matė tokį vyro veidą, vyro, kuris po sekundės buvo nušautas...

– Patenkintas? – paklausė Margo Bens.

Kredokas giliai atsiduso.

– Taip. Dėkui jums. Žinote, yra sunku priimti kokį nors sprendimą, jei liudininkai perdeda arba jiems vaidenasi. Bet šiuo atveju taip nėra. *Iš tiesų* buvo kažkas, ir ji tą kažką pamatė. Ar galiu pasilaikyti šią nuotrauką? – paprašė jis.

– O, taip, galite paimti atspaudą. Aš turiu negatyvą.

– Nesiuntėte jo į laikraščius?

Margo Bens papurtė galvą.

– Įdomu, kodėl to nepadarėte? Juk tai gana dramatiška nuotrauka. Kai kurie laikraščiai daug už ją sumokėtų.

– Nė už ką to nepadaryčiau, – atsiliepė Margo Bens. – Jei tu netyčia pažvelgei į kieno nors sielą, tai tau nesmagu gauti už tai pinigus.

– Beje, ar pažįstate Mariną Greg?

– Ne.

– Jūs atvykote iš Valstijų, tiesa?

– Gimiau Anglijoje. Tiesa, mokiausi Amerikoje. Grįžau iš ten maždaug prieš trejus metus.

Dermotas Kredokas linktelėjo. Jis žinojo atsakymus į savo klausimus. Jie gulėjo tarp kitos informacijos ant jo darbo stalo. Mergaitė atrodė gana tiesmuka. Jis paklausė:

– Kur jūs mokėtės?

– "Reingardeno" studijoje. Kurį laiką buvau Endriaus Kilpo ateljė. Jis mane daug ko išmokė.

– "Reingardeno" studija ir Endrius Kilpas, – Dermotas Kredokas staiga pagyvėjo. Vardai jam pasirodė pažįstami.

– Jūs gyvenote Seven Springse.

Ji atrodė sumišusi.

– Jūs nemažai žinote apie mane. Specialiai tikrinote?

– Jūs labai gerai žinoma fotografė, mis Bens. Apie jus, tarp kitko, rašė laikraščiai. Kodėl atvykote į Angliją?

Ji gūžtelėjo pečiais.

– Tiesiog mėgstu permainas. Be to, jau jums sakiau, kad gimiau Anglijoje, nors į Valstijas atvykau dar vaikystėje.

– Tikriausiai visai ankstyvoje vaikystėje?

– Jei jums įdomu, man buvo penkeri.

– Man įdomu. Manau, mis Bens, kad galėtumėte papasakoti daug daugiau.

Jos veide atsirado griežta išraiška. Ji žiūrėjo į jį nemirksėdama.

– Ką turite galvoje?

Dermotas Kredokas pažiūrėjo į ją ir surizikavo. Nelabai buvo kuo pasiremti. "Reingardeno" studija, Endrius Kilpas ir vieno miestelio pavadinimas. Bet jis jautė, kad už jo nugaros tarsi stovi mis Marpl ir jį kursto.

– Manau, pažįstate Mariną Greg geriau nei sakote.

Ji nusijuokė.

– Įrodykit. Tai jūsų fantazijos.

– Iš tiesų? Nemanau. Ir žinote, tai galima įrodyti, sugaišus visai nedaug laiko. Nagi, mis Bens, ar nebūtų geriau

iškloti visą tiesą? Pripažinkite, kad Marina Greg jus dar vaiką įdukrino ir kad gyvenote su ja ketverius metus.

Ji aštriai, su švilpesiu įkvėpė.

– Išniukštinėjai, šunsnuki! – šūktelėjo.

Jis apstulbo, nes tai labai skyrėsi nuo ankstesnio jos elgesio. Ji atsikėlė, atmesdama savo juodus plaukus.

– Gerai jau, gerai, tai tiesa! Taip, Marina Greg nusivežė mane į Ameriką. Mano motina turėjo aštuonis vaikus. Ji gyveno kažkokioje landynėje. Manau, ji buvo viena iš tų žmonių, kurie rašo visoms kino aktorėms, kurias yra matę ar apie kurias girdėjo, ir pasakoja už širdies griebiančias istorijas, maldauja įvaikinti vaiką, kuriam motina nieko negali duoti. O, mane tiesiog vemti verčia nuo to.

– Jūs buvote trise, – pasakė Dermotas. – Trys vaikai, įvaikinti skirtingu metu ir skirtingose vietose.

– Taip. Aš, Rodas ir Angusas. Angusas buvo vyresnis už mane, o Rodas - beveik kūdikis. Mes gyvenome nuostabiai. Tiesiog nuostabiai! Turėjome viską! – ji pašaipiai pakėlė balsą. – Rūbai, mašinos, ištaigingas namas, tarnai, puikus išsilavinimas, auklėjimas ir skaniausi valgiai. Visko iki ausų! Ir ji pati, mūsų "mamytė". "Mamytė" kabutėse, kuri vaidino savo rolę, šokinėjo aplink mus kaip perekšlė, pozuodama fotografams! O, koks mielas, sentimentalus vaizdelis!

– Bet ji tikrai norėjo turėti vaikų, – įsiterpė Dermotas Kredokas. – Tai buvo ne tik reklaminis triukas.

– Gali būti. Taip, tikriausiai taip ir buvo. Ji norėjo vaikų. Bet ji nenorėjo *mūsų*! Iš tikrųjų nenorėjo. Tai buvo puikiai surežisuotas spektaklis. "Mano šeima". "Kaip puiku turėti savo šeimą". O Izis jai leido tuo užsiimti. Jis bent jau turėjo suprasti, kas čia vyksta.

– Izis... Kas jis? Izidorius Raitas?

– Taip, jos trečiasis ar ketvirtasis vyras, pamiršau: kelintas. Apskritai – nuostabus žmogus. Manau, jis ją suprato ir kartais jaudinosi dėl mūsų. Jis mums buvo geras, bet neapsimetinėjo esąs tėvas. Nesijautė esąs tėvas. Iš tikrųjų jį

jaudino tik jo rašymas. Aš paskui perskaičiau kai kuriuos jo darbus. Niūrūs ir gana žiaurūs, bet stiprūs. Manau, kada nors jį vadins didžiu rašytoju.

– Ir kiek laiko tai truko?

Margo Bens lūpas ūmai iškreipė kreiva šypsenėlė.

– Iki tol, kol jai nenusibodo ši rolė. Ne, ne visai taip. Ji sužinojo, kad laukiasi, – Margo staiga karčiai nusijuokė. – Ir viskas baigėsi! Mes buvome nebereikalingi. Mes gerai suvaidinome savo gyvų lėlių roles, bet iš tiesų jos nė trupučio nejaudinome. Nė trupučio. Žinoma, ji dosniai nuo mūsų atsipirko. Mes turėjome ir namą, ir globėją, ir pinigus išsilavinimui, ir padorią sumą, kad galėtume išeiti į pasaulį. Niekas negalėtų pasakyti, kad ji elgėsi neteisingai ir negražiai. Bet ji niekada nenorėjo *mūsų* – ji norėjo savo pačios vaiko.

– Negalima jos dėl to smerkti, – švelniai tarė Dermotas.

– Aš nesmerkiu jos dėl to, kad ji norėjo turėti savo vaiką! Bet kaipgi mes? Ji paėmė mus iš tėvų, išrovė mus iš mūsų aplinkos. Jei norite žinoti, mano motina pardavė mane už ėdalą, už buizą, be jokios naudos sau. Ji pardavė mane todėl, kad buvo siaubingai kvaila ir galvojo, kad aš "turėsiu viską". Ji manė, kad teisingai elgiasi. Teisingai... Jei tik ji žinotų!..

– Matau, jūs iki šiol nirštate.

– Ne, dabar jau nenirštu. Aš nirštu, nes prisiminiau, nes grįžau į tas dienas. Mes visi buvome įskaudinti.

– Visi?

– Na, Rodas ne. Jo tada išvis niekas nejaudino. Juk jis buvo dar visai mažas. Angusas jautė tą patį, ką ir aš, bet, manau, buvo nusiteikęs kerštingiau. Sakė, kad kai užaugs, ateis ir užmuš vaiką, kurį ji pagimdys.

– O jūs žinojote apie vaiką?

– Na, žinoma, žinojau. Mes visi žinome, kas nutiko. Ji iš proto kraustėsi, sužinojusi, kad laukiasi, o jis – debilas! Taip jai ir reikia. Debilas ar ne debilas, ji nenorėjo, kad *mes* grįžtume.

– Jūs jos nekenčiate?

– O už ką turėčiau ją mylėti? Ji padarė man baisiausią dalyką, kokį tik galima padaryti kitam žmogui. Įtikinti jį tuo, kad jūs jį mylite ir kad jis jums reikalingas, o paskui leisti suprasti, kad viskas buvo melas.

– O kas nutiko jūsų... vadinkime juos dėl patogumo broliais?

– O, paskui išsimėtėme po skirtingas vietas. Rodas ūkininkauja kažkur Vidurio Vakaruose. Jis turi laimingą prigimtį, visada ją turėjo. Angusas? Nežinau. Pamečiau jį iš akių.

– Jo taip ir nepaliko keršto troškimas?

– Nemanau, – atsakė Margo. – Šį jausmą sunku ilgai nešioti savyje. Kai buvome paskutinį kartą susitikę, sakė, jog ruošiasi tapti aktoriumi. Nežinau, ar jam tai pavyko.

– Tačiau *jūs* nieko nepamiršote, – pastebėjo Dermotas.

– Taip. Aš viską prisimenu, – sutiko Margo Bens.

– Marina Greg nustebo, pamačiusi jus tądien, ar pati pasiūlė, jog fotografuotumėte būtent jūs?

– Ji? – mergina ironiškai išsišiepė. – Ji nieko apie tai nežinojo. Man buvo smalsu pažiūrėti į ją, tad aš įvairiais aplinkiniais keliais gavau šį užsakymą. Juk sakiau, kad turiu ryšių su studijos darbuotojais. Buvo įdomu pažiūrėti, kaip ji dabar atrodo, – ji brūkštelėjo pirštu per stalo paviršių. – Ji manęs net nepažino. Kaip jums tai patinka? Gyvenau su ja ketverius metus. Nuo penkerių iki devynerių metų, o ji manęs net nepažino.

– Vaikai keičiasi, – pasakė Dermotas Kredokas. – Keičiasi taip, kad jų beveik neįmanoma atpažinti. Turiu dukterėčią ir neseniai, įsivaizduojate, vos nepraėjau pro ją gatvėje.

– Jūs norite mane paguosti? Manęs tai išvis nejaudina. Nors, Dieve, kam tai slėpti! Jaudina. Jaudino. Ji turėjo kažkokią traukiančią jėgą. Marina! Nepaprasta, užburianti, traukianti jėga, kuriai neįmanoma atsispirti. Galima nekęsti žmogaus ir tuo pat metu būti jam neabejingam.

– Jūs jai nepasakėte, kas esate?

Ji papurtė galvą.

– Ne, nepasakiau. To mažiausiai norėčiau.

– Jūs bandėte ją nunuodyti, mis Bens?

Margo nuotaika pasikeitė. Ji atsistojo ir nusijuokė.

– Užduodate tokius kvailus klausimus. Bet, manau, taip ir turite elgtis. Tai jūsų darbo dalis. Ne. Galiu jus užtikrinti, kad jos nežudžiau.

– Ne to jūsų klausiau, mis Bens.

Ji žiūrėjo į jį susiraukusi, nesuprasdama.

– Marina Greg, – tęsė jis, – dar gyva.

– Ar ilgam?

– Ką norite tuo pasakyti?

– Inspektoriau, ar nemanote, jog kas nors vėl padarys bandymą, ir šį kartą... gal šį kartą jis pasiseks?

– Bus imtasi saugumo priemonių.

– O, esu tikra, kad taip ir bus. Besižavintis vyras ją prižiūrės ir stebės, kad jai nebūtų padaryta jokios žalos, ar ne?

Jis atidžiai klausėsi pašaipių gaidelių jos balse.

– O ką jūs turėjote omenyje, kai sakėte, kad ne to manęs klausėte? – netikėtai pasiteiravo ji.

– Klausiau, ar bandėte ją žudyti. Jūs atsakėte, kad nežudėte jos. Taip, bet *žmogus* tai mirė, *žmogus* buvo nužudytas.

– Norite pasakyti, kad aš bandžiau nužudyti Mariną, o vietoj jos nužudžiau misis... nepamenu jos pavardės. Atsakau į jūsų klausimą: aš *nebandžiau* nužudyti Marinos ir *ne* aš nunuodijau misis Bedkok.

– Bet gal žinote, kas tai padarė?

– Nieko nežinau, inspektoriau, užtikrinu jus.

– Bet turite kokią nors versiją?

– O, visada būna kokių nors versijų, – ji pašaipiai jam nusišypsojo. – Tarp tiek daug žmonių tai galėjo būti ta juodaplaukė sekretorė, panaši į robotą, elegantiškasis Heilis Prestonas, ir tarnai, ir tarnaitės, ir masažistė, ir kirpėjas, ir kas

nors iš kino studijos – begalės žmonių! *Ir kas nors iš jų galėjo būti ne tas, kuo dėjosi.*

Kredokas nevalingai žengė žingsnį jos link, bet ji energingai papurtė galvą.

– Nusiraminkite, inspektoriau, – taikiai pasakė ji. – Aš paprasčiausiai jus erzinu. *Kažkas* trokšta Marinos kraujo, bet aš neturiu supratimo, kas jis toks. Prisiekiu. Neturiu jokio supratimo.

16 SKYRIUS

I

16-tame Obri Klouzo name jaunoji misis Beiker kalbėjosi su vyru. Džimas Beikeris, simpatiškas geltonplaukis milžinas, susikaupęs dėliojo vaikiško konstruktoriaus detales.

– Kaimynai! – šūktelėjo Čerė ir papurtė juodą garbanotą galvutę. – Kaimynai! – pakartojo su pagieža.

Ji atsargiai nuėmė nuo plytelės puodą, rūpestingai išdėjo jo turinį į dvi lėkštes, viena iš jų buvo pilnesnė nei kita. Padėjo pilnesnę priešais savo vyrą.

– Keptos mėsos rinkinys, – paskelbė.

Džimas pakėlė galvą ir pauostė.

– Čia tai bent, – nutęsė. – Kas šiandien? Mano gimtadienis?

– Tau reikia gerai maitintis, – paaiškino Čerė.

Ją labai puošė šviesiai vyšninė su baltomis juostelėmis prijuostė, apsiūta pinikais. Džimas Beikeris nustūmė sudedamo karinio kreiserio detales, padarydamas vietą savo lėkštei. Plačiai nusišypsojo žmonai ir paklausė:

– Kas taip sako?

– Na, kad ir mano mis Marpl! – atsakė Čerė. – O jei jau apie tai kalbame, – pridūrė ji, sėsdamasi priešais Džimą ir prisitraukdama savo lėkštę, – sakyčiau, jai pačiai vertėtų truputį geriau maitintis. Nes ta sena katė Nait kemša jai tik angliavandenius. Nieko daugiau ji nesugalvoja! "Puikus kremas", "puikus duonos pudingas", "puikus sūris su makaronais". Traškus pudingas su rožiniu glajum. Ir nepailsdama plepa. Visą dieną. Tomis kalbomis galvą susuka.

– Na, – neaiškiai sumurmėjo Džimas, – tai tikriausiai ligonių dieta.

– Ligonių dieta! – prunkštelėjo Čerė. – Mis Marpl ne ligonė, ji tiesiog *sena*. Ir visada visur kišasi.

– Kas? Mis Marpl?

– Ne. Ta mis Nait. Aiškina man, kaip turiu dirbti! Net bando nurodinėti, kaip virti! Daug daugiau už ją išmanau apie virimą.

– Taip, Čere, tu pati geriausia virėja, – pritarė Džimas.

– Reikia dar žinoti, ką gaminti, – tęsė Čerė, – kad būtų ką kramtyti.

Džimas nusijuokė.

– Aš tai jau tikrai turiu ką kramtyti. Kodėl tavo mis Marpl sakė, kad man reikia geriau maitintis? Ar jai pasirodė, kad aš nusivaręs, kai kažkurią dieną buvau užsukęs pataisyti lentynėlės vonioje?.

Čerė nusijuokė.

– Pasakysiu tau, ką ji man sakė. Ji pasakė: "Tu turi gražų vyrą, brangute. *Labai* gražų vyrą". Skamba kaip iš seno romano, kuriuos skaito per televiziją.

– Viliuosi, tu su ja sutinki? – išsišiepęs pasiteiravo Džimas.

– Pasakiau, kad tu nieko sau.

– Kaip tai – nieko sau?! Tu nepakankamai mane vertini.

– O paskui ji pasakė: "Turi pasirūpinti savo vyru, brangute. Žiūrėk, maitink jį kaip pridera. Vyrams reikia daug skaniai paruoštų mėsiškų patiekalų.

– Teisingai!

– Ir dar ji man liepė gaminti tau šviežią maistą, o ne pirkinėti gatavus pyragėlius su įdaru, kuriuos pakanka įkišti į orkaitę ir pašildyti. Na, to paprastai ir nedarau, – išdidžiai pridūrė Čerė.

– Gali tai daryti ir dažniau, – pasiūlė Džimas. – Jie visi labai skirtingo skonio.

– Kai tu pastebi, ką valgai, – suniurzgėjo Čerė, – ir nesi

pasinėręs į savo karinius kreiserius ir kitus daikčiukus, kuriuos nuolat konstruoji. Tik nesakyk man, kad nupirkai jį, kaip Kalėdų dovaną, savo sūnėnui Maiklui. Nusipirkai jį sau, kad galėtum pažaisti.

– Jis dar per mažas, – pasiteisino Džimas.

– O aš manau, kad tu su juo kuities visą vakarą. Gal paklausom muzikos? Ar nupirkai tą plokštelę, apie kurią kalbėjai?

– Taip. "Čaikovskis, 1812 metai".

– Tai ta garsi, kur mūšis, ar ne? – paklausė Čerė ir padarė grimasą. – Mūsų misis Hartvel tai nepatiks. Kaimynai! Soti aš tų kaimynų. Nuolat burba ir skundžiasi. Net nežinau, kurie bjauresni – Hartvelai ar Barnebiai. Hartvelai ima belsti į sieną jau be dvidešimt vienuolika. Tai nepakenčiama! Pagaliau net televizoriaus programa ir Bi Bi Si baigiasi vėliau. Kodėl pagaliau negalim pasiklausyti muzikos, jei norim? Ir jie visada reikalauja, kad pritildytume.

– Tokių dalykų negalima klausytis tyliau, – autoritetingai pasakė Džimas. – Jei nebus pakankamo garso, nebus ir reikalingo tembro. Visi tai žino. Tie, kurie išmano muziką. O kaimynų katė nuolat landžioja į mūsų sodą ir išrausia gražiai sutvarkytas lysves.

– Sakau tau, Džimai, aš šitos vietos soti iki kaklo.

– Tau juk netrukdė kaimynai Hadersfilde, – pastebėjo Džimas.

– Ten buvo ne tas pats, – atsakė Čerė, – noriu pasakyti, ten buvau visai nepriklausoma. Jei turi rūpesčių, ten tau išties pagalbos ranką, ir tu pati mielai pagelbėsi. Bet tu nesikiši. O naujuose rajonuose yra kažkas tokio, kas verčia žmones šnairuoti į kaimynus. Manau, dėl to, kad visi esame naujokai. O kiek čia gandų, paskalų, kiek rašoma skundų į municipalitetą ir taip toliau... Negaliu to suprasti! Tikruose miestuose žmonės per daug užimti tokiems darbeliams.

– Gal tu ir teisi, mergyte.

– Tau čia patinka, Džimi?

– Darbas geras. Pagaliau ir namas visiškai naujas. Norėčiau, kad jame būtų kiek daugiau kambarių, nes čia nėra nė kur apsisukti. Būtų puiku, jei galėčiau įsirengti dirbtuvę.

– Iš pradžių man viskas patiko, – pradėjo Čerė, – bet dabar viskas apsivertė aukštyn kojom. Namas geras, žydra spalva man patinka, vonios irgi, bet man nepatinka žmonės ir čia tvyranti *atmosfera.* Ar žinai, kad Lilė Prais ir tas jos Haris išsiskyrė? Tą dieną, kai jie nuėjo apžiūrėti namo, atsitiko keistas dalykas. Žinai, kai ji vos neiškrito pro langą. Ji sako, kad Haris stovėjo šalia kaip kuolas.

– Džiaugiuosi, kad ji jį pametė. Paršas jis, ne žmogus, – suburbėjo Džimas.

– Nieko gero, kai teki už vyruko tik todėl, kad laukiesi, – pareiškė Čerė. – Žinai, jis nenorėjo jos vesti. Nemalonus tipelis. Taip sakė ir mis Marpl, – susimąsčiusi pridūrė. – Ji kalbėjo apie jį Lilei. Lilė nutarė, kad ji trenkta.

– Mis Marpl? Nežinojau, kad ji jį matė.

– O taip, ji vaikštinėjo ten tą dieną, kai parkrito, ir kai misis Bedkok ją pakėlė ir parsivedė namo. Kaip manai, ar Artūras su misis Bein sueis į krūvą?

Džimas susiraukęs paėmė karinio kreiserio detalę ir įsispoksojo į brėžinį.

– Norėčiau, kad klausytumeisi, kai kalbu, – tarė Čerė.

– O apie ką kalbėjai?

– Apie Artūrą Bedkoką su Mere Bein.

– Dėl Dievo meilės, Čere, jo žmona ką tik numirė! Jūs, moterys! Girdėjau, kad jo nervai vis dar niekam tikę – krūpteli, jei jam ką nors sakai.

– Įdomu, kodėl... Niekada nebūčiau pamaniusi, kad jis taip reaguos.

– Ar negalėtum šiek tiek nukraustyti šito stalo galo? – nutraukė ją Džimas, atsisakydamas rodyti bet kokį susidomėjimą kaimynų reikalais. – Tik tiek, kad galėčiau pasidėti kai kurias detales.

Čerė beviltiškai atsiduso.

– Norėdamas atkreipti dėmesį šiuose namuose, turi būti viršgarsiniu arba turbosraigtiniu lėktuvu, – karčiai tarė. – Tu su savo konstruktoriais!

Ji sudėjo ant padėklo vakarienės likučius ir nunešė juos prie kriauklės. Nutarė indų neplauti, nes šią kasdieninio gyvenimo būtinybę ji visada atidėliodavo kaip galima ilgesniam laikui. Ji sukrovė viską į kriauklę, paskubom užsimetė velvetinį švarkelį ir išėjo iš namų, mestelėdama per petį:

– Užsuksiu pas Gledisę Dikson. Noriu pasiskolinti iškarpą iš "Vogue".

– Gerai, motin, – Džimas palinko prie savo modelio.

Praeidama pro kaimynus, Čerė piktai dėbtelėjo į jų paradines duris. Pasuko už kampo į Blenheim Klouzą ir sustojo prie 16-to namo. Durys buvo atrakintos. Čerė įėjo į prieškambarį ir šūktelėjo:

– Ar Gledisė yra?

– Ar tai tu, Čere? – iš virtuvės iškišo galvą misis Dikson. – Ji savo kambaryje, viršuje, siuva.

– Gerai, aš užlipsiu pas ją.

Čerė užkopė į mažutį miegamąjį, kurimae Gledisė, putli mergina su negražiu veidu, šliaužiojo keliais ir smaigstė popierinę iškarpą ant medžiagos. Jos skruostai buvo išraudę, o burna pilna smeigtukų.

– Sveika, Čere. Žiūrėk, per Harperių išpardavimą Mač Benheme gavau puikią atraižą. Noriu pasisiūti dryžuotą suknelę su pinikais, tokią, kokią pasisiuvau iš terileno.

– Ji bus puiki, – pasakė Čerė.

Gledisė atsikėlė, truputį uždususi.

– Kažkodėl pilvą suka, – pasiskundė ji.

– Tau nereikėtų kirpti iškart po vakarienės, – atsiliepė Čerė. – O dar taip lankstaisi.

– Manau, man reikėtų truputį sulieséti, – pasakė Gledisė, sėsdamasi ant lovos.

– Kas naujo studijoje? – paklausė Čerė, visada godi žinių iš kino pasaulio.

– Nieko ypatinga. Vis dar daug šnekų. Marina Greg vakar grįžo filmuotis ir sukėlė siaubingą skandalą.

– Kodėl?

– Jai nepatiko jos kavos skonis. Žinai, jie pirmoje dienos pusėje visada geria kavą. Ji gurkštelėjo ir pasakė, kad čia kažkas ne taip. Žinoma, tai nesąmonė. Nieko ten negalėjo būti. Ji buvo kavinuke, atneštame tiesiai iš valgyklos. Žinoma, aš visada pilu jai į prašmatnų porcelianinį puoduką, kuris skiriasi nuo kitų, bet kava ta pati. Tad ten nieko tokio negalėjo būti, ar ne?

– Manau, tai nervai, – spėjo Čerė. – Kas atsitiko paskui?

– O, nieko. Misteris Radas tiesiog visus nuramino. Jam tai puikiai sekasi. Jis paėmė iš jos kavą ir išpylė į kriauklę.

– Man regis, tai gana kvaila, – lėtai pratarė Čerė.

– Kodėl?.. Ką turi galvoje?

– Na, jei kažkas išties *buvo* ne taip, dabar apie tai niekas nesužinos.

– Manai, ten iš tiesų galėjo kažkas būti? – baimingai paklausė Gledisė.

– Na... – Čerė gūžtelėjo pečiais, – šventės dieną kažkas buvo jos kokteilyje, tad kodėl negali būti kavoje? Jei iškart nepavyksta, reikia bandyti dar ir dar.

Gledisė krūptelėjo.

– Nepatinka man visa tai, Čere, – tarė ji. – Kažkas iš tiesų nori su ja susidoroti. Žinai, ji vėl gavo grasinančių laiškų, o dar tas atsitikimas su biustu...

– Su kokiu biustu?

– Su marmuriniu. Filmavimo aikštelėje. Ten jie turi kambarį Austrijos dvare su keistu pavadinimu – lyg ir Šotbraunas. Visur paveikslai, porcelianas ir marmuriniai biustai. Vienas stovėjo ant lentynos. Tikriausiai jį nelabai gerai pritvirtino. Šiaip ar taip, pro šalį gatve važiavo sunkus sunkvežimis, ir nuo trinktelėjimo biustas nukrito tiesiai ant kėdės, ant kurios Marina sėdi svarbios scenos su kažkokiu grafu

metu. Kėdė subyrėjo į šipulius. Laimei, tuo metu jie nefilmavo. Misteris Radas jai neprasitarė nė žodeliu, ten padėjo kitą kėdę. Kai ji vakar atėjo ir paklausė, kodėl kėdė pakeista, jis pasakė, kad anoji buvo ne tos epochos, o su šia geresnis filmavimo kampas. Bet jam tai visai nepatiko, galiu tau pasakyti.

Merginos susižvalgė.

– Iš vienos pusės, visai įdomu, – lėtai ištarė Čerė. – Iš kitos – visai ne...

– Manau, nebedirbsiu studijos valgykloje, – pasakė Gledisė.

– Kodėl? Niekas nenori tavęs nunuodyti ar numesti tau ant galvos marmurinį biustą!

– Ne. Bet ne visada nužudo tą, kurį nori. Gali sudoroti ir ką nors kitą. Kaip tądien Heterą Bedkok.

– Taip, tu teisi, – sutiko Čerė.

– Žinai, – prašneko Gledisė, – aš galvojau. Tą dieną buvau Hole, padėjau. Buvau visai netoli jų...

– Kai Hetera mirė?

– Ne, kai ji išpylė kokteilį. Sušlapino visą savo suknelę. Beje, tai buvo graži suknelė, iš tamsiai mėlynos nailoninės taftos. Ji ją nusipirko specialiai tai progai. Ir tai buvo keista.

– Kas keista?

– Tada aš apie tai nepagalvojau. Bet kai galvoju apie tai dabar, manau, kad tai keista.

Čerė laukdama žiūrėjo į ją.

– Dėl Dievo meilės, kas ten keista? – neištvėrusi užsipuolė Gledisę.

– Esu beveik tikra, kad ji tai padarė tyčia.

– Tyčia išpylė kokteilį?

– Taip. Ir manau, kad tai keista. O kaip tu manai?

– Ant visai naujos suknelės? Nė už ką nepatikėsiu.

– Įdomu, – prabilo Gledisė, – ką Artūras Bedkokas darys su visais Heteros drabužiais. Ta suknelė išsivalys. Arba galėčiau panaudoti pusę jos. Ten puikus platus sijonas. Kaip manai, ar Artūras Bedkokas labai mane smerks, jei paprašysiu

parduoti ją man? Jos beveik nereikės persiūti, o medžiaga puiki.

– Ir tavęs... – Čerė užsikirto, – tai netrikdo?

– Kas netrikdo?

– Na... turėtum suknelę, su kuria numirė kita moteris... Noriu pasakyti, mirė tokia mirtimi.

Gledisė įbedė į ją akis.

– Apie tai nepagalvojau, – prisipažino. Ji kurį laiką svarstė. Tada pralinksmėjo.

– Nemanau, kad tai svarbu, – pasakė. – Pagaliau kiekvieną kartą, kai perki padėvėtus drabužius, paprastai tas, kuris juos dėvėjo, būna miręs, ar ne?

– Taip. Bet tai ne tas pats.

– Manau, tavo vaizduotė per gyva, – pasipriešino Gledisė. – Tai puiki tamsiai mėlyna spalva, o medžiaga išties brangi. O dėl to keisto reikalo, – tęsė ji susimąsčiusi, – manau, rytoj ryte pakeliui į darbą užeisiu į Gosingtoną ir pasikalbėsiu apie tai su misteriu Džiuzepe.

– Ar su italu liokajumi?

– Taip. Jis siaubingai gražus. Akys žiburiuoja. Jo baisus charakteris. Kai mes einame ten padėti, jis mus, merginas, siaubingai vaiko, – ji sukikeno. – Bet mes ant jo nepykstame. Kartais jis gali būti baisiai mielas... Šiaip ar taip, aš tiesiog galėsiu jam viską papasakoti ir paklausti, ką turėčiau daryti.

– Nesuprantu, ką nori jam papasakoti, – nustebo Čerė.

– Na, tai buvo keista, – Gledisė aiškiai nenorėjo atsisakyti pamėgto apibūdinimo.

– Aš manau, – tarė Čerė, – kad tau paprasčiausiai reikia priežasties nueiti paplepėti su misteriu Džiuzepe. Būk atsargi, mergužėle. Žinai, kokie tie italų emigrantai! Visur moka alimentus. Italai karštakraujai ir aistringi.

Gledisė svajingai atsiduso.

Čerė pažiūrėjo į putlų strazdanotą draugės veidą ir nutarė, kad jos įspėjimai nereikalingi. "Misteris Džiuzepė, – pagalvojo ji, – turi ir saldesnių uogelių".

II

– Aha! – šūktelėjo daktaras Heidokas. – Narpliojate!

Jis pažiūrėjo į mis Marpl, paskui į baltos pūkuotos vilnos krūvelę.

– Pats pasiūlėte man narplioti, nes megzti nebegaliu, – atsakė mis Marpl.

– Ir darote tai labai stropiai.

– Skaičiuodama padariau klaidą. Viskas nuėjo šuniui ant uodegos, ir man teko išardyti. Čia labai sudėtingas raštas.

– Ką jums reiškia sudėtingi raštai! Vienas juokas.

– Tikriausiai man su mano regėjimu reikėtų užsiimti tik paprastu mezgimu.

– Jums tai greitai nusibostų. O žinote, aš pamalonintas, kad paklausėte mano patarimo.

– Argi aš ne visada klausau jūsų patarimų, daktare?

– Tik tada, kai jie jums patinka, – tarė daktaras Heidokas.

– Sakykite, daktare, ar tikrai mezgimą turėjote galvoje, kai davėte man šį patarimą?

Jis pastebėjo vylingą liepsnelę jos akyse ir nusišypsojo.

– Kaip jums sekasi narplioti žmogžudystę? – pasiteiravo.

– Bijau, kad mano sugebėjimai nebe tie, – atsidususi papurtė galvą mis Marpl.

– Nesąmonė, – atšovė daktaras Heidokas. – Tik nesakykite, kad nepadarėte tam tikrų išvadų.

– Žinoma, pasidariau išvadas. Labai aiškias.

– Pavyzdžiui? – pasmalsavo Heidokas.

– Jei su kokteilio taure tądien buvo atliekamos kažkokios manipuliacijos... aš kol kas ne visai įsivaizduoju, kaip tai galėjo nutikti...

– Gal nuodai buvo paruošti iš anksto ir įsiurbti į pipetę,

– spėjo Heidokas.

– Jūs toks profesionalas, – susižavėjo mis Marpl. – Bet net man atrodo labai keista, kad niekas nematė, kaip tai atsitiko.

– Maža nužudyti. Reikia, kad dar kas nors būtų tai *matęs*! Taip?

– Jūs puikiai suprantate, ką turiu galvoje, – atsakė mis Marpl.

– Žudikas turėjo rizikuoti, – tarė Heidokas.

– O taip. Aš dėl to nesiginčiju. Tačiau ten buvo, kiek aš išsiklausinėjau ir suskaičiavau, nuo aštuoniolikos iki dvidešimties žmonių. Man rodos, kad iš dvidešimties žmonių nors vienas turėjo matyti tą veiksmą.

Heidokas linktelėjo.

– Išties galima būtų taip manyti. Bet aišku, kad niekas nieko nematė.

– Įdomu, – susimąsčiusi pasakė mis Marpl.

– Apie ką jūs?

– Na, yra trys galimybės. Tarkime, kad mažiausiai vienas žmogus turėjo kažką matyti. Vienas iš dvidešimties. Manau, spėjimas visai logiškas.

– Man jis atrodo ginčytinas, – atkirto Heidokas. – Aš jau matau vieną iš tų siaubingų tikimybių teorijos uždavinių, kur yra šeši vyrai su baltomis skrybėlėmis, šeši vyrai su juodomis skrybėlėmis, ir reikia matematiniu būdu nustatyti, kaip jie pasikeis skrybėlėmis. Jei pradėsite galvoti apie tokius dalykus, išeisite iš proto. Užtikrinu jus.

– Apie nieką panašaus negalvojau, – paprieštaravo mis Marpl. – Tiesiog pamaniau, jog visai tikėtina...

– Taip, – susimąstęs ištarė Heidokas, – čia jums gerai sekasi. Ir visada sekėsi.

– Žinote, *tikėtina*, – tęsė mis Marpl, – kad iš dvidešimties žmonių mažiausiai vienas turėjo būti pastabus.

– Pasiduodu, – pareiškė Heidokas. – Sakykite tris galimybes.

– Bijau, jos kiek schemiškos, – pradėjo mis Marpl. – Aš dar gerai jų neapmąsčiau. Inspektorius Kredokas, o prieš jį tikriausiai Frenkas Kornišas apklausė, žinoma, visus ten buvusius. Tad natūralu teigti, jog, jei kas nors pastebėjo ką nors įtartina, jis apie tai papasakotų.

– Ar tai viena iš jūsų galimybių?

– Ne, žinoma, ne, – atsakė mis Marpl, – nes tai neįvyko. Ir reikia pabandyti suprasti, kodėl, jei kas nors ką nors *matė,* jis apie tai nepapasakojo.

– Aš klausau.

– Pirma galimybė, – mis Marpl skruostai išraudo nuo jaudinimosi. – Asmuo, kuris tai matė, nesuvokė, ką mato. Žinoma, tai reikštų, kad jis yra gana kvailas žmogelis. Sakykime, kas nors, kuris viską suvokia tik regėjimu, o ne protu. Toks asmuo, jei jo paklaustų: "Ar matėte ką nors metantį kažką į Marinos Greg taurę?" atsakytų: "O ne", bet jei paklaustumėte "Ar matėte, kaip kažkas tiesė ranką prie Marinos Greg taurės?" atsakytų: "O taip, žinoma, mačiau".

Heidokas nusijuokė.

– Pripažįstu, jog nenorime galvoti, kad kažkas iš mūsų gali būti visiškas kretinas. Gerai, aš sutinku su jūsų pirma galimybe. Kretinas matė, bet nesuprato veiksmo prasmės. O antroji galimybė?

– Ši ne tokia aiški, bet manau, kad čia *yra* galimybė. Galėjo būti žmogus, kuriam kažko dėjimo į taurę veiksmas yra natūralus.

– Pala pala, paaiškinkite tai.

– Man atrodo, kad šiais laikais, – pradėjo mis Marpl, – visi nuolat ką nors įdeda į valgį ir gėrimą. Mano jaunystėje buvo laikoma labai blogu tonu gerti vaistus prie stalo. Tai buvo lygu viešam nosies šnypštimui. Taip tiesiog nebuvo *daroma.* Jei jums *reikėdavo* išgerti tabletes, piliules ar šaukštą vaistų, išeidavote iš kambario. Dabar viskas kitaip. Kai svečiavausi pas savo sūnėną Reimondą, pastebėjau, kad kai kurie jo svečiai turi visą buteliukų su piliulėmis ir tabletėmis

rinkinį. Vartoja jas valgydami, prieš valgį ar po valgio, jie nešiojasi aspiriną ir kitus vaistus rankinėse ir nuolatos juos geria – su puodeliu arbatos ar su popietine kava. Suprantate, ką turiu galvoje?

– O taip, – atsakė daktaras Heidokas. – Dabar aš jus suprantu, ir tai man atrodo įdomu. Norite pasakyti, kad kas nors... – jis nutilo. – Pasakykite tai pati.

– Noriu pasakyti, kad visai įmanoma, rizikinga, bet įmanoma, kad kas nors paėmė tą taurę, ir stebėtojas pamanė, kad taurė to žmogaus rankose jam ir priklauso. Jis ar ji įpylė ten kažką visai atvirai. Tokiu atveju niekas net neatkreipė dėmesio.

– Nors jis... ar ji negalėjo būti tuo įsitikinę, – pareiškė Heidokas.

– Taip, – sutiko mis Marpl, – tai būtų rizikingas lošimas, bet taip *galėjo* atsitikti. Ir pagaliau, – tęsė ji, – yra trečia galimybė.

– Pirma galimybė – kretinas, – pasakė daktaras. Antra galimybė – lošėjas. Kokia gi trečia galimybė?

– Kažkas matė, kas nutiko, ir sąmoningai laiko liežuvį už dantų.

Heidokas paniuro.

– Dėl kokių priežasčių? – pasidomėjo. – Manote, dėl šantažo? Jei taip...

– Jei taip, tai labai pavojingas sumanymas, – užbaigė mis Marpl.

– Taip, iš tiesų, – jis atidžiai apžiūrėjo taikią seną damą su baltu vilnoniu megztiniu ant kelių. – Ir būtent trečia galimybė jums atrodo tinkamiausia?

– Ne, – atsakė mis Marpl, – aš ne tokia kategoriška. Po mano kojomis dar nėra tvirto pagrindo. Jei tik, – atsargiai pridūrė, – neužmuš dar ko nors.

– Manote, nužudys dar ką nors?

– Tikiuosi, kad ne, – atsakė mis Marpl. – Tikiuosi ir meldžiuosi, kad ne. Bet tai nutinka taip dažnai, daktare

Heidokai. Tai toks liūdnas ir gąsdinantis dalykas. Tai nutinka taip dažnai.

17 SKYRIUS

Ela padėjo telefono ragelį, nusišypsojo ir išėjo iš taksofono. Ji buvo patenkinta savimi.

– Visagalis vyresnysis inspektorius Kredokas! – sumurmėjo. – Aš dvigubai geriau galiu atlikti darbą. Variacijos tema: "Spruk, tave užklupo!"

Ji su nemažu pasitenkinimu įsivaizdavo kančias, kurias neseniai kentė žmogus kitame laido gale. Tas vos girdimas grasinantis šnabždesys ragelyje: "Aš tave mačiau..."

Ji tyliai nusijuokė, o jos burną iškreipė žiauri ir piktdžiugiška šypsena. Psichologas stebėtų ją susidomėjęs. Tik prieš tris dienas ji pirmą kartą pajuto valdžios jausmą. Vargu ar suvokė, kaip stipriai tas jausmas ją užvaldė...

"Prakeikta senė", – pagalvojo ji. Eidama keliu, nugara jautė ją sekantį misis Bentri žvilgsnį.

Nei iš šio, nei iš to jai į galvą atėjo frazė.

Ir sienos turi ausis...

Nesąmonė. Niekas negalėtų įtarti, kad tai ji šnibždėjo šiuos grasinimus...

Ela sučiaudėjo.

– Velnias griebtų tą šienslogę, – pasakė.

Kai ji įėjo į kontorą, Džeisonas Radas stovėjo prie lango.

Jis atsisuko.

– Niekur negaliu tavęs rasti.

– Man reikėjo pasikalbėti su sodininku. Ten... – ji užsikirto, pamačiusi jo veido išraišką.

Ji trumpai paklausė:

– Kas yra?

Atrodė, jo akys įdubo dar giliau. Visas klouno linksmumas kažkur išgaravo. Tai buvo streso prispaustas žmogus. Ji ir anksčiau matė jį stresinėse situacijose, bet tokio – niekada.

Ji vėl paklausė:

– Kas yra?

Jis padavė jai popieriaus lapą.

– Tai tos kavos analizės rezultatai. Kavos, kuria Marina pasiskundė ir atsisakė ją gerti.

– Jūs pasiuntėte ją analizei? – sunerimusi paklausė Ela. – Bet jūs išpylėte ją į kriauklę. Aš gi mačiau.

Jis nusišypsojo savo plačia burna.

– Aš pakankamai miklus, Ela, – tarė. – Tu to nežinojai, tiesa? Taip, didžiąją dalį jos išpyliau, bet truputį palikau analizei.

Ji pažiūrėjo į popierių, kurį laikė rankoje.

– Arsenas? – netikėdama paklausė.

– Taip, arsenas.

– Tad Marina buvo teisi, sakydama, kad kava kartoka?

– Kaip tik čia ji buvo neteisi. Arsenas visai beskonis. Bet instinktas jos neapgavo.

– O mes galvojome, kad jai paprasčiausia isterija!

– Žinoma, isterija! O kam jos nebūtų? Praktiškai prie jos kojų numiršta moteris. Ji gauna grasinančius raštelius. Tikiuosi, šiandien dar nė vienas neatėjo?

Ela pakratė galvą.

– Kas mėto tą velniavą? O, manau, tai pakankamai lengva: visi langai atlapoti. Bet kas gali įlįsti.

– Norite pasakyti, turėtume užsidaryti visomis spynomis ir skląsčiais? Bet taip karšta. Be to, pas mus yra namą saugantis žmogus.

– Taip, ir aš nenorėčiau jos dar labiau gąsdinti. Visi tie rašteliai neverti nė surūdijusio skatiko. Bet arsenas, Ela, arsenas... tai visai kas kita...

– Name niekas negali manipuliuoti maistu.

– Tu įsitikinusi, Ela? Įsitikinusi?

– Tai iškart pastebėtų. Niekas pašalinis...

Jis nutraukė ją:

– Už pinigus, Ela, žmonės gali padaryti bet ką.

– Bet ne žudyti.

– Net ir tai. Jie gali ir nesuprasti, kad *žudo*... Tarnai...

– Tarnais aš pasitikiu.

– Paimkime Džiuzepę. Abejoju, ar labai pasitikėčiau Džiuzepe, jei šneka eitų apie pinigus... Jis pakankamai seniai dirba pas mus, bet...

– Ar reikia taip save kankinti, Džeisonai?

Jis susmuko ant kėdės, pasilenkė į priekį, o ilgas rankas nukorė tarp kelių.

– Ką daryti? – tyliai ir lėtai tarė jis. – Dieve mano, ką daryti?

Ela tylėjo ir žiūrėjo į jį.

– Ji čia buvo laiminga, – pasakė jis.

Džeisonas Radas kalbėjo greičiau su savimi nei su Ela. Žiūrėjo žemyn, į kilimą tarp kelių. Jei būtų pakėlęs akis, jos veido išraiška būtų jį nustebinusi.

– Ji buvo laiminga, – pakartojo. – Tikėjosi, kad bus laiminga ir buvo laiminga. Taip ji kalbėjo tądien, kai misis... kaip ten ją?

– Bentri?

– Taip, kai misis Bentri atėjo puodeliui arbatos. Ji sakė, kad čia "taip ramu". Kad pagaliau rado vietą, kur galės įsikurti, būti laiminga ir jaustis saugi. Dėl Dievo, saugi!

– Gyveno laimingai ir amžinai? – Elos balse girdėjosi nežymi ironija. – Panašu į pasaką.

– Šiaip ar taip, ji tuo tikėjo.

– Bet ne jūs, – neatlyžo Ela. – Juk jūs niekada netikėjote, kad taip bus.

Džeisonas Radas nusišypsojo.

– Ne, žinoma, bet išties galvojau, kad kurį laiką – metus dvejus – bus ramybės ir tylos periodas. Ji galėjo tapti kitu žmogumi, įgyti pasitikėjimo savimi. Ji juk moka būti laiminga.

Kai ji laiminga, ji kaip vaikas. Tikras vaikutis. Ir še tai tau...

Ela pasimuistė kėdėje.

– Visko pasitaiko, – šiurkščiai pasakė. – Toks gyvenimas. Tiesiog reikia jį priimti. Kai kurie tai moka, kai kurie ne. Ji priklauso pastariesiems.

Ji sučiaudėjo.

– Tavo šienslogė vėl paaštrėjo?

– Taip. Tiesa, Džiuzepė išvažiavo į Londoną.

– Į Londoną? – nusistebėjo Džeisonas. – Kodėl?

– Kažkokie šeimyniniai rūpesčiai. Jis turi giminių Soho rajone, ir vienas iš jų smarkiai susirgo. Jis nuėjo pas Mariną, o ši pasakė, kad viskas gerai, tad aš daviau jam laisvadienį. Grįš šį vakarą. Jūs neprieštaraujate?

– Ne, – atsakė Džeisonas. – Neprieštarauju...

Jis atsistojo ir ėmė vaikštinėti po kambarį.

– Jei galėčiau išsivežti ją... dabar... nedelsiant...

– Pradėti viską nuo nulio? Jūs tik pagalvokite...

Jis pakėlė balsą:

– Galiu galvoti tik apie Mariną. Ar nesupranti? Ji pavojuje. Tai viskas, apie ką galiu galvoti.

Ela norėjo kažką pasakyti, bet persigalvojo.

Dar kartą dusliai nusičiaudėjo ir atsistojo.

– Geriau eisiu inhaliatoriaus.

Ji išėjo iš kambario ir pasuko į savo miegamąjį. Jos galvoje aidėjo tas pats žodis.

Marina... Marina... Marina... Visada Marina.

Joje užvirė pyktis. Ji bandė jį nugalėti. Užėjo į vonią ir pasiėmė inhaliatorių.

Įstatė antgalį į vieną šnervę ir paspaudė.

Pavojaus signalas akimirką pavėlavo... Jos smegenys atpažino nepažįstamą kartaus migdolo kvapą, bet nespėjo suparalyžiuoti spaudžiančio piršto...

18 SKYRIUS

I

Frenkas Kornišas padėjo ragelį.

– Mis Briuster išvyko iš Londono visai dienai,- pranešė.

– Štai kaip? – nustebo Kredokas.

– Kaip manai, ar ji...

– Nežinau. Nėra pagrindo taip galvoti, bet aš nežinau. Ardvikas Fenas?

– Jo nėra. Paprašiau perduoti, kad jis tau paskambintų. O Margo Bens, asmeninė fotografė, iškviesta kažkur į kaimą. Jos lepšis partneris nežino, kur, ar tik pasakė, kad nežino. O liokajus skubiai iškūrė į Londoną.

– Įdomu, – susimąstęs pasakė Kredokas, – ar liokajus tik neišdūmė visam laikui? Visada įtariu mirštančius giminaičius. Kodėl jam taip staiga prireikė šiandien išvykti į Londoną?

– Jis lengvai galėjo įpilti cianidą į inhaliatorių prieš išvykdamas.

– Bet kas galėjo.

– Bet manau, kad jis kelia didžiausių įtarimų. Vargu ar tai galėjo būti pašalinis asmuo.

– O taip, galėjo. Tik reikia pasirinkti tinkamą momentą. Gali palikti mašiną šoniniame keliuke, palaukti, kol visi susirinks į valgomąjį, ir, įlipęs pro langą, užlipti viršun. Krūmai auga prie pat namo.

– Velnioniškai rizikinga.

– Žinai, kad šiam žudikui rizika nesvarbi. Tai buvo aišku

nuo pat pradžių.

– Apačioje budėjo mūsų žmogus.

– Žinau. Vieno žmogaus nepakanka. Kol čia buvo tik mėtomi tie anoniminiai laiškučiai, aš nesirūpinau. Pati Marina Greg saugoma. Net nepamaniau, kad dar kažkam gresia pavojus. Aš...

Suskambėjo telefonas. Kornišas pakėlė ragelį.

– Tai "Dorčesteris". Skambina Ardvikas Fenas.

Jis perdavė ragelį Kredokui.

– Misteri Fenai? Čia Kredokas.

– O taip. Girdėjau, kad jūs man skambinote. Buvau išvykęs visai dienai.

– Man nemalonu jums sakyti, misteri Fenai, kad šį rytą mirė mis Zielinski – nunuodyta cianidu.

– Iš tiesų? Aš sukrėstas. Nelaimingas atsitikimas? Ar ne?

– Ne. Į inhaliatorių, kurį ji buvo įpratusi vartoti, kažkas įpylė ciano vandenilio rūgšties.

– Aišku. Taip, aišku...– stojo trumpa pauzė. – O ar galiu paklausti, kodėl jūs man pranešate apie šį nemalonų įvykį?

– Jūs pažinojote mis Zielinski, misteri Fenai?

– Žinoma. Pažinojau ją keletą metų. Bet ji nebuvo artima draugė.

– Mes tikėjomės, kad gal galėsite mums padėti.

- Kokiu būdu?

– Mes galvojome, gal galite atspėti, koks buvo žudiko motyvas. Ji atvažiavo čia iš kitos šalies. Mes labai mažai žinome apie jos draugus, ryšius ir jos gyvenimo aplinkybes.

– Siūlau apie tai paklausti Džeisono Rado.

– Žinoma. Mes taip ir padarėme. Bet gal yra galimybė sužinoti iš jūsų apie ją kažką, ko nežino jis.

– Bijau, kad ne. Aš nieko nežinau apie Elą Zielinski, išskyrus tai, kad ji buvo gabi jauna moteris, kuri puikiai atlikdavo savo darbą. Apie jos asmeninį gyvenimą nieko nežinau.

– Tad neturite jokių versijų?

Kredokas buvo pasiruošęs išgirsti neigiamą atsakymą, bet jo nuostabai jis nenuskambėjo. Stojo tyla. Jis girdėjo, kaip Ardvikas Fenas šniokštuoja kitame laido gale.

– Ar jūs klausote, vyresnysis inspektoriau?

– Taip, misteri Fenai. Aš klausau.

– Nusprendžiau jums kai ką papasakoti. Tai gali jums padėti. Kai išgirsite, ką pasakysiu, suvoksite, kad turėjau priežasčių apie tai nekalbėti. Bet spėju, kad tai nebūtų protinga. Štai faktai. Prieš porą dienų man paskambino. Skambintojas šnibždėjo. Jis pasakė: *Aš tave mačiau... Aš mačiau, kaip tu dėjai tabletes į stiklą... Tu nežinojai, kad buvo liudininkas, ar ne? Šiam kartui tiek – labai greitai tau bus pasakyta, ką turi daryti."*

Kredokas nustebęs šūktelėjo.

– Nustebote, ar ne, misteri Kredokai? Kategoriškai jus užtikrinu, kad kaltinimas visiškai nepagrįstas. Aš *nedėjau* tablečių į niekieno taurę. Prisiekiu, kad niekas negalės įrodyti, jog taip padariau. Tai absurdiška. Tačiau galima manyti, kad Ela Zielinski mėgino šantažuoti.

– Jūs atpažinote jos balsą?

– Iš šnabždesio negalima atpažinti žmogaus. Bet tai buvo Ela Zielinski.

– Iš kur jūs žinote?

– Šnabždėtojas dusliai nusičiaudėjo, prieš padėdamas ragelį. Žinau, kad mis Zielinski sirgo šienslogė.

– Ir ką jūs manote?

– Manau, kad mis Zielinski pirmu bandymu papuolė ne ant to žmogaus. Man atrodo įmanoma, kad vėliau jai pasisekė labiau. Šantažas gali būti pavojingas žaidimas.

Kredokas suėmė save į rankas.

– Turiu padėkoti jums už pareiškimą, misteri Fenai. Nedidelis formalumas, bet man reikės pasitikrinti, kur jūs šiandien buvote.

– Žinoma. Mano vairuotojas galės jums suteikti tikslią informaciją.

Kredokas padėjo ragelį ir pakartojo, ką sakė Fenas. Kornišas švilptelėjo.

– Arba jis visiškai neįtartinas, arba...

– Arba tai genialus blefas. Taip gali būti. Jis toks žmogus, kurio nervai pakankamai stiprūs. Jei yra bent menkiausia galimybė, kad Ela Zielinski kur nors užsirašė apie savo įtarimus, tai šis mėginimas griebti jautį už ragų yra puikus blefas.

– O jo alibi?

– Mes susiduriame su labai gerais, bet padirbtais alibi,– pasakė Kredokas. – Jis galėtų labai daug už jį užmokėti.

II

Džiuzepė grįžo į Gosingtoną po pusiaunakčio. Nuo Mač Benhemo jis važiavo taksi, nes paskutinis traukinys į Sent Meri Midą jau buvo išėjęs.

Jo nuotaika buvo puiki. Prie vartelių užsimokėjo taksistui ir nuėjo trumpiausiu keliu – pro krūmus. Savo raktu atsirakino užpakalines duris. Namuose buvo tamsu ir tylu. Džiuzepė uždarė duris ir užstūmė skląstį. Pasisukęs į laiptus, kurie vedė į jo patogų miegamąjį su vonia, pajuto skersvėjį. Tikriausiai kažkur atidarytas langas. Nutarė dėl to nesijaudinti. Šypsodamasis užlipo laiptais ir įdėjo raktą į durų užraktą. Laikydavo savo miegamąjį užrakintą. Pasukęs raktą ir pastūmęs duris, ant nugaros pajuto kažkokį kietą apvalų žiedą. Balsas pasakė:

– Pakelk rankas ir nerėk.

Džiuzepė skubiai pakėlė rankas. Rizikuoti nevertėjo. Pagaliau, ko gi jis galėjo griebtis?

Kažkas du kartus nuspaudė gaiduką.

Džiuzepė parkrito...

Bianka pakėlė galvą nuo pagalvės.

"Ar tai šūvis?.." Ji buvo beveik tikra, kad girdėjo šūvį... Šiek tiek luktelėjo. Tada nutarė, kad suklydo, ir vėl atsigulė.

19 SKYRIUS

– Tai siaubinga, – pasakė mis Nait. Ji pasidėjo savo ryšulėlius ir atsikvėpė.

– Atsitiko kas nors? – paklausė mis Marpl.

– Tikrai nenorėčiau apie tai jums pasakoti, brangute. Jus tai gali sujaudinti.

– Jei nepapasakosite jūs, – pasakė mis Marpl, – tai padarys kas nors kitas.

– Taip, brangute, – sutiko mis Nait. – Visi per daug šneka. Bet aš niekada nieko nekartoju. Esu labai atsargi.

– Jūs sakėte, – nutraukė ją mis Marpl, – kad atsitiko kažkas siaubinga.

– Tai man tikrai padarė įspūdį, – pasakė mis Nait. – Ar jums nepučia nuo lango, brangute?

– Man patinka grynas oras, – nuramino ją mis Marpl.

– Taip, bet juk jums negalima persišaldyti, tiesa? – šelmiškai paklausė mis Nait. – Štai ką jums pasakysiu. Tuoj nubėgsiu ir paruošiu jums skanų plaktą kiaušinį. Mums jis turi patikti, tiesa?

– Nežinau, ar jums jis patiks, – atsakė mis Marpl. – Būčiau patenkinta, jei jūs pati jį išgertumėte, jei jis jums patinka.

– Na na, – mis Nait pagrūmojo pirštu, – labai didžiuojamės savo juokeliais, ar ne?

– Bet jūs ruošėtės man kažką papasakoti, – priminė mis Marpl.

– Tik jūs neturite jaudintis, – paliepė mis Nait, – nes aš tikra, kad su mumis įvykis niekaip nesusijęs. Bet prisiveisė tiek visokių amerikiečių gangsterių, kad mums nėra ko stebėtis.

– Vėl kažką nužudė, – pasakė mis Marpl. – Ar atspėjau?

– O, brangute, jūs tokia įžvalgi. Nežinau, kaip jums tai atėjo į galvą.

– Tiesą pasakius, – susimąsčiusi tarė mis Marpl, – aš to laukiau.

– O, nejaugi! – šūktelėjo mis Nait.

– Kas nors visada ką nors pastebi, – tarė mis Marpl, – tik kartais reikia tam tikro laiko, kad suprastų, ką matė. Kas gi auka?

– Italas liokajus. Jį nušovė šiąnakt.

– Aišku, – susimąsčiusi pasakė mis Marpl. – Taip, man reikėjo suvokti, kad jis suspės anksčiau suprasti svarbą to, ką matė...

– Na, ką jūs! – šūktelėjo mis Nait. – Jūs kalbate, lyg viską žinotumėte. Kodėl gi jį nužudė?

– Spėju, – susimąsčiusi atsakė mis Marpl, – kad jis mėgino ką nors šantažuoti.

– Kalbama, kad jis vakar važiavo į Londoną.

– Šit kaip? Tai labai įdomu, ir, manau, kelia tam tikrų minčių.

Mis Nait nuėjo į virtuvę, pasiryžusi pagaminti maistingą gėrimą. Mis Marpl vis dar sėdėjo susimąsčiusi, kol jos minčių nenutraukė garsus siurblio ūžimas, lydimas Čerės dainos. Madingiausia mėnesio dainelė: "Aš pasakiau tau, o tu pasakei man".

Mis Nait iškišo galvą pro virtuvės duris.

– Čere, prašyčiau nekelti tiek triukšmo, – pasakė. – Tu juk nenori trukdyti mis Marpl, tiesa? Negalima būti tokiai nedėmesingai.

Ji uždarė virtuvės duris, o Čerė pasakė arba pati sau, arba kažkur į erdvę:

– O kas tau sakė, kad gali vadinti mane Čere, tu sena karve?

Siurblys ir toliau ūžė, bet Čerė ėmė dainuoti tyliau. Mis Marpl pašaukė garsiu skambiu balsu:

– Čere, užeik pas mane minutėlei!

Čerė išjungė siurblį ir atidarė svetainės duris.

– Nenorėjau jums trukdyti savo dainavimu, mis Marpl.

– Tavo dainos kur kas malonesnės už tą baisų siurblio ūžimą, – atsiliepė mis Marpl. – Bet pripažįstu, kad reikia žengti koja kojon su gyvenimu. Beprasmiška prašyti jūsų, jaunųjų, naudotis šepečiu ir skuduru, kaip seniau.

– Ką? Šliaužioti keliais su skuduru ir šepečiu? – Čerė nustebo ir išsigando.

– Taip, kur tai girdėta, – pasakė mis Marpl. – Užeik ir uždaryk duris. Pasišaukiau tave, nes norėjau pasikalbėti.

Čerė paklusniai išpildė prašymą ir priėjo prie mis Marpl, žiūrėdama klausiančiu žvilgsniu.

– Turime mažai laiko, – pasakė mis Marpl. – Ta senė – turiu galvoje mis Nait – bet kurią akimirką gali įeiti su savo plaktu kiaušiniu.

– Aš manau, kad jis jums naudingas. Suteiks žvalumo, – autoritetingai pareiškė Čerė.

– Tu girdėjai, – pradėjo mis Marpl, – kad praėjusią naktį Gosington Hole nušovė liokajų?

– Ką, tą italiūkštį? – šūktelėjo Čerė.

– Taip. Rodos, jį vadino Džiuzepe.

– Ne, negirdėjau, – atsakė Čerė. – Girdėjau, kad vakar misterio Rado sekretorę ištiko širdies smūgis, o kažkas net pasakė, kad ji numirė, bet įtariu, kad tai tik gandas. O kas jums pranešė apie liokajų?

– Mis Nait.

– Ryte nemačiau nieko, su kuo būtų galima pasikalbėti, – paaiškino Čerė. – Manau, naujiena ką tik pasklido.

– Vadinasi, jį pritvojo? – paklausė ji.

– Tikriausiai taip, – atsakė mis Marpl.

– Čia puiki vieta pašnekesiams, – pasakė Čerė ir susimąsčiusi pridūrė:

– Įdomu, ar Gledisė suspėjo su juo pasimatyti?

– Gledisė?

– Ai, ji mano draugė. Kaimynė. Dirba studijos

valgykloje.

– Ir ji kalbėjosi su tavimi apie Džiuzepę?

– Taip, jai kai kas pasirodė keista, ir ji nusprendė paklausti jo, ką jis apie tai mano. Bet, mano manymu, tai buvo tiesiog priežastis – ji truputį juo žavisi. Aišku, jis gražutis, ir visi italai moka apsukti galvas. Nors aš ją perspėjau, kad būtų atsargesnė. Juk žinote, kokie tie italai.

– Vakar jis važiavo į Londoną, – įsiterpė mis Marpl, – ir, kiek supratau, grįžo tik vakare.

– Įdomu, ar jai pavyko su juo pasimatyti prieš jam išvykstant.

– Kodėl ji norėjo jį pamatyti, Čere?

– Tiesiog kai kas jai ten pasirodė keista.

Mis Marpl smalsiai pažiūrėjo į ją.

– Ji irgi padėjo vakarėlio metu, – paaiškino Čerė. – Šventės dieną. Žinote, kai misis Bedkok buvo nunuodyta.

– Taip? – mis Marpl atrodė budresnė nei paprastai. Priminė foksterjerą, tykantį prie žiurkės olos.

– O kai kas, ką ji pamatė, jai pasirodė truputį keista.

– Kodėl gi ji nenuėjo į policiją?

– Na, matote, ji nemanė, kad tai svarbu, – paaiškino Čerė. – Šiaip ar taip, pamanė, kad pirmiausia reikėtų pasitarti su misteriu Džiuzepe.

– Ką gi ji pamatė tą dieną?

– Tiesą pasakius, tai, ką ji man pasakė, atrodė visiška nesąmonė! – tarė Čerė. – Aš maniau, kad ji gal tiesiog mane mulkina ir nori susitikti su misteriu Džiuzepe dėl kažkokios kitos priežasties.

– Ką ji *sakė?* – mis Marpl kantriai pakartojo klausimą.

Čerė susiraukė.

– Ji kalbėjo apie misis Bedkok ir kokteilį ir pasakė, kad buvo netoli jos tuo metu. Ir pasakė, kad ji pati tai padarė.

– Ką pati padarė?

– Užsipylė kokteilį ant savo suknelės ir ją sugadino.

– Nori pasakyti, kad ji buvo nevikri?

– Ne, tai ne nevikrumas. Gledisė sakė, kad ji tai padarė *tyčia,* kad ji *norėjo* tai padaryti. Na, tai visai beprasmiška, o kaip jūs manote?

Mis Marpl sumišusi pakraipė galvą.

– Ne, – pasakė. – Iš tiesų nematau čia jokios prasmės.

– Be to, ji buvo apsivilkusi naują suknelę, – tęsė Čerė. – Todėl ir kilo šis klausimas. Gledisė galvojo, ar ji galės ją nusipirkti. Sakė, kad ji turi išsiplauti, bet ji nenorinti eiti ir pati prašyti jos misterio Bedkoko. Gledisė puiki siuvėja, ir ji pasakė, kad medžiaga gera. Tamsiai mėlyna dirbtinė tafta. Ir ji sakė, kad net jei medžiaga *sugadinta* ten, kur buvo apipilta kokteiliu, ji galėtų paimti dalį medžiagos – maždaug pusę, nes ten vienas iš tų plačių sijonų.

Mis Marpl kurį laiką mąstė apie siuvimo problemas, tada atidėjo jas į šalį.

– Bet tu manai, kad tavo draugė Gledisė kažką nuo tavęs slėpė?

– Na, aš tiesiog nežinau. Jei tai viskas, ką ji matė, – kad Hetera Bedkok tyčia užsipylė ant savęs kokteilį, – nežinau, apie *ką* tokiu atveju galima klausti misterį Džiuzepę.

– Iš tiesų, – pasakė mis Marpl ir atsiduso. – Bet visada įdomu, kai nesuprantama. Jei negali suprasti, ką reiškia tas ar kitas dalykas, vadinasi, žiūri į jį iš netinkamos pusės. Arba ne viską apie jį žinai. Tikriausiai čia tas pats atvejis, – vėl atsiduso ji. – Gaila, kad Gledisė iš karto nepranešė policijai.

Atsidarė durys, ir į svetainę skubiai įėjo mis Nait, nešdama aukštą stiklinę su puikia šviesiai geltonų putų kauge.

– Na štai, brangioji, – pasakė ji. – Nedidelės vaišės. Mums tai turi patikti.

Ji pristūmė mažą staliuką prie šeimininkės. Paskui atsisuko į Čerę.

– Siurblys, – pasakė lediniu balsu, – stovi pačioje netinkamiausioje vietoje. Aš vos neužkliuvau už jo.

– Iš tiesų, – susigriebė Čerė. – Geriau eisiu dirbti.

Ji išėjo.

– O, jau ta misis Beiker! – atsiduso mis Nait. – Visą laiką tenka ją už ką nors peikti. Palieka siurblį kur papuolė ir ateina paplepėti su jumis. O jums reikia ramybės.

– Aš pati ją pašaukiau, – paaiškino mis Marpl.

– Tikiuosi, pasakėte jai, kad lova ne taip klojama? – neatstojo mis Nait. – Aš buvau tiesiog sukrėsta, kai vakar vakare atėjau paruošti jūsų lovos. Man teko viską perdaryti.

– Jūs labai maloni, – padėkojo mis Marpl.

– O, aš niekada negailiu pastangų, jei galiu būti naudinga, – pareiškė mis Nait. – Dėl to čia ir esu, tiesa? Kuriu artimam žmogui kiek galima daugiau patogumų ir ramybės. O, brangute, jūs taip daug išardėte!

Mis Marpl atsilošė ir užsimerkė.

– Noriu truputį pailsėti, – pasakė ji. – Pastatykite stiklinę čia. Ačiū. Ir prašau, neužeikite ir netrukdykite man mažiausiai keturiasdešimt minučių.

– Žinoma, brangute, – pasakė mis Nait. – Ir pasakysiu misis Beiker, kad ji elgtųsi labai tyliai.

Ji ryžtingai išskubėjo iš kambario.

II

Gražus jaunas amerikietis suglumęs apsižvalgė.

Namų išsidėstymas išmušė jį iš vėžių.

Jis mandagiai kreipėsi į seną žilaplaukę ledi su rausvais skruostais, nes ji buvo vienintelė žmogiška būtybė akiratyje.

– Atleiskite, mem, ar negalėtumėte man pasakyti, kur galėčiau rasti Blenheim Klouzą?

Senoji ledi valandėlę apžiūrinėjo jį. Jis jau pradėjo galvoti, kad gal ji kurčia, ir pasiruošė pakartoti klausimą garsiau, kai ji prabilo.

– Dabar į dešinę, tada pasukite į kairę, antras posūkis vėl į dešinę ir tiesiai. Kelintas namas jums reikalingas?

– Šešioliktas numeris, – jis pažiūrėjo į mažą popieriaus skiautelę. – Gledisė Dikson.

– Teisingai, – pasakė senoji ledi. – Bet man regis, ji dirba Helingforto studijoje. Valgykloje. Jei norite, galite ją ten rasti.

– Ji šįryt nepasirodė darbe, – paaiškino jaunuolis. – Norėjau paprašyti, kad ji ateitų į Gosington Holą. Šiandien mums trūksta darbo rankų.

– Žinoma, – pasakė senoji ledi. – Vakar vakare buvo nušautas liokajus, tiesa?

Jaunuolį kiek sukrėtė jos atsakymas.

– Spėju, kad šioje vietovėje žinios pasklinda labai greitai.

– Teisingai, – sutiko pagyvenusi ledi. – Kiek žinau, misterio Rado sekretorė vakar irgi mirė nuo kažkokio priepuolio, – ji pakratė galvą. – Siaubinga. Kaip siaubinga. Kuo tai gali baigtis?

20 SKYRIUS

I

Kiek vėliau tą dieną dar vienas lankytojas ieškojo kelio į Blenheim Klouzą. Detektyvas seržantas Viljamas (Tomas) Tidleris.

Kai jis stipriai pasibeldė, gražia geltona spalva nudažytas duris atidarė penkiolikmetė mergaitė. Ji turėjo ilgus šviesius, blogai sušukuotus plaukus, o apsirengusi siauromis kelnėmis ir oranžiniu megztuku.

– Ar čia gyvena mis Gledisė Dikson?

– Jums reikia Gledisės? Jums nepasisekė. Jos nėra.

– O kur ji? Išėjo visam vakarui?

– Ne, ji išvažiavo. Tai tarsi atostogos.

– Ir kur ji išvažiavo?

– Nenoriu išduoti paslapties, – atsakė mergaitė.

Tomas Tidleris nusišypsojo jai pačia draugiškiausia šypsena.

– Ar galiu užeiti? Mama namie?

– Mama darbe. Grįš ne anksčiau kaip pusę aštuonių. Bet ji nepapasakos daugiau nei aš. Gledisė išvažiavo atostogauti.

– A, suprantu. Kada ji išvyko?

– Šįryt. Visai netikėtai. Pasakė, kad atsirado galimybė pakeliauti už dyką.

– Tikriausiai gali duoti man jos adresą.

Šviesiaplaukė mergytė papurtė galvą.

– Neturiu adreso, – pasakė. – Gledisė pasakė, kad atsiųs savo adresą, kai tik sužinos, kur apsistos. Nors manau,

kad to nepadarys, – pridūrė. – Praėjusią vasarą ji važiavo į Njūkvėjų ir net atviruko mums neatsiuntė. Ji tokioje srityje lengvabūdė, be to, sako, kad motinos neturėtų visą laiką jaudintis.

– Ar kas nors apmokėjo jos atostogas?

– Tikriausiai, – atsakė mergaitė. – Jai dabar striuka su pinigais. Praėjusią savaitę ji ėjo į išpardavimą.

– Ir tu nenutuoki, kas suteikė jai šią kelionę arba... e... apmokėjo ją?

Baltapūkė mergaitė staiga pasišiaušė.

– Tik, prašau, nefantazuokite. Mūsų Gledisė ne tokia. Ji su savo vaikinu turi teisę rugpjūtį važiuoti atostogauti, ir tai nieko blogo. Ji moka pati už save. Tad, misteri, nefantazuokite.

Tidleris sumišęs atsakė, kad jis nefantazuoja, bet norėtų gauti adresą, jei Gledisė Dikson atsiųstų atviruką.

Grįžo į stotį po sunkios apklausos. Studijoje sužinojo, kad Gledisė Dikson paskambino ryte ir pasakė, jog maždaug savaitę negalės ateiti į darbą. Sužinojo ir dar kai ką.

– Skandalai čia turbūt niekada nesibaigs, – pasakė jis. – Marina Greg beveik kasdien puola į isteriją. Sakė, kad kažkokia kava, kurią ji gavo, buvo užnuodyta. Sakė, kad jos skonis kartus. Buvo siaubingai susinervinusi. Jos vyras paėmė ją, išpylė į kriauklę ir paliepė jai nekelti tiek daug sumaišties.

– Taip? – paklausė Kredokas. Buvo aišku, kad čia dar ne viskas.

– Bet eina gandas, kad misteris Radas neišpylė visos kavos. Šiek tiek jos liko, išsiuntė analizėms, ir ji *buvo* užnuodyta.

– Man tai atrodo labai neįtikėtina, – pareiškė Kredokas. – Reikės jo paties to paklausti.

II

Džeisonas Radas buvo susinervinęs ir suirzęs.

– Na jau, inspektoriau Kredokai, – kalbėjo, – aš tik

dariau tai, dėl ko turėjau visas teises.

– Jei įtarėte, kad kavoje kažkas ne taip, misteri Radai, būtų daug geriau, jei būtumėte mums tai pranešęs.

– Matote, tą akimirką aš net nepamaniau nieko panašaus.

– Nekreipėte dėmesio į tai, kad jūsų žmonai kavos skonis pasirodė keistokas?

– O, Viešpatie! – Džeisonas Radas liūdnai šyptelėjo. – Nuo pat priėmimo dienos viskas, ką mano žmona geria ar valgo, turi keistą skonį. Visa tai ir grasinantys rašteliai, kurie ateina...

– Ką, buvo ir daugiau?

– Du. Vieną įmetė pro langą. Kitą – į pašto dėžutę. Štai jie, jei norite žvilgtelėti.

Kredokas žvilgtelėjo. Jie buvo atspausdinti, kaip ir pirmasis. Viename buvo parašyta:

Dabar jau greitai. Ruoškis.

Kitame – negrabus piešinėlis, vaizduojantis kaukolę ir sukryžiuotus kaulus, o po juo užrašas: *Tai tu, Marina.*

Kredokas pakėlė antakius.

– Labai vaikiška, – pasakė.

– Reikia suprasti, kad nelaikote jų pavojingais?

– Visai ne, – pasipriešino Kredokas. – Žmogžudžio protas dažnai būna vaikiškas. Jūs tikrai nenutuokiate, misteri Radai, kas juos siunčia?

– Nė truputėlio, – atsakė Džeisonas. – Negaliu atsikratyti jausmo, kad visa tai – klaikus pokštas. Aš jau galvojau, gal... – jis susijuokė.

– Ką, misteri Radai?

– Gal, kas nors iš vietinių, kurį... na, kurį liguistai paveikė tas nunuodijimas. Gal kas nors iš tų, kurie nekenčia aktorių. Yra tokių kaimo užkampių, kuriuose aktorystė vadinama velnio išmone.

– Tai yra galvojate, kad mis Greg nėra iš tiesų grasinama? O ta istorija su kava?

– Nesuprantu, kaip apie tai sužinojote, – kiek suirzęs pasakė Radas.

Kredokas palingavo galvą.

– Visi apie tai kalba. Visada kas nors anksčiau ar vėliau sužino. Bet jums reikėjo ateiti pas mus. Net kai gavote analizės rezultatus, net ir tada nepranešėte, tiesa?

– Ne, – atsakė Džeisonas, – to nepadariau. Bet turėjau kitų rūpesčių. Kad ir vargšelės Elos mirtis. O dabar dar tas atsitikimas su Džiuzepe. Inspektoriau Kredokai, kada aš galėsiu iš čia išvežti savo žmoną? Ji beveik paklaiko.

– Galiu tai suprasti. Tačiau jums reikės dalyvauti apklausoje.

– Jūs suvokiate, kad jos gyvybei vis dar gresia pavojus?

– Tikiuosi, kad ne. Imsimės visų atsargumo priemonių...

– Visų atsargumo priemonių! Manau, girdėjau tai ir anksčiau. Turiu ją iš čia išvežti, Kredokai. *Privalau.*

III

Marina užsimerkusi gulėjo ant šezlongo savo miegamajame. Nuo įtampos ir nuovargio jos oda papilkėjo.

Jos vyras stovėjo ir kurį laiką žiūrėjo į ją. Ji atsimerkė.

– Kredokas?

– Taip.

– Dėl ko jis atėjo? Dėl Elos?

– Dėl Elos... ir Džiuzepės.

Marina suraukė kaktą.

– Džiuzepės? Ar jie žino, kas jį nušovė?

– Dar ne.

– Tai košmaras... Ar jis pasakė, kad galime išvykti?

– Pasakė: dar ne.

– Kodėl ne? Mes turime. Kodėl jo neįtikinai, kad negaliu diena po dienos laukti, kol kas nors nužudys mane.

Tai neįtikima.

– Bus imtasi visų atsargumo priemonių.

– Jie ir anksčiau tai sakė. Argi tai apsaugojo Elą nuo nužudymo? O Džiuzepę? Argi nematai: pagaliau jie prigriebs ir mane... Tą dieną studijoje kažkas buvo mano kavoje. Esu tikra tuo... jei tik tu nebūtum jos išpylęs! Jei būtume ją pasilaikę, atidavę analizei ar kaip tu tai vadini... Būtume tikrai žinoję...

– Ar būtum laimingesnė, jei tikrai žinotum?

Ji žiūrėjo į jį, o jos akių lėliukės plačiai išsiplėtė.

– Nesuprantu, ką turi galvoje. Jei jie tikrai žinotų, kad kažkas bandė mane nunuodyti, turėtų leisti mums išvykti, turėtų leisti mums pasišalinti.

– Nebūtinai.

– Bet aš taip daugiau negaliu! Negaliu... negaliu... Turi man padėti, Džeisonai. Turi *kažką* daryti. Aš persigandusi. Aš siaubingai išsigandusi... Čia yra priešas. O aš nežinau, kas jis... Jis gali būti bet kas... bet kas. Studijoje... ar čia, namuose. Kažkas, kas manęs nekenčia... bet kodėl?.. Kodėl?.. Kažkas, kas nori, jog mirčiau... Bet kas jis? Kas jis toks? Maniau... buvau beveik tikra, kad tai Ela. Bet dabar...

– Tu manei, kad tai Ela? – apstulbo Džeisonas. – Bet kodėl?

– Nes ji manęs nekentė – o taip. Argi vyrai nemato tokių dalykų? Ji buvo beprotiškai tave įsimylėjusi. Nemanau, kad tu nors truputį apie tai nutuokei. Bet tai ne Ela, nes Ela negyva. O, Džinksai Džinksai... padėk man... išsivežk mane iš čia... leisk man kur nors būti saugiai... saugiai...

Ji pašoko ir ėmė greitai vaikštinėti po kambarį, grąžydama rankas.

Džeisone prabudęs režisierius susižavėjo šiais aistringais kančios judesiais. "Turiu juos prisiminti, – pagalvojo jis. – Gal Hedai Gabler?" Staiga jį sukrėtė mintis, jog jis stebi savo žmoną.

– Viskas gerai, Marina... viskas gerai. Aš tavimi pasirūpinsiu.

– Turime tuoj pat išsikraustyti iš šio bjauraus namo. Nekenčiu šio namo... nekenčiu jo.

– Klausyk, mes negalime tuoj pat išvykti.

– Kodėl? *Kodėl?*

– Nes, – atsiliepė Radas, – dėl mirčių atsiranda komplikacijų... ir reikia nuspręsti dar kai ką. Ar pabėgimas atneš naudos?

– Žinoma. Mes pabėgsime nuo to asmens, kuris manęs nekenčia.

– Jei yra kažkas, kas tavęs nekenčia, jis puikiausiai gali sekti iš paskos.

– Nori pasakyti... nori pasakyti... aš *niekada* nepaspruksiu? Niekada nebebūsiu saugi?

– Brangioji... viskas bus gerai. Aš tave prižiūrėsiu. Su manimi tu būsi saugi.

Ji prigludo prie jo.

– Tikrai, Džinksai? Ar prižiūrėsi, kad nieko man neatsitiktų?

Ji susmuko jo glėbyje, ir jis švelniai paguldė ją ant šezlongo.

– O, aš bailė, – murmėjo ji, – bailė... Jei žinočiau, *kas* ir kodėl?.. Duok man mano piliules... geltonas... ne rudas. Turiu išgerti ko nors raminančio.

– Dėl Dievo, Marina, negerk tiek daug.

– Gerai... gerai... Kartais jos visai neveikia, – ji pažiūrėjo jam į akis ir nusišypsojo švelnia gražia šypsena.

– Tu pasirūpinsi manimi, Džinksai? Prisiek, kad rūpinsies manimi...

– Visada, – atsakė Džeisonas Radas, – ligi pat galo.

Ji plačiai atmerkė akis.

– Tu atrodei toks... toks keistas, kai tai pasakei.

– Iš tiesų? Kaipgi aš atrodžiau?

– Negaliu paaiškinti. Kaip... kaip klounas, besijuokiantis dėl kažko siaubingai liūdno, kas žinoma tik jam vienam...

21 SKYRIUS

Kitą dieną inspektorius Kredokas, pavargęs ir nusiminęs, atėjo pas mis Marpl.

– Sėsk ir patogiai įsitaisyk, – pasiūlė ji. – Matau, turėjai daug rūpesčių.

– Nemėgstu pralaimėti, – prisipažino inspektorius Kredokas. – Dvi žmogžudystės per parą. Deja, aš silpnesnis savo darbe nei maniau. Duokite man skanios arbatos puodelį, tetule Džeine, keletą riekučių duonos su sviestu ir nuraminkite mane prisiminimais apie senus gerus laikus Sent Meri Mide.

Mis Marpl užjausdama caktelėjo liežuviu.

– Nieko gero nebus iš tų šnekų, mielasis, ir nemanau, kad duona su sviestu yra *viskas,* ko norėtum. Nusivylę džentelmenai nori kažko stipresnio už arbatą.

Kaip paprastai, mis Marpl ištarė žodį "džentelmenas" taip, tarsi kalbėtų apie kokią užsienietišką rūšį.

– Siūlau tau gero stipraus viskio su soda, – pasakė ji.

– Iš tiesų, tetule Džeine? Ką gi, neatsisakysiu.

– Ir aš pati jo tau įpilsiu, – stodamasi pasakė mis Marpl.

– O ne, nedarykite to. Leiskite man pačiam. Beje, o kur mis... Kuo ji ten pavarde?

– Mes nenorime, kad aplinkui sukinėtųsi mis Nait, – pasakė mis Marpl. – Ji atneš man arbatos tik po dvidešimties minučių, tad kurį laiką čia bus taiku ir ramu. Gerai padarei, kad atėjai pro langą, o ne pro paradines duris. Dabar galėsime šauniai ramiai pasišnekučiuoti.

Ji priėjo prie spintelės kampe, atidarė ją ir išsiėmė butelį,

sifoną su soda bei taures.

– Jūs mane stebinate, – tarė Dermotas Kredokas. – Net neįsivaizdavau, ką laikote savo spintelėje. Ar jūs tikra, kad nesate slapta girtuoklė, tetule Džeine?

– Ką tu, ką tu, – supeikė jo žodžius mis Marpl. – Niekada nebuvau blaivininkė. Taurelė stipraus gėrimo visada naudinga po dvasinio sukrėtimo ar kokio nuotykio. Ir, žinoma, tais atvejais, kai netikėtai užsuka vyriškis. Štai!

Mis Marpl su pergalinga išraiška ištiesė jam savo eliksyrą.

– Ir užteks juokauti. Tiesiog ramiai sėdėkite ir atsipalaiduokite.

– Kai buvote jauna, žmonos tikriausiai buvo nuostabios, – pasakė Dermotas.

– Esu tikra, mielasis, kad pagal dabartinį požiūrį bet kuri iš tų dienų panelių tau atrodytų labai prasta gyvenimo palydovė. Anksčiau niekas jaunų damų neskatino užsiimti protine veikla, ir labai nedaugelis turėjo universitetinį išsilavinimą ar akademinius laipsnius.

– Yra dalykų, svarbesnių už akademinius laipsnius, – pasipriešino Dermotas Kredokas. – Pavyzdžiui, žinoti, kada vyrui reikia viskio su soda.

Mis Marpl švelniai nusišypsojo.

– Nagi, – pasakė, – papasakok man viską. Ar bent tai, ką tau leido man papasakoti.

– Jūs tikriausiai žinote tiek pat, kiek ir aš. Ir labai gali būti, kad jūs laikote kažką atsargoje. O kaip jūsų cerberis, jūsų brangioji mis Nait? Gal tai jos rankų darbas?

– Kaipgi čia? – nustebusi šūktelėjo mis Marpl.

– Mat ji – pats netinkamiausias asmuo, – atsakė Dermotas. – Manau, jūsų spėjimuose labai dažnai figūruoja būtent tokie žmonės.

– Nieko panašaus, – ryžtingai atšovė mis Marpl. – Aš nuolat sakau – ir ne tik tau, brangusis Dermotai, jei leisi tave taip vadinti, – kad nusikaltimus visada padaro žmonės,

keliantys didžiausią įtarimą. Įtarinėja žmoną ar vyrą, ir labai dažnai pasirodo, kad teisingai įtarinėja.

– Turite galvoje Džeisoną Radą? – Kredokas palingavo galvą. – Tas žmogus dievina Mariną Greg.

– Aš kalbėjau apskritai, – išdidžiai atkirto mis Marpl. – Iš pradžių man rodėsi, kad kėsintasi į misis Bedkok. Kilo klausimas, kas galėjo tai padaryti, ir pirmas atsakymas, kuris šovė į galvą, – jos vyras. Tad reikėjo patikrinti šią versiją. Paskui mes nusprendėme, kad tikrasis nusikaltimo objektas buvo Marina Greg, ir tada vėl turime ieškoti asmens, intymiausiai susijusio su Marina Greg, pradėdami, kaip jau sakiau, nuo vyro. Vyrai dažnai su pasitenkinimu atsikratytų savo žmonų, nors, žinoma, to nedaro. Bet sutinku su tavimi, mielasis, kad Džeisonas Radas tikrai iš visos širdies rūpinasi Marina Greg. Tai *gali* būti labai gudrus žaidimas, nors nelabai galiu tuo patikėti. Ir nežinome motyvų, dėl kurių jis norėtų su ja susidoroti. Jei jis norėtų vesti ką nors kitą, sakyčiau, nėra nieko paprastesnio. Berods, skyrybos tapo antrąja kino žvaigždžių prigimtimi. Taip pat nesimato praktinių motyvų. Jis visai nėra vargšas. Pats pasidarė karjerą, ir, kiek žinau, labai sėkmingą. Taip kad mes turime ieškoti dar kažko. Bet tai sunku. Taip, labai sunku.

– Taip, – sutiko Kredokas. – Ypač sunku dėl to, kad kino pasaulis jums visiškai naujas. Jums nežinomi vidiniai skandalai ir visa kita.

– Žinau daug daugiau, nei manai, – paprieštaravo mis Marpl. – Aš pakankamai atidžiai išstudijavau įvairius "Confidential", "Kino pasaulis", "Kino naujienos" ir "Ekrano naujienos" žurnalų numerius.

Dermotas Kredokas nesusivaldęs nusijuokė:

– Man patinka, kad sėdite čia ir atsiskaitote, kokią literatūrą studijavote.

– Ji buvo visai įdomi, – prisipažino mis Marpl. – Straipsniai parašyti ne ypač gerai, jei galiu taip sakyti. Bet tikrai nuvilia tai, kad viskas labai primena tai, kas buvo mano

jaunystėje. Tada buvo žurnalai "Šiuolaikinė visuomenė", "Pikantiškos naujienos" ir panašūs. Krūvos gandų. Krūvos skandalingų atsitikimų. Didžiulis susidomėjimas tuo, kas ką pamilo, ir panašiais dalykais. Žinai, praktiškai tokie patys dalykai, kurie vyksta ir Sent Meri Mide. O taip pat Statybose. Noriu pasakyti, kad žmogiškoji prigimtis visada ir visur išlieka tokia pati. Tačiau laikas grįžti prie klausimo, kas norėjo nužudyti Mariną Greg ir taip troško jos mirties, kad po nepavykusio mėginimo nunuodyti netgi ėmė siuntinėti grasinančius raštelius ir mėgino tai pakartoti. Tikriausiai tas žmogus truputį... – ji pabilsnojo pirštu sau į kaktą.

– Taip, – sutiko Dermotas Kredokas. – Panašu į tai. Nors, tiesą pasakius, tai aiškiai neišreikšta.

– O, aš žinau, – užsidegė mis Marpl. – Antrasis misis Paik sūnus, Alfredas, atrodė visiškai protingas ir normalus. Beveik patologiškai proziškas, jei supranti, ką noriu pasakyti. Bet panašu, kad jo psichika visiškai sutrikusi. Jis paprasčiausiai socialiai pavojingas. Misis Paik sakė man, kad nuo tada, kai jis guli Fejevėjaus psichiatrinėje ligoninėje, jis atrodo visiškai laimingas ir patenkintas. Ten jį supranta, o daktarai mano, kad tai nepaprastai įdomus atvejis. Tokia nuomonė jam patinka. Taip, viskas baigėsi laimingai, bet jai vos pavyko išvengti pavojaus.

Kredokas pabandė mintyse palyginti ką nors iš Marinos Greg aplinkos su antruoju misis Paik sūnumi.

– Italas liokajus, – tęsė mis Marpl. – Tas, kurį nužudė. Kiek žinau. savo mirties dieną jis buvo išvykęs į Londoną. Ar kas nors žino, ką jis ten darė? Jei tau leista man tai pasakoti, – kukliai pridūrė ji.

– Jis atvyko į Londoną pusę dvylikos priešpiet, – pradėjo Kredokas, – ir niekas nežino, ką jis darė Londone iki be penkiolikos dvi, kai jis apsilankė savo banke ir įnešė į savo sąskaitą penkis šimtus svarų sterlingų. Galiu pasakyti, kad istorija apie vizitą pas sergantį giminaitį, ar giminaitį, patekusį į bėdą, nepasitvirtino. Niekas iš giminių jo tą dieną nematė.

Mis Marpl supratingai linktelėjo.

– Penki šimtai svarų sterlingų, – nustebo ji. – Labai įdomi suma, ar ne? Man regis, kad tai buvo pirmas toks įnašas, ar ne?

– Panašu, kad taip, – sutiko Dermotas.

– Tikriausiai tai buvo visi gryni pinigai, kuriuos šantažuojamasis asmuo galėjo sumokėti. Jis net galėjo apsimesti esąs patenkintas tuo arba galėjo priimti juos kaip avansą, o auka būtų pažadėjusi padidinti sumas netolimoje ateityje. Rodos, atkrinta versija, kad Marinos Greg žudikas galėjo būti varganas žmogus, kuris būtų jai už kažką privačiai keršijęs. Taip pat sakyčiau, kad atkrenta versija apie kažką, kas dirbo studijos pagalbininku, tarnu ar sodininku. Tačiau, – mis Marpl mostelėjo ranka, – toks žmogus galėjo būti aktyvus atlikėjas, o užsakovas galėjo ir nebūti kaimynystėje. Paimkime kad ir vizitą į Londoną.

– Būtent. Londone mes turime Ardviką Feną, Lolą Briuster ir Margo Bens. Visi trys dalyvavo vakarėlyje. Visi trys galėjo susitikti su Džiuzepe sutartoje vietoje kur nors Londone tarp vienuolikos ir be penkiolikos dviejų. Ardvikas Fenas tuo metu buvo išėjęs iš savo įstaigos. Lola Briuster iš viešbučio išėjo apsipirkti. Margo Bens nebuvo savo ateljė. Beje...

– Taip? – atsiliepė mis Marpl. – Norėjai kažko paklausti?

– Klausėte manęs apie vaikus, – tarė Dermotas. – Vaikus, kuriuos Marina Greg įsivaikino, prieš sužinodama, kad pati turės savo vaiką.

– Taip, klausiau.

Kredokas papasakojo jai, ką sužinojo.

– Margo Bens, – sušnibždėjo mis Marpl. – Jaučiu, kad čia yra kažkoks ryšys su vaikais...

– Negaliu patikėti, kad po daugelio metų...

– Žinau žinau. Sunku tuo patikėti. Bet mielasis Dermotai, ar tu tikrai daug žinai apie vaikus? Prisimink savo paties vaikystę. Ar negali prisiminti kokio nors atsitikimo,

kažkokio nutikimo, kuris sukėlė tau skausmą, ar aistros, neatitinkančios tikrosios jos reikšmės? Kažkokio sielvarto ar aistringo apmaudo, kuriam niekas negali prilygti? Žinai, buvo knyga, parašyta to nuostabaus rašytojo. Misterio Ričardo Hugo. Pamiršau pavadinimą, bet ten buvo kažkas apie vaikus, kurie pergyveno uraganą. O taip – "Uraganas Jamaikoje". Tai va jiems neišdildomą įspūdį paliko jų katytė, kuri kaip išprotėjusi blaškėsi po namus. Jie prisiminė tik tai. Visas siaubas, susijaudinimas ir baimė, kuriuos jie patyrė, susiliejo į vieną epizodą.

– Keista, kad tai sakote, – susimąstęs tarė Kredokas.

– Kodėl? Ar tai tau ką nors priminė?

– Prisiminiau akimirką, kai numirė mano motina. Man buvo penkeri metukai. Penkeri ar šešeri. Pietavau vaikų kambaryje. Valgiau pudingą su džemu. Labai mėgau pudingą su džemu. Įėjo vienas tarnas ir pasakė mano guvernantei: "Baisu, įvyko nelaimingas atsitikimas, ir misis Kredok žuvo". Žinote, ką aš matau, kai galvoju apie savo motinos mirtį?

– Ką?

– Pudingą su džemu lėkštutėje. Aš žiūriu į jį. Iš vieno jo šono teka džemas. Aš neverkiau ir nieko nepasakiau. Tik prisimenu, kad tiesiog sustingau ir sėdėjau, įbedęs akis į pudingą. Ir žinote, iki šiol, pamatęs pudingą, pajuntu siaubą, kančią ir neviltį. Jums tai neatrodo keista?

– Ne, – atsakė mis Marpl, – tai visai natūralu. Ir labai įdomu. Man į galvą atėjo mintis...

Atsidarė durys, ir pasirodė mis Nait su arbatos padėklu.

– Vaje vaje, – klyktelėjo ji, – tad mes turime lankytoją, ar ne? Kaip miela. Sveiki, inspektoriau Kredokai. Aš paimsiu dar vieną puoduką.

– Nesijaudinkite, – šūktelėjo jai iš paskos Dermotas. – Aš jau išgėriau kai ko vietoj arbatos.

Mis Nait įkišo galvą pro duris.

– Klausykit... ar galėtumėte ateiti čia minutėlei, misteri

Kredokai?

Dermotas išėjo su ja į koridorių. Ji nužingsniavo į valgomąjį ir uždarė duris.

– Jūs būsite atsargus, tiesa? – pasiteiravo ji.

– Atsargus? Kaip tai suprasti, mis Nait?

– Ta mūsų miela senutė. Žinote, ji taip viskuo domisi, bet jai nėra labai gerai jaudintis dėl žmogžudysčių ir panašių bjaurasčių. Mes nenorime, kad ji apie tai galvotų ir sapnuotų košmarus. Ji labai sena ir silpnutė, ir ją tikrai reikia saugoti nuo rūpesčių ir nerimo. Žinote, taip visada ir darėme. Esu tikra, kad tos šnekos apie žmogžudystes, gangsterius ir panašius dalykus jai nepaprastai kenkia.

Dermotas truputį nustebęs žiūrėjo į ją.

– Nemanau, – pasakė švelniai, – kad tai, ką aš ar jūs galėtume pasakyti apie žmogžudystę, galėtų sujaudinti ar sukrėsti mis Marpl. Galite būti tikra, mano brangioji mis Nait, kad mis Marpl gali visiškai ramiai galvoti apie žmogžudystes, staigias mirtis ir bet kokius nusikaltimus.

Jis grįžo į svetainę, o mis Nait, krenkšdama iš sumišimo nusekė iš paskos. Gerdama arbatą, ji gyvai tarškėjo apie politines naujienas laikraščiuose ir apie linksmiausius dalykėlius, kokius tik galėjo sugalvoti. Kai ji pagaliau nukraustė puodukus ir uždarė duris iš kitos pusės, mis Marpl giliai įkvėpė.

– Pagaliau turėsime truputį ramybės, – pasakė. – Tikiuosi, kad vieną dieną nenužudysiu tos moters. Dabar klausyk, Dermotai, yra keletas dalykų, kuriuos norėčiau žinoti.

– Taip?

– Noriu visų smulkmenų iš šventės dienos. Atvyko misis Bentri, netrukus po jos – vikaras. Tada ateina misteris ir misis Bedkokai, ir ant laiptų tuo metu buvo meras su žmona, tas vyrukas Ardvikas Fenas, Lola Briuster, reporteris iš "Heraldo ir Arguso" iš Mač Benhemo ir ta fotografė Margo Bens. Sakei, kad Margo Bens pasistatė fotoaparatą laiptų kampe ir fotografavo įvykius. Ar matei nors vieną iš jos fotografijų?

– Tiesą pasakius, vieną atsinešiau jums parodyti.

Jis išsiėmė iš kišenės neapkraštuotą nuotrauką. Mis Marpl ėmė įdėmiai ją apžiūrinėti. Marina Greg su Džeisonu Radu, stovinčiu kiek už jos. Artūras Bedkokas, pakėlęs ranką prie veido, atrodė kiek sumišęs. Jo žmona, laikydama rankose Marinos Greg ranką, žiūrėjo į ją ir kažką kalbėjo. Marina žvelgė ne į misis Bedkok, bet kiek aukščiau jos galvos, rodos, tiesiai į objektyvą arba kiek kairiau.

– *Labai* įdomu, – tarė mis Marpl. – Žinai, man nupasakojo, kaip atrodė jos veidas. Sustingęs žvilgsnis. Taip, tai geras apibūdinimas. Pasmerktas žvilgsnis. Nesu visai tuo tikra. Tai daugiau tam tikras jausmų paralyžius, nei nelemties nuojauta. Kaip tau atrodo? Nesakyčiau, kad tai aiški baimė, nors, žinoma, baimė gali pasireikšti ir taip. Paralyžiuoti. Bet nemanau, kad tai baimė. Greičiau šokas. Mielasis Dermotai, noriu, kad papasakotum, ką tiksliai tą akimirką Hetera Bedkok šnekėjo Marinai Greg? Aš daugmaž žinau, apie ką buvo kalbama, bet man reikalingi kuo tikslesni žodžiai. Manau, kad apie tai šnekėjaisi su keletu žmonių.

Dermotas linktelėjo.

– Taip. Pagalvosiu. Jūsų draugė, misis Bentri, tada Džeisonas Radas ir, manau, Artūras Bedkokas. Kaip sakėte, jų žodžiai truputį skyrėsi, bet esmė buvo ta pati.

– Žinau. Man reikia variantų. Manau, tai gali mums padėti.

– Nesuprantu, kaip, – pareiškė Dermotas. – Bet jūs tikriausiai žinote. Jūsų draugė misis Bentri turbūt tiksliausiai pavaizdavo tą akimirką. Kiek pamenu... palaukite... nešiojuosi su savimi krūvą pastabų.

Jis išsitraukė užrašų knygelę iš kišenės ir pažiūrėjo į ją, norėdamas pažadinti atmintį.

– Neturiu čia tikslių žodžių, – pasakė, – bet kai ką pasižymėjau. Rodos, misis Bedkok buvo labai linksma, net žaisminga ir patenkinta savimi. Ji pasakė kažką panašaus į: "Negaliu apsakyti, kaip man visa tai nuostabu. Neprisiminsite,

bet prieš daugelį metų Bermuduose... Aš atsikėliau iš lovos, kai sirgau vėjaraupiais, ir atėjau pasimatyti su jumis, o jūs davėte man autografą, ir tai viena didingiausių dienų mano gyvenime, kurios niekada nepamiršiu".

– Suprantu, – pasakė mis Marpl, – ji paminėjo vietą, bet ne datą, ar ne?

– Taip.

– O ką pasakė Radas?

– Džeisonas Radas? Jis papasakojo, kad misis Bedkok pasakė jo žmonai, jog ji atsikėlė iš lovos, sirgdama gripu, atėjo susitikti su Marina ir vis dar turi jos autografą. Tai trumpesnis pasakojimas nei jūsų draugės, bet esmė ta pati.

– Ar jis paminėjo vietą ir laiką?

– Ne. Nemanau, kad tai padarė. Manau, sakė, kad tai buvo apytikriai prieš dešimt ar dvylika metų.

– Suprantu. O kaip misteris Bedkokas?

– Misteris Bedkokas pasakė, jog Hetera buvo nepaprastai susijaudinusi ir troško susitikti Mariną Greg, kad ji buvo didelė Marinos Greg gerbėja, ir kad ji jam pasakojo, jog kai ji, dar būdama mergina, sirgo, sugebėjo atsikelti, susitikti Mariną Greg ir gauti jos autografą. Jis nesileido į smulkmenas, nes tai aiškiai buvo prieš tai, kai jis vedė savo žmoną. Man pasirodė, kad jis neteikia tai istorijai didelės reikšmės.

– Suprantu, – pasakė mis Marpl. – Taip, suprantu...

– Ir ką gi jūs suprantate? – paklausė Kredokas.

– Ne tiek daug, kiek norėčiau, – sąžiningai prisipažino mis Marpl, – bet jaučiu, kad jei tik žinočiau, kodėl ji sugadino savo naują suknelę...

– Kas... misis Bedkok?

– Taip. Man labai keista... kažkaip nepaaiškinama... žinoma... Dieve mano, manau, aš *labai* kvaila!

Mis Nait atidarė duris, įėjo ir įjungė šviesą.

– Manau, norime trupučio šviesos, – pasakė džiugiai.

– Taip, – pritarė mis Marpl, – jūs tokia teisi, mis Nait.

Būtent to ir norime. Trupučio šviesos. Žinote, manau, kad pagaliau ją gavome.

Rodos, pokalbis akis į akį baigėsi, tad Kredokas atsistojo.

– Lieka tik vienas dalykas, – pasakė. – Sakykite, koks prisiminimas iš praeities sužadino jūsų mintis?

– Visi mane dėl to erzina, – pareiškė mis Marpl. – Bet turiu prisipažinti, kad staiga prisiminiau Loristonų kambarinę.

– Loristonų kambarinę? – Kredokas atrodė visiškai suglumęs.

– Žinoma, jai reikėdavo atsiliepti į telefono skambučius, – prabilo mis Marpl, – o tai ji darydavo nelabai gerai. Pagrindinę *esmę* jį suvokdavo gerai, jei supranti, ką noriu pasakyti, bet kai ji viską užrašydavo, kartais išeidavo visiška nesąmonė. Tikriausiai dėl to, kad ji prastai mokėjo gramatiką. Dėl to atsitiko keletas labai nelaimingų incidentų. Vieną atsimenu ypač gerai. Rodos, kažkoks misteris Barousas paskambino ir pasakė, kad jis kalbėjosi su misteriu Elvastonu dėl sulaužytos tvoros, bet šis pasakė, kad tvorą taisyti visai ne jo darbas. Tvora stovėjo kitoje nuosavos žemės pusėje, ir jis pasakė, kad prieš pratęsdamas bylą, norėtų žinoti, ar tikrai taip, kadangi viskas priklauso nuo to, ar jis įgaliotas, ar ne, ir jam svarbu žinoti žemės reikalų padėtį, nes jam reikia informuoti advokatus. Kaip matote, labai nesuprantamas pranešimas. Labiau supainioja nei informuoja.

– Jei kalbate apie kambarines, – sukikeno mis Nait, – tai tikriausiai buvo *labai* seniai. Jau daugelį metų negirdėjau jų minint.

– Tai buvo prieš daugelį metų, – pasakė mis Marpl, – o vis dėlto žmogiškoji prigimtis išliko tokia pati. Klaidos daromos dėl tų pačių priežasčių. Dievulėliau, – pridūrė, – aš tokia patenkinta, kad ta mergytė saugi Bornmute.

– Mergytė? Kokia mergytė? – susidomėjo Dermotas.

– Ta mergaitė, kuri siuva ir kuri tą dieną susitiko su Džiuzepe. Koks gi jos vardas... Rodos, Gledisė.

– Gledisė Dikson?

– Visiškai teisingai.

– Jūs sakėte, kad ji *Bornmute?* Po galais, iš kur tai žinote?

– Žinau, – pasakė mis Marpl, – nes pati ją ten išsiunčiau.

– Ką? – Dermotas išpūtė akis. – Jūs? Kodėl?

– Nuėjau, susitikau su ja, – tęsė mis Marpl, – daviau jai šiek tiek pinigų, liepiau išvykti atostogų ir nerašyti namo.

– Kokių galų taip padarėte?

– Žinoma, todėl, kad nenorėjau, jog ji būtų nužudyta, – atsakė mis Marpl ir ramiai mirktelėjo jam.

22 SKYRIUS

– Gavau labai mielą laiškutį iš ledi Konvei, – po dviejų dienų pasigyrė mis Nait, dėdama priešais mis Marpl padėklą su pusryčiais. – Ar pamenate, kad apie ją pasakojau? Ji tik... – ji pastukseno sau pirštu į kaktą. – Kartais klejoja, ir atmintis jos ne kokia. Jau nebepažįsta savo giminaičių ir veja juos lauk.

– Gal tai tokia gudrybė, – pasakė mis Marpl, – o ne atminties praradimas.

– Ajajai, mes vėl ėmėmės savo bjaurių spėlionių! – šūktelėjo mis Nait. – Ji žiemoja “Belgreivo” viešbutyje Landudne. Tai *toks* puikus pensionatas. Su gražučiu parku ir labai miela įstiklinta veranda. Ji trokšta, kad atvykčiau ir gyvenčiau ten su ja, – ji atsiduso.

Mis Marpl atsisėdo lovoje.

– Na, ir puiku, – tarė ji, – jei jūs ten reikalinga, jei jūsų ten laukia ir norite vykti...

– Ne ne, nenoriu to klausytis! – suriko mis Nait. – Ne ne. Ir ką gi pasakytų misteris Reimondas Vestas? Jis man paaiškino, kad gal turėsiu čia gyventi nuolatos. Aš *būtinai* atliksiu savo pareigą. Tiesiog taip sau apie tai užsiminiau, tad nesijaudinkite, brangute, – pridūrė ji, tapšnodama mis Marpl per petį. – Mūsų niekas nepaliks! O ne, to tikrai nebus! Mus prižiūrės, lepins, visada mums bus patogu ir jausimės laimingos.

Ji išėjo iš kambario. Mis Marpl sėdėjo ryžtingai nusiteikusi, žiūrėjo į padėklą, bet nieko nevalgė. Pagaliau ji pakėlė ragelį ir energingai surinko numerį.

– Daktaras Heidokas?

– Klausau.

– Čia Džeinė Marpl.

– Ir kas gi jums nutiko? Reikia mano profesinių paslaugų?

– Ne, – atsakė mis Marpl, – bet noriu kuo greičiau su jumis pasimatyti.

Atėjęs daktaras Heidokas rado mis Marpl vis dar lovoje, laukiančią jo.

– Jūs tarsi sveikatos įsikūnijimas, – nepatenkintas išrėžė.

– Todėl ir norėjau jus pamatyti, – paaiškino mis Marpl. – Norėjau jums pasakyti, kad jaučiuosi tiesiog puikiai.

– Neįprasta dėl tokios priežasties kviesti daktarą.

– Aš pakankamai stipri, pakankamai sveika, ir dėl to dar vieno žmogaus gyvenimas namuose yra absurdiškas. Kadangi kiekvieną dieną ateina mergina, kuri viską sutvarko ir taip toliau, nemanau, kad man reikia, jog čia kas nors nuolat gyventų.

– Drįstu sakyti, kad reikia, – paprieštaravo daktaras Heidokas.

– Man rodos, kad jūs virstate tikru senu nenuorama, – supyko mis Marpl.

– Tik neprasivardžiuokite! – atkirto daktaras Heidokas. – Jūsų amžiui jūs labai sveika moteris; jūsų jėgas truputį susilpnino bronchitas, kuriuo sunkiau serga senesnieji. Bet likdama viena namuose, būdama tokio amžiaus, jūs rizikuojate. Įsivaizduokite, kad vieną vakarą jūs nukrisite nuo laiptų, iškrisite iš lovos ar paslysite vonioje. Jūs gulėsite, ir niekas apie tai nežinos.

– Daug ką galima įsivaizduoti, – atsiliepė mis Marpl. – Mis Nait gali nukristi nuo laiptų, o aš nukrisiu paskui ją, išbėgusi pažiūrėti, kas atsitiko.

– Nėra ko manęs gąsdinti, – pasakė daktaras Heidokas. – Jūs esate sena ledi, ir jums reikia nuolatinės priežiūros. Jei jums nepatinka ši moteris, paimkite ką nors kitą.

– Tai nėra taip lengva, – atsiduso mis Marpl.

– Susiraskite kokią seną savo tarnaitę, tą, kuri jums patiko ir kuri anksčiau su jumis gyveno. Matau, kad ta sena perekšlė jus erzina. Ir mane ji erzintų. Turi kažkur būti kokia nors sena tarnaitė. Tas jūsų sūnėnas yra vienas iš žymiausių šiandienos rašytojų. Jis galėtų mokėti, kiek reikės, jei rastumėte tinkamą žmogų.

– Žinoma, brangusis Reimondas padarytų viską. Jis labai dosnus, – pasakė mis Marpl. – Bet nėra taip lengva rasti tinkamą žmogų. Jauni žmonės turi savo gyvenimus. Deja, dauguma mano ištikimų senų tarnaičių jau mirė.

– Ką gi, jūs nemirėte, – tarė daktaras Heidokas, – ir gyvensite daug ilgiau, jei pasirūpinsite savimi.

Jis atsistojo.

– Ką gi, – pasakė. – Nėra prasmės čia pasilikti. Atrodote sveika kaip jautis. Nešvaistysiu laiko, matuodamas jūsų kraujo spaudimą, pulsą ar uždavinėdamas jums klausimus. Jums naudingas šis vietinis sambrūzdis, net jei negalite taip dažnai iškišti nosies laukan, kaip norėtumėte. Sudie, dabar turiu eiti ir užsiimti tikru gydymu. Turiu apie dešimt raudonukės atvejų, pustuzinį kokliušo, vieną atvejį, panašų į skarlatiną, neskaitant nuolatinių klientų!

Daktaras Heidokas išlėkė laukan, bet mis Marpl sėdėjo susiraukusi... Jis kažką pasakė... Ką? Turi aplankyti pacientus... įprastinės kaimo ligos... kaimo ligos? Mis Marpl ryžtingai atstūmė savo pusryčių padėklą. Tada paskambino misis Bentri.

– Dole? Čia Džeinė. Noriu tavęs kai ko paklausti. Dabar sutelk dėmesį. Ar tiesa, kad pasakei inspektoriui Kredokui, jog Hetera Bedkok pasakojo Marinai Greg ilgą betikslę istoriją apie tai, kaip ji sirgo vėjaraupiais ir, nepaisydama to, atsikėlė, nuėjo, susitiko Mariną ir gavo jos autografą?

– Maždaug taip.

– *Vėjaraupiai?*

– Na, kažkas panašaus. Tuo metu misis Olkok šnekėjo

man apie degtinę, ir aš nelabai įdėmiai klausiausi.

– Ar tu tikra, – mis Marpl įkvėpė, – kad ji kalbėjo ne apie kokliušą?

– Kokliušą? – apstulbo misis Bentri. – Aišku, kad ne. Jai nereikėtų pudruoti veido ir dažytis dėl kokliušo.

– Aišku. Tu sprendi iš to, kad ji užsiminė apie savo makijažą?

– Taip, ji tai pabrėžė. Ji ne iš tų, kurios dažosi. Bet manau, kad tu teisi, tai nebuvo vėjaraupiai... Gal dilgėlinė?

– Tu taip sakai, – šaltai pareiškė mis Marpl, – tik todėl, kad pati sirgai dilgėline ir negalėjai nueiti į vestuves. Tu beviltiška, Dole, visiškai beviltiška.

Ji numetė ragelį, nutraukdama apstulbusios misis Bentri protestą: "Ką tu, Džeine".

Mis Marpl moteriškai purkštelėjo, tarsi katė, reiškianti stiprų nepasitenkinimą. Jos mintys grįžo prie rūpesčių dėl jos pačios namų komforto. Ištikimoji Florensė? Ar galima ištikimąją Florensę, buvusią grenadieriaus ūgio kambarinę, įtikinti palikti jos patogų namuką ir grįžti į Sent Meri Midą prižiūrėti jos buvusios šeimininkės? Ištikimoji Florensė visada buvo jai labai atsidavusi. Tačiau ištikimoji Florensė labai prisirišusi prie savo pačios namuko. Mis Marpl liūdnai palingavo galvą. Į duris linksmai ir garsiai pasibeldė. Mis Marpl pakvietė:

– Užeikite, – ir tuoj pat įėjo Čerė.

– Atėjau jūsų padėklo, – pasakė. – Kas atsitiko? Jūs atrodote nuliūdusi.

– Jaučiuosi tokia bejėgė, – tarė mis Marpl. – Sena ir bejėgė.

– Nesijaudinkite, – nuramino ją Čerė, imdama padėklą. – Jūs visai ne bejėgė. Jūs nežinote, kiek aš čia apie jus girdėjau. Ką ir kalbėti, beveik visi Statybose dabar apie jus žino. Apie visus nepaprastus darbus, kuriuos nuveikėte. *Jie* nelaiko jūsų sena ir bejėge. Vis tai *ji* jums tą kala.

– *Ji*?

Čerė energingai linktelėjo galvą durų link.

– Kis Kis, – paaiškino ji. – Jūsų mis Nait. Neleiskite jai jūsų gniuždyti.

– Ji labai miela, – paprieštaravo mis Marpl. – Tikrai *labai* miela, – pridūrė tonu žmogaus, kuris nori įtikinti pats save.

– Sakoma, kad besaikiu gerumu galima ir pražudyti, – pareiškė Čerė. – Juk jums nereikia, kad tuo meilumu skylę odoje pratrintų, taip sakant.

– Manau, mes visi turime rūpesčių.

– Žinoma, – pritarė Čerė. – Neturėčiau skųstis, bet kartais jaučiu, kad jei dar ilgiau gyvensiu šalia misis Hartvel, atsitiks kažkas negera. Sena katė su rūgščia išraiška, nuolat nešioja paskalas ir skundžiasi. Džimas irgi to sotus iki kaklo. Praėjusį vakarą kaip reikiant su ja susibarė. Tik dėl to, kad mes truputį per garsiai klausėmės "Mesijo"! Juk negalima prieštarauti prieš "Mesiją", ar ne? Noriu pasakyti, tai religija.

– Ar ji prieštaravo?

– Sukėlė siaubingą skandalą, – paaiškino Čerė. – Daužė į sieną, rėkavo ir ko tik nedarė.

– Ar jums būtina taip garsiai leisti muziką? – pasiteiravo mis Marpl.

– Taip mėgsta Džimas, – atsakė Čerė. – Sako, kad jei neįjungsi visu galingumu, nebus reikiamo tembro.

– Bet juk tai gali erzinti žmones, kurie nemėgsta muzikos.

– Visa bėda, kad šiuose namuose su bendromis sienomis jos popierinės, – atsiduso Čerė. – Kai pagalvoji, man visai nepatinka šie nauji pastatai. Atrodo šauniai ir gražiai, bet tik pabandai duoti valią savo įpročiams, kai kažkas užgriūna ant tavęs kaip tona plytų.

Mis Marpl nusišypsojo jai.

– Tau reikia pavydėti individualumo, Čere, – pasakė ji.

– Taip manot? – Čerė nusijuokė nustebusi. – Įdomu, – pradėjo. Staiga ji sumišo. Padėjo padėklą ir grįžo prie lovos.

– Įdomu, ar manysite, jog aš įžūli, jei kai ko jūsų paprašysiu? Jūs tik pasakykite: "Jokiu būdu", štai ir viskas.

– Tu nori, kad kažką padaryčiau?

– Ne visai. Tie kambariai virš virtuvės. Dabar jie visai nenaudojami, tiesa?

– Tiesa.

– Girdėjau, ten kažkada gyveno sodininkas su žmona. Bet tai buvo seniai. Ir aš pagalvojau... Mes su Džimu pagalvojome, ar mes negalėtume jų užimti. Norėjau pasakyti, ateiti ir čia gyventi.

Mis Marpl nustebusi žiūrėjo į ją.

– Bet kaipgi tavo nuostabus naujas namas Statybose?

– Mes abu jo sotūs iki kaklo. Mums patinka nauji niekučiai, bet visur galima jų įsigyti – galima nusipirkti išsimokėtinai, o čia pakankamai vietos, ypač jei Džimass galėtų įsikurti kambaryje virš arklidžių. Jis padarytų iš jo saldainiuką, galėtų ten susidėti visus konstruktoriaus modelius, ir nereikėtų nuolatos jų nuiminėti. Be to, galėtume ten klausytis stereomuzikos, o jūs jos beveik negirdėtumėte.

– Tu rimtai kalbi, Čere?

– Taip. Mes su Džimu daug apie tai kalbėjomės. Džimas bet kada galėtų atlikti jums remontą – žinote, santechnikos arba baldų. O aš rūpinčiausi jumis ne blogiau už mis Nait. Žinau, laikote mane nerūpestinga, bet stengsiuosi kloti lovą ir plauti indus, o su virimu greitai visiškai susidorosiu. Vakar vakare paruošiau bifstrogeną, prisiekiu, – tai visai paprasta.

Mis Marpl peržvelgė ją tiriančiu žvilgsniu. Čerė buvo panaši į žaismingai nusiteikusią katytę – ji tarsi spinduliavo džiaugsmą ir energiją. Mis Marpl vėl pagalvojo apie ištikimąją Florensę. Be abejo, ištikimoji Florensė šeimininkautų daug geriau. (Mis Marpl netikėjo Čerės pažadais.) Bet jai mažiausiai šešiasdešimt penkeri, o gal ir daugiau. Ir ar iš tiesų ji norės palikti nuosavą namą? Ji galėtų priimti pasiūlymą iš atsidavimo mis Marpl. Bet ar mis Marpl nori, kad dėl jos aukotųsi? Argi dabar ji nekenčia dėl mis Nait sąžiningo atsidavimo pareigai?

Čerė, nors ir kaip bešeimininkautų, nori persikraustyti. Be to, ji turi savybių, kurios dabar mis Marpl nepaprastai

reikalingos: nuoširdumą, energiją, gyvą susidomėjimą viskuo, kas vyksta.

– Žinoma, aš jokiu būdu nenoriu veikti už mis Nait nugaros, – teisinosi Čerė.

– Nesijaudink dėl mis Nait, – mis Marpl priėmė sprendimą. – Ji važiuos pas savo pažįstamą, ledi Konvei, gyvenančią Landudno viešbutyje, ir puikiai leis laiką. Mums reikia aptarti daug smulkmenų, Čere, ir aš noriu pasikalbėti su tavo vyru. Bet jei jums išties atrodo, kad būtumėte laimingi…

– Mums tai puikiai tiktų, – pareiškė Čerė. – Be to, aš tikrai šeimininkausiu kaip reikia. Jei norėsite, netgi naudosiuosi šluota ir skuduru.

Mis Marpl pralinksmino paskutinis pasiūlymas.

Čerė vėl paėmė pusryčių padėklą.

– Turiu pranykti. Šįryt pavėlavau, nes išgirdau apie vargšelį Artūrą Bedkoką.

– Artūrą Bedkoką? Kas jam nutiko?

– Ar negirdėjote? Jis policijos nuovadoje, – pasakė Čerė. – Jie paprašė jį ateiti ir "padėti tyrimui", o jūs žinote, ką tai paprastai reiškia.

– Kada tai įvyko? – griežtai paklausė mis Marpl.

– Šįryt, – atsakė Čerė. – Manau, – pridūrė, – tai dėl to, kad jis buvo vedęs Mariną Greg.

– Ką? – mis Marpl vėl pašoko lovoje. – Artūras Bedkokas buvo vedęs Mariną Greg?

– Tokie reikaliukai, – patvirtino Čerė. – Niekas net nenutuokė apie tai. Viską papasakojo misteris Apšou. Porą kartų jis su firmos reikalais lankėsi Valstijose ir atsivežė iš ten daug paskalų. Žinote, tai buvo labai seniai. Prieš tai, kai ji pradėjo savo karjerą. Jie buvo vedę tik porą metų, paskui ji laimėjo kino apdovanojimą, tada, žinoma, jis pasidarė jai per prastas, tad jie lengvai amerikietiškai išsiskyrė, o jis tiesiog išgaravo. Artūras Bedkokas kaip tik toks žmogus, kurie išgaruoja. Jis nekels triukšmo. Pakeitė pavardę ir grįžo į Angliją. Visa tai vyko labai seniai. Niekas ir nepagalvotų, kad ta istorija

dabar gali kažką reikšti, tiesa? Pasirodo, policijai to užtenka.

– O ne, – sušuko mis Marpl. – O ne! Tai neturi įvykti. Jei žinočiau, ką daryti... Leiskite man pagalvoti. Išnešk padėklą, Čere, ir atsiųsk man mis Nait. Noriu atsikelti.

Čerė paklusniai išėjo. Mis Marpl apsirengė truputį drebančiomis rankomis. Tai ją erzino, nes ji jautė, kad ją apima jaudulys. Ji kaip tik sagstėsi suknelę, kai įėjo mis Nait.

– Jūs mane kvietėte? Čerė sakė...

Mis Marpl nutraukė ją per pusę žodžio.

– Iškvieskite Colį! – sukomandavo ji.

– Atsiprašau, mis...

– Colį, – pakartojo mis Marpl, – iškvieskite Colį. Paskambinkite, kad jis tučtuojau atvyktų.

– O, supratau. Turite galvoje taksi firmą. Bet jo pavardė Robertsas, ar ne?

– Man jis Colis, – atkirto mis Marpl, – ir visada juo liks. Bet kaip ten bebūtų, iškvieskite jį. Sakykite, kad atvažiuotų tuojau pat.

– Norite truputį pasivažinėti?

– Tiesiog iškvieskite jį, juk galite tai padaryti? – pareikalavo mis Marpl. – Ir prašyčiau paskubėti.

Mis Nait nepatikliai žiūrėjo į ją ir delsė vykdyti paliepimą.

– Mes gerai jaučiamės, brangute, ar ne? – paklausė susirūpinusi.

– Mes abi neblogai jaučiamės, – tarė mis Marpl, – o aš tiesiog *puikiai*! Man niekada nepatiko inercija. Veiksmas – štai ko man trūksta.

– Ta misis Beiker jus kaip nors sujaudino?

– Aš visai nesusijaudinusi, – atšovė mis Marpl. – Puikiai jaučiuosi. Pykstu ant savęs dėl savo kvailumo. Bet kol šiandien ryte negavau užuominos iš daktaro Heidoko... Tik štai, ar teisingai prisimenu? Kur mano medicinos žinynas?

Ji atstūmė mis Nait ir ryžtingai nulipo laiptais. Ant vienos svetainės lentynos rado reikalingą knygą. Išsiėmusi

atsivertė turinį, sumurmėjo:

– Puslapis 210.

Susirado reikalingą puslapį, perskaitė ir patenkinta palingavo galvą.

– Puiku, – sušnibždėjo, – nepaprastai įdomu. Nemanau, kad kas nors apie tai pagalvojo. Pati nepagalvojau, kol nesusiliejo du dalykai.

Papurtė galvą, ir tarp antakių atsirado maža raukšlelė. "Jei tik *kas nors*... "

Mintyse peržvelgė jai pateiktus įvykio apibūdinimus.

Jos akys išsiplėtė. Buvo kai kas... bet ar jis bus naudingas? Niekas nežino, ko gali tikėtis iš vikaro. Jis visai nenuspėjamas.

Šiaip ar taip, ji nuėjo prie telefono ir surinko numerį.

– Labas rytas, vikare, tai mis Marpl.

– O taip, mis Marpl... kuo galiu jums padėti?

– Pagalvojau, gal galėsite padėti man dėl vienos smulkmenos. Tame priėmime, per kurį numirė vargšelė misis Bedkok, jūs stovėjote visai greta Marinos Greg, kai atvyko misteris ir misis Bedkok?

– Taip taip. Rodos, atėjau truputį anksčiau. Tokia tragiška diena.

– Taip, be abejonės. Berods, misis Bedkok mėgino priminti Marinai Greg, kaip jos kartą susitiko Bermuduose. Ji sirgo ir gulėjo lovoje, bet dėl pastarosios atsikėlė.

– Taip taip, pamenu.

– O jūs nepamenate, ar misis Bedkok nepaminėjo ligos, kuria sirgo?

– Atrodo... minutėlę palaukite... taip, tymai. Ne, ne tymai, o raudonukė – daug lengvesnis susirgimas. Kai kurie, sirgdami šia liga, net nesijaučia ligoniai. Pamenu, mano pusseserė Karolina...

Mis Marpl ryžtingai nutraukė prisiminimus apie pusseserę Karoliną:

– Labai dėkoju, vikare, – ir padėjo ragelį.

Jos veidas švytėjo nuo triumfo. Viena didžiausių Sent Meri Mido mįslių buvo tokia: kas verčia vikarą prisiminti tam tikrus dalykus. Dar mįslingiau buvo tai, kad jis pamiršdavo beveik visus kitus dalykus!

– Atvažiavo taksi, brangute, – pranešė mis Nait, skubiai įėjusi į svetainę. – Turiu jus perspėti, kad mašina labai sena ir neypatingai švari. Man nepatinka, kad važiuosite tokia mašina. Galite susigauti kokią nors infekciją.

– Nesąmonė! – atrėžė mis Marpl.

Pasitaisiusi skrybėlaitę ir užsisegusi vasarinį paltuką, ji išėjo prie laukiančio taksi.

– Labas rytas, Robertsai, – pasisveikino ji.

– Labas rytas, mis Marpl. Jūs šįryt ankstyva. Kur norite važiuoti?

– Prašau į Gosington Holą.

– Geriau važiuosiu su jumis, brangute. – pasakė mis Nait. – Minutėlę palaukit, persiausiu batus.

– Ne, dėkoju, – griežtai atsisakė mis Marpl. – Važiuosiu viena. Varyk, Coli, norėjau pasakyti, Robertsai.

Misteris Robertsas pajudėjo iš vietos sakydamas:

– Taip, Gosington Holas. Dabar ir ten, ir kitur daug pokyčių. Visos Statybos. Niekada negalvojau, kad kažkas panašaus bus Sent Meri Mide.

Atvykusi į Gosington Holą, mis Marpl paskambino varpeliu ir pasakė norinti pamatyti Džeisoną Radą.

Džiuzepės įpėdinis, gana sukriošęs senukas, sudvejojo.

– Misteris Radas, – pasakė jis, – nepriima nieko be susitarimo, madam. O šiandien ypač...

– Esu nesusitarusi, – tarė mis Marpl, – bet palauksiu, – pridūrė.

Ji vikriai šmurkštelėjo pro jį į holą ir atsisėdo ant kėdės.

– Bijau, kad šįryt tai bus neįmanoma, madam.

– Tokiu atveju, – pasakė mis Marpl, – palauksiu iki šios popietės.

Išmuštas iš vėžių, naujasis liokajus pasišalino. Netrukus prie mis Marpl priėjo jaunuolis. Jis elgėsi maloniai ir kalbėjo linksmu balsu su amerikietišku akcentu.

– Esu mačiusi jus anksčiau, – pasakė mis Marpl. – Statybose. Jūs pasiklausėte kelio į Blenheim Klouzą.

Heilis Prestonas geraširdiškai nusišypsojo.

– Neabejoju, kad padarėte, ką galėjote, bet nukreipėte mane ne tuo keliu.

– Viešpatėliau, tikrai? – nustebo mis Marpl. – Ten tiek Klouzų, ar ne? Ar galiu pamatyti misterį Radą?

– Ką gi, čia jau blogiau, – užsikirto Heilis Prestonas. – Misteris Radas užimtas žmogus, ir jis... e... šį rytą visiškai užsiėmęs, ir jam tikrai negalima trukdyti.

– Puikiai suprantu, kad jis labai užsiėmęs, – atsakė mis Marpl. – Atėjau čia tvirtai nusiteikusi palaukti.

– Na, ką jūs, – paprieštaravo Heilis Prestonas, – siūlau pasakyti man, dėl ko atėjote. Aš tvarkau misterio Rado reikalus. Suprantate? Visi pirmiausia susitinka su manimi.

– Deja, man būtina asmeniškai susitikti su misteriu Radu, – pareiškė mis Marpl. – Ir, – pridūrė ji, – lauksiu čia, kol jo nepamatysiu.

Ji patogiau atsisėdo ant didelės ąžuolinės kėdės.

Heilis Prestonas norėjo kažką pasakyti, bet pagaliau apsisuko ir nuėjo į viršų.

Grįžo su aukštu vyriškiu tvido kostiumu.

– Tai daktaras Gilkristas, mis...

– Mis Marpl.

– Tai jūs – mis Marpl? – pasakė daktaras Gilkristas. Jis aiškiai susidomėjęs pažiūrėjo į ją.

Heilis Prestonas skubiai pasišalino.

– Girdėjau apie jus, – pranešė daktaras Gilkristas. – Iš daktaro Heidoko.

– Daktaras Heidokas – labai senas mano draugas.

– Tai jau taip. Norite pamatyti Džeisoną Radą? Kodėl?

– Tai būtina, – pareiškė mis Marpl.

Daktaras Gilkristas nužvelgė ją vertinančiu žvilgsniu.

– Ir jūs lauksite, įsikūrusi čia?

– Taip.

– Kitaip ir būti negali, – pasakė daktaras Gilkristas. – Tokiu atveju aš jums populiariai paaiškinsiu, kodėl negalite pamatyti misterio Rado. Praėjusią naktį numirė jo žmona. Miegodama.

– Mirė! – sukliko mis Marpl. – Kaip?

– Perdozavo migdomuosius. Mes nenorime, kad ši naujiena artimiausiu metu patektų į spaudą. Dėl to prašau kol kas laikyti liežuvį už dantų.

– Žinoma. Ar tai nelaimingas atsitikimas?

– Toks mano požiūris, – atsakė Gilkristas.

– Bet tai galėjo būti ir savižudybė.

– Galėjo... Bet tai mažai įtikėtina.

– O gal kas nors jai juos sugirdė?

Gilkristas truktelėjo pečiais.

– Dar mažiau tikėtina, – ir tvirtai pridūrė: – Ir visiškai neįrodoma.

– Suprantu, – pasakė mis Marpl. Ji giliai įkvėpė. – Atsiprašau, bet man dabar dar labiau reikia pamatyti misterį Radą.

Gilkristas pažiūrėjo į ją.

– Palaukite čia, – pasakė jis.

23 SKYRIUS

Kai įėjo Gilkristas, Džeisonas Radas pakėlė galvą.

– Ten apačioje pagyvenusi dama, – pasakė daktaras. – Iš pažiūros jai maždaug šimtas metų. Ji nori jus matyti. Atsisakymo nepriima ir sako, kad palauks. Manau, ji lauks iki popietės, o gal ir iki vakaro. Manau, ji gali čia pralaukti ir visą naktį. Jai būtina kažką jums pasakyti. Jūsų vietoje aš ją priimčiau.

Džeisonas Radas sėdėjo už rašomojo stalo. Jo veidas buvo išblyškęs ir iškankintas.

– Ar ji pamišėlė?

– Ne. Visai ne.

– Nesuprantu, kodėl aš... Na, gerai... atsiųskite ją čia. Nebesvarbu.

Gilkristas linktelėjo, išėjo iš kambario ir pakvietė Heilį Prestoną.

– Misteris Radas gali skirti jums keletą minučių, mis Marpl, – pasakė Heilis Prestonas, vėl išdygęs šalia jos.

– Dėkoju. Jis labai malonus, – pasakė mis Marpl ir atsistojo. – Ar jūs seniai dirbate pas misterį Radą? – pasiteiravo ji.

– Ką gi, dirbu su misteriu Radu pustrečių metų. Mano pagrindinis darbas – ryšiai su publika.

– Suprantu, – mis Marpl susimąsčiusi pažiūrėjo į jį. – Jūs man labai primenate vyruką, kurį pažinojau, – Džeraldą Frenčą.

– Iš tiesų? O kas tas Džeraldas Frenčas?

– Ne dievai žino kas, – atsakė mis Marpl, – bet kalbėti mokėjo kaip reikiant, – ji atsiduso. – Jo praeitis buvo nelaiminga.

– Še tai tau, – kiek sumišęs pasakė Heilis Prestonas. – Kas gi ten per praeitis?

– Nekartosiu, – pasakė mis Marpl. – Jis nemėgo apie tai kalbėti.

Džeisonas Radas atsistojo nuo stalo ir kiek nustebęs pažiūrėjo į liesutę pagyvenusią damą, besiartinančią prie jo.

– Norėjote mane pamatyti? – paklausė. – Kuo galiu jums padėti?

– Labai gailiuosi dėl jūsų žmonos mirties, – pasakė mis Marpl. – Matau, kad ji sukėlė didelį jūsų sielvartą, ir patikėkite, kad trukdau jums ir reiškiu užuojautą tik todėl, kad tai būtina. Yra dalykų, kuriuos būtina išsiaiškinti, kol nenukentėjo nekaltas žmogus.

– Nekaltas žmogus? Nesuprantu.

– Artūras Bedkokas, – paaiškino mis Marpl. – Jis dabar policijoje, jį apklausia.

– Apklausia ryšium su mano žmonos mirtimi? Bet tai absurdas, visiškas absurdas. Jis nė karto nebuvo čia pasirodęs. Jis netgi jos nepažinojo.

– Manyčiau, pažinojo, – pasakė mis Marpl. – Kažkada buvo ją vedęs.

– Artūras *Bedkokas*? Bet... jis buvo... jis buvo Heteros Bedkok vyras. Jūs tikriausiai... – jis kalbėjo geraširdišku ir atsiprašančiu tonu, – truputį apsirinkate?

– Jis buvo vedęs jas abi, – pasakė mis Marpl. – Jis vedė jūsų žmoną, kai ji buvo visai jaunutė, kai ji dar nesifilmavo.

Džeisonas Radas papurtė galvą.

– Pirmasis mano žmonos vyras buvo Alfredas Bidlas. Jis užsiėmė nekilnojamojo turto pardavimu. Jų charakteriai nesutapo, ir jie beveik tuoj pat išsiskyrė.

– Tada Alfredas Bidlas pakeitė pavardę į Bedkoką, – tęsė mis Marpl. – Jis čia dirba nekilnojamojo turto firmoje. Keista, kaip kai kurie žmonės nekeičia savo darbo ir nori dirbti vis tą patį. Aš tikrai manau, kad dėl to Marina Greg pajuto, jog jis jai netinkamas. Jis negalėtų jos pavyti.

– Tai, ką jūs sakote, mane stulbina.

– Užtikrinu jus, kad aš neperdedu ir neišsigalvoju. Tai, ką kalbu jums, – tik sausi faktai. Kaip žinote, tokios žinios kaime greitai pasklinda. Nors, – pridūrė ji, – iki Gosington Holo jos ateina kiek vėliau.

– Taaaip, – Džeisonas Radas užsikirto, nežinodamas, ką pasakyti, bet galiausiai priėmė sprendimą. – Ir ko jūs norite iš manęs, mis Marpl? – paklausė jis.

– Noriu, jei tik galima, pastovėti laiptų aikštelėje, toje vietoje, kur jūs su žmona priėmėte svečius vakarėlio metu.

Jis skubiai nužvelgė ją dvejojančiu žvilgsniu. Nejaugi tai paprasčiausia sensacijų ieškotoja? Bet mis Marpl veido išraiška buvo rami ir rimta.

– Taip taip, žinoma, – susigriebė jis, – jei norite. Eime.

Jis nuvedė ją į viršutinę laiptų aikštelę ir sustojo nišoje.

– Jūs daug ką pakeitėte namuose nuo to laiko, kai iš čia išvažiavo Bentri, – pasakė mis Marpl. – Man tai patinka. Taip, leiskite pagalvoti. Manau, stalai stovėjo čia, o jūs su žmona turėjote stovėti…

– Mano žmona stovėjo čia, – parodė Džeisonas. – Žmonės kopė laiptais, ji spaudė jiems rankas ir siuntė juos pas mane.

– Ji stovėjo čia, – pakartojo mis Marpl.

Ji atsistojo į tą vietą, kurioje tądien stovėjo Marina Greg. Kurį laiką stovėjo nejudėdama, nieko nekalbėdama. Džeisonas Radas nesusivokdamas stebėjo ją, tačiau buvo ir susidomėjęs. Mis Marpl truputį pakėlė dešinę ranką, lyg sveikindamasi, ir pažiūrėjo į laiptus, piešdama savo vaizduotėje kopiančius jais žmones. Paskui pažiūrėjo tiesiai priešais save. Ant sienos laiptų viduryje kabojo didelis paveikslas – seno italų dailininko darbo kopija. Abiejose paveikslo pusėse buvo siauručiai langeliai, kurių vienas išėjo į sodą, o pro kitą matėsi galinė arklidės siena ir vėtrungė. Bet mis Marpl tai nedomino. Jos žvilgsnis buvo įsmeigtas į paveikslą.

– Žinoma, pirmasis įspūdis – pats teisingiausias, – prabilo ji. – Misis Bentri sakė man, kad jūsų žmona neatplėšdama akių žvelgė į šį paveikslą, ir jos veidas, kaip ji išsireiškė, „sustingo“. – Ji žiūrėjo į prašmatnius purpurinius ir

žydrus drabužius madonos, kiek atmetusios galvą ir besišypsančios kūdikiui, kurį ji laiko ant rankų. – Džakomo Belinio "Besijuokianti madona", – tarė ji. – Religinis paveikslas, tačiau taip pat rodo laimingą motiną su jos kūdikiu. Argi ne taip, misteri Radai?

– Sakyčiau, kad taip.

– Dabar suprantu, – pasakė mis Marpl. – Dabar gerai suprantu. Viskas labai paprasta, ar ne? – ji pažiūrėjo į Džeisoną Radą.

– Paprasta?

– Manau, žinote, kaip tai paprasta, – pasakė mis Marpl.

Apačioje pasigirdo skambutis.

– Nemanau, – pasakė Džeisonas Radas, – kad jūs suprantu. – Jis pažiūrėjo žemyn. Ten girdėjosi balsai.

– Pažįstu šį balsą, – tarė mis Marpl. – Tai - inspektorius Kredokas, ar ne?

– Taip, regis, kad tai - inspektorius Kredokas.

– Jis irgi nori jus pamatyti. Ar labai prieštarausite, jei jis prisijungs prie mūsų?

– Visai ne. Jei tik jis sutiks...

– Manau, sutiks, – atsiliepė mis Marpl. – Laiko liko nedaug, tiesa? Mes priėjome prie akimirkos, kai turime suprasti, kaip viskas įvyko.

– Rodos, sakėte, kad tai paprasta, – pasakė Džeisonas Radas.

– Tai buvo taip paprasta, – pasakė mis Marpl, – kad niekas tiesiog negalėjo to suvokti.

Ant laiptų pasirodė senukas liokajus.

– Čia yra inspektorius Kredokas, sere, – pranešė jis.

– Paprašykite jį prisijungti prie mūsų, – paprašė Džeisonas Radas.

Liokajus vėl išnyko, o po valandėlės laiptais užlipo Dermotas Kredokas.

– Jūs! – pasakė jis mis Marpl. – Kaip čia patekote?

– Atvykau Coliu, – paaiškino mis Marpl, šia pastaba sukeldama įprastą dalyvių sumišimą.

Stovėdamas kiek už jos, Džeisonas Radas klausiamai

parodė sau į kaktą. Dermotas Kredokas papurtė galvą.

– Kalbėjau su misteriu Radu, – pasakė mis Marpl. – Ar liokajus išėjo?

Dermotas Kredokas pažiūrėjo žemyn.

– O taip, – pasakė jis, – jis nesiklauso. Seržantas Tidleris tuo pasirūpins.

– Tada viskas gerai, – pasakė mis Marpl. – Žinoma, galėtume nueiti į kambarį, bet man labiau patinka čia. Esame įvykio vietoje, todėl bus daug lengviau suprasti.

– Jūs kalbėjote, – pasakė Džeisonas Radas, – apie šventės dieną, dieną, kai buvo nunuodyta Hetera Bedkok.

– Taip, – tarė mis Marpl, – sakau, kad viskas labai paprasta, jei tik žiūrėsi iš tinkamo taško. Matote, viskas prasidėjo nuo to, kas per asmenybė buvo Hetera Bedkok. Matote, buvo neišvengiama, kad vieną dieną Heterą Bedkok ištiks panašus likimas.

– Nesuprantu, ką turite galvoje, – pasakė Džeisonas Radas. – Visiškai nesuprantu.

– Na, reikia truputį paaiškinti. Matote, kai mano draugė misis Bentri, kuri dalyvavo vakarėlyje, apibūdino man tą sceną, ji pacitavo poemą, kuri mano jaunystėje buvo labai mėgstama, brangaus lordo Tenisono poemą. "Šeloto Dama", – ji truputį pakėlė balsą.

"Perskilo veidrodis:
– Aš prakeikta! –
Sušuko Šeloto Dama."

– Štai ką matė misis Bentri ar manė, kad matė. Tiesa, cituodama ji apsiriko, pasakiusi "pasmerkta" vietoj "prakeikta" – tai tikriausiai tinkamesnis žodis šiomis aplinkybėmis. Ji matė, kad jūsų žmona kalbėjosi su Hetera Bedkok, ir girdėjo, ką Hetera Bedkok kalba jūsų žmonai, ir matė sustingusį jūsų žmonos žvilgsnį.

– Ar ne per dažnai prie jo grįžtame? – paklausė Džeisonas Radas.

– Taip, bet teks grįžti dar kartą, – pasakė mis Marpl. –

Jūsų žmonos veide buvo būtent tokia išraiška, ir ji žiūrėjo ne į Heterą Bedkok, o į šį paveikslą. Į paveikslą, vaizduojantį laimingą, besijuokiančią motiną, laikančią ant rankų patenkintą vaikutį. Klaida buvo tame, kad nors Marinos Greg veidą ir uždengė mirties šešėlis, tai buvo ne jos mirties šešėlis. Mirtis lenkėsi prie Heteros. Hetera buvo pasmerkta nuo tos akimirkos, kai pradėjo kalbėti ir pasakoti apie atvejį, įvykusį praeityje.

– Ar negalėtumėte kalbėti truputį aiškiau? – paprašė Dermotas Kredokas.

Mis Marpl atsisuko į jį.

– Aišku, kad galiu. Juk jūs visiškai nieko apie tai nežinote. Ir negalėjote žinoti, nes niekas jums nepasakė, ką iš tikrųjų kalbėjo Hetera Bedkok.

– Kaip tai nepasakė? – užprotestavo Dermotas. – Man tuo jau visas ausis išūžė. Keletas žmonių pasakojo.

– Taip, – linktelėjo mis Marpl, – ir vis dėlto jūs nežinote, nes Hetera Bedkok *jums* šito nepasakojo.

– Vargu ar ji galėjo man papasakoti, jei prisiminsime, kad man atvažiavus, ji jau buvo mirusi, – pasakė Dermotas.

– Būtent, – pabrėžė mis Marpl. – Jums žinoma tik tiek, kad ji kažkada sirgo, bet atsikėlė iš lovos ir atėjo į kažkokią šventę, kur susitiko Mariną Greg, kalbėjosi su ja, paprašė autografo ir jį gavo.

– Žinau, – kiek suirzęs pasakė Kredokas. – Visa tai aš jau girdėjau.

– Bet jūs negirdėjote pagrindinės frazės, todėl niekas neatkreipė į ją dėmesio, – pasakė mis Marpl. – Tada Hetera Bedkok sirgo *raudonuke*.

– Raudonuke? O ką tai keičia?

– Tai tikrai labai lengva liga, – pasakė mis Marpl. – Tu visai nesijauti sergantis. Atsiranda išbėrimas, kurį lengva paslėpti po pudra, ir tau nesmarkiai pakyla temperatūra. Jautiesi pakankamai gerai, jei nori, gali išeiti ir susitikti su žmonėmis. Žinoma, faktas, kad tai buvo raudonukė, neypatingai įsiminė. Misis Bentri, pavyzdžiui, tik pasakė, kad Hetera sirgo, ir paminėjo vėjaraupius bei dilgėlinę. Čia esantis

misteris Radas pasakė, kad ji sirgo gripu, bet jis, žinoma, padarė tai sąmoningai. Bet aš pati manau, kad Hetera Bedkok pasakė Marinai Greg, jog ji sirgo raudonuke. Tai tikriausiai viską paaiškina, nes, žinokite, raudonukė siaubingai užkrečiama. Ir tai jums reikia tvirtai įsiminti. Jei moteris užsikrės ja per pirmus keturis mėnesius ... – mis Marpl ištarė šį žodį su nežymiu viktorišku kuklumu, – e... nėštumo, gali būti labai rimtos pasekmės. Vaikas gali gimti aklas arba su psichikos nukrypimais.

Ji pasisuko į Džeisoną Radą.

– Manau, misteri Radai, aš teisi, sakydama, jog jūsų žmona pagimdė vaiką su psichiniais nukrypimais, ir ji taip ir neatsigavo nuo to sukrėtimo. Ji visada norėjo turėti vaiką, o kai pagaliau vaikutis pasirodė, džiaugsmas virto tragedija. Tragedija, kurios ji niekada nepamiršo, kurios ji neleido sau pamiršti, kuri nuolat graužė ją kaip atvira žaizda, kaip apsėdimas.

– Tai tiesa, – pasakė Džeisonas Radas. – Marina nėštumo pradžioje užsikrėtė raudonuke, ir daktaras pasakė, kad jos vaiko psichikos sutrikimus sukėlė ta priežastis. Tai nebuvo paveldėtos ligos ar ko nors panašaus atvejis. Daktaras mėgino ją nuraminti, bet jam tai nepavyko. Ji taip ir nežinojo, kaip, kada ir nuo ko galėjo užsikrėsti ta liga.

– Visiškai teisingai, – pritarė mis Marpl. – Nežinojo iki pat tos dienos, kai visiškai nepažįstama moteris užkopė laiptais ir jai papasakojo. Maža to, papasakojo su milžinišku malonumu. Su pasididžiavimo jausmu! Ji galvojo, kad parodė ryžtingumą ir sielos stiprybę, atsikėlusi iš lovos, pasidažiusi veidą ir išėjusi susitikti su aktore, dėl kurios kraustėsi iš proto, ir gavusi jos autografą. Tuo ji gyrėsi visą gyvenimą. Hetera Bedkok nenorėjo padaryti žalos. Ji apskritai niekada niekam nelinkėjo pikta, bet nėra jokios abejonės, kad tokie žmonės, kaip Hetera Bedkok – (arba mano sena pažįstama Elison Vaild) gali padaryti daug žalos, nes jiems trūksta... ne gerumo, ne, – jie geri, – o realybės pojūčio, to, kaip jų poelgiai paveiks kitus. Ji visada galvojo tik apie tai, ką jos poelgis reiškia jai, ir niekada nepagalvojo apie tai, ką jos poelgis reikš aplinkiniams.

Mis Marpl švelniai linktelėjo galvą.

– Taip, ji numirė dėl paprastos priežasties iš jos pačios praeities. Jūs turite įsivaizduoti, ką ta akimirka reiškė Marinai Greg. Manau, misteris Radas tai puikiai supranta. Manau, visus tuos metus ji puoselėjo tarsi neapykantos jausmą nežinomam asmeniui, kuris buvo jos tragedijos priežastis. Ir čia staiga ji susitinka tą žmogų akis į akį. Žmogų, kuris yra linksmas, džiugus ir patenkintas savimi. To jai buvo per daug. Jei ji būtų turėjusi laiko pagalvoti, nusiraminti, atsipalaiduoti… bet ji nedavė sau laiko. Čia buvo ta moteris, kuri sugriovė jos laimę, suardė jos vaiko sveikatą. Ji norėjo ją nubausti. Ji norėjo ją nužudyti. Deja, priemonės buvo po ranka. Ji nešiojosi su savimi tą gerai žinomą vaistą "Kalmo". Tokį pavojingą narkotiką, nes jums reikia atidžiai nustatyti tinkamą dozę. Buvo labai lengva tai padaryti. Ji įsidėjo vaistą į savo taurę. Jei kas nors būtų pastebėjęs, ką ji daro, tikriausiai nutartų, kad ji, kaip paprastai, įmetė į taurę kokių žvalinančių ar raminančių, ir neteiktų tam didelės reikšmės. Įmanoma, kad kas nors ją matė, bet aš tuo abejoju. Manau, kad mis Zielinski paprasčiausiai spėliojo. Marina Greg pasidėjo savo stiklą ant stalo ir sugebėjo taip pastumti Heteros Bedkok alkūnę, kad ši išpylė visą savo gėrimą ant savo naujos suknelės. O čia ir atsirado galvosūkis, susijęs su tuo, kad žmonės dažnai nesistengia teisingai vartoti įvardžių. Tai man siaubingai primena kambarinę, apie kurią jums kalbėjau, – pridūrė mis Marpl, kreipdamasi į Dermotą. – Bėda ta, kad aš turėjau tik Gledisės Dikson liudijimą, kuri pasakė Čerei tik tiek, jog ji sutriko, kai ant Heteros Bedkok suknelės išsiliejo kokteilis ir ją sugadino. Ji pasakė, kad įdomiausia buvo tai, jog ji padarė tai tyčia. Bet įvardžiu "ji" Gledisė pavadino ne Heterą Bedkok, o Mariną Greg. Kaip sakė Gledisė: Ji padarė tai tyčia! Ji pastūmė Heteros alkūnę. Ne netyčia, bet dėl to, kad *norėjo* tai padaryti. Mes žinome, kad ji turėjo stovėti labai netoli Heteros, nes girdėjome, kad ji iššluostė ir Heteros, ir savo suknelę, prieš įsiūlydama savo kokteilį Heterai. Iš tiesų, – tęsė susimąsčiusi mis Marpl, – tai puiki žmogžudystė, nes, matote, ji buvo atlikta ekspromtu, be apmąstymų ir dvejonių. Ji panoro, kad Hetera Bedkok mirtų, ir

po kelių minučių Hetera Bedkok numirė. Iš pradžių ji, žinoma, nesuvokė, ką padarė, ir nejautė pavojaus. Bet paskui viską suprato. Ji išsigando, siaubingai išsigando. Bijojo, kad kas nors matė, kaip ji įmaišė vaistus į savo kokteilį, kad kas nors matė, kaip ji tyčia pastūmė Heterą, bijojo, kad ją kas nors apkaltins Heteros nunuodijimu. Ji matė tik vieną išeitį – teigti, jog žmogžudys persekiojo ją, kad auka turėjo tapti ji. Tą idėją ji iš pradžių patikrino su daktaru. Ji neleido jam sakyti apie tai vyrui, nes, manau, ji žinojo, kad vyro apgauti nepavyks. Ji išdarinėjo neįtikimiausius dalykus. Ji pati sau rašė raštelius ir apsimetinėjo, kad randa juos neįtikėčiausiose vietose ir visai netikėtai. Vieną gražią dieną kino studijoje ji įpylė nuodų į savo kavą. Ji darė darbelius, kuriuos perprasti nėra labai sunku, jei žinosime, kaip reikia mąstyti. Ir vienas žmogus ją vis dėlto perkando.

Ji pažiūrėjo į Džeisoną Radą.

– Tai tik jūsų versija, – pasakė Džeisonas Radas.

– Galite ir taip vadinti, – atsakė mis Marpl, – bet jūs, misteri Radai, puikiai žinote, kad kalbu tiesą, ar ne? Jūs žinote, nes viską žinojote nuo pat pradžių. Žinojote, nes girdėjote užsiminimą apie raudonukę. Žinojote ir beprotiškai norėjote apginti ją. Bet nesuvokėte, kad reikės ją ginti nuo daugelio dalykų. Nesuvokėte, kad reikės paslėpti ne tik vieną žmogžudystę – nužudymą moters, kuri, kalbant nuoširdžiai, pati jį užsitraukė. Bet buvo ir kitų mirčių – Džiuzepės, šantažuotojo, tas tiesa, bet žmogaus. Ir Elos Zielinski, kurią, manau, jūs mėgote. Jūs aistringai gynėte Mariną ir norėjote, kad ji nebedarytų žalos. Jūs tik norėjote išsivežti ją į saugią vietą. Stengėtės visą laiką ją stebėti, įsitikinti, kad nieko blogo nebeatsitiks.

Ji nutilo, tada priėjo prie Džeisono Rado ir švelniai uždėjo ranką jam ant peties.

– Man labai jūsų gaila, – pasakė. – Labai gaila. Suprantu skausmą, kurį jums teko ištverti. Ji labai jums rūpėjo, ar ne?

Džeisonas Radas nusigręžė.

– Tai, manau, žinoma visiems, – pasakė.

– Ji buvo tokia graži būtybė, – švelniai pasakė mis Marpl. – Ji turėjo tokį puikų talentą. Ji buvo kupina meilės ir neapykantos, bet nemokėjo būti santūri. Taip liūdna gimti be stabilumo jausmo. Ji neleido praeičiai pranykti, ir niekada nematė ateities tokios, kokia ji buvo, matė tik tokią, kokią įsivaizdavo. Ji buvo puiki aktorė, graži ir labai nelaiminga moteris. Kaip nuostabiai ji suvaidino Mariją Stiuart! Niekada jos nepamiršiu.

Staiga ant laiptų pasirodė seržantas Tidleris.

– Sere, – pasakė jis, – galima jus minutėlei?

Kredokas apsisuko.

– Greitai grįšiu, – pasakė Džeisonui Radui, leisdamasis laiptais.

– Prisiminkite, – pasakė jam pavymui mis Marpl, – kad vargšelis Artūras Bedkokas su tuo niekaip nesusijęs. Jis atėjo į vakarėlį, nes norėjo pažiūrėti į moterį, kurią kažkada buvo vedęs. Manau, ji jo net nepažino. Juk taip? – kreipėsi į Džeisoną Radą mis Marpl.

Džeisonas Radas linktelėjo.

– Manau, taip. Ji, tiesa, niekada man apie tai nekalbėjo. Bet manau, – pridūrė susimąstęs, – kad ji negalėjo jo pažinti.

– Manysime, kad ne, – tarė mis Marpl. – Šiaip ar taip, – pridūrė, – jis net nepagalvojo apie jos nužudymą. Prisiminkite tai, – pridūrė ji Dermotui Kredokui, kuris lipo laiptais žemyn.

– Užtikrinu jus, kad jam negresia joks rimtas pavojus, – šūktelėjo Dermotas, – bet, žinoma, kai sužinojome, jog jis buvo pirmasis mis Marinos Greg vyras, mes natūraliai turėjome jį apklausti. Nesijaudinkite dėl jo, tetule Džeine, – nuramino jis ją, prislopinęs balsą, tada nubėgo laiptais žemyn.

Mis Marpl atsisuko į Džeisoną Radą. Jis stovėjo pritrenktas, o akys žvelgė kažkur į tolį.

– Ar leisite man ją pamatyti? – paklausė mis Marpl.

Jis valandėlę svarstė, paskui linktelėjo.

– Taip, galite ją pamatyti. Atrodo... jūs ją labai gerai supratote.

Jis apsisuko, mis Marpl sekė iš paskos. Nuvedė ją į didelį miegamąjį ir truputį atitraukė užuolaidą.

Marina Greg gulėjo didžiulėje baltoje lovoje, kaip perlas kriauklėje. Jos akys buvo užmerkots, o rankos sukryžiuotos ant krūtinės.

"Taip, – pagalvojo mis Marpl, – galėjo gulėti ir Šeloto Dama valtyje, kuri nešė ją pas Kamelotą." O šalia stovėjo susimąstęs vyras su griežtu bjauriu veidu, kuris galėjo pabūti už mūsų dienų Lanselotą.

– Jos laimė, – tyliai pasakė mis Marpl, – kad ji... išgėrė per didelę dozę. Mirtis jai tikrai buvo vienintelis išsigelbėjimas. Taip, jos laimė, kad ji išgėrė per didelę dozę... ar... *ji jai buvo sugirdyta?*

Jų žvilgsniai susidūrė, bet jis tylėjo.

Paskui užsikirsdamas pasakė:

– Ji buvo... tokia miela... ir taip daug kentėjo.

Mis Marpl vėl pažiūrėjo į nejudrią figūrėlę.

Ji tylutėliai pacitavo paskutines poemos eilutes:

Kalbėjo jis: "Jos veidas mielas;
Suteikė malonę gailestingas Dievas
Šeloto Damai."

Artimiausiu metu išeis šie
Agatos Kristi kūriniai:

Tiria Parkeris Painas

Trečioji mergina

Žmogžudystė klebonijoje

AGATA KRISTI

Agata Kristi (Agatha Christie) išgarsėjo pasaulyje kaip Nusikaltimų karalienė. Jos knygos parduotos daugiau nei milijardo egzempliorių tiražu anglų kalba ir dar milijardo egzempliorių tiražu kitomis keturiasdešimt keturiomis kalbomis. Ji plačiausiai leidžiama visų laikų rašytoja, ją lenkia tik Biblija ir Šekspyras. Ji yra 79 kriminalinių romanų ir trumpų apsakymų rinkinių, 19 pjesių ir 6 romanų, pasirašytų Marijos Vestmekot (Mary Westmacott) vardu, autorė.

Agata Kristi gimė Torkvėjuje. Jos pirmasis romanas "Paslaptinga afera Stailse" buvo parašytas baigiantis Pirmajam pasauliniam karui, kurio metu ji tarnavo medicinos seserimi. Tada ji ir sukūrė Erkiulį Puaro, mažąjį belgų seklį, kuriam buvo lemta tapti populiariausiu po Šerloko Holmso sekliu kriminaliniuose romanuose. Romanas buvo išleistas tik 1920 m. "Bodley Head" leidykloje.

Nuo 1920 iki 1926 m. Agata Kristi kasmet išleisdavo po vieną knygą. 1926 m. ji parašė savo šedevrą "Rodžerio Ekroido nužudymas". Tai buvo pirmoji jos knyga, išleista "Harper Collins" leidykloje. Taip prasidėjo autorės ir šios leidyklos bendradarbiavimas, kuris tęsėsi ištisus penkiasdešimt metų. Ši leidykla išleido per septyniasdešimt Agatos Kristi knygų. "Rodžerio Ekroido nužudymas" taip pat tapo pirmąja inscenizuota Agatos Kristi knyga. Pavadinimu "Alibi" ji ilgai buvo rodoma Vest Endo scenoje. "Pelėkautai", įžymiausia jos pjesė, yra ilgiausiai vaidinama pjesė teatro istorijoje.

1971 m. Agata Kristi apdovanota Britų imperijos ordinu. Paskutinės jos knygos buvo: "Užuolaida: paskutinė Puaro byla" (1975 m.) ir "Miegantis žudikas" su apgaulingai silpna ponia Marpl (1976 m). Abi knygos tapo bestseleriais. Agata Kristi taip pat parašė keturis nebeletristinius darbus, tarp jų – "Autobiografiją" ir žavingąją "Ateik, pasakyk man, kaip tu gyveni", šlovinančią ekspedicijas, kuriose ji daug kartų dalyvavo su savo vyru archeologu seru Maksu Melovanu.

TOS PAČIOS AUTORĖS

ABC žudikai
Bertramo viešbutyje
Blogis po saule
Didysis ketvertas
Drambliai gali prisiminti
Drevė
Erkiulio darbai
Erkiulio Puaro Kalėdos
Helouvyno vakarėlis
Hikori Dikori Dok
Ir tada ten nieko nebuvo
Įdūrimas į mano nykštį
Jie atvyko į Bagdadą
Jie daro tai su veidrodžiais
Judantis pirštas
Kalėdų pudingas
Kaminų paslaptis
Karibų paslaptis
Katinas tarp balandžių
Kelionė į Frankfurtą
4.50 iš Pedingtono
Kibirkščiuojantis cianidas
Kodėl jie nepaklausė Evans
Kortos ant stalo
Kreivasis namas
Kvailas liudininkas
Laikrodžiai
Lavonas bibliotekoje
Likimo vartai
Link nulio
Listerdeilo paslaptis
Miegantis žudikas
Miršta lordas Edžveras
Mirties šuo
Mirtis debesyse
Mirtis ant Nilo
N ar M?
Nekaltojo kankinimas
Nemezidė

Mary Westmacott slapyvardžiu
Dukters duktė
Nebuvęs pavasarį
Našta
Milžino duona
Rožė ir medis
Nebaigtas portretas

Nesibaigianti naktis
Nežinomas tikslas
Numirėlio pokštas
Nusikaltimo bendrininkai
Nužudymų grandis
Palšas žirgas
Paskelbta žmogžudystė
Paskui ateina mirtis
Paskutinės ponios Marpl bylos
Paslaptinga afera Stailse
Paslaptingasis misteris Kvinas
Pavojus End Hause
Penki maži paršiukai
Perskilęs veidrodis
Pilna kišenė rugių
Pirmosios Puaro bylos
Po laidotuvių
Polensa Bei netikėtumas
Ponios Maginti mirtis
Potvynio nunešti
Rodžerio Ekroido nužudymas
Sitafordo paslaptis
Slaptas priešininkas
Susitikimas su mirtimi
Tamsusis kiparisas
Tiria Parkeris Painas
Tiria Puaro
Trečioji mergina
Trijų veiksmų tragedija
Trylika uždavinių
Užuolaidos: paskutinė Puaro byla
Viens, du, užsek man batus
Vyras rudu kostiumu
Žydrojo traukinio palaptis
Žmogžudystė Mesopotamijoje
Žmogžudystė Miūjyje
Žmogžudystė Rytų ekspresе
Žmogžudystė klebonijoje
Žudyti lengva

Agatha Christie Mallowan
Ateik, pasakyk man, kaip tu gyveni
Žvaigždė virš Betliejaus

Autobiografija
Agata Kristi: Autobiografija

Agata Kristi

PERSKILĘS VEIDRODIS

8 Lt 42 ct

Redagavo Jadvyga DAMBRAUSKIENĖ
Dailininkė Daiva STAŠKEVIČIENĖ
Viršelį maketavo Vaidas RADZICKAS

2000. Užs. Nr. 648. Leidėjas "Sirokas".
Spausdino UAB "Ergos spaustuvė",
P.Vileišio g. 18, 2055 Vilnius

PERSKILĘS V[illegible]ODIS

Vieną akimirką kvailutė
Hetera Bedkok spoksojo į savo
kino dievaitę, į švytinčią Mariną Greg.
Kitą akimirką Hetera
kentė nuo baisaus priepuolio.
Bet kam gi iš tiesų
buvo skirti mirtini nuodai?

Sustingęs Marinos žvilgsnis leido spėti,
kad ji matė kažką baisaus.
Bet, kol kiti ieškojo daiktinių įrodymų,
mis Marpl ėmėsi visai kitokių –
žmogiškosios prigimties tyrimų.

**"Pabaiga džiugi:
visos detalės
sustoja į savo vietas"**
TIMES LITERARY
SUPPLEMENT

